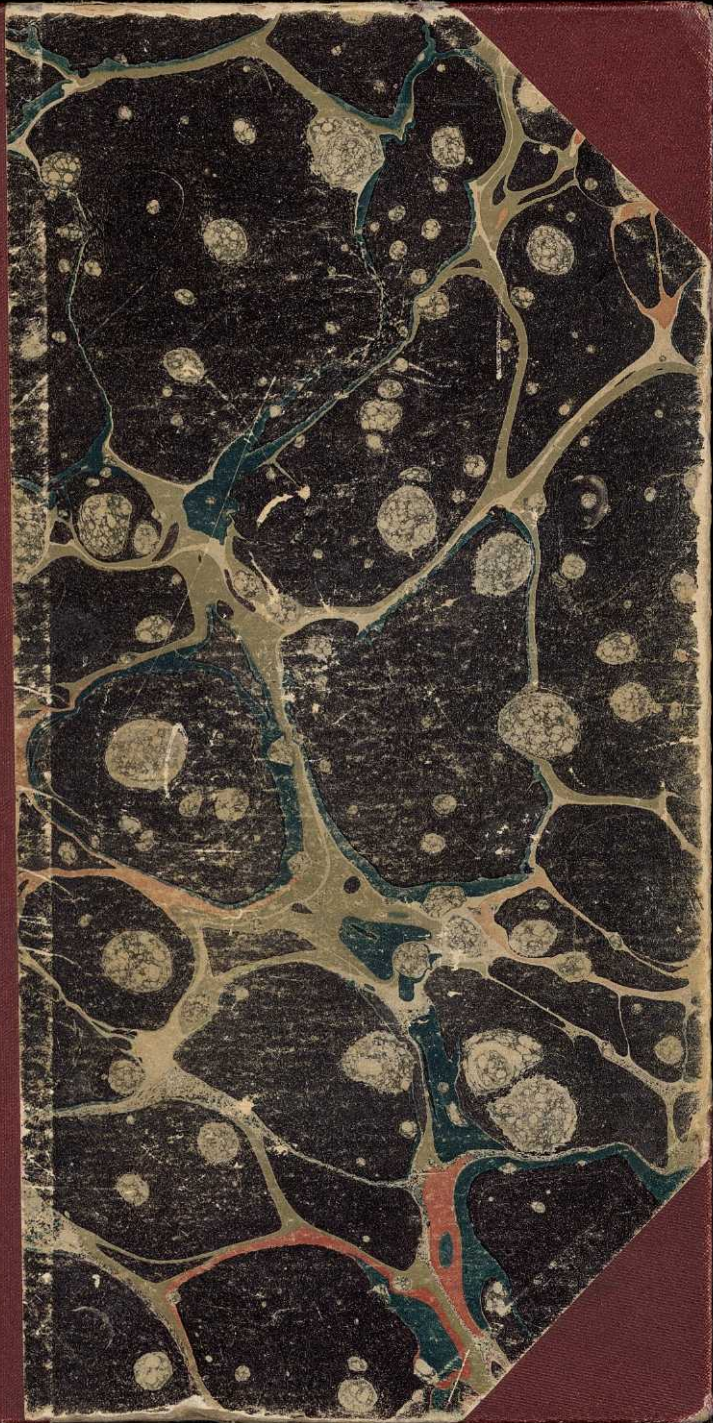

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Allmänna Sektionen

Litt.

Sv.

Lit.
So.

AGNES VON KRUSENSTJERNA

BRÖLLOP PÅ EKERED

SPEKTRUMS FÖRLAG

10. 35
160

FRÖKNARNA VON PAHLEN

R O M A N

A V

AGNES VON KRUSENSTJERNA

GEORGE WALKER WOOD

1841

1841

1841

AGNES VON KRUSENSTJERNA

BRÖLLOP PÅ EKERED

(FRÖKNARNA VON PAHLEN VI)

SPEKTRUM, STOCKHOLM

Copyright by Spektrum 1935.

STOCKHOLM 1935
K. L. BECKMANS BOKTRYCKERI

[1315 34]

*Men just efter denna episod
det skedde att greven med vist beråd
lät laga till bröllop i allsköns hast
— han glömmet aldrig det ögonkast,
zigenaröga har ormens blick,
en tjuvningsmakt det av trollen fick...*

ORVAR ODD, *John Faa.*

— *Jag hade aldrig sett någon fullvuxen naken
förut. Det var en fullkomlig chock för mig. Jag
blev rädd som om jag fått syn på ett vidunder.*

— *Förstörde hon sagoön för dig? frågade Petra.
Angelas ansikte kom åter nära hennes. Håret
svallade ned över pannan.*

— *Nej, nej. Den blev kanske tvärtom ännu mer
övergjuten av förtrollning genom uppenbarelsen av
den nakna kvinnan.*

Bröllop på Ekered.

I.

Denna afton i mitten av september det händelserika året 1914, då Petra och Angela von Pahlen kommo farande i vagn nerifrån Ekhults station till Eka, blevo de redan på långt håll varse, hur hela herrgården strålade av elektriskt ljus. Genom tunga lövmassor banade sig det glittrande ljuset fram, och stjärnorna som börjat visa sig på himlen tycktes blekna och åter draga sig in i himlavalvets skymning.

Det elektriska ljuset var den viktige Gotthards verk. Någon gång under sommaren hade han i ett kort affärsmässigt brev till Petra omnämmt hurusom han satt i gång med att låta inleda elektriskt ljus både på själva Ekereds gård och i stugorna omkring samt halvt i förbigående frågat, om Petra ville släppa till pengar för att även få det infört på Eka. Petra hade svarat ja, litet förvånad över att Gotthard ändå tycktes ha en del uppslag — och icke bara till dåliga dikter. Hon hade dock i hemlighet skrivit till arrendatorn och bett honom övervaka det hela. Och från Stockholm hade hon sänt hem armatur och lampor, som hon hade haft ett

visst nöje av att välja ut. Kanske var det typiskt för Gotthard till åtskillnad från hans far att han litet senare, när kriget bröt ut i augusti, ej lade ned arbetet, utan obekymrat fortsatte som om ingenting passerat. Hans skulle låtit hejda sig. Peter för övrigt också. Men Gotthard sade i telefonsamtal till Petra att han blankt struntade i kriget. Här komma pengarna att rulla, hade han tvetydigt tillagt och menade kanske därmed att kriget vore något svenska godsägare skulle kunna förtjäna på.

De svängde in på gården, och kusken stannade hästarna med en lätt knyck mitt framför trappan. Husjungfrun kom utskyndande, men innan hon hunnit fram till vagnen hade Petra redan hoppat ur och sträckt ut handen mot Angela. Och med Petras hand om sin egen steg Angela ned på gårdsplanen. Bara sedan något över en månad hade Angela blivit så van vid att Petra bisprang henne, räckte henne handen, höll kappan åt henne eller med ett varnande rop lyfte någon tung sak i samma sekund Angela stått i begrepp att fatta tag i den, att hon nu fann det alldeles naturligt att hon ständigt skulle stödja sig på Petra. Men den pigga och nätta husjungfrun, som helt nyligen kommit från den tre timmars järnväg från Ekhult liggande lilla staden, spärrade upp ögonen. Mat, så lydde hennes smeknamn alltsedan hon var liten, hade aldrig personligen träffat de båda fröknarna von Pahlen, och hon tyckte att det såg mycket märkvärdigt ut att den äldre hjälpte

ned den helt unga blonda, som hade ett nästan barnsligt utseende.

I alla fall skyndade hon fram och neg för dem, och där hon stod i ljuset från den kraftiga elektriska lampan, som anbragts utanför verandan, föreföll hon så präktig och trevlig med sitt lingula hår och sina runda klarblå ögon att Petra blev helt glad till mods.

— Var snäll och bär in kappsäckarna, Mat, sade Petra, sedan både Angela och hon tryckt flickans framsträckta hand.

Och så gingo Petra och Angela tillsammans in i byggnaden.

När de lagt av sig ytterkläderna, blevo de ett litet tag stående i salen. Det starka ljus som strålade ned från taket över den gamla gröna ylleduken kom dem att känna sig förvirrade. Här var sig icke likt! Förr hade fotogenlampan, med ett sakta surrande ljud och spridande en svag lukt av fotogen omkring sig, om kvällarna gjutit ett nästan hemlighetsfullt skimmer över den stora salen. Möblerna i vråarna och den stora väggklockan hade då Petra och Angela suttit vid bordet bara skymtat fram som overkliga väsen eller varma skuggor, som velat viska något till dem, och i de blanka svarta fönstren, för vilka de aldrig behövt fälla ned några rullgardiner, hade återspeglingsen av fotogenlampans låga glänst som en mattgul blomma.

Nu hade den nya husjungfrun ordentligt rullat ned gardinerna. Det fanns inte några dunkla halvt

vänliga, halvt förskräckande skuggor längre. Allt lyste och blänkte, och de gamla möblerna tålde icke riktigt vid det. Petra tyckte med en suck att dessa möbler, som stått här sedan hennes faster Laura Löwenströms tid, tedde sig en smula utslitna.

Inne i salongen var det genast bättre. Det vita möblemanget med griparna på ryggstöden riktigt kråmade sig. Och när Petra skyndade in i biblioteket, blev hon glad vid anblicken av den stora golv-lampan som hon skaffat och nu fann stående bredvid en länstol. Hon slog sig strax ned i stolen och tyckte att ljuset sken så precis rätt på en bok, som hon tog i knäet, att det var en fröjd att se.

Här kan Angela sitta och läsa om kvällarna, tänkte hon genast. Det skall förströ henne. Och hon kommer att kunna vila sin stackars rygg så bra.

Men när hon blickade upp, lutade sig Angela över henne med ett en smula vemodigt leende, som gärna denna tid bådade tårar.

— Jag tycker det är roligt att ha kommit tillbaka till Eka — vi två, sade hon. Men det är sig inte likt — ingenting är sig likt.

Och plötsligt droppade tårarna från hennes ögon, därför att hon visste att vad hon menade var att hon inte kunde känna igen sig själv — att hon själv inte var sig lik.

Petras ansikte blev blekt. Hon strök Angela med en nästan tafatt åtbörd över håret. Så började hon ansträngt livligt, men alltjämt med bleka kinder tala om hur trevligt de nu skulle ordna för sig på

Eka. I morgon skulle en del möbler från våningen i Stockholm komma — de möbler de förut tagit med sig från Eka, när de flyttat till staden. I morgon skulle de tillbringa hela dagen med att ordna och packa upp.

— Allt kommer att se ut som förr då, sade Petra med litet sträv röst. Du skall få se, Angela, vad här skall bli förtjusande. Alldeles som förr.

Men Angela sände en liten trånande tanke tillbaka till bostaden vid Johannes' kyrka, som låg så högt över alla hus i den delen av staden. Petra hade menat att det väl ändå vore bäst att de behölle den tillsvidare.

— Man vet ju aldrig vad som kan komma att hända, hade hon i detta sammanhang hastigt yttrat.

Och Angela visste att Petra då tänkt på att de kanske kunde bli tvungna att resa upp till Stockholm igen för Angelas skull — för barnets skull.

Angela rätade långsamt på sig.

— Ja, ja, här kommer nog att bli förtjusande, sade hon och försökte le genom tårarna.

Hennes rygg värkte efter den långa resan.

— Jag går upp på mitt rum ett tag, tillade hon.

Petra såg henne smyga sig ut ur biblioteket. Och hon sände en lång blick efter henne. Så knäppte hon händerna i knäet. Hon undrade inom sig, som hon så ofta gjort denna sista månad, om Angela nu hatade henne för det att hon hindrat henne från att träffa den opålitlige Thomas Meller, innan denne och hans lille son Cecil foro tillbaka till Schweiz.

Sedan den där augustikvällen, då Angela kommit hem från Jacob Levin och för Petra bekräftat det som Petra redan en tid anat, att hon väntade ett barn med Thomas, hade Angela blivit så tyst. Hon grät ofta, men på alla Petras ömma och oroliga frågor gav hon sällan något svar. Då, den aftonen, hade hon vilat i Petras famn och Petra hade tyckt sig förnimma närvaron av det nya underbara väsen som tagit sin bostad i Angelas kropp. Thomas Meller — Thomas som ingenting visste — hade ringt för att en sista gång få träffa Angela, men Petra hade bara slutit Angela tätare intill sig ochbett, nej befallt henne att inte svara. Därför hade inte Angela och Thomas Meller träffats, innan Thomas for ned till sin hustru i Leysin. Sörjde Angela över det nu? Ångrade hon att hon inte slitit sig ur Petras famntag och ilat till honom?

Petra lyfte blicken och såg rätt framför sig. Hennes kärlek till Angela hade denna tid fördubblats. Det måste ju vara så, eftersom hon så häftigt också älskade det Angela bar under sitt hjärta. Thomas' och Angelas blivande lilla barn. Var det inte ännu mera Petras barn än Thomas Mellers? Hade inte Petra rätt att betrakta sig som delägare i det? Ingen älskande man skulle denna kommande svåra tid övervaka Angela, skydda henne, sörja för henne. Hade inte alla en äkta mans plikter — vilka ju vid sådana tillfällen särskilt starkt göra sig gällande — kommit på Petras lott?

Petras ögon började åter skimra vid den tanken.

Skulle det bli en flicka eller en pojke? Petra önskade redan nu så brinnande att det skulle bli en flicka. Och en flicka som skulle vara lik Angela, sådan Angela varit då hon först kommit till Eka 1906. Det var nu åtta år sedan. Då hade det lilla fader- och moderlösa barnet Angela så helt och hållet varit Petras. Nu i oktober skulle Angela fylla tjugu år, och det var länge sedan Petra känt det som om hon i henne haft en dotter. Jo, den där augustikvällen för en månad sedan . . . då hade Petra haft en stark förnimmelse av att det sällsamma band, som fanns mellan henne och brorsdottern, aldrig brustit och väl aldrig någonsin skulle kunna brista.

Petra reste sig sakta och gick ut i salongen. Dörren till salen stod halvöppen, och hon hörde Mat med brådsnkande steg springa ut och in från köket, medan hon satte fram tallrikar till kvällsmåltiden. Petra lät en rullgardin med en liten smäll åka upp. Hon ville kasta en blick ut i sin älskade park, och hon öppnade fönstret. Men det var redan mörkt ute, och det strålande elektriska ljuset belyste endast en del av gården. De väldiga gamla träden kunde hon inte se. Men deras milda sjungande sus trängde fram till henne där hon stod stilla med spejande blickar. Hon hörde ljudlösa steg hastigt närma sig, så tystnade de, som om någon stannat i skuggorna utanför ljusringen, och snart förtonade stegen åt ett annat håll och dogo bort.

Kunde det vara arrendatorn? tänkte Petra. Såg han mig och ville undvika att träffa mig?

Medan Petra steg ut i köket för att hälsa på kokerskan, som några dagar tidigare än de själva rest ned från Stockholm, fortsatte arrendatorn, ty det var hans steg Petra nyss hört, nästan springande bort mot ladugården. Men han gick inte in.

Han blev stående på stallgården, där marken ännu var dyg och blöt efter föregående natts regn, och han grep med famlande knutna nävar omkring sig.

— Petra, viskade han, och hans torra läppar rörde sig.

Nu hade han fångat en glimt av henne i fönstret, och fastän han lämnat arrendatorsbostaden uteslutande för att gå in på herrgården och önska Petra och Angela välkomna tillbaka till Eka, hade den plötsliga åsynen av henne försatt honom i en sådan darrning att han ej vågade sig fram. De hade inte träffats sedan den där aftonen i juni, då Adèle överraskat dem i salongen. Tord kunde ännu känna Petras knän mot sin kind och tyckte sig höra hennes sköte bulsa under kläderna, då hon böjt sig fram mot honom och låtit sin mun sjunka in mot hans. Strax dessförinnan hade hon sagt honom att hon haft ett förhållande med en annan man. Och när Adèle på sitt ohyggliga sätt med sina alltid långsamt frätande ord slungat dem den mannens namn, namnet Tage Ehrencreutz, i ansiktet, hade Tord förstått att det aldrig skulle förunnas honom att äga Petra. Hade han verkligen förstått det? Stod han inte här med krampaktigt knutna händer och hoppa-

des ännu på att Petra skulle bli hans? Han tyckte nu att hans stackars händer under dessa tre månader hela tiden varit knutna, fastlåsta i ett grepp för att slå: att slå Adèle den onda, onda, att piska livet och omständigheterna som hindrat Petra von Pahlen, hans älskade, från att bli hans. Men han visste även att om Petra endast åter visade sig öm mot honom, skulle hennes ömhet få hans händer att genast på nytt öppna sig till smekningar.

Också han undrade liksom Petra och Angela hur denna höst skulle komma att gestalta sig.

Inne från ladugården hörde han korna skrapa. Ett doft råmande trängde sig ut. Och strax voro alla tankar på vardagens sysselsättningar och arbeten åter där. I morgon skulle han övervaka att det och det arbetet bleve utfört. Och varje gång han gick över Eka gård skulle porten, som så länge varit stängd, stå öppen, och han skulle möta Petra och höra hennes vänliga djupa röst. Hur skulle det gå? Och Adèle skulle spionera på dem med sina bleka ögon och snoka omkring dem, inandas deras hemligheter med uppspärrade, vidgade näsborrar. Hur skulle det . . . ?

— Angela, ropade Petra, som nu gick över vinden. Jag hittar inte strömbrytaren här. Vill du öppna dörren?

Angela som suttit stilla på sin mors breda säng sprang och öppnade sin dörr, och Petra kom, gående över den stora vindens knakande golvtilljor, fram till henne. Inkommen i Angelas rum kastade hon en

orolig blick på Angelas ansikte. Det var åter vått av tårar. Och Petra blev ängslig för att den nya jungfrun skulle börja bråka sin hjärna med vad det kunde vara åt denna unga fröken som grät första kvällen hon kommit tillbaka till sitt hem.

— Det är bäst du tvättar dig, sade Petra litet häftigt. Vi måste gå ned och äta.

Men när hon någon minut därefter sysslade inne hos sig, medan hon lät dörren till Angelas rum stå på glänt, log hon litet bistert vid tanken på att det skulle komma en tid, då man icke mera skulle kunna dölja Angelas tillstånd för Mats nyfikna och glada blå ögon. Det var första gången efter det hon fått veta om Angelas blivande barn, som hon över huvud taget skänkte omgivningen och vad den skulle komma att säga en enda tanke.

När Angela och hon en stund senare stego nedför trappan till matsalen, tryckte Petra uppmunt-
rande och hårt Angelas arm, som kändes så späd och smal genom ylleklänningen. Men Angela slöt sig ej intill henne, utan fortsatte med nedslagna ögon och darrande läppar att gå utför trappan.

II.

Det sista Angela med högtidlig min hade måst lova sin kusin Paula von Pahlen, innan hon for från Stockholm, hade varit att hon då och då skulle sända ett brev till Paula och berätta om Gotthard.

— Du skall lova mig det på heder och samvete, hade Paula sagt uppe i Angelas rum vid Johannes. Tala om hur han ser ut. Berätta vad han gör och vad han säger. Och... och...

Paula hade ett litet ögonblick tvekat.

— Skriv genast, Angela, om det skulle vara så, att... att han vid något tillfälle nämner mig.

Stackars Paula! Angela visste ju lika väl som Paula själv att Gotthard inte besvarade hennes känslor för honom och att han säkerligen aldrig skulle besvara dem. Men Angela förstod ju också att den trofasta, goda, tunga Paula ständigt skulle nära sitt hjärta med hoppet. Och så hade Angela lovat. Hon tänkte på detta löfte denna förmiddag då hon och Petra sutto inne i vardagsrummet på Ekered och pratade med Betty och Gotthard. Betty hade givit dem båda stora famnen, och Angela hade en sekund vilat sitt huvud mot Bettys med åren allt fylligare, allt bredare barm, som det ännu var så

hjäpnadsväckande gott att sjunka in emot, medan Bettys vackra smeksamma händer fattat tag om hennes axlar. Därpå hade Betty lyft Angelas ansikte upp mot sitt och leende betraktat henne.

— Så vacker du blivit, hade Betty sagt på sitt hjärtliga sätt. Nu är du riktigt fullvuxen.

Och medan Angela darrat för att Betty skulle se tvärs igenom henne med sina mörka ögon och att hon, som så fullt och oavbrutet var moder, skulle uppdaga hennes hemlighet — deras hjärtan hade ju vilat så tätt intill varandra att Angela tyckte Betty borde hört detta nya hjärta slå — ryckte hon till för Gotthards röst.

Han skrek:

— Mamma gör en riktigt illa med sina omfamningar. Släpp nu den där lilla duvungen.

Och då hade Betty godmodigt låtit sina armar sjunka och bett Petra och Angela sitta ned.

Gotthard sade till Angela, medan Petra och Betty pratade:

— Ja, här ser du framför dig godsägare Gotthard von Pahlen. Jag tänker inte fara tillbaka till Uppsala, det kan du lita på. Nehej du.

Då måste Angela le och med kritiska blickar mönstra hans lindade ben, grova stövlar och engelska sportkostym. Och något av Angelas forna munterhet kom tillbaka, när hon nu som så många gånger förr började gäckas med Gotthard, som tyckte sig ha blivit så märkvärdig sedan hans far dog. Betty hade ju till Angelas och Petras hjäpnad

lämnat hela egendomen i händerna på den där tjugutvåringen, som i detta nya arbete funnit en ypperlig förevändning för att fly från de dödande tråkiga studierna i Uppsala.

— Du ser fruktansvärd ut, skämtade Angela. Du har ju gått och blivit tjock.

Det retade Gotthard. Han sprang upp och ställde sig framför Angela.

— Alltsammans är ju bara att jag blivit bred över axlarna, utbrast han. Jag får ta i med tunga saker, må du tro. Men man skall ju alltid föregå det enkla folket med gott exempel.

Och han spände sin arm och bönföll Angela om att hon skulle känna på hans muskler. Hon avböjde leende, men betraktade honom ändå en smula nyfiskt där han stod bredbent framför henne. Motviljigt måste hon för sig själv erkänna att han åtminstone vad fysionomien beträffade utvecklats till det bättre. Det var ju Sven som alltid haft mest tycke av sin mor, men denna tid då Gotthard ständigt varit tillsammans med Betty syntes också han i påfallande grad ha fått sin prägel av henne. Angela blickade från mor till son och fann en förundransvärd likhet. Gotthard såg onekligen bra ut med sin arroganta semitiska profil. Men hans bruna blanka ögon hade likväl icke Bettys fasta blick. De hade svårt för att se rätt på någon, när de skulle göra det började de gärna att flacka, ja de nästan skelade på ett sätt som minst av allt verkade förtroendeingivande.

— Vad du bråkar, Gotthard, sade Betty och tittade på honom beundrande. Sitt nu ner och var lugn en minut, om du kan.

Då gick Gotthard fram till Betty och lade ena armen om hennes liv.

— Är Petra belåten med det elektriska ljuset? frågade han grinande över Bettys axel. Jag hade ett väldigt sjå med att få allt klart till hösten.

— Ja tack, svarade Petra.

Och hon kände åter sin gamla avund mot Betty vakna, då hon såg henne sitta så där tindrande nöjd, stödd mot sin sons arm. Men det lilla stickande agget försvann snabbt, då Petra erinrade sig sin och Angelas gemensamma hemlighet. Petra hade inte längre någon orsak att avundas Betty dennas översvallande lycka över barnen. Snart, bara om några månader, skulle en ny liten von Pahlen, en flicka, o säkert en flicka, komma till världen och vara Angelas och Petras egen lilla dotter. Det for en varm sky över Petras ansikte, och hon bemödade sig om att lyssna till Betty. Betty berättade på sitt livliga vis att Edla nu fått en alldeles förträfflig plats som lärarinna i Stockholm, och att Sven trivdes med sin tjänst i utrikesdepartementet.

— Ja, Edla är nu så glad åt sitt yrke, fortsatte Betty med en liten komisk suck. Men det är ju ändå inte riktigt en kvinnas uppgift att ägna sitt liv åt andras barn. Jag hoppas så innerligt att Edla en gång skall finna den rätte och . . .

Gotthard avbröt henne muntert.

— Och så tänker mamma säga, inföll han och höll upp sin bruna hand som för att bjuda tystnad, medan hans blickar spelade foro mellan Angela och Petra, att Edla skall få egna barn. Men allt det där är ju bara själviskhet och uträkning från mammas sida. Liksom mamma blivit farmor genom Sven, så vill mamma bli mormor genom den arma Edla. Emellertid är jag säker på att Edla kommer att betacka sig för att stå till tjänst i det avseendet. Hon är helt enkelt född till lärarinna, Edla. Det passar henne idealiskt, mycket bättre än vad mamma inbillar sig.

— Nu skall du vara tyst, Gotthard, sade Betty och gav honom ett lätt slag på kinden. Men Betty, som ett tag sett helt förargad ut, kunde aldrig vara ond på något av sina barn, och när Gotthard nu kysste henne mitt på hennes fylliga röda mun, sken hon genast åter upp.

Den där pojken håller på att bli bortskämd på allvar, tänkte Petra, och ett ögonblick böjde hon sig fram mot fönstret, ty hon tyckte sig höra den döde Hans' trötta steg i sanden därutanför. Men Hans kom inte in i rummet som han brukade göra förr, då Angela och Petra voro på besök på Ekered. Hans var borta, försvunnen. Var? Vart? Och Petra ertappade sig en sekund med att önska att det varit Thomas Meller i stället för hennes älskade lille bror Hans som gått bort i kvällens skuggor — för alltid. Däri lurade väl också den förfärliga ängslan hon ständigt förnam för att Thomas skulle komma till-

baka och rycka Angela ifrån henne. Den tanken gjorde henne utom sig. Vad skulle Angela ha sagt, om hon vetat det?

— Nu tycker jag inte vi skola sitta här längre, viskade Gotthard till Angela. Kom, så gå vi ut.

Angela följde honom villigt, men då de stodo i hallen och Gotthard sökte få henne med sig ut på ägorna för att stoltsera med allt vad han lyckats åstadkomma av nytt på det gamla Ekered, dröjde Angela på tröskeln och kastade en längtansfull blick upp mot trappan.

— Jag vill hellre se skolrummet igen, sade hon.

Och Gotthard måste foga sig, fastän han hade svårt att låta bli att se stött ut över Angelas brist på intresse för hans angelägenheter.

— Kör till då, svarade han och sprang upp för trappan.

Han slog upp dörren till deras gamla skolrum.

— Här är ingenting förändrat som du ser, sade han likgiltigt, i det han lät Angela gå före sig in.

— Nej, här är allt sig likt, mumlade Angela och började vandra omkring i rummet.

Hon log förtjust. Detta stora vindsrum med sitt sluttande tak, sitt fönster som släppte in dagern högt däruppifrån, sitt avlånga bord med jordgloben som förr tronande mitt på det, kom henne att åter känna sig som den lilla undrande flicka hon varit när hon första gången med kusinerna trätt in här. Hon hade älskat det där rummet då, och hon älskade det ännu. Det gav henne tillbaka en del av hennes

barndom: de långa förmiddagarna hon tillbringat här framför jordgloben med Edla och Gotthard, medan tant Elsa med glasögon för sina vänliga närsynta ögon undervisat dem på sitt blida och förströdda vis, och eftermiddagarna då de stekt äpplen i den öppna spisen, gnabbats med varandra, blivit goda vänner igen.

Angela strök utefter karmarna på de omaka stolarna, som om hon med sina fingertoppar velat leta efter någon rispa eller fördjupning, och när hon åter hittade den där djupa, tvära skåran som en slidkniv gjort i bordsskivan, visade hon den skratande för Gotthard.

— Minns du, det var du som täljde så där okynligt i bordet en gång då du var arg, sade hon.

Men Gotthard betraktade henne förvånad.

— Vad är det med dig, lilla Angela? frågade han fundersamt. Är du verkligen redan så gammal att du börjar gå på jakt efter fåniga barndomsminnen? Ändå ser du ju ut som en barnunge själv fortfarande. Ja, du har till och med blivit ännu smärtare sedan jag såg dig sist i våras.

Och Gotthard grep med båda händerna runt hennes midja, men då han nu på sitt forna näsvisa sätt gjorde min av att vilja kyssa henne på kinden, vred hon sig snabbt undan och förpassade sig hastigt till andra sidan av bordet. Där stod hon och såg på honom flämtande och med blossande röda kinder:

— Du vågar inte, Gotthard.

Han ryckte till för hennes röst som blivit underligt gäll och sträv.

— Du vågar inte . . . stötte hon åter fram.

Gotthard ryckte på axlarna, en gest som han tagit efter sin morbror Jacob Levin.

— Äsch, sade han, vad kommer det åt dig? Skulle jag inte kunna få ge min mest älskade kusin en välkomstkys? Det vore väl också höjden.

Men Angela, som här i skolrummet äntligen återfunnit en liten smula av sitt forna liv, som hon förgäves sökt efter i sitt flickrum på Eka, blev stående tyst med tårar i ögonen. Nyss var hon nästan vred. Nu grät hon. Tårarna runno stilla utför hennes kinder och droppade, utan att hon försökte hejda dem, ned på den ljusa blusen.

När Gotthard sträckt fram sina läppar hade hon genast skräckslagen erinrat sig hur Jacob Levin uppe i sitt mottagningsrum i Stockholm trevat efter hennes mun och kropp så snart han fått klart för sig att hon redan givit sig åt en annan. Hon tänkte därvid inte alls på att Gotthard ofta lekfullt bett henne om en kyss, som hon för övrigt alltid nekat honom, också hon då på ett lekfullt, kanske utmanande sätt. Hon genomträngdes bara så starkt av detta att hon nu var en så helt annan än förr att mannen genast måste se märkena efter älskarens händer och läppar och därför strax skamlöst räkna med att hon härefter vore tillgänglig för dem alla. Det var inte oron för att hon skulle föda Thomas Mellers barn som denna sista tid gjort henne så tyst-

låten tillsammans med Petra, att Petra ibland nästan inbillat sig att Angela hatade henne. Inte heller var det någon fysisk längtan efter Thomas själv som tärt på Angela. Hennes samliv med Thomas var en dyrbar skatt av hågkomster som hon ville behålla ofläckad, minnena av honom och deras förhållande till varandra ville Angela skulle följa henne ständigt och göra henne varm om hjärtat. Men allt härunder besudlades och förjagades de ändå oupphörligen av tanken på Jacobs underliga beteende mot henne som hon omöjligt kunde glömma, och det var de erinringarna som likt en tät slöja dessa dagar skymde solen för henne. Mitt i natten kunde hon vakna och känna Jacobs armar omkring sig och vara nära att skrika av rädsla för denna glupska mun som sugit sig fast vid hennes. Hon vågade inte förtro sig åt Petra. Inte åt någon. Det var som om Jacob Levin med sin brutala kyss slungat ned henne i ett gungfly och som om hon nu inte kunde göra sig helt fri från dess slingerväxter och fräna stinkande lukt. Var det möjligt att detta som hon upplevat icke var något innerligt personligt utan att varje man efter detta med Thomas som ännu likväl ingen mer än Petra — och Jacob — visste om skulle anse henne åtkomlig för nästan vem som helst? En våg av stolthet och förbittring vällde upp inom henne och fick hennes tårar att upphöra.

Gotthard som blott såg att hans kusin slutat gråta andades lättare.

— Är du sjuk? frågade han vänligt.

Angela skakade på huvudet. Det ljusa håret klubbade vid tinningarna av ångestsvett. Nej, hon var inte sjuk, men hon var redan i slutet av andra månaden. Ibland om morgnarna strax efter det hon ätit frukost brukade hon smyga sig upp i sitt rum och kräkas i ett kärl i garderoben. Hon gömde sig undan med sina kväljningar som ett skyggt litet djur av rädsla för att den rundögda Mat skulle höra henne och förstå något. Nej, hon var inte sjuk, men det kändes som om det växande inom henne redan nu ville ha bättre plats. Om ett par månader skulle det vidga ut sig i hennes kropp, och då skulle hennes kläder bli alltför trånga. Det var sant att hon magrat. Ständigt fick hon sy in sin kjollinning för att inte kläderna skulle hänga omkring henne. En liten ring på hennes finger gled nu lätt av, och slutligen hade hon måst lägga undan den i en ask för att ej förlora den.

Nervöst började hon röra i några pappersark som lågo ordnade på bordet framför henne. I sin förvirring hade hon inte sett dem nyss. Men hon spratt åter till, då Gotthard kom fram till henne och lade sin hand över papperen.

— Du får inte titta, Angela, sade han.

Och när hon betraktade honom, fann hon till sin förvåning att han log på ett konstlat anspråkslöst sätt.

— Det är mina dikter, ser du, fortsatte han ivrigt. Jag brukar slänga ner ett och annat på

papperet — just i det här rummet, där vi förut sutto och skrevo välskrivning för den dumma och tråkiga gamla mön Elsa Lindblom.

— Å, hon var inte alls tråkig! Det var en av de snällaste människor jag träffat, sade Angela och glömde sin egen ångest för att försvara Elsa.

— Ja, ja, nog om henne, skrattade Gotthard. Hon stör mig för resten inte numera. Det var då det. Låt gå för att hon var himmelskt god, om du vill ha det så. Det struntar jag i. Men jag diktar, förstår du! Det är i alla fall något helt annat än välskrivning, skulle jag tro.

Han flyttade litet på sin hand och tog nu inte alls illa upp att Angela läste vad som stod på ett av de stora pappersarken. När Angela kommit till slutet på en av dikterna läste hon de två sista stroferna högt, väl aktande sig för att skratta. Över papperskanten fångade hon en glimt av Gotthards bruna ögon. De hade ett extatiskt och barnsligt förtjust uttryck, medan han saligt lyssnade till hennes läsning:

Lidandet, det adlar mannen,
adlar kvinnan likaså.

Men om du ej alls har lidit,
älskar jag dig mest ändå.

Ack, om du ej alls har lidit,
flicka, kom, min hustru bliv!
Kom och fall i mina armar,
kom och bli mitt väna viv.

— Tycker du inte min poesi låter bra? frågade Gotthard när Angela tystnade.

Angelas ångest gled helt och hållet undan. Gotthard roade henne. Hon hade inte hjärta att göra narr av hans dikter, såsom hon brukade göra narr av hans utseende då han skröt alltför mycket med det.

— Jo då, sade hon uppmuntrande. Det är nog bra verser. Hon talade mot sitt bättre vetande, men Gotthards ögon bevekade henne. Det här med diktingen var tydligen hans käraste sysselsättning och ett av de beklagliga utslagen av den verk samma ande han ärvt av sin mor.

Hon undrade ett tag om hon skulle fråga honom, om det inte möjligen kunde vara Paula han skrev om. Men hon visste ju alltför väl att det inte kunde vara hon. Och Angela var glad åt att hon ej nämnt Paula, då Gotthard upplyste:

— Jag skrev det där med tanke på Ida af Idestam. Våldigt grann tös, eller vad tycker du? Vi dansade hela kvällen med varandra på Stellans bal i april.

— Och du minns henne än? Det kan man kalla trofasthet, kunde inte Angela låta bli att utbrista. Han log.

— En skald måste alltid se någon för sig, när han diktar, skall jag säga dig, sade Gotthard, ovanligt stillsamt och liksom eftersinnande. Nästa gång skall jag tänka på dig, det lovar jag dig.

— Och Dora Macson då? frågade Angela

listigt. Du var ju betagen i henne, när hon var här för två år sedan.

Gotthard slog ut med handen.

— Kära barn, sade han beskyddande. Skulle jag skriva om alla . . . Det bleve väldiga luntor. Det var så länge sedan det där. Men det är sant, det var verkligen en bedårande kvinna. Och vilken förfärlig man hon hade! Alltid onykter. Det gjorde mig verkligt ont. Ja, ja, nog har jag stoff till kärleksdikter för ett helt liv, det kan du sätta dig på.

Vad skall jag skriva i mina brev till Paula? tänkte Angela. Stackars Paula! Det är väl hon inte hör oss.

Till Gotthards hemliga besvikelse lade nu Angela ned papperen igen. I stället drog hon fram en stol till den öppna spiseln. Där var ännu aska kvar sedan brasan föregående dag, och med en liten rysning makade hon sig närmare eldhärden, som om hon trots allt hoppats på litet värme därifrån. Gotthard såg det, sprang ut till vedlåren på vinden och kom strax tillbaka in med några stora vedkubbar och en handfull stickor. Ivrigt lade han sig på knä framför spiseln och började göra upp en brasa.

— Tack, sade Angela med en liten belåten suck, då hon hörde hur vedträna började knastra.

Elden tog fart. En ljusgul flamma sköt rätt upp och sände ett regn av gnistor omkring sig. Gotthard pratade, medan han låg kvar på knä och stack in ett par kubbar till.

— Jag är inte en sådan där okomplicerad natur,

som bara är praktisk och duglig på det sättet som alla föreställa sig, sade han till elden och Angela, utlösande sitt oändliga behov av att tala om sig själv. Jag är en kämpande ung konstnär. Det faktiskt värker inom mig av längtan efter pennan, när jag går där ute på ägorna och måste svara på dumt och enfaldigt folks dumma och enfaldiga frågor. Så rätt som det är flyr jag hit upp. Här sitter jag och drömmer, och så kluttrar jag genast ned det på papperet. Fast det är inte alltid så lätt som du tror att finna ord och rim. Å nej, du Angela. Det är ett arbete det också, skall du veta.

Angela hörde knappast på honom. Hon sträckte sina händer med en liten hjälplös åtbörd fram emot elden. Vad angingo Gotthards konstnärsdrömmar henne? För henne kunde han fortsätta bäst han gitte med sina löjliga »poesier», men kunde han inte åstadkomma något bättre än de barocka strofer hon nyss läst, så förstod hon ju att hans talang som diktare inte var vidare betydande.

Och hon såg upp mot takfönstret och fann att den bildade en fyrkant av gnistrande blått. Det var en klar härlig septemberdag, och ändå makade hon sin stol rysande närmare den öppna spiseln. Hon tyckte att hon alltid frös nu, sedan Thomas tagit sina händer ifrån henne. Gotthard fortsatte sitt självglada snatter, men då han reste sig upp och såg ned på Angela, utbrast han förargad:

— Dina tankar äro på annat håll, Angela. Och

jag som trodde att jag nu äntligen skulle få en frände att tala med här i ensamheten.

— Förlåt mig, muvlade Angela röd i ansiktet. Jag glömde alldeles att vi voro släkt.

— Äsch, börja inte gråta nu, kom det från Gott-hard. Du måtte vara överansträngd. Eller har du också gripits av krigshypnosen?

Och utan att vänta på svar tillade han hastigt:

— Själv tänker jag knappast på kriget. Det rasar ju ändå inte här i Sverige. Och du kan vara säker på att vi inte komma med, hur högertidningarna och den där Scholem Aleikoum än larma och skramla med sina inbillade vapen. Men jag tror, och jag har väl hört andra också viska om det, att vi komma att tjäna stora pengar här i Sverige. Kanske skola vi kratsa guldslantar ur den där branden, och inte något ont i det.

Angela tittade förskräckt upp. För första gången tyckte hon sig se en skymt av den verklige Gott-hard som hittills dolt sig bakom skryt, snobberi, praktisk duglighet och gymnasistpoesi. Hans långa bruna fingrar krökte sig i luften, som om de längtade att sluta sig om det där guldets han talade om. Munnen brann röd, och en sekund visade han tänderna som en lysten hund. Han var sannerligen redan en liten Jacob Levin nu! Angela blev rädd för honom och steg hastigt upp. Hon tyckte att en man av en annan ras med mörkt blod i sina ådror spärrade vägen för henne. Och fastän hon lugnande sade sig att det bara var hennes egen kusin och

barndoms lekkamrat Gotthard, sköt hon undan sin stol och gick baklänges mot dörren.

Då log Gotthard pojaktigt och blev åter sig lik. Och Angela sade:

— Det är väl bäst vi gå ned nu?

— Ja, svarade Gotthard, du får inte ta illa upp, men jag har inte tid längre. En annan gång skall du få följa med och se vad jag duger till i det praktiska.

Gotthard sparkade med stöveln till en av kubarna så att en kvast av eld for upp mot skorstenen.

I trappan var han i fatt henne.

— Och var inte rädd, jag skall snart komma och hälsa på er på Eka, viskade han. Du kommer nog att övervinna din nervositet här på landet.

Hade han märkt något? Angela frågade sig det oroligt, när hon och Petra en stund senare gingo genom Ekereds park ned till landsvägen. Men hon tröstade sig med att Gotthard säkert var så upptagen av sig själv att han inte skulle ha tid att sysselsätta sig mycket med andra.

Gotthard sträckte just då ut sig i en stol i vardagsrummet.

— Jag tycker att Angela förändrat sig på något besynnerligt sätt, mamma, sade han och stoppade nonchalant sin pipa.

— Ja, hon har blivit vackrare, sade Betty glatt. Eljes var hon ju sig lik.

Men Gotthard log underfundigt och tände pipan,

och i det han drog in ett djupt bloss, försökte han erinra sig så mycket han förmådde av det skvaller Stellan vid något tillfälle, då Gotthard på eftersommaren varit i Stockholm, fyllt hans öron med. Angela hade varit mycket tillsammans med den där Thomas Meller som bott hos bankdirektör Landborgs på Ösa, hade Stellan sagt grinande och putande med munnen som om han burit på en hemlighet han ej ville krypa fram med.

Gotthard blåste ut röken.

— Aha, nu anar jag det hela! sade han så högt att Betty hoppade till.

— Vad är det, Gotthard? frågade hans mor ömt.

— Ingenting, mumlade Gotthard och sjönk in i en välbehaglig tystnad, döljande sig i ett moln av starkt doftande piprök.

III.

Arrendatorn gick tvärs över den solbelysta gården. Han kom från gårderna, och han var smutsig ända upp till knäna. Från den lilla röda stuga som var arrendatorsbostaden steg en bolmande rökstrimma upp mot himlen och drog sig slingrande och grå fram över den blå skyn.

Adèle höll väl på att laga middag.

Tord saktade stegen framför herrgårdens trappa. Petra stod där utanför glasverandan och log tankfullt. Han och Petra hade redan träffats flera gånger sedan hon kommit hem, men arrendatorn kunde ännu inte riktigt bemästra sin förvirring varje gång han såg henne. Också nu snörde sig hans strupe tillsammans.

Petra nickade åt honom. Tord hälsade och fortsatte bort mot sitt. När han hunnit förbi Petra, erinrade hon sig plötsligt något hon skulle säga honom om ett par saker som måste göras. Utan att tänka sig för ropade hon högt:

— Tord!

Arrendatorn vände sig hastigt om, blossande röd i ansiktet. Hon hade aldrig kallat honom

vid förnamn så att vem som helst kunde höra det.

— Tord! ropade hon igen, litet högre, nästan otåligt, därför att det såg ut som om han inte tänkte flytta sig ur stället.

Angela, som satt uppe i sitt rum, gick fram till fönstret. Hon såg arrendatorn och Petra därnere på gården. Petra hade stigit ned från trappan och gått emot honom.

Angela hade aldrig vetat att Petra var du med arrendatorn. Hon var förvånad och kände sig egendomligt berörd. Petras rop på arrendatorn hade låtit så förtroligt.

Petra och arrendatorn närmade sig varandra, de stodo nu bredvid varandra, han med sitt ljusa huvud lutat över Petras mörka. Hon såg ivrigt upp till honom.

Angela drog sig hastigt ifrån fönstret. Hon hade en känsla av att hon utan lov bevittnat ett möte mellan två älskande. Den plötsliga tanken kom henne att stanna mitt i rummet. Skulle Petra och arrendatorn? Omöjligt! Angela försökte draga sig något till minnes. Och med ens erinrade hon sig den gången hon och arrendatorn funnit Petra inne i skogen, blödande i pannan och medvetslös. Till långt in på natten hade arrendatorn vakat med Angela. Och nu såg Angela för sig hans upprörda allvarliga ansikte. Hade hon varit blind då, eller bara så ung att hon ingenting begripit? Så ser en älskande man ut, när han är i ångest för sin älskade.

Just som Tord då. Hade hon inte varsnat samma blick en gång i Thomas' ögon, då de varit tillsammans?

Kärleken till Thomas hade gjort Angela klok och skarpsynt. Fastän hon ingenting visste om Petras och Tords förbindelse med varandra, tyckte hon sig redan se deras historia klart in i minsta detalj. Varför kändes detta som en lättnad? Angela strök sig frånvarande över pannan. Hade hon inte trots Petras lugnande försäkringar ofta varit rädd för att Petra ändå hållit mera av Thomas Meller än hon velat säga?

Men Petra hade levat sitt eget liv här på Eka, och Angela hade ej haft en aning därom.

— Du ropade på mig? sade arrendatorn nere på gården till Petra.

Nu när hon själv med hög röst kallat honom vid namn, förstod han att det skulle verka löjligt om han på nytt började säga fröken till henne.

Petra talade om att hon ville ha löven krattade från parken.

— Snart är det full höst, sade hon och blickade upp mot Tord.

Också hon rodnade litet, medan hon fortsatte att tala. Det var därför att hon märkte hans sinnesrörelse.

Ingen av dem visste att de voro iakttagna. Det var inte endast Angela som hört Petras rop på Tord, också Adèle hade ryckt till, där hon stod i sitt kök, och hade strax rusat till fönstret.

Adèle drog sig icke undan som Angela. Hennes bleka ögon granskade hånfullt Petra. Men till och med Adèle måste motvilligt erkänna att Petra var ovanligt till sin fördel idag. Hon bar en mörkblå cheviotdräkt efter senaste modet med skärp om midjan och halvlång kjol som satt stramt över höfterna. Den kom hennes figur att framträda. Under tyget anade man de spensliga lemmarna fyllda av liv som hos en rashäst. Och fastän Adèle sedan den där aftonen, då hon överraskat Tord och Petra inne i salongen på Eka, icke längre avskydde Petra så hätskt som förut, knep hon nu hårt ihop sina smala läppar, ett säkert tecken till att hon var ond. Adèle hade visserligen fått en smula mer aktning för Tord, sedan hon sett Petra kyssa honom. Men fastän hon ju var säker på att de ej haft något förhållande till varandra, sade hon sig ändå nu att hon inte tänkte låta Petra och Tord bedraga henne här på själva Eka gård.

— Mitt framför näsan på mig! Att de inte skämmas, mumlade hon, och fönsterrutan immades av hennes andedräkt.

Plötsligt spottade hon på glaset, men torkade genast av det med sin näsduk. Likväl kände hon det som om hon spottat Petra i ansiktet, och det lugnade henne.

När Tord gick ifrån Petra och var alldeles vid sin dörr, upptäckte han Adèles ögon i fönstret. Leendet dog på hans läppar. Han ryste till och steg in i salen.

Strax kom Adèle också in från köket. Med lättsad ödmjukhet tassade hon omkring bordet, satte fram en karott med rykande potatis vid Tords plats och ställde ett fat med stekt fläsk på andra sidan av hans tallrik.

— Du tycker ju så mycket om fläsk, sade hon på ett elakt sätt, som om hon med betonandet av hans enkla vanor velat påpeka hans tarvliga härkomst.

Tord såg inte på henne utan tog för sig. Också det retade henne att han ej sade ett ord. Hon slog sig ned mitt emot honom på yttersta kanten av sin stol och stack med sin silvergaffel i en helt liten potatis, som hon inte rörde. Hon ville väl visa honom att hon inte delade hans simpla smak. Så sutto de tysta mitt emot varandra. Tord som varit i arbete hela dagen åt med god aptit. Plötsligt sprang Adèle upp.

— Du smackar ju för varje tugga, skrek hon och satte händerna för öronen. Å, jag mister matlusten av att se och höra dig.

Hon sprang mot dörren och slog igen den med en smäll efter sig.

Ute i köket smög hon sig strax fram till ugnen och ryckte upp ugnsluckan. Hon drog en suck av lättnad. Det var i sista stunden hon kom. Hade hon dröjt med sitt lilla uppträde en sekund till skulle den läckra sparrisomelett hon lagat i ordning åt sig själv totalt förstörts. Nu spreds i köket en ljuvlig doft av sparris, smör, ägg och grädde.

Försiktigt stälpte Adèle upp omeletten, och sittande vid köksbordet förtärde hon den tillsammans med en halvbutelj vitt franskt vin.

Och medan hon med silvergaffeln förde bit efter bit till munnen, fick hennes magra ansikte ett nästan sinnligt uttryck, som om hon här för sig själv ägnat sig åt någon förbjuden och pervers njutning. Men hela tiden lyssnade hon med halvt öra in mot salen för att strax kunna uppfatta det där skrapandet av Tords stol, som var tecknet på att han reste sig efter slutad måltid. Tord visste inte hur oändligt många gånger vid måltiderna Adèle ställt till scener för att ensam och i hemlighet få frossa av något läckert hon tillrett åt sig själv ute i köket. Ofta hade han visat sig häpen över hur mycket hushållet gick till trots hans egen nästan mer än allmogeaktigt stränga sparsamhet, men sade han en enda stavelse därom, hade Adèle tusen ord i gengäld, och de två sista åren teg han hellre än utsatte sig för hennes hysteriska ordström. Adèle visste det, liksom hon förstod att om Tord upptäckt hennes excesser i matväg skulle han — »den snåle bonden», som hon ofta kallade honom — blivit rasande över slöseriet.

Nu hörde hon skrapet av Tords stol. Hon hade hunnit bli mätt, buteljen var urdrucken, och hon slickade sig som en katta med den spetsiga vassa tungan om sin smala mun. Därpå gick hon in i salen. Tord var på väg mot andra dörren, när Adèle uppenbarade sig igen.

— Du kunde väl åtminstone tacka för maten, sade hon med sin hesa röst.

Tord vände sig om. En blodvåg sköt upp i hans ansikte.

— Skall jag inte kyssa dig på handen också? frågade han till synes lugn.

Men hans röst darrade, och hon lade med för-tjusning märke till det. Han var tydligen upp-bragt över hennes beteende.

— Min hand är väl i så fall inte sämre än den där slinkan Petra von Pahlens mun, vill jag anta, svarade hon snabbt.

Tord dröjde med sina starka fingrar på lås-vredet.

— Äro vi där nu igen?

Han sade det slappt, och i detsamma rann vreden av honom. Till sist hade det gått därhän, att han tyckte att Adèles ord endast berörde honom som om hon torkat av hans ansikte med en nedsölad ljum disktrasa. Ännu kunde han brusa upp och förivra sig, ursinnig och utom sig, men det varade aldrig länge. Han orkade och gitte inte längre ge igen. Men allt blev klibbigt och smutsigt omkring honom, som om Adèle verkligen snuddat vid honom med den där disktrasan. Han hade ett par gånger sett Adèle torka av stolarna och korkmattan i köket med samma trasa hon använde till tallrikarna och kopparna. Det var då han först hade sagt till sig själv att hennes ord träffade hans ansikte alldeles som disktrasan.

Han tänkte gå, men Adèle var redan framme hos honom.

— Ja, där äro vi nu, skrek hon med ansiktet vanställt av en kokande, bubblande ilska. Det vill säga du — du och Petra äro där. Nyss ropade hon ditt namn med en röst som om hon kallat till sig sin älsklingshund. Ja, slicka henne du! Det är det hon vill. Vov! Vov! Lilla matte och hennes knä-racka!

Hennes stämman sjönk till ett flåsande joller.

Det är inte värt att svara, tänkte Tord. Hon är galen.

Så många gånger han tänkt detta: hon är galen! Men inom sig trodde han det inte.

Adèle grep hans arm. Hennes ansikte kom tätt inpå honom. Han såg ned på det, sorgset, nästan förläget, som man ser på en sak man skaffat sig och det visat sig vara något ohjälpligt fel på, vilket man ej från början lagt märke till.

Men Adèle förstod inte hans blick. Hon hoppades att han blygdes vid tanken på hur hon den där gången i somras överraskat honom och Petra.

— Ja, nu skäms du, sade hon. Det är kanske inte precis så hedrande för dig heller att Petra så där öppet springer efter dig. Den där Ehrencreutz har väl vänt henne ryggen. Han har väl blivit trött på att ligga i för att stilla hennes tosiga kättja. Nu har nådig fröken sänkt sina pretentioner ända ner till sin dräng och nöjer sig med att fordra samma tjänster av dig.

Tords fingrar kramade om dörrvredet. Nej, han fick inte slå. Fast när han nu såg hennes magra strupe röra sig upp och ner liksom pumpande i takt med de djävulska fräckheter den slungade ut om hans älskade Petra, fick han ett starkt begär att göra sina händer fria så att de kunde med kraft sluta sig om denna fågelhals. Men han behärskade sig. Hans hand bände och slet i låsvredet. Hans raseri sprang ända ut i fingertopparna. Det sprängde vid nagelrötterna som om naglarna ville värka sig ut ur dem. Hon måste hindras att tala så om Petra von Pahlen! Han sade lågt:

— Du med din predikant! Du har väl aldrig glömt honom redan? Det är ju bara två år sedan nu. Varför reser du inte upp till Stockholm och hälsar på honom? Jag har hört att han predikar där i Jerikokapellet och samlar mycket kvinnor omkring sig.

Adèle flämtade till litet. Tord brukade inte hän- tyda på att han vetat om hennes förhållande med fripredikanten. Och ändå var hon säker på att han till och med då, medan det varade, hela tiden vetat det. Var han kanske ändå svartsjuk? Den plötsligt uppdykande tanken gjorde henne triumferande glad, men den sjönk hastigt undan, när hon såg hän på Tord. Nej, på henne var han helt visst inte svart- sjuk och hade väl aldrig varit det. Nej, det var blott nämmandet av Tage Ehrencreutz' namn som gjort honom uppbragt. Han hade inte varit ond nu på länge. Nu hade hon kommit underfund med

hur hon skulle kunna träffa hans ömma punkt — hans lönnliga sår. I månader skulle hon nu stöta kniven i det såret! Kanske hösten, den värsta årstid Adèle visste, ändå skulle komma att få sina förströelser, sin spänning.

Hon tänkte svara honom, men i detsamma vacklade hon baklänges för en stöt av sin mans kropp. Hon grep om bordskanten som hon snubblat vid och gav till ett kort tjut, men föll inte. I nästa ögonblick var Tord ute genom dörren. Hon hörde hans steg avlägsna sig. Han hade inte slagit till henne, som hon först trott. Han hade blott i sin förtvivlan gripit så hårt om låset att det sprängts. Det var det knakande ljudet — ett ljud som av ett pistolskott — hon hört i samma nu som hon slungats hän mot bordet.

Adèle stod en stund och stirrade på den förstörda dörren.

I natt ligger jag däruppe, för det genom hennes utbrända hjärna.

Hon gick ut i förstugan och blev stående i tankar framför det röda draperi som hängde för öppningen till den smala trappan. För nära två år sedan, då predikanten farit ifrån henne, hade Adèle sytt och satt upp det där draperiet. Däruppe i rummet med himmelssängen hade hon genom Josef Wahlbom under långa sugande nätter blivit delaktig av en kärlekens vällust och en extas hon icke trott att hon någonsin skulle få erfara. I ett instinktivt begär att skydda denna helgedom för obehörigas

blickar hade hon sedan satt upp draperiet. Det var rött, nu genom tidens försorg av en urblekt obe-skrivlig färg, som påminde om sjukt och fördärvat blod. Det hängde i två åtskilda, lätt veckade delar, en smula dragna åt sidan av silkessnoddar, över öppningen till trappan. I yttersta kanterna sutto krusiga styva fransar som vållat Adèle mycket tröttsamt besvär under flera kvällar. Det såg alldeles ut som om ett par gardiner satts framför ett svartmålat blindfönster, ty trappuppgången var ständigt lika mörk och dyster.

Adèle visste ej varför, men hon hade alltid en känsla av någon sällsam hophörighet med det där draperiet. Hon kunde långa stunder stå och stryka med naglarna mot dessa styva fransar. De kittlade hennes sinnen på ett behagligt sätt. Och när hon stirrade upp mot den mörka trappan, nådde henne ekot av Josef Wahlboms tunga steg som fått trä-trappan att knaka och gunga.

I natt lägger jag mig däruppe, tänkte hon igen.

Adèle och Tord hade ju inte delat rum sedan äktenskapets första tid. Det var Tord som ej stått ut, utan flyttat in i sitt eget rum. Adèle hade fått ligga ensam i sängkammaren och hade så småningom funnit sig i det. Så hade Josef Wahlbom kommit den där hösten för två år sedan, och Adèle hade om nätterna smugit sig uppför trappan och sovit hos honom i himmelssängen. Nu varje gång det varit en träta mellan Tord och Adèle brukade hon om natten, så snart hon visste att hennes man

somnat, springa uppför trappan och med återhållen andedräkt, nästan kvävd av sinnesrörelse, störta in i Josefs gamla rum. Där kastade hon sig på sängen. Sådana nätter sov hon inte. Hon låg vaken med brinnande dunkande pulsar och var med om det stora äventyret på nytt. Med den styrka månaders och års avstånd alltid ger blev detta äventyr underbarare och större varje gång hon i tankarna genomlevde det. Liksom Adèle innan Josef Wahlbom trätt in i hennes liv framför spegeln i sängkammaren älskat sin egen kropp, älskade hon här uppe i det mörka fuktiga rummet sängen hon låg på, de luftiga omhängena omkring den, spegeln över kommoden som ibland upplystes av månens sken. Ja, sådana månskensnätter kunde hon rusa upp ur himmelsängen och trycka händerna mot det kalla månblixtrande spegelglaset och hest viska ljuva kärleksord in i det, till dess hon åter tumlade tillbaka i Josefs säng och de nyss romantiska namnen på kärlekens gärningar utbyttes mot folkets råaste beteckningar för samlivet mellan man och kvinna. Hon kysste de liksom köttskälvande orden mellan sina läppar och hetsade sig med dem till dess hon tyckte sig känna Josefs ludna kropp mot sin och hans lemmar beblanda sig med hennes, och hon skrek till i vanvettig berusning med hela kroppen ryckande i njutningsfulla spasmer.

Adèle vände sig bort från draperiet. Hennes ögon hade blivit blanka. Småsjungande gick hon omkring i salen och dukade av. Kanske ställde hon

ibland enkom till dessa scener med Tord bara därför att hon längtade upp till Josefs rum. Det hade hon väl själv inte alltid så klart för sig.

Tråkigheten på landet lättade litet grand vid dessa tillfällen. Men fullt tillfredsställd blev hon aldrig. Hennes livslust förbrann i en flämtande blek låga, blek som hennes egna bleka ögon, och kunde aldrig giva sitt sken åt tingen omkring henne.

Hon ställde plötsligt brickan fullastad ifrån sig. Framför skänken hukade hon sig ned. Det var som om hon velat gömma sig för fönstret. Hennes händer började långsamt skälva, en darrning som nyss begynt någonstädes uppe i hennes hjärta. Så sköt hon upp skänkdörren och tog fram en halvfylld flaska konjak som stod innerst på en hylla. Hon gav sig inte ens tid att hälla upp drycken i ett glas, utan satte buteljen till munnen och svalde flera djupa klunkar. Blodet steg upp i hennes ansikte. Så satte hon åter tillbaka flaskan med en vanetjuvs snabba och listiga rörelser.

IV.

Samma dag Petra ropat på Tord från verandatrappan blev det en härlig solskenseftermiddag.

Petra och Angela gingo nedåt sjön. De hade kommit överens om att ro över till den lilla ön i sjöns mitt. Snart skulle höststormarna komma, och det skulle vara för kallt att vistas ute på sjön. Av någon anledning Angela inte riktigt förstod längtade hon häftigt ut till ön, som under hela hennes barndom varit omgiven av ett sagans skimmer.

— Du får inte ro, det kan vara en för kraftig rörelse för dig, sade Petra genast de stego ned i ekan.

Men Angela skakade leende på huvudet och fattade med en hänryckt rysning tag i årorna.

— Jag måste ro, sade hon nästan trotsigt. Jag har så länge längtat efter en roddtur.

Så fick Petra nöja sig med att sitta stilla i aktern. Hon betraktade Angela. Så glad och ung hon såg ut just i detta ögonblick! Det slutna och lidande uttrycket som stelnat över hennes ansikte gled bort, som om det aldrig funnits. Hennes kinder blossade, munnen log. Det blev en liten förtju-

sande skrattgrop på var sida om munnen, som märken efter ett par lekfulla fingertoppar. Varje gång Angela böjde sig framåt föll hennes blonda hår i ett glänsande svall ned över pannan, och när hon sträckte sig bakåt för att med en knyck ge båten starkare fart, skakade hon håret ur ansiktet och tittade upp i solen som om hon slutit förbund med den.

Och Petra, som inte hört Angela säga många ord sedan de flyttat tillbaka till Eka, glädde sig nu över hennes muntra prat. Det var som om Angela fattat tag i en flik av sin barndom, så snart hon gripit om årorna.

— Näckrosorna ha blommat ut för länge sedan, ropade hon till Petra. Men se så vackra bladen ännu äro!

De gled oöfver de blanka gröna näckrosbladen. Djupt nere i det klara vattnet slingrade sig deras sega stjälfkar. Med blotta blicken kunde man nu, när sjön låg stilla, följa dem ända ned till den dyiga botten.

— Jag älskar den här sjön, sade Angela med ett ljust skratt. Å, det var Elsa Lindblom som första gången förde mig öfver till den lilla ön. Jag hade redan då drömt om att få komma dit. Jag brukade stå på stranden under alarna och stirra öfver till den. Mitt hjärta riktigt värkte efter den. Jag trodde visst att jag skulle hitta sagan själv där.

— Kunde du inte ha bett mig att ro dig öfver? frågade Petra.

Och med ett litet hak i hjärtat erinrade hon sig hur främmande för henne Angela först hade varit när hon som liten kommit till Eka.

Lika främmande och tillbakadragen som hon varit den här tiden, tänkte Petra.

— Å nej, inte ville jag väl be dig, svarade Angela undvikande.

Greppet om årorna förde hennes ansikte nära Petras. Så kastade hon sig åter bakåt, och Petra hörde henne säga:

— Allt var ju då först så nytt för mig. Kunde jag plötsligt be om att bli förd till ett sagoland? Det hade ju sett ut som om jag inte trivts på Eka — inte hade trivts hos dig.

Petra lät för ett ögonblick sin hand släpa i det kalla vattnet. Så lyfte hon upp den och såg dropparna pärla som klara tårar med solens sken i sig nedför fingrarna.

— Men du kom ju att trivas sedan? viskade Petra, och med den fuktiga handen grep hon åt hjärtat.

Under denna tid hade hon blivit så nedstämd över Angelas förändrade sätt att hon med oro till och med börjat fråga sig, om Angela väl någonsin trivts på Eka. Kanske hade det i alla händelser varit bättre, om Betty, som ju så ivrigt önskat det, fått taga det lilla fader- och moderlösa barnet till sig.

Men Angela uppfattade inte Petras skrämda viskning.

— Elsa tog mig över till ön en av de första dagarna efter det hon kommit, sade Angela, och hennes ögon tindrade vid erinringen. Du kan väl ännu se för dig Elsa? Du minns hur tung och klumpig hon var? Och så god! Så gräsligt, övermåttan snäll. Det var en hel resa för mig då att komma över det där avståndet mellan stranden nedanför vårt hus och ön. Det var en lika härlig dag som nu. En sådan där dag då man glömmer att vintern är alldeles inpå en och att de kalla fläktarna, som få en att mitt i solen rysa, komma blåsande från höstens andedräkt. Allt var gudomligt, ända till dess vi klädde av oss för att bada. Vattnet såg så lockande ut att jag blev vild av längtan efter det och tiggde Elsa om att få bada. Men när jag såg Elsa stiga ner i vattnet, blev jag förlamad av fasa. Jag hade aldrig sett någon fullvuxen naken förut. Det var en fullkomlig chock för mig. Jag blev rädd som om jag fått syn på ett vidunder. Stackars Elsa! Hon var så stor, så vit. Och fast jag inte begrep mina känslor eller kunde på något sätt klargöra dem för mig, eftersom jag var ett sådant barn, tror jag att jag då hade ett slags förnimmelse av synd. Det var något otillåtet, syndigt i dessa kolossala lemmar, dessa svällande länder och bröst, denna kupiga mage. Jag skämdes och tittade bort. Och sedan när vi foro hem igen i båten, fick jag se en knapp oknäppt i Elsas blus, och jag sade till henne det. Jag var så rädd att det där vita och underliga, som var hen-

nes kropp under kläderna, skulle översvämma, välla över sina bräddar igen.

— Förstörde hon sagoön för dig? frågade Petra.

Angelas ansikte kom åter nära hennes. Håret svallade ned över pannan.

— Nej, nej. Den blev kanske tvärtom ännu mer övergjuten av förtrollning genom uppenbarelsen av den nakna kvinnan. Fast möjligen också är den där föreställningen att ön därigenom skulle blivit mer hemlighetsfull något jag hittat på och lagt till i mina tankar senare. Man lägger väl ofta ut sina barndomsupplevelser efteråt. De bli kanske inte riktigt sanna därför att man börjat tänka. Förhåller det sig inte så? När man var barn, drack man bara intrycken och reagerade utan att förstå. Sedan som litet äldre kanske man på något sätt lägger fel betydelse i dem. Jag vet inte.

— Det är kanske farligt att tolka sina barndomsminnen fel, sade Petra allvarligt. Det kan måhända snedvrída hela ens liv.

— Hela ens liv.

Angela svarade, tankspritt upprepande. De voro nu nära vassen som växte långt ut i sjön runt omkring ön. En fågel lyfte plötsligt och flög med tunga vingslag in mot land.

— Vi skrämde upp en and, ropade Angela och vilade på årorna.

Hon vände på huvudet och följde fågeln med blicken. Strax därpå prasslade det på nytt i vassen, och en hel flock änder flögo över deras huvuden.

— Underbart, sade Angela. Ön är alltjämt vid liv. Alltjämt väntar den på oss.

Fören spolade de höga vasstråna åt sidan. De voro inne i en grön värld av skarpa vasstrån som reste sig som väldiga spjut omkring dem. Det plaskade tätt intill kölen. En fisk dök upp och kastade sig ned igen, smällande med den silverglänsande stjärten.

Angela drog djupt efter andan, då båten törnade mot stranden. Den fina sandbotten låg refflad av vågorna under dem. Från årbladen, som Angela nu höll stilla upplyftade, droppade det av sjövattnet. En bit av en näckrosstjälk hade fastnat på ena årbladet. Den svängde av och an och slingrade sig slutligen som ett levande väsen ifrån åran och sjönk ned mot sanden.

Angela reste sig hastigt och hoppade i land. Hon tog just tag i båten för att med ett ryck draga upp den, då Petra var tätt intill henne, utan att Angela visste hur hon kommit dit. Petra försökte skjuta undan Angelas händer.

— Du får inte, du är tvungen att vara försiktig, Angela, sade hon med oväntad häftighet.

En sekund blickade deras ögon in i varandras. Och med ens var det som om den förtrolighet med Petra Angela nyss känt som en sång inom sig på nytt glidit undan, och Angela släppte sitt grepp om båten med en liten sorgsen grimas. När hon gick in mot ön, hörde hon hur Petra med kraft drog båten upp på stranden.

V.

Ön var ju inte stor. När Angela på några minuter hunnit till dess andra sida efter att ha banat sig väg genom högt, ännu saftigt och grönt gräs, medan bågnande trädgrenar med kalla glatta löv mjukt ströko över hennes ansikte, var Petra strax ifatt henne. En kort minut stodo de och blickade ut över sjön. Med vinden fördes till dem en doft av barr och kåda från de skogklädda stränderna runt omkring. På ön fanns det endast lövträd: alar som snuddade med sina kvistar vid vattenytan, vitstammiga hängbjörkar som blivit gula i kronorna av nattfrosten.

— Du är väl inte ond på mig? sade Petra och lade försiktigt, som om hon varit rädd att bli tillbakastött, sin arm under Angelas.

Angela gav Petra en hastig blick.

— Hur skulle jag kunna vara det? svarade hon snabbt, men hon vände bort ansiktet så att Petra inte skulle se att hon åter hade tårar i ögonen.

Å, dessa förskräckliga förödmjukande tårar som denna tid ständigt, vid minsta orsak, eller utan nå-

gon fattbar orsak alls, stego upp till Angelas ögon som från någon okänd källa hon aldrig vetat om att den funnits på djupet av hennes hjärta.

— Du gråter, sade Petra tätt intill henne. Du borde väl inte gråta denna tid. Jag har hört att det barn man bär kan ta intryck av ens melankoli. Det kan vara skadligt för det nya livet.

Då torkade Angela hastigt sina tårar.

— Jag behöver råd och hjälp, viskade hon. Jag vet inte... Jag förstår inte...

Jag måste fråga någon som känner till detta, tänkte Petra en smula modlöst. Jag kan ju inte veta, hur man skall sköta sig, när man väntar en liten.

Hon stirrade ut över vattnet. Hon hade tyckt att hon satt inne med en hel del kunskaper, men nu fann hon ju att hon saknade något av det allra viktigaste: kunskapen hur man skall sköta en kvinna som väntar ett barn. Hon längtade ett ögonblick häftigt efter Betty. Betty skulle kunnat råda och hjälpa Angela. Men Petra ville så länge det var möjligt dölja Angelas hemlighet för utomstående. Tids nog skulle de få veta...

Angela och Petra gingo under tystnad tillbaka till landningsplatsen. De slogo sig ned på en tuva. Angela kastade sig framstupa och såg i smyg upp till Petra.

— Jag vill bada, sade hon med ens, bedjande som en barnunge. Kläderna trycka mig.

Petra log lättad.

— Ja, det vill jag också, sade hon. Det är ännu varmt i vattnet.

Och när Angela nu började befria sig från klänningen, klädde också Petra snabbt av sig. När Petra naken gick ned mot sjön, kastade Angela en skygg blick efter henne. Hon tänkte åter på hur hon badat här med Elsa. Men Petras spänstiga lemmar och smärta kropp hade ingen likhet med Elsas. Angela fann henne vacker.

Så synd att inte Petra har någon man, för det igenom henne. Vad han skulle älskat henne! Men i detsamma blygdes hon över sin tanke. Det var något så friskt, så ljuvligt oberört över denna nakna kvinnokropp.

Nu gick Petra ut i vattnet. Angela sprang efter henne. Men när de simmade bredvid varandra utanför vassen, mindes Angela hur Petra bara för några timmar sedan ropat på Tord Holmström, och hon kunde inte låta bli att fråga, medan hennes armar och ben klövo den lugna vattenytan:

— Säg, Petra, kalla du och arrendatorn varandra vid namn? Det visste jag inte. Du ropade på honom strax före middagen, och jag råkade höra det.

Petra svarade henne inte genast. Hon gjorde en tvärvändning och simmade in i vassen igen.

Blev hon ledsen på mig? undrade Angela. Hon följde efter Petra och såg henne gå upp mot land.

— Kom, Angela, ropade Petra.

Hennes röst hade en besynnerlig klang. Hon

stod där naken och väntade på Angela. Och då tyckte Angela för en sekund att hon gick emot en helt ny Petra, en vit kvinna med skälvande höga bröst och med för famntag skapad midja, som hon aldrig känt och icke förrän nu blivit varse.

Men när Angela kom upp på stranden, var Petra redan framme vid sina kläder.

— Du kan inte sätta på dig dem genast. Vi ha ju ingenting att torka oss med, sade Angela och kom tätt intill henne.

— Jag har en ren näsduk här, mumlade Petra utan att se på Angela.

Medan Angela sträckte ut sig i gräset för att torka i solen, hörde hon, hur Petra slog av sig vattnet med sin näsduk, och prasslet av hennes kläder då hon satte dem på sig. Och det hastiga sätt, varpå Petra åter dölde sig i kläderna, kom Angela att le sorgset. Det var som om Petra beredde sig till flykt. Hon ville inte visa sig naken längre. Gömde också hon månne på någon hemlighet, som hon nu trodde sig ha blottat för Angela?

— Skall du inte klä på dig? Du måste vara torr nu, hörde Angela efter en stund Petra säga.

Angela ryckte till. Hon hade legat och drömt med blickarna på den blå himlen.

Hon reste sig långsamt upp och trevade med solbländade ögon efter sitt linne. Då fann hon att Petra låg på knä framför henne och sträckte linnet emot henne, och Petras ögon strålade av en ömhet som träffade Angela rätt i hjärtat.

— Vad du är god mot mig, viskade Angela och tog nästan ödmjukt linnet ur Petras händer.

När Angela var klädd, drog Petra henne ned bredvid sig.

— Såvida du inte vill fara hem genast, kunde vi stanna här en stund, sade Petra.

— Nej, jag vill inte fara hem, svarade Angela.

Hon knäppte händerna över knäet. Men fastän hon åter kände att Petra såg på henne, kunde hon inte förmå sig till att möta hennes blick igen. Hon väntade.

— Det är på tiden att du får veta något om mig, sade Petra lågt. Jag känner allt, eller väl nästan allt, om dig, Angela. Men du — du vet ingenting om mig. Skall jag tala om för dig, hur arrendatorn och jag blivit du?

Angela vände sig mot Petra.

— Å, Petra! Förlåt mig att jag sade det där. Jag förstod inte att du skulle bli ledsen över det, började Angela. Men så tystnade hon.

Hon mindes hur hon tänkt, då hon sett arrendatorn och Petra bredvid varandra, att de sågo ut som ett älskande par. Och hon hade erfarit en stor lättnad vid den tanken.

— Jag har väl ingenting att förlåta, nu är du dum, Angela, sade Petra nästan muntert. För två år sedan voro arrendatorn och jag kanske kära i varandra. Vi kysstes här på skogsstigarna kring Eka. Förstår du — han och jag.

Men fastän Angela alldeles nyss sagt sig att just

så måste det ha varit mellan Petra och arrendatorn, blev hon ändå så rädd för Petras ord att hon hade en förnimmelse av att hon höll på att halka ned i ett mörkt djup. Petra och arrendatorn?

Angela suckade oroligt.

— Ja, vi höllo av varandra, sade Petra, och utan att hon visste det blev hennes röst mjuk och mild som en älskande kvinnas röst då hon talar till den älskade mannen.

Angela satt stilla och försökte se för sig arrendatorns ansikte. Hade han verkligen varit värd att bli avhållen av Petra? Petra som en gång varit förlovad med Thomas Meller! Hur kunde hon sedan någonsin i livet hålla av en annan? Och kyssa denne andre som hon kysst Thomas! Angela ryckte upp några grässtrån och lät dem regna över sin klänning.

Men medan Angela förhöll sig tyst, endast då och då ryckande i gräset omkring sig, berättade Petra för henne om sitt eget kärleksliv. Kanske ville hon därigenom uppmuntra Angela till mera förtrolighet. Kanske var det även ett begär att för Angela äntligen visa sig sådan hon i verkligheten var, som drev Petra härtill. Hon tyckte kanske att de skulle bli mera lika ett par systrar efter detta.

— Jag glömde aldrig Thomas Meller, sade Petra till Angela, sedan hon talat om arrendatorn. Jag ljög för dig, när jag sade dig i våras att jag inte längtade efter honom. Det var för din skull jag narrades. Men måhända var det inte bara osjälvisk-

het som fick mig att förneka mina känslor för honom. Jag förstod ju att det var dig han älskade — att jag ändå aldrig skulle vinna honom tillbaka. Du har inte känt den helt unge mannen Thomas Meller, Angela. Honom kunde man inte glömma, om man en gång givit honom sitt hjärta. Han hade mitt hjärta i sina händer, och han måste ha kastat bort det i de främmande sällsamma land dit han for och från vilka han ej mera kunde slita sig på så många, många år. Och tänk på att jag själv den tiden inte var mer än sjutton, aderton år — yngre än du nu, Angela. De intryck man mottar vid den åldern sitta i. Ätminstone om man, liksom jag och du, hör till de trofasta. Och ändå tycker du väl nu att jag inte varit trofast mot honom. Men jag säger dig, fast det kan låta besynnerligt, att jag på något sätt alltid höll fast vid honom.

— Jag var kanske kär i arrendatorn, fortfor hon, men han kunde ju inte få mig att glömma Thomas. Hela tiden längtade jag ändå efter Thomas — min förste älskade. Det var väl bara det att jag inte kunde vara utan kärlek.

— Tage Ehrencreutz... sade Angela alldeles öfverlagt utan att se på Petra.

Och just som Tage Ehrencreutz' namn då med ens trängde fram från Angelas mun, såg hon för sig i plötslig klarsyn den tiden då Johan von Pahlen ännu levde och Tage bodde hos honom under ett par höstmånader. Fastän Angela bara varit fjorton

år då, hade hon svärmat för honom, han hade varit hennes första och enda svärmeri. Men en afton hade hon trott sig förstå att Petra och Tage älskade varandra, och då hade hon gråtit sig till sömns med en förtvivlad känsla av att något tagits ifrån henne och av att något mycket skört och mycket vackert för alltid splittrats.

Nu såg inte Angela hur Petra ryckte till för namnet.

— Ja, Tage Ehrencreutz. Det är åt Tage Ehrencreutz som jag givit mig. I våras var han en enda gång min älskare, sade Petra.

Men när hon uttalat orden, tyckte hon att de läto alltför grova, och hon lade omedvetet handen över sin mun och bet sig i den.

Angela borrade ner sina fingrar i gräset. Hon kände jord mot dem och fick en längtan att gräva ännu djupare — så djupt att både Petra och hon skulle sjunka ned under hennes älskade sagoö sida vid sida.

Så hörde hon åter Petras röst:

— Du kan väl aldrig förstå det, Angela? Jag var svartsjuk på dig, Angela. Det är något tragiskt och på samma gång löjligt att vara svartsjuk på sin egen brorsdotter. Inte förrän nu har jag sett det i det ljuset. Ja, det är samtidigt löjligt och tragiskt. Men du måste komma ihåg att Thomas Meller ständigt sökte dig och att jag ständigt fick vara ett stumt vittne. En gång såg jag uppe från fönstret till ditt rum vid Johannes hur du och

Thomas möttes på kyrkogården. I detsamma kom Tage Ehrencreutz upp och hälsade på mig. Jag blev hans, allt medan jag viskade Thomas' älskade namn. Oupphörligt viskade jag det, Angela. Jag var vild av längtan efter Thomas, och just då, Angela, lät jag Tage äga mig.

Angela mindes. Den gången hade hon mött Tage i trappan då han var på väg ned från Petra. Angela kunde ännu se för sig hans glada leende, när han hälsat på henne.

Denna nya Petra, som långsamt dök upp för Angela, medan hennes röst så låg och allvarsam ljöd i hennes öron, förvirrade henne. Angela såg plötsligt att medan Petra intresserat sig för allt vad Angela företog sig, hade hon själv inte haft många tankar över för Petra. Petra hade varit en vänlig famn som hon kunde sjunka in emot, någon som man kom till, när man behövde tröst och var ensam. Men Angela hade inte ägnat många minuters grubbel åt huru Petras inre liv kunde vara gestaltat.

Angela vände sitt ansikte blekt och skyggt av rörelse mot Petra. Hon hade inte längre någon önskan att här på sagoön gräva en grav åt sig och Petra, där de kunde gömma sig med alla sina besvikelser och sorger. En längtan att lära känna denna Petra, vilken liksom hon hade varit med om kärlekens akt och vandrat i Eldens heta land, brände till inom henne.

De betraktade varandra tyst. Angela fann till

sin häpnad att hon inte längre såg på Petra som om hon varit hennes mor eller en äldre syster. Det var något hos Petra där hon satt rak med alla muskler spända, med munnen fast slutet och en skugga i de mörkblå ögonen, som snarare fick Angela att tänka på en smärt yngling som genom bittra erfarenheter mognat till man. För Angelas skull hade Petra kämpat mot sin längtan efter Thomas Meller. Hon hade kastat sig i armarna på andra män, hon hade kysst arrendatorn och låtit Tage Ehrencreutz tränga in i sin kropp, under det hon för sig själv upprepat Thomas Mellers namn. Kanske var det besynnerligt handlat, och det var olikt den Petra von Pahlen Angela känt och beundrat. Men medan Angela med blickarna dröjde vid Petras fasta och ändå mjuka händer som lågo sysslolösa i knäet, fylldes hon likväl av en ny och långt starkare dyrkan för denna nya Petra hon ännu så litet kände. Och det började gå upp för henne att Petras kärlek till det nya liv som Angela var redo att föda också den var förenad med alla dessa långa års längtan efter Thomas Meller.

Det var därför Petra talat om »vårt barn», sade Angela till sig själv. Och Petra hade verkligen del i det. Hennes ousägliga kärlek fordrade med rätta sin del av det.

Och gripen av en känsla Angela ännu inte riktigt kunde fatta, kastade hon sig med en liten suck in till Petra.

— Vårt barn, mumlade hon, i det hon borrhade sitt ljusa huvudhår in mot Petras bröst.

Och Petra som på grund av Angelas långa tystnad bävande fruktat för att Angela nu skulle överge henne, såg med förundran ned på detta ljusa huvud som så förtroendefullt vilade mot henne. Långsamt lyfte hon armarna och höll Angela fast intill sig. Äntligen hade Angela kommit till henne. Och med en ömhet som i sig inneslöt en kvinnas mjukhet och en mans vilja att beskydda, upprepade hon viskande Angelas ord:

— Vårt barn.

I det ögonblicket ingicks ett förbund mellan Petra och Angela. Den där aftonen uppe i Stockholm då Angela berättat för Petra om detta att hon skulle få ett barn, hade Angela underordnat sig Petras vilja utan att förstå. Nu slöt hon sig själmant till Petra. Ingen i världen skulle väl nu kunna slita Angela ur Petras armar.

Hur länge de sutto så, visste de inte, då de ryckte till och sågo upp. En vindstöt for genom luften och skakade trädens kronor över dem. De hade inte märkt att moln hade stigit upp runt omkring sjön. Det klarblå på himlen höll på att krympa ihop för dessa jagande svarta och åskvita moln. Vattnet rusade fram mot stranden. Vassen böjde sig bugande och förtvivlat och doppade de bruna topparna i sjön, som redan gick i böljor. Och i nästa nu var stormen lös. I denna lilla insjö blåste vågorna upp som i ett hav.

Petra sprang ned till båten och drog den högre upp på land. Det var lätt nu, ty vågorna svallade in mot ön, och den starka vinden sköt på båten i aktern. Petra fick en dusch av vatten över sig. Hon nästan kastades tillbaka upp mot gräset.

Hon blev ängslig för Angelas skull. Det fanns ingen möjlighet för henne att ro tillbaka med båten genom denna storm.

De slöto sig åter intill varandra, Petra med bägge sina armar om Angelas liv.

Jag vill alltid hålla dig så, tänkte hon då. När du föder ditt barn, skola mina armar vara omkring dig.

Det var som om de här på ön blivit avskilda från den övriga världen. Den skulle inte besvära dem med frågor nu, inte överraska dem, inte tränga sig emellan dem och deras nyväckta kärlek och förtroende till varandra. Och denna stund kände de lyckan av varandras närhet så starkt, att de velat ropa högt och låta sina jublande röster flyta in i stormen.

— Vi skola alltid vara tillsammans, sade Angela i Petras öra.

— Ja, alltid med varandra, svarade Petra. Och ensamma!

Och i den stunden trodde de det: endast två kvinnor och ett barn som de väntade och som de båda skulle vårda sig om och beskydda, när det kom. En familj skulle de vara. En liten helig familj på två kvinnor och ett barn, säkert en bli-

vande kvinna också det. Nu försökte de skjuta tanken på Thomas Meller, älskaren och mannen, åt sidan. Också Angela kände sig i detta ögonblick, när hon vilade i Petras armar, stark nog att se bort från Thomas. Hon hade en förnimmelse av att vågorna lyfte ön högt upp bland de flygande molnen och att hon och Petra gungade fram mellan etervärldarna bort från denna smutsiga jord, som svettades blod och tårar.

Då hörde Petra genom stormens och vågornas brus att någon ropade till dem. Hon tryckte Angelas huvud mot sitt bröst, som om hon varit rädd för att Angela skulle höra. I en sekunds förvirring trodde Petra att Thomas Meller nu kom för att ta Angela och barnet ifrån henne. Men när hon äntligen vände på huvudet, såg hon en man som var på väg mot ön i en båt som kastades upp och ned av vågorna, och hon förstod, nästan med något av vrede, att det var arrendatorn som for över för att hämta dem hem till Eka.

Med en häftig känsla av äganderätt lade då Petra sina händer om Angelas huvud och böjde sig fram över hennes ansikte. Angela öppnade sina ögon. Svarta, strålande, sågo de upp mot Petra. Hennes ansikte var så blekt att det skimrade. Då kysste Petra allvarligt hennes mun och kände att Angelas läppar med darrande iver besvarade kyssten.

VI.

Denna klara höstdag i början av oktober fyllde Angela tjugu år. Det var nu två höstar sedan Angela firat sin födelsedag på Eka. Föregående år hade de ju varit i Stockholm.

Angela vaknade av att hon hörde Petra smyga sig nedför trappan. Medan hon lyssnade till Petras försiktiga steg och log en smula åt att trappan, trots den så lätta tyngden av Petras kropp, ändå då och då knakade till, slöt hon åter ögonen för att somna om. Man fick ju inte stiga upp först på sin egen födelsedag. Men Angela lyckades inte i sitt beslut att sova. Nu öppnade Petra dörrarna till glasverandan. Nu knastrade sanden under Angelas öppna fönster. Petra var på väg ner mot trädgården för att leta upp några frusna astrar till Angelas födelsedagsbord. Så långt Angela kunde minnas tillbaka hade alltid dessa frusna, svagt fräsande astrar prytt hennes bord, då hon på sin födelsedag kommit ned i salen på Eka. Och när hon under sina slutna ögonlock såg för sig födelsedagsbordet med sin tårta och de violetta och röda astrarna i en krans runt den vita duken, tyckte hon

att tiden stått stilla. Ingenting hade hänt under alla dessa år. Hon var densamma, Petra, astrarna, Eka voro desamma. Och ljudet av den stora väggklockan, som nu slog sju klingande slag därnere i salen, hade precis samma hemlighetsfullt ropande röst som den haft i Angelas barndom, då hon ibland förskräckt kunde vakna om nätterna vid klockans slag, som om en främmande i mörkret ropat hennes namn.

Angela vände sig mot fönstret. Genom en springa i rullgardinen kom solen in. En stråle av ljus gungade lätt fram mot Angelas säng. På väggen träffade den en av kristallkronans prismor. Angela såg hur det däruppe i taket tändes en stjärna som ett ögonblick strålade i alla regnbågens färger. Och Angela låg stilla med en djup förnimmelse av frid. Det var som om hela hennes värld lagt sig till ro under denna överkligt skimrande stjärna. Hade tiden verkligen stannat? Var hon åter barnet Angela som vilade här och med en känsla av fröjd väntade på vad födelsedagen skulle bringa henne?

Ännu smekte natten och drömmarna hennes panna. Denna frid varade. O, den varade! Angela förde handen sakta mot tapeten och följde en grön stjälk som lät en rosenknopp spricka ut. Rosor, blad, stjälkar. Var hon icke i en berså, där solskenet försökte tränga sig igenom lövverket och lät fläckar av ljus och skugga brytas i sanden under hennes fötter? Hon hörde Johan von

Pahlens röst. De sutto tillsammans i hans berså, och Johans vänliga ögon vilade på henne. Det var ro och goda drömmar i hans ögon. De talade om Angelas blå rullgardin. Den blå rullgardinen som suttit framför fönstret i Angelas barnkammare och stolt visat upp ett vitt slott och en damm med svanor. Nu såg Angela den. Den fyllde hela rumme med ett svagt darrande blått skimmer, som om en flik av barndomens evigt blå sommarhimmel kastat sin skugga över det. Och som från långt håll nåddes Angelas öron av prinsessans spröda silverröst. Då mindes hon sin döda mor Irenes röst. Och nu stod hennes mor där och ville att hon skulle stiga upp och ta emot sina presenter. Men eftersom Angela kommit in i de dödas värld, hörde hon också Stanny Landborg tala tätt invid sig. Men hennes ord dränktes i vatten. Hade de simmat ut tillsammans från badhuset vid Ösa? Vart tog Stanny vägen? Försvann hon så alldeles?

Angela reste sig förskräckt på armbågen. Det tryckte över hennes bröst som om något ville kväva henne.

Hon sprang fram till rullgardinen och drog upp den. Genom det öppna fönstret slog då oktoberluften, syrlig och frisk med en doft av äpplen, emot henne. Och Angela drack in den i djupa andetag. Ängsten försvann åter. Hon tänkte på hur Petra och hon funnit varandra ute på ön, och hon blev lugn vid den tanken.

De väldiga träden runt omkring gårdsplanen

hade fått färgklickar av scharlakansrött och brandgult. Det var som om några sena blommor nu i höstens första svartnande månad brustit ut från kvistar och grenar, tända till liv av en alltför feberaktigt brinnande sol. Angela klädde sig hastigt. Hon måste ut och fånga oktobermorgonens skönhet. Petra skulle inte bli ond på henne, om hon nu uppenbarade sig alltför tidigt. Men när Angela kommit ned på gårdsplanen, gick hon inte efter Petra mot trädgården, som hon först tänkt, utan vandrade i stället ned i parken. Inte en vindfläkt rörde sig i träden. Det lätt gulnade gräset skimrade av droppar från frosten som höll på att smälta bort. Men längst inne i parken, dit solen ännu icke nått, lyste det vitt som om morgonen fört den första snön med sig. Angela stod stilla och såg på detta vita rena. Hennes forna kärlek till Eka gamla gård, som skymts bort under dessa oroliga månader, vaknade med förnyad styrka. Hennes hand blev kall och sval, när hon nu strök den över gräset.

— Jag älskar, viskade Angela.

Det var inte Thomas Meller eller barnet under sitt hjärta hon menade med de orden. Det var stillheten, tystnaden, den genomskinliga skönheten i Ekas park hon älskade. När en fågel nu flög upp mot den blå himlen, följde Angela den med blicken, men hon frågade sig icke vart den flög och kände ingen lust att flyga med den. Här var hennes hem! Här på Eka skulle hon föda sitt barn. Och det

första detta lilla barn skulle bli medvetet om var Ekas gungande gröna park.

Angela gick ned mot sjön. En lätt dimma stod orörlig lyftad över vattnet som om en vit svan vilat sina vingar på dess yta. Och Angela satte sig på en av stenarna vid stranden.

Med hakan stödd i handen såg hon ut över sjön. Därborta låg ön, men den var dold i den skimrande svanens vinge. Angela hade lust att bedja. Men det var så länge sedan hon bett till en Gud, som mer och mer dragit sig tillbaka in i en okänd salighets himmel, att orden icke kommo över hennes läppar. Men hela hennes själ var stillhet. Hon drömde utan att se några syner, oroades icke av några tankar. Hon var ett stycke av Eka park. En liten droppe av den blanka sjöns vatten. En stråle av den lysande solen. Så ville hon förbli i evighet. Kanske detta underbara vita tillstånd var evighetens liv?

Hur länge Angela suttit så visste hon icke, men hon fick med ens en känsla av att någon betraktade henne. Hon vände på huvudet. Ett stycke ifrån henne stod Adèle och såg på henne med en genomborrande blick. Det var något ohöljt nyfiket och lystet i denna blick som kom Angela att rysa till. Men hon behärskade den rädsla hon alltid haft för Adèle och ropade:

— Goddag, Adèle.

Då kom Adèle långsamt gående över gräset fram

till Angela. Det prasslade av frusna grässtrån som knäcktes under hennes fötter.

— Jag var på väg ned till tvättstugan, sade Adèle och stannade framför Angela. Jag har ständigt sysselsättning. Mitt arbete tar aldrig slut. En annan får slita.

Angela lyssnade tåligt till den vanliga strömmen av klagomål som nu flöt över Adèles läppar. Alltid var det smutskläder att tvätta. Tord drog ned så mycket. Och nu hade till på köpet tvättgumman blivit sjuk så Adèle måste sköta byken ensam. Men under hela tiden som Adèle talade flyttade hon inte sina ögon från Angelas gestalt. Det var som om hon instinktivt anat sig till den förändring Angelas kropp höll på att gå igenom.

— Du har magrat, avbröt hon sig och pekade med ett stelt, som Angela tyckte hotfullt lyftat, finger mot Angelas midja.

Angela kröp ihop på stenen. Hon skakade av en plötslig frossbrytning.

— Inte heller du är fet, stammade Angela och försökte le.

— Nej, det är för att en annan har sorger och bekymmer, svarade då Adèle. Men du, en ung flicka, som bara är till för att vara lycklig . . . Du borde väl fetma av lyckan din.

Angela vågade inte se på henne. Detta nyfikna, grymma sökande med blickarna, detta hotfulla finger som icke ville sluta upp att peka, liksom om det redan träffat punkten där Angelas hemlighet

vilade . . . Var det inte så människorna snart skulle se på henne? Skulle de inte knuffa till henne med hårda knogar och bita med smala läppar, lika Adèles?

Hon är en häxa, jag kan inte undgå henne, tänkte Angela som så många gånger förr.

Hon såg ut över vattnet. Svanens vinge vilade inte längre beskyddande över en skön värld. Vattnet slog redan i skum mot strandens stenar. Förde icke vågorna med sig dun och brutna vingpennor från en sårad fågel som nyss dolt den soliga tysta morgonen under sina vingar?

— Jag träffade brevbäraren nyss, sade Adèle. Det var ett brev med utländskt frimärke till dig bland posten.

Då gjorde Angelas hjärta ont. Thomas hade således skrivit, och denna onda kvinna hade vänt hennes brev mellan sina händer!

— Det är min födelsedag i dag, sade Angela tonlöst.

— Å visst ja, ropade Adèle då med tillgjord älskvärdhet. Hur kunde jag glömma mig så, fastän Tord påminde om det i går kväll? Han är alltid så mån om att jag skall lyckönska hans älskade fröknar von Pahlen på deras högtidsdagar. Jag har den äran att gratulera då.

— Tack, kom det kvävt från Angela.

Så reste hon sig med svårighet. Allting dansade runt för henne. Sjön hävde sig upp mot himlen, och mellan sjön och himlen öppnade sig en svart käft som ville sluka henne i en munsbit.

För första gången i sitt liv svimmade Angela. När hon efter ett par sekunder vaknade till sans igen, var Adèles bleka ansikte tätt inpå henne.

— Stackare, hörde hon Adèles röst jollra genom det återväckta blodets dån som brusade i kaskader genom hennes öron, ja inne i hjärnan.

Angela befriade sig försiktigt ur Adèles armar. Hon reste sig.

— Jag mår visst inte bra, sade hon osäkert.

— Nej, nej, mumlade Adèle som blivit förtretad över att Angela så snart gled undan hennes händer. Ett litet illamående. Det kan väl aldrig betyda något. Jag brukade känna det så en gång, men det var ju när jag väntade det där — som blev missfall. Angela är förstås bara litet överansträngd. Det har väl varit för mycket dans och andra nöjen uppe i Stockholm, kan jag tro.

Med fasa betraktade Angela Adèle. Och när denna nu på nytt närmade sig, ryggade Angela tillbaka. Menade Adèle något med de där orden? Hade hon redan förstått att Angela väntade ett barn? Det var väl omöjligt. Adèle var den sista Angela ville skulle få veta något. Med ett slags vidskeplig fruktan föreställde hon sig att Adèles ögon skulle kunna göra barnet ont redan medan det vilade i sin moders liv. Adèles eget förbannade sköte hade inte lyckats frambringa annat än ett missfall. En inifrån anfrätt frukt, fallen från ett träd som aldrig ägt någon friskhet.

Men Angela kunde inte undgå Adèle. Det hade sett alltför illa ut efter svimningen nyss, om hon nu vänt Adèle ryggen och löpt sin väg.

Adèle viskade:

— Jag skall inte säga något till Petra om att du svimmade, lita på mig. Vi få inte ge anledning till att stackars Petra börjar oro sig i onödan. Det vore inte rätt av oss, när det inte finns någon orsak.

Det var Adèle som nu, triumferande över att hon skrämt den avsvimmade, vände Angela ryggen och gick ned för stigen till tvättstugan.

Angela stod kvar och såg efter henne. Hon ryckte till, då Adèle hårt slängde upp dörren, så att den jämrande vred sig på sina gångjärn. Det lät som om ett djur som någon slagit eller våldfört sig på givit ett skrik ifrån sig.

Angela begav sig skyndsamt upp i parken igen. Hon flämtade litet. Hjärtat slog så hårt. En gång vände hon sig om, som om hon trott att Adèle var efter henne.

Därnere i tvättstugan vred Adèle häftigt ur plagg efter plagg som hon lyfte upp ur det kalla vattnet. Hon hade inte alls misstänkt något om Angelas verkliga tillstånd. Men med en förnimmelse av makt kände hon på sig att hon lyckats göra Angela rädd, och blotta vissheten därom göt en förunderlig styrka i hennes magra händer.

VII.

Genast Angela kom in i salen sökte hennes ögon ängsligt födelsedagsbordet. Brevet med det utländska frimärket måste ju ligga där.

Astrarna och tårtan, ett par presenter från Petra och ett par brev från Stockholm funnos på det lilla bordet, men icke brevet från Thomas Meller. Ansåg Petra verkligen att hon hade rättighet att gömma undan det?

När Petra och Angela en stund efteråt sutto vid frukostbordet, gingo Angelas ögon oupphörligt forskande till Petra.

— Skall du inte läsa dina brev? sade Petra glatt.

— Jo, svarade Angela och såg ned i sin tallrik.

Men inom henne ropade det: Thomas Mellers brev. Jag vill ha det. Det är skrivet till mig. Han måste ha vetat att det var min födelsedag och beräknat avsändandet så att det skulle komma i tid.

Hennes händer darrade efter svimningen nyss. Men hon kunde inte förmå sig att säga något till Petra om brevet. Sedan den där aftonen på ön hade Angela också en stark känsla av att Petra

förstod allting bättre än hon själv, att hon hade rätt till Angela, ja till hennes hemligaste liv. Därför sade hon ingenting. Hon bröt de två breven som lågo bredvid henne. Det ena var från Paula. Det andra från Edla. Edlas brev var kort. Hennes brev voro alltid korta. De brukade ju också utgöra mamma Bettys förtvivlan. Hon gratulerade Angela på ett torrt och korrekt sätt, och Angela tänkte att kusin Edla lika väl kunde låtit bli att skriva. Vad hon skrev gav ändå ingenting. Den snälla Paula, vars stil var som en olärd skolflickas, hade däremot fyllt sex sidor med sin vänliga och välmenande ande. Först på slutet av ett tillagt ark stod en blyg fråga, om Angela ännu träffat Gotthard.

— Berättar Paula något nytt från Stockholm? frågade Petra.

Angela svarade först nej. Hon var så upptagen av tanken på Thomas Mellers försvunna brev. Men så erinrade hon sig något av vad Paula omtalat.

— Jo, det var sant, sade Angela hastigt. Lilian tycks ha blivit ond på den vackra Frideborg — deras husjungfru på Nybo, du minns. Hon skall flytta.

— Lilian är oresonlig, sade Petra. Hon kan aldrig ha en jungfru länge.

— Jag tror att Frideborg väntar ett barn med löjtnant Bernard Landborg, kom det långsamt från Angela.

Petra blickade hastigt upp.

— Hur vet du det?

— Hon gav mig något slags förtroende en gång i somras, sade Angela sorgset.

Och hon mindes hur hon suttit i Frideborgs lilla kammare på Nybo en morgon, då Frideborg blivit försenad med sina göromål, emedan hon känt sig så illamående.

Petra frågade inte mera om Frideborg. Men Angela såg så tydligt för sig den vackra Frideborg som gråtit när hon talat om midsommaraftonens upplevelse med Bernard Landborg. Och när Angela frågat henne, varför hon berättat detta just för henne, hade Frideborg mött hennes ögon och sagt:

— Därför att . . . därför att . . . Då hade Angela förstått att Frideborg anat hennes egen hemlighet — kanske hade hon sett henne på väg till Thomas Mellers fiskarstuga. Och så hade Frideborg med ens blivit sig själv igen och trippat ut med sin svängande gång: en nätt, men lydlig liten husjungfru, som måste återta sitt arbete.

Men när hon försvunnit hade Angela borrarat ner sitt ansikte i den oordnade bädden och för första gången känt en stark aning att Thomas skulle lämna henne. Olycksningen hade åter smält undan, men Angela mindes det ögonblicket nu med en liten rysning som kom hennes axlar att skälva.

— Du är väl inte sjuk? frågade Petra med öm oro.

Mitt brev. Ge mig mitt brev, kved det inom

Angela. Men inte heller nu kunde hon få fram orden.

— Nej, jag är visst inte sjuk, mumlade Angela.

Fram på dagen kommo Betty och Gotthard åkande. Gotthard lät vagnen elegant svänga fram till verandan och stannade hästen med ett ryck av tömmarna. Så hoppade han ur och räckte fram handen till Betty, som tung och ovig och skratande steg ned från baksätet. Men Betty hade ej väl satt foten på marken, förrän Gotthard var framme vid trappan. Han hade en stor korg med äpplen av en särskilt utsökt sort åt Angela. Han räckte henne den, och eftersom Angelas båda händer voro upptagna av att hålla i korgen, vars innehåll doftade så förunderligt gott, passade Gotthard på att kyssa henne på kinden.

Betty ropade glatt:

— Det är rätt, Gotthard. Angela måste bli kysst på sin födelsedag.

Det var bara Petra som såg Angelas ofrivilliga min av avsmak och att hennes kinder blevo vita.

Och nu var det Bettys tur. Hon kramade Angela häftigt och smusslade en present i hennes hand. Angela måste på Bettys bön genast titta på gåvan. Hon fick med sina kalla darrande fingrar fram ett litet rött saffiansetui och öppnade det. Där låg en ring med en pärla.

— För du har ju inga ringar, Angela, sade Betty ivrigt, själv förtjust över ringen.

Och Betty tog Angelas hand och satte ringen på hennes finger.

Det borde varit Thomas, som givit mig en ring, tänkte Angela modstulen och nedstämd.

Men Betty väntade på hennes tack. Man skulle ge storartat och bli storartat tackad också. Sådan var Betty. Och Angela gav henne då en kyss, medan Betty häpen märkte att tårarna plötsligt droppade från hennes svarta ögon.

— Blev du så rörd? viskade Betty och höll Angela åter intill sig.

— Ja, viskade då Angela tillbaka med ett leende.

Betty fick inte tro att Angela grät av längtan efter Thomas Meller, av oro för att Petra gömt Thomas' brev — och av sorg över att ringen inte varit från honom.

— Jollra nu inte mera, sade Gotthard. Bjuda ni inte på kaffe på den stora festdagen?

När de sutto vid kaffebordet, måste Betty höra vad Edla skrivit. Angela räckte henne brevet, och Betty läste det. Det var snart gjort.

— Edla är litet kortfattad, sade hon med en suck.

— Hon är odräglig, sade Gotthard och tog för sig av alla kakorna.

— Du får inte säga så om din enda syster, varnade Betty med en blixtny i ögat. Om en bror inte älskar sin syster innerligt, då är han ett uttryck för en inneboende ondska i allt, då styr djävulen hela världen.

6. — v. *Krusenstjerna*, Bröllop på Ekered.

— Det gör han ju också nu, svarade Gotthard bryskt. Har inte mamma en aning om hur de kriga för närvarande? Det är syskon och kusiner som slå ihjäl varandra och hitta på de mest raffinerade pinomedel åt varandra — inte minst bland de barn i förskingringen som kallats Israels.

Men Betty ville inte tala om kriget. Det hade brutit sig in över hennes lugna kärleksfulla liv, och hon ville icke riktigt erkänna det. Hon led fruktansvärt, då hon tänkte på hur familjer och hem nu föllo i spillror. Familjebegreppet, hemmet, fortplantningen av nya lyckliga släkten: det var ju Bettys enda religion. Hon dyrkade familjen, alla dessa skilda medlemmar som måste hålla samman i nöd och lust. Vad henne själv angick, så hade hon ju nu, sedan Hans dött, ändå barnen kvar, och alla hennes känslor och drömmar koncentrerades då inom denna trånga krets. Hans hade alltid förr hejdat hennes högtflygande drömmar om barnen och spått olycka och oväder. Nu när han var borta, kunde ingen mer hindra Betty i hennes tankars vilda framfart. Ännu hade intet av barnen vållat henne någon besvikelse. Ännu voro de så unga — alla möjligheter till att bli det stora och märkvärldiga Betty fantiserade om funnos alltjämt för dem.

— Gå din väg ett tag, sade Betty efter en stund till Gotthard. Du måste väl titta på ladugården och jämföra den med vår. Jag vill prata med Petra och Angela.

Gotthard reste sig.

— Bered er på en »sensationell, uppseendeväckande nyhet», som det nu varje dag står på tidningarnas löpsedlar, sade han skrattande. Ha ni inte märkt hur mamma pöser av den?

Och han gick ut ur rummet. De hörde honom vissla nere på gården.

— Vad är det, Betty? frågade Petra.

Petra anade vad det var fråga om. Så upplivad såg Betty endast ut, när hon fått höra något om en glädjande tilldragelse bland de sina.

Och Betty sade:

— Käraste, Bess väntar en liten igen. Sven har skrivit och berättat det för mig. Kanske att jag om några månader får en liten dotterdotter. Är jag inte en lycklig kvinna?

Petra kastade en hastig blick på Angela. Angela satt med nedslagna ögon och fingrade på sin klänning. Då kände Petra ett oändligt medlidande med henne. Det var så det skulle berättas, som Betty nu gjorde det, med glädjestrålade blickar: att ett nytt litet barn skulle födas till världen. Bess omgiven av sina anhöriga, redan med en liten gosse springande omkring sig och ömt skyddad av sin man... Vilket olika öde mot Angelas! Angela som bara hade Petra.

Petra måste tvinga sig till att säga något.

— Så roligt, stötte hon fram. Jag vet hur det gläder dig, sådana tilldragelser i familjen, Betty.

— Ja, hur skulle jag kunna vara annat än lyck-

lig? svarade Betty med en suck ur sitt överfulla hjärta.

I det ögonblicket nästan hatade Petra Betty. Hur kunde hon sitta där så belåten och trygg, liksom vaggande fram och tillbaka i den bredsitsiga familjegungan, medan Angela med bleka kinder tätt bredvid henne svalde ned gråten och fingrade på sin klänning som i yrsel? Betty visste ju ingenting om Angela. Nej! Men hon borde förnimma något i luften omkring sig. Hon borde med varje andetag suga in den stämning av oro och beklämning hennes ord framkallat. Och för första gången tänkte Petra bittert att Betty trots alla de kärleksfulla blickar hon strödde omkring sig på sin väg genom livet, trots den öppna famnen och de städse lika givmilda kyssarna, ändå var något av en jättelik, en monumental egoist. Hade inte hennes kropp blivit fet och mäktig av de uppblåsta tankarna som evigt kretsade omkring hennes barn? Levde hon inte på dem, deras minspel, deras rörelser, minsta ord som utgick från deras heliga munnar? Var det inte som att dyrka sig själv, att som i en stor spegel beundra reflexerna av sitt eget älskade jag? De hade alla i släkten varit så vana vid att se upp till Betty, Betty den goda, Betty den visa, utan vilken lille Hans ej skulle kunnat reda sig, att Petra nästan var förskräckt över sig själv och kände att hennes tankar på något vis voro hädiska. Men hur väl Betty än vårdat sig om Hans och ömmat för honom, hade hon dock inte kunnat hindra honom

från att skjuta sig. Petra sade sig det med verklig hätskhet nu, därför att hon led så av Angelas sorgsna ansikte. Hade kanske Hans till sist funnit att något, något mycket viktigt, ändå fattades hos Betty? Hade han kanske för sin egen lidande ensamhet sökt hennes blickar och funnit dem uppfyllda av Gotthard allenast eller något annat av de beundransvärda barnen? Hade han sträckt ut sin magra tärda hand och gripit blint och tomt i luften, därför att Bettys händer redan voro upptagna?

Petra spratt till vid att höra Angelas röst. Förvånad hörde Petra Angela säga till Betty, utan att vända huvudet åt hennes håll:

— Kommer inte det här barnet bra snart på det förra? Vet Bess riktigt hur hon skall sköta sig?

Då förstod Petra till sin häpnad att Angela tänkte av Betty försöka få höra hur hon själv skulle sköta sig för att vara säker om att föda ett friskt barn. Och Betty, som inte kunde ana syftet med Angelas fråga, föll strax i den oskyldiga snaran. Ingen var villigare än Betty att tala om sådana saker. Petra hade inom sig undrat över att inte Jacob Levin givit Angela några råd, när hon varit hos honom. Han tycktes inte ha gjort det, och då Petra frågat Angela därom, hade hon fått en stark känsla av att Angela inte hade lust att tala om besöket hos Jacob. Men här satt nu Jacob Levins syster, som var nästan väl så god som någon kvinnoläkare, ja kanske med större kännedom om barnsängar och barnaföderskor än Jacob själv.

— Jag har alltid sådan ängslan för Bess, sade Betty, och två par oroliga och uppmärksamma ögon riktades genast på henne. Hon är lat, Bess, förstå ni, och det allra viktigaste de första månaderna är att man inte är rädd för att promenera och röra på sig. Man skall helt enkelt i största möjliga mån uppföra sig som vanligt. Det är klart att man känner sig trött, men ingenting är farligare den tiden än att förfalla till att ständigt sträcka ut sig på en schäslong som vore man en sjukling.

— Vill Bess göra det då? frågade Angela igen.

Hon tänkte på hur Petra denna månad oupphörligt tillhållit henne att vara försiktig — så dumt försiktig att hon knappast fick ta i något. Uan att tänka därpå sände hon Petra en liten förargad blick. Vad kunde väl Petra veta, som aldrig fått något barn? Petra blev också helt skamsen och osäker på sig själv.

Aldrig hade väl Betty haft så uppmärksamma åhörarinnor som Angela och Petra, och hon be- gagnade också tillfället att tala sig varm om sitt älsklingsämne. Där satt nu Betty, hela tiden med Bess i sina tankar och redan med ett nytt förråd av kärlek för det nya liv som skulle bli till — detta som skulle bli Bess' och Svens barn och Bettys barnbarn — och gav utan att ha en aning därom en hel mängd goda råd åt Angela.

Angela hade fått färg på kinderna. Hennes mun log halvöppen, litet fuktig, som hade hon velat kyssa Betty av tacksamhet för den vishet och upp-

muntran som flödade ifrån henne — till dess Betty halvt generad tystnade och utropade med sin djupa röst:

— Men detta kan väl inte intressera er, kära barn?

Då slog Angela strax åter ned sina ögon. Men hon log fortfarande. Nu hade hon glömt att Petra tagit Thomas' brev, innan hon fått läsa det. Bettys ord hade på nytt väckt till liv all hennes ömhet för det barn som låg väntande under hennes hjärta. Med skräck tänkte hon på denna sista tid, då hon bara känt oro och kval. Först hade hon ändå varit så glad och stolt över detta barn, och hon mindes hur hennes hjärta slagit hastigare av lycka då Jacob Levin sagt henne att hon skulle föda. Nu kom denna glada varma känsla åter över henne, när hon lyssnade. Hon skulle bli mor. Hon var redan mor! Hon sade sig att hon då också måste uppföra sig som en mor. En mor är inte rädd för smärta. En mor får inte låta sorgsna tankar komma över sig. Glad med lyftat huvud skall hon gå med sin skatt och låta solen, som är i ett hemligt förbund med allt groende och växande, lysa över sig.

När Gotthard kom tillbaka in efter sitt besök i ladugården, fann han tre kvinnor med rosor på kinderna och leende, hemlighetsfulla ögon.

— Mammans nyhet tycks ha gjort underverk, anmärkte han. Ni sågo faktiskt litet molokna och trötta ut, när jag lämnade er. Det är rent märkvärdigt vad samtal om barnungar tyckas pigga upp fruntimmer,

Då spratt Betty till och såg på Angela. Vad kunde denna djupa rodnad, dessa glänsande ögon betyda? Betty hade varit så upptagen av att tala att hon inte lagt märke till Angelas ansiktsuttryck.

En sällsam tanke steg upp inom Betty:

Tänk om Angela är kär i Gotthard!

Inte förr hade detta fallit Betty in, förrän hon var säker därpå. Det var därför Angela rodnade, när Gotthard steg in i rummet. Bettys underbare, vackre son! Vem skulle också kunna motstå honom? Om Betty varit en ung flicka, skulle hon aldrig ha kunnat tänka sig att bli kär i någon annan. Jo, möjligtvis i Sven! En blyg och ändå het kärlek var det naturligtvis som kom Angelas kinder att glöda.

Betty var visst inte för kusinäktenskap. Det sades ju att barn i sådana äktenskap ofta bleve misslyckade, finge någon inre skavank. Men om nu verkligen Gotthard och Angela . . . Inte var dessutom Angela, så söt hon än satt där och log, på något sätt värdig Gotthard . . . Men om nu i alla fall . . . Betty var med ens säker på att då skulle hennes egen oförstörbart livskraftiga och överlägsna stams starkare och eldigare blod rädda barnen från att bli mindervärdiga. Hon småmyste redan för sig själv på samma sätt som hennes far, gamle Benno Levin, brukade sitta och le åt något roligt han kokade ihop. Redan vädrade hon bröllop. Bröllop på Ekered! Bettys tankar voro så hänsynslöst snabba. Redan dånade bröllopsklockorna i

hennes öron. Men vad menade Gotthard då? Betty gav honom en vek blick. Ack, Gotthard blev ju så fort kär. Bara han anade en kjol i närheten! Och Angela, henne hade han ju alltid beundrat.

Och medan Bettys tankar irrade kring bröllopet och snart voro framme vid barndopet, ty så fullständigt hade hon sedan länge levat sig in i assimileringen att dop föreföll henne som något naturligt och till och med självskrivet, lade Angela sina händer mot sitt bultande hjärta. Hon hörde inte vad de andra pratade om. Hon bemödade sig ej ens att lyssna . . . Hon hade känt trycket av en liten späd hand mot sitt hjärta. Denna lilla hand höll detta hjärta fånget. Och hon visste att den nu icke mera skulle släppa sitt tag.

När Angela den aftonen kom upp på sitt rum och tände det elektriska ljuset, såg hon genast Thomas Mellers brev med den utländska poststämpeln ligga på nattduksbordet. Hon tog det sakta och försiktigt i handen, som om hon varit rädd att det skulle slå lågor ut ur kuvertet. Så gick hon in till Petra med det.

Petra, som redan lagt sig, såg henne komma, och det stack till ett litet vasst stygn inom henne. Skulle Angela förebrå henne nu att hon ej lämnat fram brevet förr? Hon hade inte kunnat förmå sig till det. Hela dagen hade hon burit det på sig och ej givit det till Angela av rädsla för att det skulle innehålla något som kunde förstöra födelsedagen. Det hade varit besynnerligt för Petra att bära på

ett brev från Thomas Meller, ett brev som inte var ställt till henne. Hon mindes hur denna handstil för många år sedan gjort henne lycklig.

— Skall du inte läsa ditt brev? frågade hon Angela.

— Jag visste att det kommit, svarade Angela. Det var Adèle som berättade det för mig. Hon hade sett det utländska frimärket.

— Visste du det? Då har du väl varit mycket ond på mig?

Angela drog samman ögonbrynen.

— Nej, jag var inte ond. Jag var bara litet ledsen och orolig.

Så såg hon på Petra:

— Hörde du vad Betty sade? Nu måste jag göra långa ordentliga promenader, röra mig mycket. För barnets skull. Jag är så glad att ha fått litet råd. Jag visste ju inte alls... och inte du heller, Petra.

Det var som Angela på nytt alldeles hade glömt brevet.

— Skall du inte läsa det? frågade Petra igen.

— Nej.

Angela rev det långsamt i bitar och gick fram till kakelugnen där glöden ännu voro röda. Hon kastade in bitarna.

— Låt det brinna, sade hon bekymmerslöst. Han vet ju ingenting om barnet. Och det är bara det som intresserar mig.

Men först nu, när Petra såg Angela riva Thomas

Mellers brev i stycken, tyckte hon sig förstå hur Angela måste ha älskat honom — och nog fortfarande älskade honom. Angela visste att Thomas inte skulle komma tillbaka. Därför stod hon väl inte ut med att på nytt påminnas om honom.

Men Angela föll på knä vid Petras bädd och sade lågt, som om hon upprepat en av sina barndomsböner:

— Det är nu bara du och jag och barnet. Jag har glömt Thomas. Låt oss vara tillsammans, Petra, vi som älska varandra.

Petra såg ned på Angelas ljusa huvud. Men hon trodde henne inte.

VIII.

Ännu var icke hösten kommen på allvar. Ännu kastade solen sina heta flammor omkring sig. Men alla träden i Ekas park hade fått gula och röda löv, och ett och annat var redan bart. När Angela denna dag gick genom parken, gav hon de nakna träden en sorgsen blick. Hon var litet rädd för hösten. Varje morgon väntade hon att finna trädgården och parken döda under grå dimmor: de där höstens grå dimmor som till sist lade sig över allt sjungande och susande för att kväva det.

Angela öppnade den lilla grinden som ledde ut i skogen. Med lätta fötter började hon vandra på skogsstigen. Hennes skor hade denna tid hunnit bli hala av de bruna barren. Hon promenerade nu ständigt, sökande sig fram genom skogarna kring Eka och Ekered. Hennes hy hade börjat blomma klar och rosig av allt detta vistande ute i den friska luften. Det gjorde henne gott. Hennes kropp började bli spänstig. Också den blommade, längtande att bära fram en mogen frukt.

Angela fångade mellan granarna en skymt av den blå himlen. Himlen var så hög i dag, så långt,

långt borta som om ett par väldiga pelare sakta sökt skjuta det ljusblå taket över Angelas huvud undan från jorden. Den glada rytmen i Angelas rörelser kom alla tankar att försvinna. Hennes hjärna kändes så tom, så lätt. Hon förnam bara hjärtats slag och hörde ljudet av sina egna steg på ett avstånd som om hon lyssnat till ett par fötter som dansade fram långt i fjärran. Denna känsla av att vara ingenting eller kanske bara en solglimt mellan träden var så underbart ljuvlig.

En fågel med grönt huvud med lysande röd tofs satt och hackade på en trädstam. Den försvann in i skuggorna, när Angela gick förbi. Sedan hördes den längre bort, åter så flitigt hackande.

Jag vill lyssna till göken, for det igenom Angelas huvud.

Och hon som nyss varit glad över att hon inte känt någon längtan, brann plötsligt av det mest orimliga begär att få höra gökens hemlighetsfulla locktoner nu på hösten.

— Jag är dum — dum — dum, gnolade Angela.

Med ens var hon framme vid Ekered. Här kunde man komma in genom en grind längst ner i trädgården. Angela fann grinden och öppnade den. Hon blickade upp mot Ekered som höjde sig över trädgårdens terrasser. Här nere glittrade ån blank av silver. Den var så vit att Angela bländad måste hålla för ögonen. Hon gick vidare genom trädgården. Blommorna hade vissnat eller frusit ned. Bara gräsmattorna lyste gröna, men även de endast fläck-

vis. Frosten hade gått fram också här och färgat det gröna gult. Angela suckade litet vid tanken på den förtrollande växtlighet som brukade frodas här om somrarna.

Uppkommen på gården, tänkte Angela gå över den för att fortsätta in i skogen på andra sidan Ekered. Hon hade inte lust att träffa någon. Men Betty, som från sitt fönster i vardagsrummet sett henne komma, lutade sig ut och ropade på henne. Då måste Angela gå tillbaka och stanna framför Bettys fönster. Där Betty låg med halva kroppen ute och de tjocka armarna stödda mot fönsterbrädan iförd en löst sittande brokig kofta, såg hon ut som en av dessa sydländskor som med gott humör tillbringa hela dagarna i fönstret spejande efter människor, dem man muntert kan byta några ord med.

Betty log:

— Du vill väl träffa Gotthard? Han är i ladugården. Du kan gärna gå dit. Gör det du! Han blir så glad.

Och Angela, som inte hade den ringaste önskan att träffa Gotthard, kände sig nu, eftersom Bettys ögon följde hennes väg över gården, tvungen att vika av mot ladugården. Alldeles vid ladugårdsdörren tänkte hon smyga sig förbi den, ty hit nådde inte Bettys blickar. Men i detsamma stod Gotthard där och kisade mot solen.

— Nej, se goddag, Angela, ropade han.

Angela närmade sig honom långsamt, men han

sprang kvickt emot henne och skakade hand med henne.

— Kom in och se på vår bjässe till tjur, sade han.

Det stod en doft av ladugård omkring honom. Inte voro heller hans händer så värst rena. Men Angela fann honom ändå mera tilltalande så här uppe i arbetet än när han sade dumma artigheter till henne inne i salongen eller när han nödgade henne att läsa de dåliga dikter han skrivit.

Angela följde med honom in och måste ofrivilligt le, då han därinne i ladugården gav henne ett av sina gnistrande israelitiska leenden. Denne halvjudiske unge man hade alldeles ärvt den judiska rasens sätt att le. Angela måste erkänna för sig själv att hans leende verkligen var behagligt. Det blixtrade till av vita tänder, ansiktet fick något oemotståndligt intagande. Och i detta leende sjönk allt det slutna och förstulet lurande i ögonens blick bort som om det aldrig funnits. Han bjöd, just i denna stund, hela sitt jag utan baktankar, sorglöst och impulsivt, i detta förledande leende. Så hade hans förfäder på mödernet gjort upp affärer och kärlekshistorier sedan tusen år. I ett blänk av vita tänder och leende röda uppdragna läppar hade de ställt anbud, som fått kunden att tro sig ha dragit det längsta strået, och hade de intalat bruden eller älskarinnan att hon aldrig skulle kunna bli bedragen. Men sedan hade väl leendet ofta nog blivit till ett morrande, medan de vita tänderna i första

obevakade ögonblick snabbt huggit in på varje lockande byte, alltid tagande den största biten för sig.

Det var dunkelt inne i ladugården efter solskenet därute. Men från kornas ryggar och länder lyste blankt och brunt, och stänk av detta gyllenbruna skänkte sin färg åt dunklet och kom det att på ett mystiskt vis skimra.

Gotthard spatserade med spända vador bredvid Angela.

— Vi ha just fört en ko till tjuren, underrättade han henne med sänkt röst. Det är faktiskt ganska poetiskt, skall du tro. Här står tjuren och längtar efter något riktigt gott i koväg. Den bölar till så väggarna äro nära att rämna. Så kommer ladugårdskarlen med en liten rar kokvinna till honom. Hon formligen rinner av kärlek. Brunst heter det ju — när det är fråga om djur. Jag tycker om när djuren älska varandra. Det verkar så riktigt, så ärligt, och utan sentimentalitet. Inte sant?

— Så är det väl, sade Angela, fast hon aldrig sett någon ko föras till tjuren.

Men hon tyckte inte om när Gotthard berättade det för henne — sökande göra det så lockande — som ville han dela med sig åt henne av sin syn nyss. Det var som något slags indirekt exhibitionism. Thomas Meller hade berättat för henne om sådant, och hon trodde inte längre att Gotthard var så frisk. Och var han naiv och barnslig, behövde

han säkert inte vara obesmittad och oanfrätt fördenskull.

Inne i ett litet bås knegade en späd kalv omkring på skälvande, skrangliga ben. Angela stannade och mötte kalvens ögon. De hade en outsägligt mild blick. Det var som om kalvens lilla pensébruna sammetssjäl velat förena sig med Angela. Angela sträckte fram handen, och genast slickade en vass tunga hennes hud.

Hon såg sig omkring. Alla dessa långsamt tuggande käkar, kornas ögon som blundade eller med himmelsk ro tittade framför sig, den lilla kalvens tunga som slickade hennes hand varm, ja själva den starka lukten, som stod omkring alla dessa kroppar, gav henne en primitiv känsla av jordisk frid och jordisk njutning, ätandets och sovandets och det stilla slickandets njutning.

Men denna känsla varade icke länge. Angela fick plötsligt syn på tjuren. Hon drog hastigt sin hand från kalven. Där stod tjuren mäktig och bred över bogen och sneglade på henne med rödkantade ögon. Han vred sig åt Angelas håll och böjde huvudet framåt som om han velat stöta till henne. Han såg ond ut: en urkraft som man inte kunde bönfalla om förskoning, en väldig retad Gud också, som inte kände till någon barmhärtighet. Och Angela, som ju ändå sedan sin barndom gått i ladugården utan att vara rädd, fattades i detta ögonblick av en oförnuftig hetsig ångest inför tjuren, som hon inte kunde behärska.

Gotthard, som inte lagt märke till hur Angela börjat darra, sade lätt:

— Kom, så gå vi fram och klappa den manhaftige älskaren.

Han gick ett par steg framåt och vände sig om. Men Angela stod kvar. Hennes hand hade farit mot hjärtat, som om hon velat skydda det för en dödlig fara.

Då gick Gotthard tillbaka.

— Är du rädd? frågade han.

— Kan han inte slita sig? viskade Angela.

— Ånej! Se här!

Gotthard sprang fram till tjuren. Med sina långa händer strök han utefter tjurens svettiga sidor. Då gick det en skälvning genom den mäktiga kroppen. Och med ens fylldes hela ladugården av hans röst, som lät som vanvettig.

Angela slog händerna för ansiktet. Ja, hon var rädd, och hon skämdes över att visa sig sådan för Gotthard. Hon visste inte vad det kom åt henne. Hon kände en stark svindel. Det var som om genom tjurens röst hela naturen ropat på henne. Livet självt hade stigit in i den dunkla ladugården. Livet som ständigt brann av längtan att älska och föda och älska igen, till dess hela jorden vimlade av små nyfödda kroppar, som kalvens där, med skrangliga ben och stora oformliga huvuden. I denna stund steg en frän dunst upp från den kokande jordens livmoder. Den trängde in i Angela! Angela, jordens tjänarinna, jordens kved, som var beredd att

själv föda. Hon rynkade ögonbrynen. Hon hade trott sig stå högt över djuren, en ande som skulle skänka liv åt en benådad varelse med ögon som himmelens stjärnor. Nu var det som om någon fört in henne i ett bås. Var hon själv annat än en ko med tigande bruna blickar, ett djur, som bestigits, som givit sig åt urkraften och befruktats och skulle yngla med den?

Hon hörde inte att Gotthard nalkades henne. Han smög sig fram på den mörka gången. Handflatorna, som nyss smekt tjuren och som ännu glänste av djurisk svett, hade han vänt uppåt. Fingrarna krökte sig litet som om de längtade att gripa tag i något. Det fanns icke en människa mer än de två i ladugården. Angela såg med ens upp och mötte Gotthards glänsande blickar.

— Vad vill du mig? skrek hon till och vacklade bakåt mot kalvkätten.

Men det var redan för sent. Gotthard hade slagit sina armar omkring henne.

— Tyst, mumlade han.

Hon stirrade med vidöppna ögon mot honom. Hans ansikte hade blivit henne främmande. Också han var ett djur, en tjur med blänkande ögonvitor och saliv som rann ur mungiporna.

Han for med sin mun över hennes ansikte som om han vädrande luktat på det. Hon försökte slita sig lös, men då tryckte han henne endast närmare intill sig. Nu lade han en hand över hennes bröst som reste sig under den tunna klänningen. Och i

det han med små häftiga rörelser fingrade på bröstet, kysste han hennes mun, som han äntligen funnit det han letat efter. Angela kunde inte göra sig fri. Hans mun sjönk djupare in i hennes. Genom yrseln som fick makt med henne hörde hon åter tjurens väldiga stämma. Det var som om en jordbävning fått ladugårdens väggar att skaka. Och plötsligt kände Angela i maktlös förbittring att denna långa hårda kyss, denna unga kropp, som tryckte sig mot hennes, meddelade henne en droppe av den vällust Gotthard själv lågade av. Hade hon så saknat Thomas' kyssar att hon nu nöjde sig med en annan mans, så mycket yngre än han, bara för njutningen av denna beröring med en hannes spända, sökande kraft? Då fick hon makt att slingra sig ur hans grepp och komma ut på gången.

Hon stod där matt i alla leder med handen för sin skälvande mun. Så vände hon sig om och började gå mot utgången. Men Gotthard sprang fram till dörren och höll igen den för henne. När han såg henne så liten och späd med kornas breda länder bakom sig, blygdes han.

— Förlåt mig, sade han ångerfullt.

Alltsammans var att hans mor, som aldrig kunde hålla något hemligt, genast antytt för honom att hon trodde Angela vara en liten smula kär i honom. Med välbehag hade han hört på, leende åt att hans mor redan byggde en romantisk kärlekshistoria åt honom och Angela. Men hans egenkärlek var lätt väckt, han hade blivit nyfiken på Angelas

känslor för honom och han trodde sig strax även i sin tur vara litet grand kär i henne. Lantlivet var också trots allt litet för enformigt för hans livliga temperament. Han hade varit ensam så länge, utan annat sällskap än gårdens folk och Betty, och en ung flickas närhet stack ständigt hans känslor i brand. En smula av vad han kallade än kärleksnojs, än »poetisk erotik» skulle lysa upp hösten för dem båda. Nu förstod han att han misstagit sig om Angela. Hon hade inte ens besvarat hans kyss. Hon hade vridit sig undan den och hans kön i plåga.

— Öppna dörren, sade Angela häftigt.

— Inte förrän du förlåtit mig, svarade Gotthard.

Men Angela kunde inte förlåta sig själv sina uppvaknande känslor nyss. Hon hade varit otrogen mot Thomas, otrogen mot barnet under sitt hjärta. Med torra hätska ögon stirrade hon på Gotthard, som så utan att veta det och övertygad om motsatsen varit orsaken till detta.

— Släpp ut mig, sade hon.

Gotthards blickar irrade. Han kände sig obehaglig till mods. Han dröjde med ryggen mot dörren.

— Det är bra ledsamt att du skulle ta det så där, sade han slutligen. Det var väl inte så farligt att jag kysste dig?

Men medan han talade såg han åter för sig den syn som nyss utspelats mellan kon och tjuren här i ladugården. Luften tycktes ännu fylld av djurisk brånad. Den flöt i gungande vågor upp mot Angelas röda mun, denna hennes röda mun i det nu

alldeles vita ansiktet. Denna mun brann utan att hon hade en aning om det — lyste och doftade mot honom här i dunklet som om en blossande ros blommat upp på nytt efter höstmorgonens frost och kyla.

När nu ingenting annat hjälpte, varken hårda ord eller vredgade blickar, lade Angela med en liten obeskrivlig åtbörd, som om hon i hemlighet släppt efter för något, medgivit något, sin hand på Gotthards arm.

Förvirrad såg han ned på handen. Det rörde sig svagt i hans ouppfostrade hjärta. I en plötslig glimt såg han Angela böjd över skrivboken däruppe i skolrummet. Hon hade alltid arbetat vid hans sida med av iver blossande kinder. De hade inte varit gamla då: två barn som lekt och gnabbats tillsammans. Med sänkt blick följde han handens spåda, mjuka linje. Med ens kände han sig förvånad. Hans handling av brutalitet nyss tycktes honom ofattbar. Från handen smög han en förstulen blick upp till Angelas ansikte. Nyss hade han våldsamt ägt detta ansikte. Blotta vidrörandet av den fina huden och förnimmelsen av läpparnas värme hade skänkt honom en oerhörd njutning. Tryckningen mot hennes bröst och hennes höfter hade sedan fullbordat den. Det hade varit ett slags våldtäkt utanpå kläderna. Hade han stulit? Ja, han kände sig som en tjuv. Men plötsligt hade varken förnimmelsen av skam eller känslan av häändöende lust någon makt över honom längre.

Det ringde som av silverklockor för hans öron. Han öppnade läpparna för att säga något, men ej ett ord kom över dem. Något försiggick med honom. Det var något som stod i förbindelse med Angelas hand som så stilla vilade på hans arm. Det var som om hans inre tvåddes rent. Nu darrade han. En förnimmelse, alltför mäktig för att hans lilla själ skulle kunna fullt anamma den, trängde sig in i honom.

Han slog upp dörren. Solen träffade honom i ögonen, och som om solskenet varit en blix, som kunde leta sig in till hans väsens innersta vrår, uppenbarade den för honom en känsla han aldrig drömt sig få erfara — så som han hade lekt med livet: en känsla av godhet, renhet, nästan kärlek.

Den fyllde honom med en stilla förundran, och han såg henne gå upp mot skogen, utan att våga ropa henne tillbaka. Och han kände att även om hon aldrig skulle vända sig om och komma tillbaka till honom, skulle han ändå hela sitt liv vara henne tacksam för detta ögonblick av underbar renhet som hon låtit honom uppleva.

IX.

Denna tid under det stora krigets första månader, då det jordiska helvetets svalg börjat öppna sig och hela världsrymden tycktes genomborrad av de av sina styresmän djävulskt mördade soldatmassornas ångestrop, levde Petra och Angela på Eka som på en fjärran ö för sig själva och för varandra. De hade dragit sig undan från de förhatliga människorna, och ibland tyckte de att den lilla ön därute i sjön, så sagolikt tyst och ensam, omslöt deras hjärtan och vaggade dem bort från allt det fruktansvärda omgivande livets stränder. Aldrig hade de varit så nära varandra som nu. Deras dagar gledo hän i ett stilla enahanda. Höstens dimmor blåste in över dem. Parken kläddes naken av nattens stormar. Under ilande höstskyar sträckte sig svarta grenar, berövade all sommarens tunga fågring. Regnet piskade rutorna. Buskarna tätt intill salsfönstren gnedo sina kvistar mot glaset som om de tigt om att få komma in.

Om kvällarna sutto Petra och Angela som förr vid salsbordet och sydde. De hade nu alltid neddragna rullgardiner, och om någon närmade sig rummet gömde de hastigt sina sömnader under

bordsskivan eller kastade en tidning över dem — en tidning som i väldiga svarta rubriker med yrkesmässig belåtenhet, och kanske med verklig, inre tillfredsställelse också, återgav alla dessa illdåd som skedde därute, utanför deras ö.

De sydde på babykläder. En gång förr hade de suttit här och sytt kläder till ett litet barn, men det hade varit till den unga flickan, vilkens förlossning de varit med om. Nu gällde det Angelas eget barn.

Men icke heller Angela och Petra här på Eka kunde undgå att taga intryck av allt som hände ute i världen. Även till en fjärran stilla ö föra vågorna och vinden med sig röster och ljud från de av ondskan plågade människornas stränder. Men på ett särskilt sätt vävdes allt det de hörde och läste in i deras tankar och omsorger för det väntade barnet. Till vilken värld av ångest, förljugenhet och hets skulle det inte födas? De darrade för detta barns öde. Hatet och mördarnas lögner därute gjorde dem beklämda. Och när kvistarna mer än vanligt hårt slog mot fönstren, sågo de sig med ångest omkring som om någon fiende velat tränga sig in till dem och röva deras skatt och lyckliga hemlighet från dem.

Men många kvällar hörde de varken höststormen därute eller grenarna, som med ett hjälplöst kvidande kastade sig mot rutorna. Då kunde Petra sluta upp med att så flitigt träda nålen ut och in genom det mjuka tyget. Hon blev sittande stilla

och såg på Angela, som arbetade ivrigt som om hon varit rädd att ej hinna bli färdig innan den stora tilldragelsen. Petra slöt och öppnade då sina händer, som om hon velat pröva dem, om de vore mäktiga att lyfta och bära bördan av ett barn i denna kvalda värld. Hon kände ett oerhört ansvar. Men ansvaret gjorde henne endast mera stark och tillitsfull. Det pånyttfödde henne. Hon sade sig att hon icke längre räknade med sig själv som kvinna. Hon var ingenting, utom i samband med den unga modern Angela. För sin egen del hade hon icke längre några önsknningar. Hon skulle väl för alltid förbliva bara en gammal fröken i människornas ögon, men det log hon åt. Sådana aftnar då hon satt där och prövade sina händers styrka förnam hon hur den forna Petra, så helt kvinna med en kvinnas förhoppningar och begär, gled ifrån henne. Och något annat — en annan växte sig fram. Denna andra unga nya varelse var här nu i Thomas' ställe. Och hennes önskan att beskydda Angela, hennes längtan att hjälpa henne gjorde att Petra ibland nästan kände sig som Angelas man. Därför prövade hon också sina händer. Därför fingo hennes mörkblå ögon en varm djup blick, då de vilade på Angela. Och dessa stunder blev hon förunderligt stark. Hon var närapå en ung Guds jämlike så. Ingen skulle få taga Angela ifrån hennes famn. I hennes famns mjuka gömme skulle Angela och det lilla barnet vila trygga. Storm och oväder skulle Petra stå emot — för deras skull. Hennes muskler skulle aldrig slappna.

Men kände hon en frestelse att bli övermodig och alltför stolt över denna nya duktiga människa som växte fram ur hennes gamla skröpliga skal, kunde hon plötsligt darra till, då Angela lyfte sina ögon eller mötte hennes. Det var en ödmjuk godhet där som spred sitt skimmer omkring Angela under denna tid. Och när Petra mötte hennes blick, blev också hon ödmjuk och visste att utan Angelas egen sega vilja skulle hon trots sin nyvunna styrka inte kunna hjälpa henne. Det var Angela som skapade, det var Angelas kropp som arbetade, det var Angelas modiga själ som höll allt uppe. Och då lade Petra sin arm omkring Angelas axlar och lät sitt huvud sjunka så djupt att det vidrörde Angelas knän. Och där, där tätt intill Angelas sköte, där upphörde Petras tankar att dunka och slå mot tinningarna. Hon var icke man, icke kvinna. Hon var ett liv som ännu icke känt den omgivande världens kyla och skuggor svepa omkring sig. Angelas sköte var mjukt och gott att vila vid. Det var hela jordens källa. Det var också roten till allt levande och växande. Nya slakten skulle slå ut i blom. Hela världen skulle blomma ut i vild skönhet från en liten plats i Angelas sköte. Och Petras syssla var så liten att den knappast kunde skönjas. Kanske var hon en trädgårdsmästare — bara en fattig trädgårdsmästare som fått sig detta särskilda träd anförtrott.

Och då kunde Angela låta sin hand glida över Petras hår som om hon redan blivit mor och Petra nu var hennes barn.

Så växlade Petra på en enda kväll flera skepnader — kvinna, man och till sist ett vilande barn. Men aldrig släppte hon den föreställningen att hon i allt detta var Angelas enda fattiga skydd. Och om Angela så bara frågade henne till råds om en söm eller hur hon skulle klippa till ett plagg, fylldes Petra av en öm och outsäglig glädje. Deras händer snuddade vid varandra, när de böjde sig över arbetet. Och Petras händer fumlade ibland bara av ett begär att komma nära Angela och för att med en ilning av lycka få känna Angelas svala fina hud mot sin.

När Petra och Angela ätit kväll, brukade de ta sig en promenad på gårdsplanen. De vandrade fram och tillbaka inom ljuscirkeln från den starka elektriska lampan som arrendatorn låtit sätta upp utanför glasverandan. Gruset blänkte då vitt i skenet från den elektriska lampan. Och runt omkring denna lysande cirkel kröpo skuggorna hotfullt nerhukade likt utskickade onda människor från en ond kämpande och döende värld, som endast väntade på att få kasta sig över de två därframme. De gingo arm i arm, eller lade Petra sin arm om Angelas skuldror. De samtalande lågt med varandra.

När stjärnorna brunno uppe på himlen, stannade de och sågo dit upp och pekade ut Karlavagnen och Vintergatan och många andra stjärnbilder som Petra visste namnen på. Och åter var denna lilla trånga cirkel en ö, till vilken inga andra än Petra och Angela kunde komma. De voro ensamma med

kvällen. De badade sina ansikten i den friska nattelufden. Nerifrån sjön kom det sakta sjungande ljudet av vågor som slå mot en strand. De märkte aldrig att Adèle gläntade på sin gardin och betraktade dem med nyfikna och undrande blickar. De voro ensamma och glada över sin ensamhet. Frös Angela, smög hon ned sin hand i Petras rymliga ulsterficka. Och Petra tryckte då sin hand över fickan och kände det som hon fått Angela fången. Och när hon sade det, suckade Angela av tillfredsställelse.

— Vi älska varandra, kunde hon då drömmande säga. Men detta tycktes dem vida mer än den kärlek, som man och kvinna hysa för varandra. De kunde inte förklara det för varandra. Men talade de sådana stjärnljusa kvällar om sina planer för barnet, kunde de se på varandra med ögon som hade samma klara sken som stjärnorna över deras huvuden. Detta ofattbara som skulle ske, detta lilla barn som skulle slå sina armar omkring dem, kom dem att känna sig som ett med hela den svindlande rymden.

Slutligen gingo de upp till sig. Numera sovo de alltid med dörren öppen mellan sig. Och långt efter det Angela somnat låg Petra ännu vaken och lyssnade till hennes andetag, och när hon äntligen själv föll i sömn kunde hon ibland vakna till viid att hennes händer rört sig, som om de ända in i domningen ömt och varligt sökt känna efter om de orkade lyfta en börda.

X.

För den som har ett ödsligt hjärta och ingen annan att älska än sig själv bli de kulna kvällarna under hösten på landet kusliga och fyllda av spöken. Man sitter ensam i den torftiga salen, och en gardin börjar röra sig. Det finns intet drag, alla fönster äro väl tillbommade för kylan. Men gardinen rör sig. Man sitter en stund och ser med torra och svidande ögon på gardinen. Så kommer skräcken smygande. Det är ingen reson i den skräcken. Men ingenting kan lugna den. Den kryper som ett kallt djur över kroppen. Hela ens lemmen trampas av små djurtassar. Då står man inte ut. Man rusar fram till fönstret och drar upp rullgardinen. Mörker. Fönstret är svart. Bara en svag stråle darrar mitt i det svarta. Det är en reflex från den tända lampan över salsbordet. Och medan man står där vid fönstret, hör man natten utanför. Den smyger över gårdsplanen. Den sitter i träden och gungar på nakna grenar. Den pustar kyla omkring sig. Den har släckt allt ljus under sin mörka kapp. Till och med stjärnorna har den släckt. Den är olidlig, denna natt. Den lurar

på en. Man står där och tycker att den till sist krymper samman och blir till det svarta runda hålet på en revolver. Då skriker man till och drar åter ner rullgardinen. Men nu har natten fått veta att det finns en ensam och rädd kvinna innanför den där gardinen.

Då slår den en knotig hand om dörrvredet och låter det gnissla. Eller den smyger över taket, och en tegelpanna börjar långsamt hasa nedåt stuprännan. Alla dessa ljud fördubblas i tystnaden. De få skräcken att brusa för ens arma öron.

I staden är det gott och tryggt en sådan natt. Där sover ens granne vägg i vägg. Där hörs ett lågmält prat från våningen under. Ett barn kanske talar i sömnen. En säng knarrar. Det är ljud från människor som man själv. Man vet ju var man har dem. De springa inte upp på taket och lossa tegelpannorna. Man kan höra en telefon ringa. En poliskonstapel går förbi under fönstret. En bil med glada ungdomar rullar iväg.

Nej, landet är ohyggligt om höstkvällarna. Adèle var så ofta ensam. Tord hade alltid något att sköta ute. Han drog sig för att gå hem. Alltid fanns det något som skulle ses om, ett arbete som man måste ha färdigt. Tids nog kom han hem till Adèle.

En av dessa kvällar, då Adèle oupphörligt tyckt sig höra hur dörren vreds upp eller någon knackade på fönsterrutan, spratt hon till för ett prassel vid köksdörren. Hon lyssnade. Nu hörde hon det

igen. Det måste verkligen vara någon utanför. Skrämd smög hon sig på tå ut i köket och slängde så plötsligt upp köksdörren. Där på tröskeln stod Mat, Petras husjungfru, och blinkade med runda blå ögon mot ljuset.

— Å, är det Mat? sade Adèle då lättad.

Hon hakade sig fast vid flickans varma arm och drog henne in i köket.

— Fru Holmström blev visst litet haj, sade Mat skrattande.

Hon var rosig om kinderna. Hon luktade äpplen. Hon hade nyss ätit av fru Bettys goda äpplen, och hennes mun var saftig av deras friska kött.

Hon hade med sig ett paket med fint strukna linnen, Adèles egna linnen. Adèle hade fått den där flickan att även tjäna henne. Hon smusslade till henne av sin egen tvätt och fick henne att i smyg hjälpa henne med att stryka den.

Det var kanske som att stjäla en del av flickans arbetstid från Petra. Men det roade bara Adèle att kunna lura Petra på en sådan småsak. Mat strök som en riktig finstrykerska.

Adèle själv slarvade gärna iväg med strykningen, och det hade hänt att hon bränt hål på sina saker med alltför varma järn.

Hon hade heller inte behövt mycken övertalning att få Mat att hjälpa sig. Flickan fann det ensamt på det nya stället. Hon var pratlysten, och Adèle var alltid någon att prata med, fastän Mat ej tyckte vidare om henne.

Adèle hade väl en särskild mening med att ställa sig in hos flickan. Hennes nyfikenhet hade blivit väckt den där gången Angela svimmat i parken. Genom ett hål i väggen ville hon nu spionera på Petras och Angelas hemligheter. Därför begagnade hon sig av jungfrun. Hon tänkte alls inte på att hon förnedrade sig genom att ta till en sådan utväg. Hon hade blivit led på sina ensamma och skräckfyllda kvällar.

Denna afton bjöd hon Mat på kaffe. Hon gjorde det med minen hos en förnäm adelsfru som nedlåter sig att prata litet grand med jungfrun på grannherrgården. Hon ville fördriva en enslig stund, det var det hela. Därför tog hon också fram en skål med smörkakor som hon bakat åt sig själv.

För egen del tog hon ingen kopp, men slog sig ned mitt emot Mat vid köksbordet. Bredvid Mats rosiga ansikte, hett av värmen från köket på Eka, såg Adèles ansikte besynnerligt blekt, nästan sjukt ut.

— Nå, sade Adèle och tryckte ihop handflatorna, trivs Mat här hos oss? Det känns väl bra ensamt, kan jag tro?

— Jag skall inte klaga, sade Mat muntert och knaprade högljutt på kakorna. Vad de äro goda, de här. Jag trivs, och jag trivs också inte, kan man säga. Kokerskan är skicklig, men en fasligt gnatig människa. Hon har varit så länge hos frökarna förstås. Hon tycker visst jag har för god

aptit. Men se, jag tycker som så att man skall ta vara på alla fördelar, när man tjänar. Är maten god, skall man välan förse sig.

— Visst, visst skall man det, sade Adèle otåligt. Och fröknarna själva då?

— De äro ju jämt med varandra. Alltid sitta de tillsammans. Hyggliga äro de i alla fall och inte vidare anspråksfulla. Men är fröken Angela klen? Fröken Petra vårdar sig så ömt om henne som om det vore något fel på henne. När de gå uppför trappan, så tar hon den där unga flickan under armen. Det ser välan konstigt ut ändå?

Adèle böjde sig närmare. Hon flämtade litet.

— Ser det konstigt ut, tycker Mat? Hur så? sade hon.

Mat gav henne en förvånad blick.

— Jo, fröken Angela som är så ung, vet jag, svarade Mat i lugnt undervisande ton. Inte borde väl en sådan där ung gräbba behöva hjälp med att gå uppför en trappa. Inte skulle jag behöva det, det är jag pin säker på. Men sanna mina ord tror jag inte det är något galet med den här tösen. Jag tror aldrig hon är frisk. Ibland efter frukosten går hon upp på sitt rum och håller sig instängd där för långa stunder. Det är som om maten kväljde henne och hon ville bli av med den.

— Så Mat kan hitta på, mumlade Adèle.

— Hittar jag på? Det är just vad jag inte gör.

Mat var en smula stött. Hon skyndade sig att äta upp den goda kakan.

Adèle kunde inte få ur henne mera om Angela i kväll. I stället började flickan en långrandig och tråkig berättelse om allt vad som hänt henne på förra platsen. Adèle hörde slött på, det var välgörande att ha en röst som pratade i ens öra. Men inom henne flammade tusen små elaka frågor. Hur kom det sig att Petra stödde Angela? Vad kunde det vara som plötsligt gjort Angela så där krasslig och ömtålig? Gömde manne fröknarna von Pahlen här nere någon skamlig hemlighet för världen?

Adèle önskade av hela sitt hjärta att det vore så. Alla dessa år hade hon burit på en vanvettig avundsjuka mot Petra von Pahlen, ja mot hela släkten von Pahlen. De där högfärdsblåsornas oåtkomlighet och stolthet retade henne. Hon ville komma åt dem! En gång hade hon kastat en sten på Petra och skadat henne. För en liten tid hade detta lugnat Adèle. Så hade hon oförhoppandes kommit på Petra och Tord med att kyssa varandra. Men Tord hade strängt varnat Adèle för att sprida ut någon historia om honom och Petra. Det skulle bara leda till att folk finge reda på att Adèle slagit Petra medvetslös den där gången, hade han sagt. Ja, det sättet gick väl inte. Det måste hittas på något annat. Adèle måste finna en sjuk punkt, där hon kunde sätta in det angrepp som skulle få dem att falla. Därför satt hon nu här med husjungfrun på Eka. Men hon visste att om Tord komme hem och finge se henne med Mat, skulle han strax ana oråd och skicka iväg flickan.

Adèle reste sig.

— Det är kanske bäst Mat går nu, sade hon. Titta in snart igen.

Hon såg inte hur Mat gav henne en listig blick. Flickan hade redan anat att det låg något under Adèles ivriga redobogenhet att prata med henne. Hon kunde bara inte riktigt begripa vad.

Mat sade:

— Nästa gång jag stryker, så smussla med några av fru Holmströms linnen. Ingen märker något.

Det var ju sagt i bästa välmening, men orden voro ägnade att förvandla Adèle till jungfruns medbrottsling. Adèle flög upp.

— Vad är nu det där för prat? skrek Adèle gällt. Jag går inga smygvägar, så mycket ni vet det! Om jag frågade fröken Petra von Pahlen som är min väninna, så skulle hon erbjuda mig hjälp med all min strykning.

— Kanske det, ta det lugnt, frun, sade Mat och gick mot dörren.

Men med ens blev Adèle rädd för att hon nu skrämde bort flickan.

— Se här, Mat, sade hon då enträget och räckte fram fatet. Stoppa på sig så mycket kakor Mat vill.

Mat tog godlynt de få kakor som funnos kvar och gick ut ur köket.

Adèle blev stående med det tomma fatet i handen.

Hon gjorde en åtbörd som för att slänga det i

golvet. Men så lugnade hon sig och satte det tillbaka på bordet.

När hon åter steg in i matsalen, ryggade hon litet tillbaka för det skarpa elektriska ljuset. Igen var hon ensam. Mörkret tassade och smög utanför fönstren. Med förgrämd min hällde hon upp ett glas konjak åt sig.

— Jag behöver verkligen något styrkande, mumlade hon.

Kanske behövde hon det. Men ett enda glas var icke nog för henne. Ett enda litet glas retar bara törsten. Drycken svider i strupen, men den lisar inte. Natten trycker sig mot fönstret. Revolvermynningens tomma öga gapar rätt emot en så man måste spärra upp sina egna ögon och grimaserande se tillbaka. Ju mera konjak man dricker, desto mer grimaserar man. Till dess man glömmer att det fanns något att grina åt. Då äntligen släpper mörkret och natten sitt grepp om ens hjärta. Då äntligen faller revolvern till marken, och man hör inte ens hur det skräller till, när den rullar ned bland gruset på gårdsplanen. Nu svider inte drycken längre. Nu lisar den hjärtat. Och sinnet som nyss var nedtyngt av onda begär och av en sugande, lysten nyfikenhet, har bara lätta lustiga tankar. De dansa ringdans. De smycka ens panna med rosor och sända en ström av väldoft, som man inandas.

Adèle lät fingrarna spela över bordsskivan. Hon hade glömt sin rädsla nyss. Hon var inte längre

ensam, tyckte hon. Ett par armar höllo henne som i ett skruvstäd, och hon sökte inte bli fri. De tillhörde icke någon kropp, de där armarna. De föddes ur det lätta ruset, och de hade ingen annan uppgift än att krama om Adèles magra lemmar. Kanske mindes hon dunkelt Josef Wahlboms famntag. Dock var det inte just han som omfamnade henne nu. Men det var i alla fall en mans armar, o, det fanns ju så många män i världen. Ja, världen var full av dem, och här i ruset skickades ett par starka armar att trösta Adèle.

— Tu lu! sade hon ömt och vaggade av och an.

Så kom hon att tänka på något. Framför hennes ögon fladdrade det röda draperiet som satt i trappan. Strax måste hon dit för att se på det. Hon fumlade vid dörren till tamburen efter knappen och tände. Stödd mot väggen ställde hon sig att stirra på draperiet, som skymde vägen upp till hennes helgedom. Hon kysste med munnen i luften. Aldrig hade hon sett ett så vackert draperi, tyckte hon. Vad hon älskade det! Hon tog ett steg framåt med utsträckt hand för att smeka det. Men hon beräknade inte avståndet, utan stod där och smekte det tomma intet med darrande händer.

Tord, som i detta ögonblick steg in genom dörren, stängde den hastigt, när han fick syn på henne. Det var som om han blivit rädd för att någon främmande skulle blicka in i hans hems elände. När han såg Adèle stå där och smeka med händerna omkring sig, röd och upphettad i ansik-

tet av spriten, tog han sig för strupen med ett litet rop som om något velat kväva honom.

Då vände sig Adèle om och smålog. Äntligen hade hennes händer fått något att smeka. Hon vacklade fram till Tord. Och nu foro hennes magra kalla händer med de spetsiga naglarna över hans kinder. Då grep Tord ett fast tag omkring dem.

— Låt bli mig, sade han hest.

Men alltjämt smålog hon, ett smältande fånigt leende som kom henne att se ohyggligt gammal ut.

Tord såg och såg på henne. Han ville vända sig bort, men han måste se. Denna kvinna, hans hustru, var giftet, som långsamt dräpte honom, hans livs olycka. Han måste se sitt öde i ögonen, och han kände sig oviss om han verkligen skulle orka släpa det med sig ännu några år.

Nyss hade han gått tätt förbi under Petras salsfönster. Gardinerna hade varit nedrullade. Bara genom gardinspringorna föll ett svagt ljusskimmer. Då hade han längtat efter Petra. Om hon hade haft rullgardinen uppe, skulle han kunnat se in på henne och funnit tröst i att betrakta hennes goda, milda ansikte. Men han kände sig utestängd. Skulle han verkligen vara det för alltid?

Han grep hårdare om Adèles handleder.

— Låt bli mig, sade han igen.

Och han visste att han menade att hon skulle låta bli att vidare följa honom genom åren. Att hon för alltid skulle draga sin kos. Att hon för alltid skulle försvinna ur hans åsyn.

Då skulle han äntligen ånyo kunna börja leva och efter alla dessa förlorade år kanske återfinna sig själv.

Men Adèle rosslade:

— Älska mig, Josef. Jag skall ligga hos dig i natt, Josef min älskling.

Då släppte han henne så häftigt att hon for bakåt och grep famlande tag i draperiet.

— Du är tokig, väste hon.

Tord märkte hur hon trasslade in sig med händerna i detta smutsröda, fransade draperi. Det var som om det plötsligt fått liv. Det svällde, det slingrade sig i vågor kring Adèles kropp som andades så tungt. Det såg ut att vilja strypa henne. Det ryckte i Tords händer av lust att hjälpa draperiet. Han skulle stoppa in det i Adèles kluckande magra strupe... Och sedan... Sedan — skulle allt bli tyst. Han mindes att han ofta tänkt så — att han längtat efter den tystnad Adèles döda kropp skulle sprida omkring sig.

Så vände han sig tvärt om och gick in i sitt rum. I förtvivlan reglade han den. Ett par gånger hörde han Adèles fingrar treva över den. Det lät som om ett djur krafstat och snokat omkring den. Men han rörde sig inte. Så hörde han henne i vild fart springa uppför trappan.

XI.

När Tord morgonen därpå steg ut på förstubron drog han häftigt in den klara skarpa luften. Det hade blivit en underbar dag efter en fruktansvärd natt. Han hade inte kunnat sova mycket. Det röda draperiet hade fladdrat framför hans ögon. Han hade tyckt att Adèle kämpade med det. Men det hade slingrat sig omkring henne och till sist kvävt henne, och det hade strilat en rännil av blod ur hennes mun. Och ända in i dvalan, som fick hans lemmar att stundvis domna av, tyckte han sig se denna hennes nedblodade mun som gapade öppen och förvriden, nu stum, nu tömd på anklagelser, snyftningar och onda ord.

— Är hon borta nu? tänkte han förvirrad, medan han klädde sig.

Men hon fanns där alltjämt. Hon satt framför honom vid frukostbordet med svullna ögonlock, varunder ögonen ibland sände honom förstulna och hånfulla blickar.

Det hade regnat på natten, och den grönmålade tunnan under stuprännan var fylld till randen av klart regnvatten. Solen sken rätt ned i det. Tunnan strålade och blixtrade, mätt av solsken. Då gick

Tord fram och stack båda sina händer ned i vattnet. Å, så gott det kändes! Han drog åter till sig händerna och betraktade dem tankfullt. Märkvärdigt, det var inte blod på dem. Han hade haft en känsla av att de begått ett mord. Men endast vattnet föll i klara rena droppar ifrån dem. Det var så skönt att stå där i solskenet och betrakta dessa händer som icke begått något brott. Solen torkade vattnet på dem. De kändes nu svala, goda och mjuka. Han stack dem i rockfickorna och vände sig leende om och stod ansikte mot ansikte med Petra.

Han hade inte hört hennes steg.

— Vad gör du, Tord? frågade hon.

— Jag doppar händerna i regnvatten, svarade han pojkaktigt.

De sågo på varandra och logo.

Petra gick fram till tunnan och stack också hon ned sin hand.

— Ja, det känns ljuvligt, sade hon.

Hon tog upp sin näsduk och torkade sig på den.

— Jag tänkte gå ut i skogen ett tag, fortsatte hon. Följer du med?

— Jag tänkte också titta ett slag på skogen, sade då Tord. Man måste liksom gå husesyn ibland. Skogen behöver det.

Sida vid sida gingo de ned genom parken. Det var första gången sedan Petra kommit hem som Tord fick vara ensam med henne. En okänd god ande måtte sänt henne till honom nu som en tröst ovanpå nattens marritter.

Han öppnade grinden för henne, och hon gick snabbt förbi honom ut på andra sidan. Vad han älskade hennes gestalt! Hennes mörkbruna hår under den bruna sammetsbaretten! Han hade fått smeka de där mjuka glänsande hårslingorna med sin hand. Han hade pressat den där slanka gestalten intill sig. Munnen hade han kysst. Det gav honom en smula yrsel att tänka därpå nu. Han gick ikapp henne och rättade sina steg efter hennes. Skogen kom emot honom med famnen full av minnen. Här hade hon suttit på ett nerfallet träd och sett på honom. Här hade han första gången kysst henne! Här hade han funnit henne medvetlös och blödande, träffad av Adèles sten.

— Du säger ingenting, sade Petra, sedan de en stund gått tysta.

Tord gjorde en hjälplös åtbörd.

— Jag tänker på det som varit, sade han endast.

Men Petra ville just nu inte tänka på det som förefallit mellan henne och arrendatorn. Hon påskyndade sina steg. Den barrdoftande luften slog mot hennes ansikte. Hon fick ett regn av droppar över sig, då hon böjde undan en gren.

— Varför stod du egentligen där och doppade händerna i tunnan med regnvatten? frågade hon plötsligt.

Tord som kommit efter henne var med ett par långa steg ifatt henne.

— Stanna, Petra, spring inte så, bad han.

Då stod hon stilla och såg upp till honom.

— Vill du veta det? sade han allvarsamt. Jag tvådde mina händer rena. Jag tyckte det hade kommit blod på dem. Så hett längtade jag i går kväll efter att mörda någon.

Hon behövde ju inte fråga vem han ville mörda.

— Är det så illa? viskade hon. Har Adèle gjort dig så mycket ont?

— Ja, det är värre än någonsin, sade Tord.

De fortsatte med ens att gå. De hade snart hunnit utanför Ekas ägor och hade kommit in i skogen kring Ekered. Tord märkte till sin glädje att deras skog var mera vårdad. Gotthard, den spolingen, tycktes ändå inte hinna med att vaka över allt.

— Kanske vi skola vända nu? sade Petra tveksamt. Vi ha gått så fort att vi redan äro nära Ekered.

— Det är så roligt att gå med dig, svarade Tord. Jag glömmer allt svårt. Mina nätter... Adèle... Du behöver inte tala. Det är nog för mig att få gå här bredvid dig... som förr.

Petra gav honom en snabb blick. Hans svar gladde henne på något sätt. Hon hade haft en särskild avsikt, då hon föreslagit Tord denna promenad. De måste tala öppet med varandra. Han fick inte tro att hon nu för alltid skulle undvika honom. Men han hjälpte henne inte med att komma fram med det hon hade på hjärtat. Ännu drömde han tydligen om deras forna förtrolighet, om deras kyssar. Men allt detta måste ju vara slut.

— Titta, sade Tord plötsligt och grep tag i Petras arm. Där ligger det gamla ödeshemmanet. Jag hade glömt att det fanns kvar.

Också Petra stannade. Det grå förfallna huset med sin utslagna fönsterruta låg där i solskenet. Svängeln reste sig över brunnen, men trähinken bredvid var multnad, övervuxen med grön och svart mossa.

Det var så tyst, så underligt stilla här, som om man kommit till ett annat land — kanske till gränslandet mellan livet och döden och förmultandet. Solskenet flöt i en bred blank flod runt det ruttna staketet. Man måste vada över denna överkliga flod för att komma in på gården, och när man väl var där, frös man som om alla skogens skuggor mumlande samlats på denna övergivna plats.

Petra hade blivit blek. Hon kände det som om hon varit här förr, ehuru hon aldrig hade gått förbi huset. Det var som om ett minne varit förknippat med det. Men hon hade ju icke något minne av detta ödeshemman. Hon visste ju inte att här hade Hans en gång kommit med sin bössa beredd att taga sitt liv och att här hade han firat sitt skogsbröllop med den vackra Dora Macson.

Tord sköt redan upp den bristfälliga dörren. Då måste Petra stiga över tröskeln tillsammans med honom.

— Jag tycker om sådana här övergivna ställen,

sade Tord. Det är som om de vore fulla av hemligheter.

— Ja, svarade Petra.

Hon satte sig på den väggfasta bänken. Tord gick runt i rummet. Han sparkade till en bleckmugg som låg framför den öppna tomma spisel. Den gav ett vresigt ljud ifrån sig, rostigt och elakt, som om den hatat att bli störd. Men Tord stannade framför spisel. Han hade upptäckt ett par hål i väggen ovanför spiselkransen. Det var mot den där väggen Dora skjutit bort lille Hans von Pahlens kulor.

— Det ser ut som om någon skjutit av sin bössa här, sade Tord tankfullt och stack ett finger i ett av de runda hålen. Strax hördes ett rassel av glidande murbruk.

— Å, låt bli, bad då Petra och rörde sig oroligt på bänken. Jag är rädd för att det här huset vill begrava oss.

Tord vände sig om. Han stödde handen mot spiselkanten. Strax ovanför hans ljusa hår stirrade de tomma hålen från väggen som ett par utslitna ögon.

— Jag önskar att det här huset skulle rasa över mig, mumlade han. Inte över dig! Du skulle hinna rädda dig. Men jag skulle bli liggande kvar här, och aldrig mer skulle Adèles röst nå mig.

Petra kröp ihop på bänken.

— Kom hit, Tord, sade hon.

Det var mera av den forna ömheten i hennes

röst än hon själv visste om. Tord lystrade till. Med tunga steg kom han över golvet fram till Petra. Han slog sig ned bredvid henne och bet sig i läppen. Så vände han bort ansiktet.

— Varför kunna vi inte vara vänner? sade Petra. Vår vänskap för varandra kunna vi ju inte ha förlorat. Det var det jag ville säga dig. Vi stå inte ut med att gå här på Eka och ständigt undvika varandra. Båda älska vi ju det gamla stället. Vi ha mycket att rådgöra om för dess skötsel. Vi måste träffas som förr...

— Men ingenting är som förr, sade Tord för-tvivlad.

Och han beslöt sig äntligen att se på Petra. Då förvånade han sig över att han inte förut varnat att hon förändrat sig. Det var inte den Petra han en gång hållit i sina armar och varit nära att äga. Det var en frimodig, stolt blick i hennes ögon. Fast hon nu talade om att de skulle bli vänner och rådgöra med varandra om allt de hade gemensamt, såg hon ändå ut som om hennes tankar voro borta i något annat — i något Tord inte kände till. De hade inte längre något gemensamt som förr.

Jag har kysst henne, tänkte Tord igen, fast nu vredgat. Men mina kyssar ha inte lämnat några spår.

Det steg upp något tjockt i halsen på honom. Hur hade han kunnat vara så enfaldig att tro att Petra en gång skulle komma tillbaka till

honom? Hon hade ju inte givit honom något hopp. Men i hemlighet hade han ändå närt sig med detta hopp, som nu syntes honom vansinnigt. Hon hade låtit en annan äga sig. Det hade hon ju själv sagt honom. Men denna Petra såg inte ut att kunna tillhöra någon man. Så stolt hennes nacke höjde sig! Vad hade hennes liv fått för nytt innehåll?

— Du har förändrats, sade han lågt.

Då log Petra och lyfte sina händer.

Men Tord såg bara de kalla skuggorna som kröpo utefter väggarna. Världen var full av dem. Hade inte en skugga tagit honom själv fången, just nu i detta ögonblick när Petra lyfte sina händer utan att närma dem till honom?

— Jag önskar bara att vi skulle vara vänner, sade Petra igen.

Hennes röst hade fått ett bedjande tonfall.

— Du vet inte hur mycket du betytt för mig, sade då Tord bittert. Jag fick glömma Adèle. Du hjälpte mig att hålla livet samman.

Petras leende slocknade. Hon såg sig omkring i det kala rummet och kände att hon frös.

— Och kan jag inte nu hjälpa dig med att vara din vän? frågade Petra sakta.

Men när Tord teg och såg ned i golvet, fortsatte Petra ivrigt:

— Minns du att du i somras, när jag var här några dagar, sade mig att jag en gång skulle komma tillbaka till Eka? Och du försäkrade mig att den gamla kära gården och träden i parken

skulle göra att jag återfann mig själv. Jag skulle känna mig trygg i gårdens hägn. Nu har jag kommit tillbaka, och det har gått mig som du trodde. Det är även något annat som kommit till, men det är inte min hemlighet, och därför kan jag inte tala om för dig vad det är. Inte ännu. Men nu är jag hemma igen, och jag är trygg här. I vår kärlek till Eka måste vi ändå hålla samman.

— Men jag är inte trygg, utbrast Tord.

Han steg upp och gick fram till det trasiga fönstret. Han såg på den förfallna trädgården och brunnskaret som låg där så övergivet, halvt dolt av växande mossor. Och han önskade att den mjuka mossan också ville växa över hans hjärta. Det skulle inte göra så ont då. Hörde han inte steg i gruset? Han slöt ögonen och tyckte att det var hans mors steg. Så hade hon gått fort, med vanvett i blicken, jagad av sina svåra tankar. Honom hade hon aldrig sett på.

Han började tala hastigt utan att vända sig om mot Petra. Han föraktade sig själv för att han blottade sitt hjärta, och han undrade, om han gjorde det för att väcka hennes medlidande, så att hon i förbarmande äntligen åter skulle närma sin mun till hans. Han talade om Adèle — om sitt olyckliga hemliv. Och han knöt händerna för att inte brista i gråt.

Slutligen vände han sig om med bleka kinder.

— Jag känner det som om jag skulle vilja mörda henne, sade han. Jag fick en lust till det,

när jag såg henne stå där vid det röda draperiet i går kväll. Det var det jag drömde om i natt.

Petra reste sig upp. Det blixtrade till av vrede i hennes mörkblå ögon. Hon gick hastigt över golvet fram till Tord.

— Hör på, Tord, sade hon häftigt. Det är feigt att mörda! Det är andra gången på ett par timmar du nu talar om det. Första gången sved det till i mitt hjärta av medkänsla. Jag tyckte så synd om dig. Men nu ser jag att du själv blivit rädd för de tankar du går med. Man kommer inte ut ur eländet genom att göra galenskaper. Du har så mycket vackert inom dig, Tord. Jag vet det. Jag tror på dig. Så ofta i mitt liv har jag förlorat min tro på de människor jag hållit av. Men min tro på dig vill jag inte förlora.

Tord ljusnade litet.

— Har du verkligen hållit av mig? sade han.

Petra rätade på sig och mötte öppet hans blick.

— Ja, jag har hållit av dig. Jag förstår det nu. Men äntligen har jag funnit att det finns annat i livet av värde än just kärleken mellan man och kvinna. Du har sett rätt, jag är en annan nu än den du kände för bara ett par år sedan. Och jag är stolt över att ha blivit en annan. Jag är fri nu. Och stark.

Men Tord böjde sig framåt och såg uppmärksamt på Petra.

— Det brinner ändå kärlek i dina ögon, mum-

lade han försagd. Du vet det kanske inte själv. Men det är som en eld.

Då slog Petra ned ögonen för att han inte skulle komma hennes och Angelas hemlighet på spåren.

Tord stod en stund tyst och betraktade henne. Det var något hos henne som mäktigt grep honom. Och när hon nu räckte honom sin hand fattade han den med ivrig värme. Denna mjuka fasta hand gav honom styrka. Han glömde den onda röda natten, som strömmat förbi honom som en ström av blod.

— Nå? sade Petra och betraktade honom leende. Skola vi bli vänner då?

— Ja, svarade Tord.

Sakta släppte hon så hans hand och gick mot dörren. Tillsammans lämnade de ödestugan.

Och när de vandrade sida vid sida tillbaka genom skogen, samtalade de om gårdens skötsel som ett par goda kamrater. Då och då smög Tord sig till en blick på Petras mun. Vad var det för hemlighet hon dolde för honom? Det måste vara något nytt och underbart som så förvandlat henne. Men Petra gick oberörd raskt framåt. Hon längtade att åter vara hemma hos Angela.

XII.

— Mamma, det är brev från Sven.

Betty stod uppe i övre våningen på väg att gå ned till frukosten, då hon hörde Gotthards rop. Hon rusade så fort hennes tunga kropp tillät det nedför trappan. Men när hon kom ned i hallen, var Gotthard redan inne i matsalen. Betty trädde flämtande över tröskeln.

— Du stygga pojke, utbrast hon. Var har du brevet?

Gotthard vinkade med ett vitt kuvert.

— Du borde ta dig en kopp kaffe först, mamma, innan du läser Svens prosa, föreslog Gotthard okynnigt och stack kuvertet bakom ryggen. Så kanske den glider ned lättare.

Men Betty nappade åt sig brevet. Med förtjusta blickar betraktade hon stilen och såg nästan ut som en förälskad kvinna som tar emot ett kärleksbrev. Gotthard, som redan slagit sig ned vid bordet, tittade skrattande på henne och sträckte sig efter ett ägg.

— Medge att du är tokig i Sven, mamma, sade han.

— Ja, visst är jag det, svarade Betty.

Men hon var ifärd med att bryta kuvertet.

Leende började hon läsa, i det hon tankspritt tog en mjuk brödskiva utan att se på den. Men hon hade bara hunnit några rader, då brödskivan plötsligt smulades sönder under hennes fingrar. Gotthard tittade förskräckt upp.

— Vad är det, mamma? frågade han.

Betty hade blivit vit i ansiktet. Hon svarade inte. Hon fortsatte att trasa sönder brödet. Så föllo alla smulorna ned på bordduken, och Betty sträckte en tom och famlande hand ut i luften.

Gotthard sprang upp och fattade hennes hand. Han slöt handen i sitt starka grepp och böjde sig över Betty. Då såg hon upp, och ögonen voro fyllda av tårar.

— Bess har fått missfall, viskade hon. Det lilla barnet! Det finns inte något barn mer. Bess har fått...

Hon slog händerna för ansiktet. Brevet bredde ut sig framför hennes tallrik. Gotthard läste hastigt igenom det.

Ja, Bess hade fått missfall och låg nu på Jacob Levins nya privatklinik som just blivit färdig. Hon var väl en av de första patienterna där. Gotthard, som kände Jacob Levin ganska väl och tyckte om honom, tänkte att hans morbror väl skulle anse detta att ta hand om ett förolyckat och havererat havandeskap som ett dåligt omen, ett slags fatal invigning av hans nya hem, vilken endast kunde

bebåda en mörk och osäll framtid för det. Han gick nedstämd tillbaka till sin plats. Solskenet strömmade alltså vänligt och glatt in i rummet.

Betty lyfte långsamt ansiktet ur händerna. Det var svullet av gråt.

Gotthard slog i en kopp kaffe till henne.

— Drick nu det här, mamma, sade Gotthard uppmuntrande.

Betty drack några klunkar, så såg hon sig förbittrat omkring. Solen lyste alltför triumferande klart på denna sorgedag.

— Rulla ner gardinen, Gotthard, sade hon. Det är för mycket sol här.

Gotthard gick fram till fönstret. Han såg gårdsplanen därute bada i solen. Stenarna i gruset blixtrade och blänkte.

— Vad skall mamma göra nu? frågade han, medan han långsamt och motvilligt rullade ned gardinen.

— Jag reser naturligtvis till Stockholm, sade Betty hastigt. Ingen annan än jag kan ändå trösta Sven. Du får ringa upp Lilian åt mig. Styr om det, är du snäll. Jag får säkert ligga hos Lilian. Hon har ju en så stor våning.

Gotthard var alltför glad att få lämna rummet. Halvskymningen, som nu sedan rullgardinen kommit ned för fönstret dystert sänkt sig över rummet, gjorde honom nervös. Han gav sin mor en kyss och nästan sprang på dörren.

— Hu! sade han frysande och ställde sig en

stund ute på trappan för att lapa åt sig litet värme.

Betty ringde på jungfrun och lät henne duka av. När flickan gått, satte sig Betty åter framför bordet.

Hon kände det som om ett levande stycke slitits från hennes kropp. Ett nytt liv hade hindrats att bli till, och därför tycktes allting Betty så sammanhangslöst. Hon såg blodet rinna från Bess' sköte, och hon skakade av gråt.

Hon har inte följt mina råd, hon har begått ett eller annat ödesdigert misstag, tänkte Betty åter och åter.

Och hon greps av en häftig misstro mot den unga svällande Bess, som icke kunnat föda sitt barn. Nu var det för evigt förlorat för Betty. Och Betty gav ifrån sig ett litet klagande rop, som ekade i den mörka, tomma salen.

Hon sörjer inte som jag, tänkte hon då, och hon nästan hatade Bess.

Det var som om denna händelse varit en särskild orätt som begåtts mot Betty själv. Hon satt och stirrade med vredgade ögon framför sig ned på duken. En stor otäck fluga som dröjt kvar sedan sommaren kom plötsligt slött vandrande över den ljusa duken.

Den var fet och uppsvälld. Då och då stannade den och putsade sitt svarta knappnålshuvud med sina trådtunna framben. Betty såg på den med uppsparrade ögon. Det var som om denna smut-

sig svarta fluga vädrat lik. Den promenerade långsamt och välbehagligt fram över spillrorna av Bettys lycksaliga drömmar och det nya barnet som skulle komma. Den satte fläckar på dem.

Betty grep efter flugan. Men hon lyckades inte fånga den. Hon slog och slog åt den, men då höjde den vingarna och flög med ett tjockt surrande läte runt hennes grå hår.

Surrandet jagade upp en vidskeplig, galen fruktan hos henne. Något hade grumlat livets klara källa. Ett smutsigt svart litet djur hade grumlat vattnet för Betty och hennes barn. Ett liv i vardande hade brustit, innan det blivit till. Varför? Vem hade vågat röra det?

Och Betty slog tungt handen i bordet, men hon kom inte åt det flygande odjuret. Då drog hon upp en stor vit näsduk och torkade sig i ögonen med den.

Slakten, familjen var ju för Betty ett underbart blommande träd som suckande av vällust sträckte sina grenar ut över jorden. En kvist som vissnade ned eller bröts av kunde betyda döden för henne och hennes familj.

Vilka äro nu också dessa Rosenrauchs? Varifrån ha de egentligen kommit? tänkte Betty hätskt och slog ut med händerna som om alla medlemmarna av denna nu plötsligt misstänkta familj vore lika många sjukligt feta, höststinna flugor från vämjeliga dynghögar, som man måste få att upphöra med sitt tröttsamma och skrytsamma surrande.

Hon såg den väldige docenten, medicine doktor Simon Rosenrauch, Bess' far, för sig. Hans leende var ju flottigt och avskyvärt, liksom hans mullrande skratt lät som när man stjälper en kärra gråsten. Att hon inte märkt det förut! Kanske var det han som genom ett sedeslöst liv åsamkat familjen någon sjukdom? Var det väl för intet som han valt sig en så otäck specialitet?

— Man kan aldrig lita på judar, mumlade Betty. De ha alltid något smygande otyg i sitt gamla förgiftade Moseblod från Egypten.

Hon tänkte inte på att hon därmed dömde sig själv och sitt eget blod. Men när hon nu lyfte sitt tunga huvud, såg hon rätt in i spegeln som satt på väggen mitt emot henne. Då gned hon beslutamt sin stora böjda näsa, och ögonen under de kupiga vita ögonlocken fingo ett förgrymmat uttryck.

— Judar! mumlade hon.

Ingen annan än en jude fick använda det ordet som skällsord, men judarna använde det också desto flitigare så. Betty hade i sig det förtalade och framför allt sig själv förtalande Israels ständigt molande misstänksamhet, som vid minsta personliga obehag som drabbade någon medlem av rasen först och främst riktades mot de andra medlemmarna.

Så överrumplade henne åter sorgen över barnet. Å, hon hade redan i tankarna levt med den nyfödda. Hon hade tryckt sin stora svällande mun

mot dessa späda barnalemmar, som hade en doft av mjölk och honung. Svens barn — hennes barn! Hon hade i sina tankar frimodigt uteslutit modern!

Betty reste sig äntligen från bordet. Hon måste packa. Hon hade tusen saker att göra i ordning innan sin avresa.

Snart var hon uppe i sitt rum och öppnade skåp och byrålådor. Men när hon nu drog ut en låda, föllo hennes blickar på en liten skär kofta hon virkat åt barnet. Hon tog den ömt och tafatt mellan sina händer. Så glad och flitig hon varit! Det fanns bara goda tankar invirkade i det där lilla skära löjliga plagget.

När Gotthard kom upp, fann han Betty gråtande med den lilla tingesten, som hon tryckte mot sina ögon, avtorkande sina tårar.

Då gick Gotthard hastigt över golvet. Han gjorde det enda rätta just då.

— Du har alldeles övergivit mig, sade han förebrående. Jungfrurna springa som yra höns därnere. De ha inte ens serverat din son något förmiddagste. De tro visst att jag fallit i onåd. Vad har *jag* då egentligen gjort?

Då släppte Betty förskräckt vad hon hade för händer och slog häftigt armarna om Gotthard.

— Du har ju ändå mig kvar! Jag skall väl också gifta mig, du. Och räkna på mig, jag kommer att skänka dig en hel barnskara, sade Gotthard.

Nu log Betty tätt invid hans bröst. Hennes tankar gingo snabbt till Angela. Kanske... Vem

kunde veta? Hon gned sin kind mot Gotthards sträva jacka. Ett par tårar föllo på tyget, men hon torkade leende bort dem.

— Ja, du är lyckligtvis ingen Rosenrauch, sade hon stolt.

Och Gotthard förstod. Rosenrauchs voro allena skulden till den här olyckan. De så mycket bättre utrustade familjerna von Pahlen och Levin hade nu att åtaga sig ansvaret för släktens fortbestående genom tiderna.

— Lilla dumma mamma, viskade han glatt. Ge mig nu något att äta! Frukosten blev så utspädd. Det var så mycket tårar i den.

Och Betty sköt undan honom. Hon märkte inte att det lilla skära plagget föll i golvet. Hon var så ivrig att komma ner för att få ta fram något gott till teet åt sin son.

XIII.

Jacob Levin öppnade bildörren för sin syster Betty. Hon tänkte just stiga in och sätta sig på det bakre sätet, då hon ångrade sig.

— Jag vill hellre sitta bredvid dig därframme, Jacob, sade hon.

— Nå, kläm ihop dig bara då, så jag får rum med benen.

Betty steg upp på platsen bredvid Jacob. Han blåste ut ett cigarettmoln och satte i gång.

— Vänta, du har ju glömt hatten, Jacob, skrek Betty, när bilen frustade till.

Jacob kastade tillbaka det mörka huvudet.

— Jag begagnar sällan hatt, när jag kör bil, sade han mellan tänderna.

Då teg Betty, men medan de körde gatan fram såg hon då och då på sin bror med en min, som om hon varit full av skratt. Inom sig tyckte hon det låg något otillständigt i att denne omtalade och närapå berömde kvinnoläkare, vilken hade bekanta som hälsade på honom vid varje gathörn, så där for iväg som en ung pojkspoling utan någon huvudbonad. Men hon log åt honom därför att det

klädde honom så bra att göra vad som föll honom in. Han satt med huvudet litet nedböjt. De täta ögonhåren skuggade blicken, men Betty visste hur rent av oroande skarp och forskande hans blick ur de mörka ögonen var. Nyss hade han stått i dörren till Lilian von Pahlens salong. Han hade knappast hunnit hälsa på Lilian, som på sitt tillgjorda sätt svävat omkring honom och Betty.

— Kom, Betty, hade han sagt brådskande, nästan ohövligt.

Och han hade sprungit före henne nedför traporna. Sådan mindes Betty honom alltid, ständigt på språng, gripande med de bruna smala fingrarna omkring sig, hukande sin smärta långa kropp ned, som om han varit beredd att i varje ögonblick kasta sig över någon, slå klon i ett utsett rov.

— Har du fått det bra nu, Jacob? vågade sig Betty äntligen fråga.

Han tycktes så försänkt i tankar att hon nästan var rädd att störa honom.

— Hur? Vad för något?

Han vände litet på huvudet. Ögonvitorna blänkte till. Så sjönk han tillbaka en smula mot ryggstödet. Han talade med blicken riktad på gatan framför sig.

— Bra? sade han. Jag är så ärelysten att jag aldrig tycker jag kan få det riktigt bra. Men kanske man kan säga att jag har det någorlunda. Allt är inte riktigt färdigt än på min privatklinik. Men det skall bli färdigt. Som du vet har jag med hela

familjen nu flyttat upp i översta våningen av huset. Jag lyckades ju skrapa ihop så mycket pengar att jag kunde förvärva hela det stora villakomplexet vid Floragatan. Det var duktigt gjort av mig. Hur duktigt, har bara jag själv en aning om. Jag hade obeskrivliga svårigheter att kämpa med.

— Ja, det vet jag, sade Betty likgiltigt.

Han bromsade in bilen litet och lyckades tända en ny cigarrett.

Så gav han henne en halvt road, halvt förargad blick.

— Du? Du vet rakt ingenting om mig, sade han med ett skratt.

Skrattet kom icke från en godmodig själ. Ansiktet stramade till av det. Betty fick honom att minnas Hans von Pahlen. Och att minnas lille Hans var för Jacob Levin detsamma som att påminna sig att han förlorat sextiotusen kronor på ett bräde. Just precis de felande sextiotusen kronorna som han behövt såsom ett tillskottsminimum till hjälp för sitt sjukhus och som han sedan haft ett sådant besvär att få ihop. Han hade för övrigt inte alls lyckats få ihop dem ännu. Han hade fått det att gå i lås ändå. Och här satt nu hans syster Betty och talade i sin oskuld om att han hade det bra. Hon skulle bara vetat om Dora Macsons och hennes älskade mans herdestund där nere på Ekered! Skulle han berätta för henne om hennes otrogne Hans en gång?

Han rullade cigarretten från den ena mungipan

till den andra på ett skickligt sätt. Röken kom i små stötar genom hans känsliga näsborrar. Han hade tagit bort Dora Macsons barn i våras, hennes och hans barn. Och här vid hans sida satt Betty och sörjde över Bess' missfall. Livet var futtigt och löjligt. Inte tragiskt. Just futtigt! Man snöt varandra på penningar, ja Hans, den älsklige, hade begått ett fult streck genom att skjuta sig, innan han lämnat Jacob pengarna — betalningen!

Ja, sannerligen en ringa betalning skulle det ha varit för att han legat med Jacobs älskarinna. Dora hade inte varit sig riktigt lik efter den där aborten. Hon gick omkring och såg ut som om hon hade ont samvete. Hon var också mycket ensam nu. Hennes man, Osborn, for omkring på turnéer som något slags marskalk till den skrävlande Scholem Aleikoum. Den tappre löjtnanten riktigt dröp av blodtörst och skällde på svenskarna som inte ville följa honom och Scholem Aleikoum ut i det heliga kriget. Ja, han var ett missfoster till djur som skällde och gol samtidigt. Hundracka och tupp på samma gång!

I detsamma svor Jacob Levin till våldsamt. En ung elegant dam hade plötsligt, till synes alldeles ändamålslost, stigit ut från trottoaren och gick nu över gatan på höga klackar som smattrade mot gatstenarna. Bilen stannade alldeles inpå henne, spottande av ilska. Betty pep av förskräckelse, men Jacob hade blivit vit i ansiktet, ty när den eleganta unga damen nu såg upp och log litet

hjälplost, fann han att det var ingen annan än Dora. Just när hans tankar sysslade med henne hade han varit nära att köra över henne. Hon kom fram till vagnsdörren som Jacob öppnat.

— Förlåt mig, Jacob, sade Dora hastigt med sin silverklara röst. Jag ser mig aldrig för.

Så upptäckte hon Betty vid Jacobs sida och sträckte fram sin behandskade hand. Betty slöt den skyndsamt i sin.

— Tänk, om vi hade kört över dig, viskade hon.

— Ja, tänk, sade Jacob ironiskt med uppdragna ögonbryn. Det hade just blivit en ny fin operation för mig. Gå nu över på trottoaren, Dora. Eljes blir du krossad av nästa bil och kommer i varje fall på Serafimern. Du borde faktiskt inte få gå lös.

Dora rodnade under hans blick och drog sin hand ur Bettys. Betty tyckte att hon var gudomligt vacker. Hon promenerade hastigt fram till trottoaren. Hennes dräkt slöt sig efter sista modet stramt över höfterna. Jacobs ögon sögo sig fast vid detta ländparti. Han tyckte det såg härligt oblygt ut. Dora gick också alltid till ytterligheter i sitt sätt att klä sig. Men även nu och efter förskräckelsen nyss väckte hon hans åtrå så häftigt att han velat kasta sig ur bilen och följa henne. Men han startade på nytt, mumlande något för sig själv. Han var rädd att Betty nu skulle börja tala om Dora. Plötsligt moralisk fann han något avskyvärt och vederstyggligt i den tydliga beundran hans hederliga syster hyste för sin mans älskarinna,

även om hon ej visste om att Dora varit det. Och han började åter tala för att hindra Betty att yttra sig.

— Ibland, sade han, tycker jag att den enda glädje jag har över min klinik är att jag väckt Sam Vårdmans vilda avundsjuka. Du minns väl min hyggliga Sam, han som ser ut som en dum skolpojke — någon lång tafatt räkel som fått gräl och ovettt under lektionen.

— Ja, sade Betty, förvånad över att Jacob redan kunde tala om annat än olyckstillbudet nyss.

— Nå, vi voro ju nästan kompanjoner, bodde i samma hus och rådgjorde ofta med varandra. Jag gick ju raskt om Vårdman. Jag är sådan att jag måste förbi alla. Vårdman sitter kvar där nere på Norrmalmstorg. Han kommer faktiskt ingen vart, och det värsta för honom är att han inser att mitt sjukhem är det enda möjliga när han gjort någon blunder, och därför händer det rätt ofta att han med svidande hjärta måste rekommendera sina patienter till mig. Det är mycket komiskt.

— Och du behåller dem förstås, sade Betty leende.

Jacob lyckades inte längre se likgiltig ut.

— Sådant där, det är allvarliga saker. Jag har nog och övernog av patienter. Men jag kan ju inte stöta mig med personer som prompt vilja stanna hos mig, sade han.

— Och pappa då? sade Betty. Nu har han väl det litet ensamt?

— Ånej, sade Jacob. Barnen gå så ofta och hälsa på honom. Jag tror för resten inte han skulle trivas i en modern våning.

Nu svängde bilen in på Floragatan. Det blev med ens tyst omkring dem, som om storstadens larm sjunkit undan.

Gatan såg så lantlig ut med sin små trädgårdar och trädplanteringar. Betty hade känt sig förvirrad ute på gatorna. Redan längtade hon tillbaka till Ekered och lugnet och ron därhemma på landet.

— Det är en genialiskt funnen plats för en klinik, sade Betty gillande.

Jacob nickade belåtet. Han tyckte om Bettys sätt att beundra honom. Ingen annan än hon hade fallit på den idén att kalla läget genialiskt funnet. Det betydde ju att hon ansåg Jacob vara ett geni — och var han inte det? I detta ögonblick kände han att de hörde samman. Han skulle vid sin sida behövt en kvinna, som hyste en sådan beundran som Betty närde för honom. Det skulle styrka och egga honom. Dora brydde sig inte alls om den framåtanda och de armbågsegenskaper han mest värderade hos sig själv. Och Sally, hans hustru Sally — hon var mest som en vimsig höna som kacklade över sina kycklingar. Nej, han skulle behövt ett andligt, ett moraliskt stöd. Hans och Sallys barn voro ju inte stora ännu. Märta hade nyss fyllt elva år, och hon var äldst. Och Dora, åter tänkte han på Dora. Dora hade ju nyss varit nära att få honom inför domstol — inför polisdom-

stol för vårdslöst framförande av motoråkdon. Allt var hennes fel. Det var ju hennes fel att han så när hade kört över henne. Han hyste en viss med ovilja blandad fruktan för Dora numera, sedan hon tvungit honom till att själv bryta mot sina heligaste principer genom att ta bort hennes barn. Hennes barn — nå, det var väl ändå hans också. Men det gjorde inte saken bättre. Han blev alldeles rasande, när han tänkte på att han blivit tvungen förstöra vad som var hans.

Han stannade bilen framför en grind. Huset var omgivet av en liten trädgård. En cypress stod alldeles innanför grinden. Först hade han tänkt hugga bort trädet, rädd för att hans patienter vid anblicken av det skulle komma att tänka på död och begravning, emedan cypresser höra ihop med kyrkogårdar, men han hade snabbt märkt att ingen bekymrade sig om det dystra trädets tillvaro. När hans patienter foro in genom grindarna, voro de alltför medvetna om sina plågor för att se sig omkring, och när de lämnade kliniken, voro deras ögon bländade som av en alltför stark sol, därför att de voro så lyckliga över barnet och den överståndna faran.

— Här är det, sade Jacob Levin och kastade sin lätta kropp ur vagnen.

Hans mörkhylta ansikte smålog triumferande, när han förde Betty in genom porten av ek. Ett huvud tittade ut genom portvaktsluckan och försvann nästan, när frun därinne neg för honom.

Betty knep honom i armen, då de gingo uppför trappan. Den hade en mjuk tjock matta, så att deras steg inte hördes. Ledstången blänkte, mässingen blänkte. Genom ett färgat fönsterglas droppade solen in och bildade förgyllda eller hetsigt gröna rutor på mattan.

— De niga så djupt för dig, sade Betty. Du är den högsta makten här. Det märks granneligen.

Då glömde Jacob Levin strax sin värdighet och att han måste verka upphöjd och lyft över alla känslor såsom en man den där red ut stormarna för mer än hundratals människöden. Med ett egenomligt barnsligt och trånande leende slog han med ens armarna om sin syster.

— Du förstår mig som ingen annan, mumlade han hänryckt, som om han inte själv förrän nu förstått det. Jag har snart nått toppen.

Men han talade som en liten pojke talar, då han visar stora syster sina framsteg.

I detsamma öppnades dörren, och en sjuksköterska gick förbi dem nedför trappan. Jacob hann nätt och jämnt släppa Betty, och han ångrade genast att han visat sig rörd. Vad skulle personalen tro? Rak i ryggen fortsatte han uppför trappan och höll upp dörren för Betty.

XIV.

Samma dag Betty kommit till Stockholm och besökte Bess på Jacobs nya klinik satt Stellan uppe på sin ateljé vid Stallgatan intill Norra Blasieholmshamnen. Hans utstående ögon kisade muntert och kallt närgånget på en mörk ung skönhet i spansk schal som poserade för honom.

— Upp med huvudet, Frideborg, sade han. Varför skall du då alltid lägga huvudet på sned så där fånigt? Du ser ut som en sjuk hare, när du har dig så där.

Frideborg log ursäktande. Med händer som darrade litet av trötthet smekte hon över den granna silkesschalen. Hon var höljd i den. Skulle händerna ett ögonblick slappna i sitt grepp om den, kunde den ju glida av henne, och där sutte hon naken. Stellan hade sagt ifrån att så ville han ha det, därför att han mitt under målningen kunde få en idé att hon skulle blotta en skuldra, visa en bit av sin nakna rygg eller bara ett runt litet bröst. Till en början hade hon protesterat mot att klä av sig. Men efter ett par gånger hade hon funnit sig till rätta också med det att vara naken under den vackra schalen.

Det hade gått upp för henne att Stellan alls inte betraktade hennes nakenhet som väl en vanlig man skulle ha gjort det. Det var inga tillbedjande eller begärfyllda blickar han kastade på henne. Hon kände sig — ja hon kände sig inför honom som om hon varit tillsammans med en flicka.

Stellan hade föreslagit henne att hon skulle sitta för honom. Mycket hade han gjort det för att reta sin mor Lilian som sagt upp Frideborg, men också av ett slags slapp beundran för flickans sällsamma fågring. Agda, vars skönhetstyp ägde något påfallande befryndat, men verkade allvarligare och ädlare och i regeln också företedde ett mycket mildare och lugnare uttryck, hade han nu målat så ofta att han tröttnat på henne. Men eftersom Frideborg ej längre hade någon bostad, hade han fört henne samman med Agda, och Agda hade låtit Frideborg bo hos sig nere på Gamla Kungsholmsbrogatan så länge. Ibland kom Agda och hämtade Frideborg, och då granskade Stellan dem nyfiket som om han hoppats att han skulle komma på spåren något fräckt och oanständigt i de till färg och drag så beslätade, men till uttryck och väsen så olika unga flickornas förhållande till varandra. De kände hans blickar och rodnade utan att veta varför.

Frideborg som var över fyra år yngre än Agda, som nu fyllt tjugufem, beundrade henne på sitt fladdrande, fågellika vis. Ibland om kvällarna kröp hon tätt intill henne och kysste henne blygt — små snabba, rädda kyssar, som hade en söt smak.

Agda skrattade då åt henne, men hyste ett ömsint medlidande med henne därför att hon visste att Frideborg väntade en liten.

Frideborg kände sig så trött denna dag. Oupp-
hörligt föll hon ur sin pose och rätade upp sig igen
på ett ansträngt och för Stellan ingalunda inspire-
rande sätt. Han blev alltmer förargad och till sist
nästan ilsken. Men hon satt i tankar och märkte
knappt hans missnöje. Flera gånger hade hon nu
utan att säga vem hon var ringt upp till Landborgs
och frågat efter löjtnant Bernard. Härom dagen
hade en tydligen ny tjänstflicka givit henne den
upplysningen att löjtnanten nu var i staden. Kanske
hade han åter blivit förflyttad hit och skulle stanna
här. Frideborg måste träffa honom. Hon hade
inga andra förtjänster än de småbelopp hon erhöll
på att sitta modell för Stellan och vilka hon ofta
hade ganska stor svårighet att få ut, då Stellan
själv hade ont om det och dessutom gärna ville
inbilla henne att det skulle vara mycket fördelakti-
gare för henne att ha dem innestående hos honom
»så att hon inte skulle gå och slarva bort dem». Även om så inte hade varit, skulle hon ändå ha
förstått att den snåle Stellan aldrig skulle gå in
på att låna henne ett öre. Så mycket hade hon lärt
känna honom, medan hon varit kanslirådinnan
Lilian von Pahlens husjungfru.

Hennes hätska funderingar på att hämnas på
Bernard hade alltmer sjunkit undan för en hjälplös förtvivlan. Vad skulle hon ta sig till? Hon

hade en vacker röst, men kunde inte gärna ge sig till att gå omkring och sjunga på gårdarna om sådant annars var tillåtet för vem som helst. Inte heller orkade hon skaffa sig något ordentligt arbete. Ännu syntes det emellertid inte på henne att hon väntade ett barn. Hon var alltjämt slank. Hon visste att många kvinnor kunde bibehålla sin figur oförändrad länge. Någon längtan efter att föda kände hon heller inte. Tyckte hon sig i spegeln se det minsta tecken till att midjan förändrats och svällt, klämde hon genast åt korsetten. Det var kanske inte så bra för barnet, men vad brydde hon sig om det?

Ibland vaknade hon om natten med ett litet virrigt skratt. Då hade hon oftast drömt att det var midsommarafton nere på Ösa. Nejden låg i ett underligt skimmer. Hon hörde dansmusik på avstånd. Bernard tryckte henne ned mot gräset. Hon skrattade med händerna för ögonen. Å, varför hade hon blivit så lättsinnig? Alla safter i kroppen hade strömmat till för att lent och mjukt låta denne okände löjtnant, som såg så bra och flott ut, tränga in i hennes sköte. Det var i sådana stunder av stilla, fuktigt översvämmande extas ett barn blev till. Sedan hade hon ju sagt honom den gången inne i skogen att han gjort henne med barn, och han hade nervös och irriterad stuckit till henne ett par hundralappar. Ett par hundralappar för ett helt nytt människoliv!

Stellan slängde plötsligt med en vissling penseln

ifrån sig. Han reste sig och stampade i golvet hysteriskt som en ung flicka, när hon vissa dagar i månaden inte känner sig riktigt väl till pass. Hans gälla röst väckte Frideborg ur hennes tankar. Hon spratt till, och hennes schal gled av henne. Hon försökte fånga den i flykten, men den ormade sig ned efter hennes vackra kropp och lämnade henne naken och rysande uppkrupen på den höga stolen.

— Ge fan i att åma dig så mycket, kan du inte sitta stilla?

Stellan räckte henne ursinnig schalen.

— Du är ingen modell, du är bara en piga, väste han elakt.

Då brast Frideborg i gråt. Hon grät, på nytt inkrupen i schalen som en stackars snigel i sitt hus.

Stellan såg upp. Vad tog det nu åt henne? Det misshagade honom egentligen inte alls att hon grät. Han hade visat sin makt, och nu var hon väl rädd för honom. Fnittrande gick han fram till henne och lyfte på en flik av schalen.

— Du är bara fånig, sade han.

Men hon drog åt sig sidenet och vätte det med sina tårar. Han grälade:

— Förstör i alla fall inte min dyra schal. Ge fan i det där, säger jag dig.

Då försökte Frideborg att torka sina tårar. »Var inte fånig!» »Ge fan i det där!» »Förstör inte schalen!» Sådana ord förstod hon. Hur hade

inte hans mor ständigt klagat på henne och befallt henne: »Akta överdraget!» »Damma ordentligt!» »Sopa upp det här!» »Slå ut det där!» På samma befallande sätt borde Frideborg kanske ha sagt till löjtnant Bernard: »Gör mig inte med barn!» Men hon hade inte den rätta kommandotonen att säga till sådant med. Hon var förstås alldeles för ödmjuk. Den ödmjuka får alltid ta emot.

När hon nu steg upp, halkade hon på den eländiga schalen och föll framstupa över Stellan schäslong. Stellan fick en nyfiken glimt i ögonen. På tå gick han över golvet, slog sig ned bredvid henne och tog varsamt över de nakna guldbruna skuldrorna. Men denna lena hud gav honom inte någon sensation, sade honom ingenting.

Frideborg som kände hans händer kastade sig med ens över hans knän. För att söka skydd? För att tröstas? Hon hade ett litet djurs instinktiva begär att smyga sig tätt intill den som rörde vid henne.

Stellan gjorde en grimas. Han var road nu. Naturligtvis måste jag kyssa henne, tänkte han. Han böjde sig också ned och kysste henne på kinden. Det var en blöt flickaktig kyss som fick Frideborg att le en smula med små gropar i kinderna.

— Nå, berätta nu, sade Stellan, så vi få höra hur det är fatt?

Och då berättade Frideborg, med huvudet in

mot hans runda knän, om sin upplevelse med löjtnant Bernard Landborg. Oupphörligt sade hon »löjtnanten», hon tyckte det lät så fint och visade att hon var en flicka som inte lät sig tas av vilken drulle som helst. Och här var Stellan genast med henne.

— Herre Gud! utropade han. Menar du verkligen att du fått ligga med den där stiliga löjtnant Landborg?

Ja, Stellan var imponerad. Om han själv varit flicka, skulle han varit smickrad av att ha en sådan beundrare. Men han misstrodde Frideborg. Kanske ljög hon. Kanske väntade hon bara en unge med någon lagerbokhållare eller rent av med något järnhandelsbiträde som råkat henne någon kväll på något danspalats och övertalat henne att följa med hem och dricka punsch.

Han frågade ut henne om detaljer. Äntligen trodde han henne. Han njöt av att höra om andras kärlekshistorier. De tände honom på samma sätt som franska pikanta fotografier tände honom. Han hade en parisisk kollektion »Bröllopsnatten» som han fnissande brukade ta fram ibland. Själv hade han inte mycken lust att ge sig in i leken.

Men han var i alla fall missnöjd med att hon skulle ha barn. Kvinnor som skulle föda liknade oformliga kossor. Han blev fysiskt illamående bara av att se på dem. Han försökte i tankarna passa in dem i en modern målning innanför kuber och cirklar, men tavlan skulle bli alltför grotesk

Ibland tyckte han det var konstigt att han som hade så litet sinne för kvinnan som könsvarelse ändå alltid använde henne till modell.

— Till något skall man väl begagna henne, kunde han då skrattande säga.

Men det var väl så att han i de kvinnliga mjuka formerna fann något som liknade honom själv och att det tilltalade hans egenkärlek.

— Vad skall du nu ta dig till, arma Frideborg? småflinade han. Det här blir nog inte lätt för dig.

— Jag måste träffa löjtnanten, mumlade hon, alltjämt liggande över hans knän.

— Man kunde kanske försöka ringa till honom, funderade Stellan. Bara han inte blir arg. Det skulle jag bli.

— Det skulle inte bekymra mig ett dyft, förklarade Frideborg käckt med glittrande ögon. Men jag har redan ringt många gånger, och man känner visst igen min röst, tror jag.

Stellan skrattade.

— Jo, jo, dig skulle jag inte vilja råka ut för, sade han beundrande. Du skulle haka dig fast vid en olycklig stackare.

— Hittills tycker jag ändå just inte jag varit till nämnvärt besvär, svarade Frideborg.

Stellan knuffade undan henne, och hon rullade mjukt i golvet. Då sparkade han henne lätt med sin välputsade sko, steg upp och gick fram till telefonkatalogen. Frideborg satt kvar på golvet. Med lurande blickar följde hon hans rörelser.

Skulle han verkligen besluta sig för att hjälpa henne? Det var väl inte likt honom.

Men Stellan, som tyckte om att vara förtrogen i kärleksaffärer och spela mäklare mellan älskande på samma sätt som han tyckte om att röra sig i kvinnokläder, sade och vätte fingret, medan han vände bladen i katalogen:

— Jag skall ringa upp Landborgs. Om jag talar riktigt artigt, kanske vi få löjtnanten att komma till telefon.

— O, så rart, snälla herr Stellan, sade Frideborg och lade huvudet på sned.

— Se här ha vi numret.

Och Stellan ringde upp bankdirektör Landborgs. Han satte luren till örat. Nu svarade någon. Med tillgjord röst och bugande frågade han efter herr löjtnant Landborg. Frideborg satt tyst. I detta ögonblick nästan älskade hennes ibland litet enfaldiga hjärta Stellan! Han var väl snäll! Stellan lyssnade.

— Tack så mycket, sade han och ringde av, alltjämt bockande.

Han gick fram till Frideborg och såg ned på henne.

— Nu behöver du endast gå och möta honom, sade han triumferande. Han är på väg hem från kasernen för att äta en sen lunch. Du kan ju laga att du är utanför hans port. Hinner du inte dit innan han kommer, är det ju bara att vänta på honom till dess han går tillbaka igen om en timme

eller två. Sedan har du bara att sköta dina kort bra. Att börja med följer du honom ända fram till hans kasern, en sådan där sprätt är alltid rädd att bli sedd och skandaliserad på något sätt.

— Ser jag så skandalös ut då? frågade Frideborg, och tårarna stodo henne genast i ögonen, på samma gång som de logo helt kokett.

— Ba, sjåpa dig inte mera för himlens skull, skrek Stellan ond. Har jag inte hjälpt dig mer än du förtjänar?

— Jo, jo, tack, snälla herr Stellan.

Frideborg sprang efter sina kläder. Hon ville skynda sig att sätta dem på sig, men Stellan tog dem ifrån henne.

— Du glömmet ritualen, sade han kort.

Och Frideborg, som skälvde av otålighet efter att få komma iväg, måste nu foga sig i Stellans nycker. Han hade upptäckt att det var särskilt roligt att klä på den här, eftersom hon var så barnsligt glad i alla sina kläder från strumporna till hatten. Det var den enda glädje han hade av henne som kvinna, men den var också ganska stor. Det var en utsökt njutning för honom att ta hennes linne mellan sina händer och trä det över hennes huvud. För detta nöjes skull hade han övervunnit sin snålhet och köpt henne rosafärgade bröstställare av siden. Nu knäppte han resårbandet i ryggen. Silket stramade åt över de höga spetsiga bröstena. Han lät fingret glida över det. Så behagligt det kittlade mot hans hud! Saliven fuktade hans gom och

läppar. Han vände och vred på flickan, som om hon varit en sällsynt vacker vaxdocka. Det var nästan synd att hon var av kött och blod. Han knäppte också på henne korsetten och tog ett okynnigt tag om midjan. Frideborg hängde med huvudet. Hon för sin del tyckte inte alltid så mycket om denna dåraktiga lek, hur lidelsefullt hon än själv älskade sina kläder. Men det var ju som om han bara brydde sig om dem och inte alls om hennes lemmar som hon ändå visste voro så välskapade och vackra även de. Nu drog han ner henne på sitt knä för att sätta på henne byxorna. Dem hade hon köpt själv. De voro av tunn battist, vida och rynkade, med en stor eldröd sidenrosett vid knäna.

Då ringde det på dörren. Stellan släppte Frideborg med ett litet utrop av förargelse. Han grep schalen och slängde den över henne, som om hon varit en ofullbordad skiss han måste dölja. Han öppnade dörren. Där stod hans faster Betty, litet andfådd efter att ha gått alla trapporna. Han hade alldeles glömt att han bett henne komma upp och se på hans tavlor.

— Stig på, ropade han glatt. Det är bara min modell som sitter där.

Och han knuffade lekfullt fram Frideborg för att hon skulle niga och hälsa. Frideborg räckte halvnaken, röd i ansiktet och utan byxor fram handen och neg.

— Jag känner så väl igen fröken, sade Betty

med sin djupa vänliga röst. Fröken var hos min svåger i våras.

Hon fattade Frideborgs hand. Frideborg kände också igen Betty. Det var den där snälla damen som varit uppe i Stockholm för att jordfästa sin man. Frideborg hade med verklig medömkan hört henne gråta ut sin sorg, och hon hade inte kunnat glömma henne. Hennes lilla själ som ibland bara var en fågels själ, fast den ibland kunde räkna ganska väl med mynt och kalkylera fiffigt nog med hämnadeakter, flög genast mot Bettys barm. Den tiggde om skydd där. Något av det Frideborg kände steg upp till hennes ögon som voro fästade på Betty.

— Ni är ett vackert barn, sade Betty ofrivilligt.

— Avsluta din klädsel bakom skärmen, Frideborg, och var inte oblyg, kommenderade Stellan viktigt.

Han låtsades inte om att han nyss själv varit sysselsatt med att sätta på henne byxorna, fast inte just av anständighetsskäl.

Betty gick runt i ateljén och betraktade leende tavlorna. Hon fann dem äckliga utan att förstå varför.

Stellan tassade efter henne. Hans ögon hade fått ett bedjande uttryck.

— Du köper väl snart något av mig? föreslog han ödmjukt.

I detsamma sade Frideborg adjö.

Stellan vände sig inte ens om, men Betty nic-

kade vänligt åt henne. Hon tyckte synd om henne.

— Kanske jag köper något längre fram, svarade hon förstrött på Stellan's vädjan.

Och Stellan svalde långsamt en argsint suck som höll på att bana sig väg från hans snåla hjärta. Folk avvisade honom gärna med ett »kanske» och ett »längre fram». Han var alltför van vid det och började bli trött på det.

XV.

När Frideborg kom ut på gatorna, hade skymningen redan börjat falla. Hon hade inte märkt det uppe i Stellans ateljé. Där hade det ännu varit full dager.

Tämligen liten och späd och en smula framåtböjd sprang hon mellan de höga husen. Hon tyckte det var kallt efter värmen uppe i ateljén. Hon borrhade ner hakan i den nötta pälskragen. En snyftning undslapp henne. Snart skulle hon återse Bernard. Hon förstod nog att han skulle vara hård mot henne. Kanske skulle han åter ge henne en gammal solkig hundralapp, som hon måste tacksamt ta emot.

Nu var hon strax framme. Vinden fattade tag i henne, då hon vände om ett hörn. Hon rusade fram mot den utan att se upp och stötte i nästa ögonblick samman med en smärt officer som kom ut från en port. Hon stammade fram ett »Förlåt» och såg upp. Då lade hon handen över munnen för att inte skrika till. Det var Bernard själv. Han såg häpen ned på henne. Över handen som hon höll över sina läppar blickade hennes dunkla rå-

djursögon upp på honom. Det var en ganska obehaglig sensation för honom att känna igen henne.

— Frideborg, sade han. Är du här?

Hon nickade. Hennes ögon fylldes långsamt med tårar.

Ibland hade han tänkt på henne. Alltid när han mindes Stanny trädde denna flicka från midsommaraftonens lätta rus fram. Han hade väl egentligen mest tagit henne för att glömma Stanny, och nu var det förfärligt att han ej kunde minnas sin syster utan att samtidigt blixtnabbt se den dumma vackra Frideborg för sig och höra hennes retsamt obegripliga skratt. Han hade ibland undrat, om Stanny anat hans förhållande till Frideborg. Hade hon det, kanske vetskapen om detta hans äventyr bidragit till att hon tagit sitt liv. Sista gången han promenerat med Stanny i skogen där nere, hade ju Frideborg ställt sig i deras väg. Han hade måst gå med Frideborg och lyssna till vad hon hade att säga, rädd att hon eljes skulle röja deras hemlighet för Stanny. Och när han kommit tillbaka, hade Stanny sett på honom med en mörkt spörjande blick och han själv hade icke kunnat finna på annat än att mumla något idiotiskt om att Frideborg tycktes ha drömt att han kysst henne. Och Stanny hade rusat sin väg, rusat rätt in i död och skumhet för att aldrig mer återvända till hans famn.

Något av allt detta trängde sig nu åter på honom, då han fann sig ansikte mot ansikte med Frideborg. Han kunde inte behärska sig. Han makade

henne ovänligt åt sidan och gick raskt förbi henne. Detta hade inte Frideborg väntat — hon hade väl trott att han åtminstone skulle tala till henne. Hon visste ju inte att hon väckt till liv hans svidande längtan efter Stanny, och hon kunde ju inte se att Stannys skugga gick snabbt och smygande i hans fotspår.

Hon tvekade ett ögonblick. Så skyndade hon efter honom. Han hörde henne komma bakom sig och bet sig hårt i läppen. Så förstod han att han måste bli av med henne, innan han nådde fram till kasernen. Det kunde ge anledning till prat och skvaller, om han komme dragande med en flicka av så otvetydigt enkel samhällsställning. Bara hennes hatt som han nu erinrade sig, en eldröd, skrikig hatt, kunde ju bringa en från sina sinnen.

— Vad är det egentligen du vill? frågade han och stannade.

Hon lyfte handen för att rätta till hatten, men så var det som om något fallit henne in och hon sträckte mjukt fram båda händerna mot honom, som om hon velat räcka honom något.

— Jag bär ju på ditt barn, sade hon.

Då stramade det i hans ansikte. Hon hade ju sagt honom det i somras. Men man kunde inte se hennes tillstånd på henne, än åtminstone. Kanske ljög hon för resten. Det var så med Frideborg att man aldrig var säker på om hon talade sanning.

Och minnet av midsommaraftonen nere på Ösa

gled långsamt in mellan de två, som stodo där med bleka ansikten och fröso mitt emot varandra på gatan. Och med ens var det så ofattligt för dem båda att de en gång varit så fruktansvärt intima.

Deras kroppar hade sökt varandra. De hade smält samman med midsommaraftonens skimmer omkring sig och dansmelodier ringande i sina öron. Och nu var det höst, och nu mognade långsamt den skörd de sått i ett ögonblicks yra. Bernard såg spänt på henne som om han i hennes ansikte letat efter vad han i den stunden kunde ha så hett åtrått. Han erinrade sig att hennes röda mun varit för mjuk. Den hade berett honom missräkning. Den hade känts nästan motbjudande mjuk och så alltför villig. Så olika hans syster Stannys mun som varit frisk som ett äpple att bita i! Han kunde inte fatta vad han så brännande åstundat hos denna flicka. Han hade samma förnimmelse som om han sökt upp en gammal favorithäst från fjolåret och funnit den plötsligen helt obrukbar.

Långsamt började han åter gå framåt. Men hon var strax vid hans sida. Hon visste inte alls hur hon skulle finna ord för att beveka honom. Hans blankskinsstövlar knarrade på ett sätt som hon förr skulle ha beundrat, men som hon nu fann otrevligt och högfärdigt. Hon frös också så alltför mycket i sin tunna kappa. Hon hade inte haft råd att köpa någon vinterkappa. Villrådig gnuggade hon händerna mot varandra. Han hörde ljudet och även det retade honom. Det var som om det ytter-

ligare betonat, bevekande velat understryka hennes fattigdom.

Nu hade de kommit upp till Sturegatan. Bilar rasslade förbi dem. En spårvagnsklocka pinglade ursinnigt. Bernard mötte en bekant som hälsade på honom. Han tyckte att den mötande såg förvånad och misstänksam ut. Då grep han häftigt Frideborg i armen och drog henne in i en port. Han ville inte utsätta sig för att möta flera av sina bekanta i detta sällskap.

De befunno sig nu inne i en mörk förstuga, men Bernard ryckte med ens till. Hela förstugan genljöd plötsligt av sång, som strömmade ut från en dörr bakom honom. Från en springa i dörren föll ett svagt ljussken.

— Vad är det här för något? frågade Bernard och höll på att svära till.

Frideborg fnittrade lågt.

— Det är inte något dåligt ställe alls, det här, det är ett frikyrkokapell, sade hon. Jag vet det för att friherrinnan von Pahlen brukade gå hit sista tiden jag var hos kanslirådets. Det är en grevinna Carola Sauss som har skänkt det här kapellet till en församling av troende bröder och systrar. Så det är ett fint och bra ställe. Det kallas för Jerikokapellet.

— Låt oss gå, stönade Bernard.

Han tog sig över pannan. Den var fuktig av svett.

— Jag fryser, sade Frideborg bestämt. Här är

det åtminstone varmt. Kapellet med alla människorna värmer. Känner du inte det? Vill du inte följa med in, så kan jag kanske göra dig bekant med grevinnan, om hon är där i dag?

Bernard hoppade till. Han var obehagligt berörd redan av att hon sade du till honom. Men han tänkte åter att det kanske var mycket bättre att de gjorde upp sitt mellanhavande här i halvdunklet än på gatan. Det stod ett par stolar ute i förstugan. Kanske någon glömt att flytta in dem.

— Prata nu inga dumheter. Men vi kunde väl sätta oss här ett tag, sade han trött.

Frideborg kröp tätt intill honom i mörkret.

— Du förstår väl att jag måste få hjälp med barnet, sade hon med en bedjande, längtansfull röst som om hon tigtigt honom om en kyss.

— Hur mycket begär du för ögonblicket? frågade Bernard.

Och han tyckte att församlingen därinne med tusen tungor upprepade: »Lön, lön, vilken lön!» Men det var om himlen de därinne sjöngo.

Frideborg blev plötsligt utom sig över hans kalla fråga. Hon såg för sig de sedlar han skulle sticka till henne, och hon teg. Han kände sig besvärad av hennes tystnad. Inte kunde hon väl vänta heller att han skulle underhålla någon fortsatt förbindelse med henne bara för att han haft henne en enda gång. Det var väl illa nog att hon blivit med barn — om det nu verkligen var sant. För en tid sedan hade han i societeten träffat en

ganska trevlig högadlig ung flicka, inte så rik, men med inflytelserika släktförbindelser, och han hade börjat fundera på att göra ett förstklassigt giftermål. Han var nästan säker på att den högadliga unga damen inte skulle säga nej. Det hade ingenting med hans känsla för Stanny att göra. Ingen kunde ersätta henne. Men detta giftermål skulle kanske stärka hans ställning och hans befordringsutsikter. Nu hörde han Frideborg med låg röst gnola med i sången.

— Tyst, sade han häftigt. Det där låter så slamsigt. Någon kan komma.

Då förde hon åter förskräckt handen mot munnen som när hon stött emot honom ute på gatan.

— Jag tänkte inte på att jag sjöng, viskade hon förläget. Är det opassande här?

— Minns du midsommaraftonen? sade hon därpå.

Bernard ryckte otåligt på axlarna.

— Jag drömmer ibland om vad vi gjorde då, fortsatte hon oförtrutet. Jag drömmer att jag är i dina armar. Det var så skönt med dig.

Men hennes ord väckte endast till liv minnet av Stanny. Stanny i riddräkt! Stanny som med hatten och piskan i handen steg in i biblioteket! Stanny som med knäet tätt mot hans så lydigt drack ur sitt vin, därför att han givit henne glaset!

— Du plågar mig, sade han ursinnig och reste sig.

Men hon drog honom ivrigt i rockärmen, så

att han åter måste sätta sig. Nu talade en salvelsefull röst därinne. Han kunde inte höra orden. Det var väl en predikant som svamlade sirap eller sva-vel om evigheten. Vad ville Frideborg? Ville hon börja på nytt? Skulle hon inte bli nöjd, förrän han kysste henne? Han kände det som om han blivit infångad i denna skumma förstuga utanför kapellet. Han blev rädd så att han frös vid tanken på att en svartklädd prästman plötsligt skulle träda ut och fråga om de väntade på att bli vigda. Fast det här var ju ett frikyrkokapell.

Då började Frideborg berätta om sig själv. Hon talade om att hon fått sluta sin plats hos kansli-rådets och att hon nu arbetade som nakenmodell åt Stellan von Pahlen.

— Står du modell? frågade Bernard förvånad. I det tillstånd som du säger att du är i?

— Det märks inte det minsta på mig, kan du tänka dig, sade Frideborg självupptaget och lade huvudet på sned. Jag undrar sannerligen själv ibland var barnet gömmer sig.

Då vredgades han därför att hon talade så egen-kärt och lättsinnigt om detta nya liv som väl ändå hade något av hans eget blod i sig. Men vad skulle han göra? Vad skulle han göra med henne? Hans tankar trevade sig fram. Så tyckte han med ens att en port öppnades för honom. Stellan! Han mindes honom förträffligt från sommaren på Ösa. Porten öppnade sig vidare. Kanske Stellan skulle komma honom till hjälp? Den där unge mannen

som såg ut som om han kunde göra vad som helst för en tillräcklig summa pengar.

— Han är väl närgången mot dig, den där glo-pen Stellan? hörde Bernard sig själv fråga.

— Nej, hur kan du tänka dig att jag skulle till-låta? Förresten tror jag inte han är någon riktig man, svarade Frideborg och smålog underfundigt i mörkret.

Bernards tankar arbetade. Den här flickan skulle komma att bli efterhängsen. Vem vet vad hon kunde ställa till för trassel för honom? Även om han betalade henne aldrig så mycket, skulle hon kanske ständigt vara efter honom. Hon kunde till och med skvallra för hans mor, och sedan skulle modern sticka honom ännu värre med vassa och hånfulla ord. Nu stod han ju nästan i begrepp att förlova sig, och Frideborg skulle säkert ej tveka att skandalisera honom för hans blivande brud. Hans fästmö kanske inte skulle vilja ha en man med så färska och så enkla historier. Frideborg skulle ju också lätt kunna göra honom löjlig. Hon var ingenting för en militär att ha haft till älskarinna — hon var alltför besynnerlig, ja verkligen alltför pittoresk. Just pittoresk — i en genre för artister, målare, just något om inte för en Stellan så för någon stor penselns mästare. Men han, Bernard, var absolut tvungen att göra sig av med henne.

Frideborg anade inte hans tankar. I hennes lilla hjärna brann en fantastisk idé. Kanske! Kanske ändå Bernard ville gifta sig med henne! Hela sitt

liv hade hon drömt om att bli gift med en man som stod högt över henne på samhällets trappstege. Sådant hände ibland fattiga och enkla flickor. Och Frideborg hade ju sitt vackra och ovanliga ansikte. Hon var stolt över sitt utseende.

Frideborg kände inte till något annat sätt att beveka en man än att väcka hans åtrå. Plötsligt när hon stack handen i sin ficka fann hon att där låg en tändsticksask.

Stellan hade inte något elektriskt ljus i sina trappor, och där var en lång vindskorridor som man skulle igenom. Därför brukade hon lysa sig med tändstickor. Hon var även så förskräckligt mörkrädd. Nu stämde man upp en sång därinne. Tonerna smögo sig ut i halvdunklet till dem. Sången fyllde med ett triumferande ljud hela förstugan.

Frideborg kände sig lycklig över sången. I ett feberaktigt begär att visa sin skönhet för Bernard strök hon eld på en tändsticka.

— Se på mig åtminstone, viskade hon. Då på midsommaraftonen sade du att jag var vacker.

Bernard spratt till och såg häpen på henne. I det fladdrande skenet från tändstickan som hon höll upp mot sitt ansikte lyste hennes hud elfenbensvit. Det var mörka skuggor under stjärnögonen, också munnen dolde sig i en mörk skugga. Han sade sig förbittrat att han glömt hur vacker hon var.

Stickan brann långsamt ut. När den nådde hen-

nes hand, kastade hon den med en liten suck och tände en ny.

Ljuset belyste nu hela hennes ansikte. Det var något fantastiskt överkligt med detta flickansikte som med ens blommade upp i mörkret vid hans sida i den kalla förstugan. Han såg inte längre den smaklösa och skrikande röda hatten. Håret föll i en mjuk våg ned mot de fina ögonbrynen. Inne i ögonen brann det. Munnen svällde röd, het av längtan efter att bli kysst. Nu slocknade tändstickan, och en ny blossade upp med ett litet fräsande ljud. Nu försvann det skimrande ansiktet, och han kände hennes våta läppar långsamt tryckas mot hans.

— Lilla syster, mumlade han yr i huvudet av denna lek med hans sinnen. Lilla syster.

Hon hörde honom inte. Det var bilden av Stanny som motståndslöst lagt orden »lilla syster, lilla syster» på hans tunga. Och minnet av hans förhållande med systemen gjorde honom galen av skräck. Kanske var det då meningen att han på allvar skulle göra något för den här tösen som så löjligt lekte med sina tändstickor? Han måste få ro att tänka. Med ett stönande släppte han hennes mun och sprang upp så hastigt att han välte ikull stolen. Det skramlade till mot stengolvet, ekot väcktes upp i alla hörn av huset, men dog bort igen, och sången från den hänförda troende församlingen slog åter i vågor mot hans öron.

Han störtade på dörren. Han grep om det kalla

dörrvredet, som om det varit en hjälpande hand som i sista stunden ville draga upp honom ur en brusande flod.

— Jag skall låta höra av mig med det snaraste, sade han.

Så var han ute på gatan. Porten slog med en duns igen efter honom.

Frideborg gick inte. Hon satt kvar med hop-sjunknen kropp. Tändsticksasken föll i golvet, men hon brydde sig inte om den längre.

När dörren in till kapellet öppnades och åhörarskaran strömmade ut, drog hon sig längre in i förstugan. Hon stod där stödd mot väggen och med slutna ögon, som om hon somnat. Hon såg inte Josef Wahlbom som kom sist, förande grevinnan Sauss vid sin arm ut till en väntande vagn. Men när grevinnan tagit farväl av predikanten, fick denne syn på flickan i ljuset från den öppnade dörren till kapellet.

Josefs rödblommiga ansikte med de skinande runda ögonen och den blonda kransen av skägg kring kinderna antog ett förbluffat uttryck.

— Vad gör ni här, mitt barn? sade han i en hes viskning.

Frideborg slog upp ögonen. Hon såg drömmande på Josef Wahlbom och sträckte instinktivt ut handen. Då tog han den strax i sin stora varma. Nyss hade han haft en härlig stund därinne. Han hade talat om vägen som för arma själar fram till Guds tron — Guds så bländande oskuldsvita

tron. Grevinnan Sauss hade också tackat honom innerligare än vanligt. Hennes bleka sorgsna ögon hade fått en gladare blick. Josef Wahlbom var icke okänslig för tacksamhet från ett sådant håll. Över alla de gamla såren i hans egen själ hade nu brett en mild och välgörande balsam, och hans fromma, andäktiga sinne ville flöda över av sin honung.

— Är det ett av Herrens små förvillade lamm som icke hittat in i fällan? sade han lent.

Men då lade Frideborg huvudet på sned och fnittrade lågt. Hon kände väl igen Wahlbom, hon hade öppnat för honom en gång han bugande och krumbuktande varit uppe och gjort visit hos friherrinnan Lilian — hos kanslirådet Peter von Pahlens.

Josef Wahlbom blev inte stött. Ingenting kan kränka en man, som är stadd i Guds ärenden.

— Ni skulle varit med oss därinne nyss, vilsegångna syster, sade han glatt. Gud var hos oss. Han kommer till alla som ha ett rent hjärta.

Frideborg blev slagen av hans ord. Ett rent hjärta! Och här så nära Gud hade hon suttit och strukit eld på tändstickor för att visa sin skönhet för ett världens barn, en löjtnant.

Hon erinrade sig ett par ord hon brukade säga vid sådana här tillfällen på frälsningsarmén. De stego nu osökt upp till hennes röda läppar. Hon var så lätt påverkad av andra.

— Bed för en ångrande synderska, goda pastorn,

sade hon och lyfte ett par mörka ögon mot Josef Wahlbom.

Han såg på henne forskande. Vad ville hon att han skulle bedja om? Hennes röda hatt stack honom i ögonen som ett förförelsens redskap.

— Jag skall bedja att du ej måtte bola härefter, sade han hårt.

Men nu blev Frideborg ond över det förfärliga ordet som hon kanske aldrig hade hört, men vars innebörd hon genast förstod. Det var som om den där mannen med all sin gudaktighet okynnigt dragit av henne linnet. Strax ville hon försäkra honom att hon aldrig, aldrig hade »bolat»! Men då hon icke förmådde det vred hon sin hand ur hans och flydde. Hennes klackar smällde mot stengolvet, då hon sprang ut genom porten. Josef såg ömkande efter henne. Hans fot stötte emot tändsticksasken, och han böjde sig mödosamt ned och tog upp den. Då fick han se stolarna. Den ena låg på golvet med ena benet mot den andra. Han lyfte mumlande upp den fallna stolen. Nu stodo de två stolarna som ett älskande par bredvid varandra. Josef Wahlbom strök betänksamt över dem. De voro ännu som varma efter människokroppar. Kanske den där lättsinniga unga flickan suttit här i mörkret tätt invid kappellets dörr och i köttsliga begär tryckt sig mot någon ung man. Kanske de rent av förlustat sig med varandra. Ja, törhända de syndat så nära den himmelska källan, frälsarens

egen källa, röd av hans blod. Josef suckade djupt. Men en stingande avundsjuke ville som en tjuv lista sig över honom och kom honom att gå in till portvaktsfrun och allvarligt tillhålla henne att under gudstjänsterna vaka över att inga smögo sig in och hade något ofog för sig inne i den skumma förstugan.

— Finner ni några i färd med sådant, så driv dem icke ut, men säg till dem med vänliga ord att avbryta sitt förehavande och att i stället stiga in och fröjda sina hjärtan med Herrans heliga ord, sade Josef, under det han kände sina kinder blossa vid tanken på vad som kanske alldeles nyss förefafts av den vackra syndiga, vars kropp han ännu vädrade inne i dunklet.

Så gick han tillbaka in i bönsalen. När han satte sig vid orgeln för att gå igenom en andlig sång, hade han ännu en vällustig förnimmelse av att den vackra flickan med den röda hatten såg på honom igen med de där syndfulla ögonen. Och han trummade häftigt med knubbiga fingrar mot tangenterna, som om han velat piska bort den starka upphetsning, vari hennes lena hud hade försatt hans sinnen.

XVI.

Betty försökte suckande sätta sig till rätta i en av stolarna i Lilians herrgårdseleganta salong i guld och vitt. Det hade varit en obehaglig frukost. Lilian hade på sitt skarpa sätt förebrått Stellan att han tagit Frideborg till modell. Och Stellan hade hållit på att välta omkull sin kaffekopp, medan han ivrigt svarat och gestikulerat till dess han slutligen rusat på dörren under ett hysteriskt gnäggande skratt. Peter hade generad och sorgsen mött Bettys blick. Sedan hade han också gått, följd av Paula. Betty hade med ett stygn i hjärtat lagt märke till att Peter såg åldrad ut.

Vi bli gamla, tänkte Betty bedrövad, där hon förgäves bemödade sig att finna något stöd mot en av de förgyllda salongsstolarna.

Varje dag besökte hon Bess på kliniken. Med Bess var det ingen fara, och hon skulle nu snart vara återställd. Men Bettys ansikte var alltjämt tårt och hade ett uttryck som om hon blivit gäckad, skamligt bedragen. Sven hade Betty inte sett mycket av. Han var ständigt sysselsatt, och när han kysste sin mor var det på ett förstrött och bråd-

skande vis, som om han hade huvudet fullt av annat. Ja, Stockholmsresan var en besvikelse för Betty. Hon ämnade snart fara tillbaka till Ekered. Hon tog tankfullt upp en tidskrift från bordet. Så tittade hon häpen på den och måste småle. Hon hade i sina händer fått ett litet religiöst veckoblad som hette Jerikobasunen. Det var fyra små sidor fyllda av förnumstiga förmaningar och svulstig salvelse. Hon visste inte varför, men medan hon bläddrade i den lilla illa tryckta tidskriften fick hon ett intryck av en uppblåst groda som försiktigt kväkande i varje öra börjat taga även detta hem i besittning. Var det så? Var det möjligt att det här lilla korkade bladet stod i direkt samband med orsaken till hennes svägerska Lilians förändring?

Ty Lilian hade verkligen blivit märkbart förändrad. Hon blandade ofta och alldeles omotiverat in ord och citat ur evangelierna när hon talade, och en afton när Betty gläntade på hennes dörr för att säga godnatt hade hon fångat en glimt av Lilian som lång och mager i sitt vita nattlinne legat på knä framför sängen försänkt i ett tillstånd som väl skulle föreställa bönnens. Nu mindes Betty också att Paula på sitt nedstämda sätt berättat något om att hennes mor börjat deltaga i några möten som en liten pietistiskt sinnad menighet anordnade i någonting som kallades Jerikokapellet. Betty hade alldeles glömt bort detta, men med »Jerikobasunen» på sitt knä erinrade hon sig

det nu. Höll Lilian på att bli »andligt väckt»? Betty hade av Petra hört historien om hur Alexandra Vind-Frijs lämnat Lilian i somras, driven till raseri på grund av att Stellan gjort en elak teckning av henne. Kanske var det i saknaden efter den ljuva Alexandra, som Lilian nu tillgripit religionens surrogat. Peter var tydligen för alltid ur räkningen.

Betty såg hastigt upp vid ljudet av en dörr som öppnades. En ung flicka stod på tröskeln. Med ett hastigt »förlåt» tänkte hon åter stänga dörren, då hennes ögon mötte Bettys. Då gav hon till ett litet utrop av förtjusning och steg utan vidare in i rummet. Det var Agda Wising. Betty kände strax igen henne. Hon reste sig och omfamnade henne ivrigt.

— Så roligt att se dig igen, Agda. Det var länge sedan, ropade Betty glatt.

— Jag kom hit för att hämta ett par saker som Frideborg som tjänade här glömt kvar. Och när jag så skulle gå, tog jag fel dörr, sökte Agda förklara.

— Frideborg har jag träffat, en trevlig flicka, hon var på något konstigt sätt lik dig och ändå så olik, sade Betty och såg på henne. Hon mindes den gången hon skickat bort sin son Sven, därför att han blivit förälskad i denna underbara Agda. När Betty nu betraktade den sällsamt vackra flickan tänkte hon med en liten suck, att hon den gången varit oförståndig. Den här skogsfriska

unga varelsen, ändå så nästan sötaktigt sydländskt ljuv, så blomlikt utslagen och mogen, skulle säkert aldrig få något missfall, som hennes sonhustru Bess.

Betty frågade henne om vad hon nu hade för sig. Hon fick en känsla av att hon borde ha haft ett visst ansvar för Agda, och så hade hon i stället nästan glömt henne. Agda måste strax gå, hon skulle till sin kostymateljé, men hon fick lova Betty att med det snaraste söka upp henne.

När hon avlägsnat sig, sjönk Betty åter ned i stolen. Ett litet lyckligt leende dröjde på hennes läppar. Fastän den ljuva Agda ännu var ung till åren, hade hennes åsyn erinrat Betty om den härliga för länge sedan försvunna tid då barnen ej ännu voro vuxna och då Hans med drömmande blick strövade omkring på Ekereds ägor.

Då öppnades dörren igen. Betty vände muntert sitt huvud ditåt, hon trodde det var Agda, som kom tillbaka, men nu trängde sig en storväxt gestalt i svart långrock in genom dörren.

Betty kände sig helt förvirrad. Hon betraktade mannen som med små bugningar och förlägna leenden och skrapningar med foten kom emot henne.

— Känner inte fru godsägarinnan igen mig? sade han och stannade framför henne. Det är ju Josef Wahlbom. Jag hade den äran att vara inbjuden att spisa hos herrskapet på Ekered för ett par år sedan. Det var under den middagen herr godsägaren blev så hastigt sjuk.

Och då såg Betty plötsligt hela scenen vid middagsbordet på Ekered framför sig: den rödblommige predikanten, som raskt slukat hennes mat, Hans som med blekt ansikte givit till ett rop av smärta och gripit om sin arm, den magra Adèle Holmström, som fått rödvin på sin vita spöklänning. Hon tvingade sig till att säga:

— Jag kände verkligen först inte igen pastor Wahlbom. Har inte pastorn lagt ut litet?

— Herren livnär ju sina små, sade då Josef fryntligt och befriade sina händer från några små böcker i svarta pärmar som han burit med sig.

Han staplade upp dem på salongsbordet och sköt samtidigt med ett uttryck av helig fasa undan en liten herdinna av Meissenporslin som graciöst visade sina vackra ben.

Bettys goda lynne som fått en liten törn vid åsynen av predikanten, återkom fort, då hon såg honom röra vid porslinsfiguren.

— Tycker inte pastorn om vackra konst saker? sade Betty och satte åter den lilla figuren på sin plats.

Men Josef Wahlbom låtsades ej se den mera, utan mumlade endast något obegripligt, kanske om att »dem renom är allting rent». Det var mycket han fick försöka att blunda för nu sedan han genom sitt samarbete med grevinnan Carola Sauss blivit införd i många kända societetsalonger. Hos grevinnan Sauss funnos Gudilov inga frestelser för öga och sinnen, som kunde locka en bort

från Herrens ljuvliga stigar, försåvitt icke sonen greve Gusten nyss förut avlagt besök och råkat glömma kvar något album med anstötliga nakna balettbilder som han måst skaffa sig för sina studier. Men flera av de nya själar pastorn på sista tiden vunnit hade ännu icke lyckats helt frigöra sig från världens slagg och smuts.

— Hur kommer det sig att pastorn är här? frågade Betty nyfiket. Hon önskade inom sig att Peter varit där och sett hur illa predikanten passade i hans fordom glada våning. Men Peter var för foglig, han skulle säkert ej vågat köra bort honom.

Vid Bettys fråga blev Josef Wahlboms ansikte ännu rödare än förut. Han såg verkligen en smula brydd ut.

— Det är min uppgift att driva själar in i Guds fålla på den himmelska ängen, sade han, och jag har därvid även kommit att söka upp friherrinnan Lilian. Utan blygsel vill jag tillstå att jag så mycket lättare erhöll tillträde till fru kanslirådinnans hus som jag kunde åberopa mig på att jag kände nådig godsägarinnan och ätit vid godsägarinnans bord.

— Jaså, sade Betty road.

Även de frälsta måste tydligen ha introduktioner och förstodo nyttan av goda sociala förbindelser.

— Jag ser att fru von Pahlen studerar Jerikobasunen. Det är grevinnan af Sauss som bekostar denna fromma tidnings utgivande, sade Josef

Wahlbom blitt. Hon hugnar oss och bespisar oss rikligen med sina överflödande håvor. I själva verket bär fru grevinnan oss alla på sina händer, hur magra och kraftlösa de än kunna förefalla. Också jag har numera min verksamhet förlagd till Jerikokapellet där vi samlas flera gånger i veckan till Guds ords betraktande. Även denna verksamhet uppehålls nästan enbart genom frikostigt ekonomiskt stöd av fru grevinnan. Hon har haft många sorger, jag kan ej berätta av vilken art, men Gud har tagit alla hennes bekymmer och vedermodor på sig. Underbart haver Herren hulptit.

— Jag har hört talas om grevinnan Carola, sade Betty, avbrytande hans berättelse.

Och Betty mindes från Hans' begravning en förskräcklig typ, som sett ganska gammal och härjad ut fastän han skulle vara helt ung, bara en trettio år, och som man sagt var grevinnans son, greve Gusten Värnamo af Sauss.

— Jag kommer idag med ett dyrbart budskap till vår goda fru Lilian, sade Josef Wahlbom utan att bry sig om Bettys korta sätt. Jag har av Herren blivit korad att med varandra försona två Guds barn som ovänskap skilt uppå vägen, nämligen friherrinnan Lilian von Pahlen och fröken Alexandra Vind-Frijs, som i dag genom Herrens nåd åter skall infinna sig i detta signade hus.

— Kors då! sade Betty nytert. Skall den gamla harpan komma hit igen? Då skall ni få se att

Lilian snart kommer att överge både er och kapellet.

Josef gav henne en förebrående blick, men samtidigt log han litet ursäktande, som om han åtminstone ifråga om fröken Alexandra Vind-Frijs' yttre skapelse i hemlighet haft samma åsikt som Betty, under det han dock ogillade hennes tvivel på en välsignelserik utgång av hans mission.

Det var nu under krigets första månader kanske flera damer än någonsin ur de finaste kretsarna som sökte sig till Jerikokapellet, där pastor Josef Wahlbom predikade och ledde väckelsemöten. Den ena efter den andra tittade in på bönestunderna och rekommenderade sedan kapellet till någon väninna, precis som man rekommenderade ett nytt konditori eller en bod där det såldes spetsar förmånligt och billigt. På det sättet var det Alexandra Vind-Frijs börjat bevista sammankomsterna i kapellet — kanske var det också för att hon visste att grevinnan Sauss stod bakom deras anordnande.

Grevinnan Sauss, som numera helst skulle kallas fru Johansson, fast ingen enda kallade henne så, fick man vanligen icke vidare beröring med, men desto mer med den rödblommige Josef Wahlbom. En gång hade Alexandra, som längtade lika mycket efter Lilian som Lilian efter henne, förtrott sig åt Josef, och Josef hade nu i tysthet arbetat på att sammanföra de två fordom så ömma väninnorna.

Betty vände sig hastigt om. Dörren till salongen stöttes upp som om en hård vind rusat emot den, och in rusade Alexandra Vind-Frijs. Hon hade gråtit i trappan, och hennes näsa sken röd och blank av tårarna. En liten droppe dallrade på nästippen, och hon skakade förargad bort den.

— Var är Lilian? väste hon. Jag skall träffa henne nu, nu genast på fläcken.

Betty hälsade på henne, men Alexandra hade knappt tid att räcka henne handen.

— Allt är förlåtet, stönade hon och sjönk ned på en stol.

— Vem säger fröken Vind-Frijs det till? frågade Betty leende. Skulle jag mig ovetande ha förorättat fröken Vind-Frijs?

Lilian kom in i rummet utan att veta om att Alexandra var där. När hon fick syn på henne, ryggade hon först tillbaka som om hon blivit rädd. Hon hade inte sett sin Alexandra sedan i somras, och hon hade alldeles glömt hur röd hennes näsa brukade skina vid högtidliga tillfällen.

Alexandra såg på henne med glittrande ögon och upprepade nu, fast inte fullt så triumferande som nyss:

— Allt är förlåtet.

Nu inträdde Josef Wahlbom i verksamhet. Ingenting glädde honom så, som när två gamla vänner som båda kunde vara honom själv till gagn, beslöto att icke låta solen gå ned över sin vrede. Han gned händerna mot varandra som en med

frisk aptit utrustad man som mysande närmar sig ett gott smörgåsbord.

— Det är jag som fört hit vår syster i Jesus Alexandra Vind-Frijs, sade han med en liten bugning.

Men redan såg Lilian inte ens åt honom. Betty gick tyst ut ur rummet. Hon kände det som om någon gjort hemfridsbrott i den hyggelige Peters våning. Scenen ingav henne vämjelse.

— Guds barn äro ofta alltför fjolliga, mumlade hon för sig själv och stängde så försiktigt efter sig dörren till denna Guds barnkammare, som om den varit locket till en sådan där trollask, varur en ful gubbe så snart man det minsta trycker på sagda lock oupphörligt far upp och ner grinande på ett djävulskt sätt.

Men Lilian viskade oavlåtligen bara:

— Lilla Alexandra.

Och tårarna runno strida utefter hennes kinder, medan samma viskning pressade luften framför sig:

— Lilla Alexandra, lilla Alexandra.

Det hade varit ett värkande tomrum kring Lilian, sedan Alexandra givit sig av. Hon hade inte haft någon att rådfråga. Ingen att tala med! Ingen att gråta ut sina små sorger hos! Peter hade inte varit värst vänlig. Hur kunde han förresten ersätta Alexandra? Vem skulle kunnat det?

Plötsligt reste sig Alexandra. Hon gav predikanten en omärklig blick som betydde frid och farväl, och han gick motvilligt sin väg. När han

försvunnit, voro de två väninnorna äntligen ensamma.

— Jag har kommit tillbaka, sade Alexandra patetiskt.

Som om hon behövt tala om det! Rummet var redan fyllt av hennes atmosfär som hade en stank som av en unken katta. Hennes kappa låg över en stol. Av handskarna, som hon liksom i yrsel dragit av sig, doldes åter helt den graciösa Meissenfiguren, som Josef Wahlbom förgäves sökt gömma.

Men Lilian inandades lukten av Alexandras kläder, som om hon njutit av dem. Blundande av sällhet, gick hon trippande som en docka rätt i Alexandras famn.

Alexandra smekte henne över kinderna och mumlade ord som Lilian inte hört på tre månader. Hon ryste av välbehag vid smekningarna. Hennes ansikte var blekt av rörelse.

Så funno de två såta väninnorna, båda på sitt sätt lika hjälplösa och ensamma, varandra igen. De sutto på nytt viskande om sina tusen små futtiga och fattiga upplevelser ända till middags-tiden. Då kom Peter. Intet ont anande hade han sprungit uppför trapporna, hungrig på sin middag. Ännu hade han en obehaglig känsla i maggropen efter den tråkiga frukosten, då Lilian och Stellan grälat. Nu gnolade han sorglöst och hop-pades att familjens goda lynne åtminstone i någon mån återvänt.

Han slog upp dörren till salongen och stannade

på tröskeln. Hans blickar mulnade. Halvt dold av skymningen syntes en grupp i soffan: två damer sittande med armarna omkring varandra.

— Alexandra! skrek han till.

— Ja, kuttrade Lilian glatt. Kan du tänka dig, Alexandra har kommit tillbaka!

Peter flyttade inte fötterna från tröskeln. Hans strupe var torr, och han slickade läpparna med tungan. Det såg ett ögonblick ut, som om han räckt ut tungan i en fruktansvärd grimas.

— Alexandra . . . upprepade han. Har Alexandra kommit tillbaka?

Ä, så han hatade att se Lilian i hennes armar!

— Jaså, är det i gång nu igen? mumlade han förtvivlat.

Det var sagt både åt Lilian och Alexandra. Åt Lilian som ånyo flytt till Alexandras famn och åt Alexandra som triumferande vänt tillbaka för att ånyo taga henne och hans hem i besittning.

XVII.

Det snöade litet ute. Hela dagen hade mörka moln hängt över hustaken, och nu drevo några vilsekomna flingor i luften, men smälte genast, så fort de berörde gatstenarna. Löjtnant Bernard Landborg såg med bekymrad blick upp mot en gatlykta, som lyste med ett dimmigt och frostbitet sken. Hade hans tankar klarnat nu? Var han äntligen riktigt säker på hur han skulle förfara med Frideborg?

Han var på väg för att be Stellan von Pahlen gifta sig med henne. Tanken hade slagit rot inom honom. Han måste naturligtvis erbjuda Stellan en rundlig ersättning i penningar, men han var ju rik nog för att kunna göra det. Och han ville ordna på bästa sätt för flickan, så han aldrig mer skulle behöva tänka på henne. Hon skulle komma att tacka honom på sina bara knän. Kanske kittlade honom också tanken med ett slags skadeglädje. Den sköna ätkvinnliga Frideborg och den flickaktiga Stellan, vilket par! Han skulle rent av spela rollen av deras goda ande, men samtidigt skulle han göra Stellan om möjligt ännu löjligare än han var och av båda

åstadkomma något riktigt vederstyggligt som man kunde få sig ett gott skratt åt. Det skulle han också göra för att hämnas på livet för den döda Stanny.

Men fastän Bernard tänkt ut detta, skar honom lika fullt det sjukliga gula skenet från gatlyktan så i ögonen, att han måste blinka som en som blir ertappad med något. Han var visst trots allt inte stark nog än.

Det var flera personer som denna afton gingo omkring i gatlyktornas sken och kände sig besynnerliga till mods. Kanske var orsaken den första snön, kanske också de där krigslöpsedlarna som med jublande jättestilar just i kväll för alla skymningens skumraskfigurer förkunnade särskilt »stora segrar». Bell von Wenden som liksom Bernard Landborg var på väg till Kiss Nilssons ateljé vid Blasieholmstorg halkade över en slipprig spårvägs-skena. Förlamad av fasa, hörde hon spårvagnen närma sig. Redan såg hon sig krossad under hjulen, men i sista stunden vaknade hon upp och flydde med skräckslagen min till trottoaren. Hon föreställde sig hur det skulle varit om hon blivit krossad. Ett liv förlorat: hennes liv. Ja, Bell von Wendens olyckliga liv! Men därute krossades varje sekund unga starka lemmar under de framvältrande krigsvagnarna. Det var ju vad de där rysliga löpsedlarna mässade om.

I ett gathörn stötte hon ihop med Judy Rosenrauch och Ida af Idestam som fnittrade. Också de skulle till Kiss, som ibland fick oförklarliga och

nästan sjukligt verkande anfall av gästfrihet — låt vara en ganska njugg gästfrihet.

— Jag höll på att bli överkörd nyss, sade Bell tonlöst.

— Men du lever ju, log Judy Rosenrauch.

På det svarade inte Bell. Hon kände de unga flickorna nära sig, och färgen steg åter i hennes ansikte. De gingo förbi en rödblommig man i svart rock. Det var Josef Wahlbom som kom från sitt bönemöte, men de visste inte vem han var. Judy fnittrade i alla fall åt honom — han såg så frisk och rar och levande ut.

Stellan kom ut från sin port. Han slog upp rockkragen och önskade innerligt att han inte tagit sina tunna blankskinnsskor. Frideborg hade lovat titta upp till honom, men hon hade inte infunnit sig, och han kände sig förargad över hennes brist på ordhållighet. Ändå hade han ju något av rätt stort intresse att berätta för henne.

Bernard Landborg hade nämligen ringt upp honom och velat stämma möte med Stellan, men denne, som lovat sig till Kiss Nilsson på kvällen, hade bett Bernard komma dit i stället. Han var ganska stolt över att få presentera sin vän löjtnant Landborg för gänget. Det kanske kunde bli en beställning också för en enda gångs skull, och han skulle nog hålla ett öga på Kiss så att denne inte snappade bort den. Men inte heller Stellan kände sig riktigt väl till mods.

Han stannade framför en löpsedel, men brydde

sig inte mycket om vad han läste. Vad rörde kriget honom? Hans egen värld var trång och liten, men den var alldeles tillräcklig för honom. Och nu undrade han vad Bernard ville honom. Det måste gälla Frideborg. Och hon, den slarviga flickan, som inte kom! Vid tanken härpå kände sig Stellan verkligt upprörd. Nå, då träffade han väl henne hos Kiss. Han svängde på sig där han gick gatan fram. Snöflingorna tvättade näsvist hans skära flickansikte.

Men uppe hos Kiss fanns heller ingen Frideborg. Greve Gusten Värnamo af Sauss halvlåg på schäslongen och såg dyster ut. Kiss höll på att klä sig och hade fasligt besvär med sin krage just när Stellan steg in genom dörren, som blivit lämnad på glänt. Medan han tog av sig rock och hatt, såg han hånfullt leende på Kiss som nu knäföll framför Gusten och bad om hjälp. Greve Värnamo lyfte sin feta slappa hand. Med en min som om han velat strypa den ödmjuka Kiss fäste den magnifika greven sin unge skyddslings krage.

— Vilken vacker bild ur livet! anmärkte Stellan och trippade in.

Greven grymtade. Men Kiss drog sig genast åt sidan. Han stred alltjämt en ojämn strid med Elias Vanselin om första platsen i grevens svampiga hjärta. Detta hjärta hade blivit ytterligare uppluckrat denna tid, vilket sammanhängde med att greven till sin egen och allas häpnad ganska flitigt börjat besöka Jerikokapellet.

— Det är för mammas skull, sade han ibland, då man frågade honom.

Och han såg så hjälplös ut, när han sade »mamma», att inte ens Stellan hade lust att driva med honom.

— Det snöar därute, sade Stellan för att försöka inleda en konversation.

— Nämn något nytt, sade Kiss lakoniskt.

— Pigga upp er, slöfockar, fnyste Stellan och sträckte fram sitt glas för att få whisky i det.

Kiss hällde i litet Black and White och gick så efter sin rock, en violett sammetsrock med snör-makerier som på en husaruniform, vilken hängde över en stol. Stellan mönstrade honom grinande. Han försökte se hånfull ut, men just en sådan rock skulle han velat ha. Sedan hans far måst lämna igen allt vad Stellan fått av Alexandra, hade Stellan blivit mycket kort hållen. För det mesta hade han numera ytterligt litet pengar att röra sig med. Och han grubblade jämt över hur han skulle skaffa sig någon ny inkomstkälla. Nu hade ju Alexandra kommit tillbaka, men hennes känslor för Stellan tycktes under den tid hon ej sett honom hunnit svalna. Inte vågade Stellan heller försöka några närmanden av rädsla för att hans far skulle märka det.

Han väcktes ur sina tankar av att greven reste sig och gick över golvet fram till en karta, som han själv spänt upp på Kiss Nilssons vägg. Det var en karta över Europa, och med knappnålar

markerade greven tyskarnas frammarsch. Nu flyttade han fram dem ett par streck och såg triumferande på Kiss och Stellan.

— Mina tyska gossar äro duktiga, sade han och strök sig om den breda fettvalken i nacken. De ha bombarderat Reims. Trehundrasextio gamla bildhuggeriarbeten ha blivit förstörda på rådhuset eller om det nu var katedralen. Säger och skriver trehundrasextio.

— Ja, ja, sade Kiss otåligt. Trehundrasextio. Men vad ha vi för nytta av det? Det kan vara synd på de gamla konstverken, när vi unga ändå inte få göra några nya i stället.

Greven lät sin alltid osäkra blick irra ovanför Kiss Nilssons huvud.

— På konsten sätta tyskarna sina hjältemodiga bakar, sade han med tjock röst. Fråga löjtnant Macson. Han kan ge dig besked om vad som väger tyngst.

Och plötsligt yttrade greven något han nu i flera dagar tänkt på:

— Om vi skulle ta och fara till Berlin.

Och när han sagt det, sjönk han åter ned på ottomanen och tände en cigarr.

Kiss som börjat knäppa guldsnörena över sitt smala bröst höll upp så hastigt att hans fingrar stannade i luften i en fånig åtbörd. Stellan flinade blekt.

— Nu mitt under kriget? sade han. Vi kunde få en kanonkula tvärs genom skallen.

— Tvärs genom skallen, upprepade Kiss läspan-
de med uppspärrad mun. Fast dig, Stellan, skulle
det väl inte skada så mycket . . .

Men greven som denna tid dyrkade »*die deut-
schen Buben*» log ett snett cyniskt leende åt de små
svenska piltarnas tydliga feighet:

— Aldrig blir det krig inom Tysklands gränser!
Kom ihåg det, små pysar!

Han knäppte med fingrarna som om han haft
lust att ackompanjera sina ord på något sträng-
instrument.

— Man kan gott resa till Berlin i all trygghet.
Ingen kommer att så mycket som nypa er i näsan
en gång. Vi skulle ju kunna starta någon verksam-
het där.

— O, utbrast Kiss, och hans mun blev så ko-
miskt liten i detta o!

Kissnisse betraktade Stellan. Han var stoltare
än någonsin över greven. En rik herre som välvde
planer innanför sin klotrunda panna. Riktiga inter-
nationella planer! Och vad mera var — som säkert
skulle kunna realisera dem! Försiktigt hörde han
sig för:

— Vad då för sorts verksamhet, söta snälla
Gusten? Säg det strax, jag blir så rysligt nervös.
Ingenting för försvaret väl, söta du?

Greven sade sömnigt, medan hans ögon i hemlig-
het lurade på vilket intryck hans ord skulle göra:

— Det skulle naturligtvis vara en konstnärlig
verksamhet. Jag tänker närmast på en artistkabaré.

Vi skulle ge de tyska officerarna och soldaterna litet kultiverad förströelse från höga norden, när de komma hem på permission. På annat sätt är det ju oss tyvärr förmenat att uttrycka vår anslutning och sympati. Men på den här kabarén, som jag hade tänkt kalla Värnamobaletten eller Svenska Lösen, skulle vi ändå kunna skörda både tacksamhet och kanske till och med pengar. Elias Vanselin skulle uppbära det hela. Jag har redan talat med honom. Han föreslog att man skulle ta med Bell von Wenden, Ida af Idestam och några utvalda till. Du, Kiss, skall naturligtvis bli vår dekorationsmålare. Lämplig lokal har jag redan i ett hus i närheten av Friedrichstrasse, där jag sedan många år har de värdefullaste försänkningar — ja som jag halvt om halvt är delägare i.

Kiss Nilssons ansikte förvreds av förtjusning, men innan han hunnit säga något, hade Stellan redan läst hans tankar.

— Bravo, skrek han utom sig av förbittring över att greven ännu inte nämnt hans namn bland de uppräknade. Kiss får måla himmelsblå bakgrunder med stjärnor på för lilla Elias. Du målar ju rättor så utmärkt, Kiss. Måla fullt med rättor bland stjärnorna också, så kommer Elias att slå huvudet i taket och hoppa jämnfota i förskräckelse. Kissnisse, Kissnisse, vilken härlig framtid för dig! Grevlig råttmålare för Elias Vanselin! Du kommer att bli lika berömd som råttfångaren från Hameln.

Greven nöp Kiss i låret.

— Bry dig inte om den styggen, skrattade han elakt. Avlöper allt väl, skall jag sedan vidtala någon av mina vänner bland de tyska småfurstarna att han nobiliserar dig och då får kalla dig för Kiss von Hammel. Men min plan är inte riktigt klar och utarbetad i detalj ännu. Det tar tid att tänka. Sådant ha ni, gossar, ingen aning om. Men du, Kiss, och du, Elias, som alltid ha bistått mig, ni måste i alla fall bli mina förnämsta fältherrar.

— Menar du verkligen allvar då? frågade Kiss och gned sitt lår.

— Jag kan inte gå här hemma sysslolös och inte göra något för mina bröder i Tyskland, sade greven salvelsefullt.

— Särskilt om man kan förtjäna pengar på hjälpverksamheten, mumlade Stellan elakt.

Han trodde inte på grevens nya religiösa ton, varav ett stänk hördes då och då mitt bland de gamla cynismerna. Men Kiss halvlåg redan på ottomanen och stödde sin slanka kropp mot grevens runda knän. Med fuktiga läppar viskade han med greven. Nu brann han redan av reslust. Han hörde inte, när Bell von Wenden med Judy Rosenrauch och Ida af Idestam stego in i ateljén.

Men när han sedan fick syn på dem, gjorde han en så häftig rörelse att han mjukt rullade ned på mattan och blev liggande där, sprattlande med benen. Han grep det finger greven räckte honom och var uppe på golvet igen. Han rusade fram till Bell.

— Greven har planer, storartade planer! skrek han. På en konstnärskabaré i Tyskland!

Bell såg kallt på honom. Hon strök av sig sina handskar med en min av förakt.

— Du är med i planerna, ivrade Kiss och tog ett par danssteg.

— Jaså, jag får också vara med på ett hörn? sade Bell torrt. Det är jag inte annars bortskämd med just.

— Kom inte med några kallduschar, Bell. Berätta du, Gusten, om vår tyska konstnärskabaré! Flickorna se så rysligt dumma ut. När skall resan bli av? När skall den bli av, söta Gusten? I ivern läspade Kiss mer än vanligt.

Gusten Värnamo af Sauss rullade sina svullna tummar om varandra.

— Om Gud vill... började han högtidligt. Det var ett uttryck som Josef Wahlbom ofta begagnade.

— Inte skall du väl ändå ta Gud med dig på din kabaré, Gusten? sade Bell och strök honom lätt över pannan med sina svala och fuktiga handskar.

I detsamma anlände löjtnant Landborg. Han tog av sig rocken litet illa till mods över de skallande skratlsalvor som mötte honom. Att de ej voro riktade mot honom utan mot grevens inblandning av Gud i kabaréplanerna visste han ju inte. Stellan fjan-tade upp och presenterade honom. Bernard var iförd en korrekt smoking. Han bugade sig stelt och slog ihop klackarna. Kiss hade han träffat flyktigt

förr, och han kunde inte riktigt tåla hans inbilska och stryktäcka fasoner.

— Det var vänligt att jag fick komma hit. Jag måste ha ett brådskande samtal med Stellan, för jag kan bli bortkommenderad vilket ögonblick som helst, sade han allvarsamt.

Han hade blivit du med Stellan den ödesdigra aftonen på Ösa, midsommaraftonen då man i väntan på att solen skulle stiga upp över havet förbrödrat sig och legat med kvinnor i ett slags rus av vanvett, som om livet varit en enda lång natt och aldrig skulle sluta i någon blek och nykter dag.

— För privata samtal kan jag lämna min lilla skrubb här, sade Kiss artigt och visade de båda innanför sidendrapieret, på vilket de vita sagofåglarna alltjämt bildade ett evigt flygande tåg mot fjärran okända länder.

Stellan inbjöd Bernard att ta plats på divanen. Han kände sig ganska konstig till mods, men serverade Bernard whisky och skyndade sig att själv ta sig djupa klunkar ur sitt glas. Redan lätt berusad tyckte han nu att fåglarna på skärmen hade något angeläget, något av yttersta vikt att säga honom. De öppnade näbbarna, men det var Bernard som talade.

Hans röst lät ansträngd och forcerad. I själva verket kände sig också han åtskilligt besvärad. Han drog ett tag i sina byxben för att vecken skulle ligga jämnt och började:

— Förlåt, bäste bror, om jag gör dig en fråga,

som möjligen är indiskret. Är du förlovad? Kanske du rent av har för avsikt att gifta dig inom närmaste tiden? Det låter närgånget, men jag kan inte säga något vidare utan att ha reda på detta.

Med en liten smäll mot det orientaliska rökbordets bricka satte Stellan ifrån sig glaset han just lyft. Han gapade. Han såg för ögonblicket fullkomligt idiotisk ut.

— Jag förlovad! stammade han. Jag gifta mig! Han var nära att vissla på Kiss Nilsson, de skulle få sig ett gott skratt tillsammans, och han spetsade redan sina mjuka läppar, då han varseblev det nästan stränga allvaret i Bernards ansikte.

— Nej, sådan är jag inte, fnissade han då utan att närmare förklara sig.

Bernard nickade. Det passade honom utmärkt. Han förstod genast vad Stellan menade, och han visste redan förut hur det var fatt. Just därför, bland annat, hade han ju genast kommit att tänka på Stellan. Män av den typen voro ofta utmärkta i det äkta ståndet. Fruarna fingo då söka tröst på annat håll, och det hade de i regeln ingenting emot. Vad angick det Bernard för resten? Han sade hastigt:

— Den där Frideborg är ju din modell?

Stellan nickade. Han tyckte fåglarna på skärmen snattrade. Suset i hans huvud tilltog, och han drack ännu mera whisky. Bernard sade med ens:

— Jag antar, unga flickor kunna ju aldrig hålla munnen, jag antar att hon berättat för dig om mig.

Det blev tyst. Stellan såg för ovanlighetens skull litet brydd ut, ungefär som om han själv varit en ung flicka, för vilken man råkat nämna något oanständigt.

— Ja, hon . . . hon är på det viset, sade Stellan slutligen. Hon skall ha en unge.

Bernard rynkade ögonbrynen. Hans mun, som var äldre än hans ansikte, drogs slappt nedåt. Innan han gick dit hade han haft klart för sig vad han skulle säga till Stellan, men åsynen av den flickaktige herrn, som sludrade litet på målet och hade en så elegant skjorta, violett för övrigt, i samma nyans som han själv gärna bar, kom honom att glömma sitt inlärdade anförande. Plötsligt log han varmt emot Stellan.

— Jag är i en gräsligt obehaglig situation, sade han öppenhjärtigt. Flickan har sökt upp mig. Jag tror inte hon är en sådan som nöjer sig med ett tillbörligt underhållsbidrag till barnet. Hon vill ställa till skandal eller rent av gifta sig med mig. Hon är av den ullen.

Stellan nickade medlidsamt. Han fruktade också för Landborgs skull att Frideborg var sådan. Han lyfte ett varnande finger mot Bernard.

— Res utomlands! Far ifrån fanskapet! sade han som om han fått en storartad idé. Följ med oss. Vårt gäng skall förmodligen ge sig iväg till Berlin vilken dag som helst.

Bernard förklarade med tilltagande nervositet att en aktiv officer i dessa tider ej fick tillstånd att

resa ur landet utan att vara skickad i särskilt uppdrag. Men plötsligt höll han upp. Han stirrade förtjust på Stellan. Den där, vad hade han sagt? Att han skulle resa! Det var ju överdådigt. Då kunde han ta Frideborg med sig. Det var inte något besynnerligt i att en artist plötsligt och oförhappandes gifte sig med sin modell och så begav sig ut på studieresor av ena eller andra slaget. Inte alls.

— Jag kom hit för att be dig hjälpa mig, sade han.

Stellan nickade smickrad.

— Jag står helt till din tjänst, sade han.

— Det är jag alldeles säker på, fortfor Bernard. Inte skulle väl du till exempel ha något emot att gifta dig med Frideborg?

— Med mammas jungfru? flinade Stellan, förbluffad trots allt. Det menar du väl ändå inte?

— Hon är ju din modell nu, påminde Bernard honom.

— Men nyss var hon min mammas jungfru, vidhöll Stellan halsstarrigt.

Bernard förstod att här tjänade det ingenting till att vädja till Stellans medlidsamma hjärta. Det var inte alls någon idé att tala om i vilken klämma han verkligen var — att han funderade på att själv förlova sig med en ung högadlig flicka, som möjligen skulle kunna underlätta hans karriär, och hur rädd han var att Frideborg skulle ställa till skandal och göra hans plan om intet. Nej, för Stellan måste

han påvisa de fördelar som för denne skulle bli en följd av giftermålet.

— Jag skulle naturligtvis inte be dig om den där lilla tjänsten, om jag inte tänkte ersätta dig ordentligt. Jag är, som du kanske vet, ganska förmögen, eller rättare sagt jag blir mycket rik.

Han såg att han slagit an den rätta strängen. Det kom en girig glimt i Stellans utstående ljusblå ögon.

Bernard fortsatte torrt och sakligt:

— Redan nu har emellertid pappa utbetalat ett skäligt kapital åt mig för att jag inte alltid skall behöva be honom om slantar. Det är bra att ha dryga fickpengar, om man i hast ville köpa sig en ridhäst — eller bli av med en älskarinna.

— Att bli av med Frideborg ställer sig allt åtskilligt dyrare än att tillhandla sig även det förstklassigaste ridsto, sade Stellan tankfullt.

— Naturligtvis, svarade Bernard artigt och tillmötesgående. Det är ju alldeles naturligt.

Stellan lade sin hand på hans knä. Bernard tyckte det var obehagligt med denna beröring, men han lät inte märka det. Något försiggick tydligen i Stellans hjärna.

— Hör nu, sade Stellan och fnissade till. Det ligger något mera bakom det här — skola vi kalla det för anbudet? För på sätt och vis är det väl ett slags anbud, när man erbjuder någon pengar mot att den andre gör en en tjänst. Nåja, det är ju fullt korrekt alltsammans. Du slipper Frideborg, du

siktar efter något och vill inte bli störd just när skottet skall till att brinna av. Men mig förefaller det som om du mitt i ditt eget trångmål vore road av att sätta ihop omaka par. Du tycker det är förfärligt skojigt att tänka på att Frideborg skall fösas ihop just med mig. Det är något okynne med i spelet. Det känner jag på mig.

— Tvärtom, ni skulle bli ett så vackert par, sade Bernard, nästan drömmande.

Genast var Stellan smickrad. Han blåste ut kinderna och spände bröstet. Så föll han med ens ihop som en urblåst gummidocka. Han lyssnade slött till rösterna utanför skärmen. Han kunde höra att de nu diskuterade Berlinresan. De voro mycket ivriga. Hur skulle han få pengar att resa med? Greven tänkte tydligen inte bekosta utgifterna för några andra än sina två tvillingälsklingar, Kiss och Elias. För Stellan var det ett så enastående tillfälle att åter få komma ut i världen — bort från familjen, bort från Lilians gnatiga röst. Och här funnos nu resurser inom räckhåll. Det Bernard tänkte erbjuda honom i första taget skulle säkert vara mer än tillräckligt till resan och en långvarig vistelse därnere både för honom och Frideborg.

Hade Bernard kommit en dag tidigare, kanske han ej träffat Stellan i denna mottagliga sinnesstämning. Nu var han upphetsad av grevens prat om Berlin. Att inte lämnas kvar, när hans kamrater fingo resa till världens centrum just nu, vägde mera i hans tankar än obehaget att gifta sig med Fride-

borg. Giftermål var förresten något som låg honom så fantastiskt fjärran att han inte uppfattade någon egentlig skillnad mellan att gifta sig med den ena och att gifta sig med den andra. Frideborg var till och med på många vis att föredra — henne behövde han ju inte ha något besvär med.

Kiss tittade i dörren och gjorde en grimas åt honom. Så försvann han igen. Men Stellan brann av begär att fortast möjligt få förbluffa dem.

Vad de skulle komma att baxna! Det här var sannerligen en affär som man inte fick tillfälle att göra varje dag. Stellan frågade försiktigt:

— Hur mycket skulle jag få nu då?

Bernard nämnde nonchalant ett femsiffrigt belopp. Ja, det var mycket mer än vad man brukade ge för även den finaste ridhäst. För Stellan som var van att röra sig med små summor tycktes det vara en sagolik rikedom. I sitt hjärta hade han redan gått med på Bernards förslag. Men hans stolthet fordrade att han inte skulle falla tillföga strax.

— Jag vill ha en liten betänketid på mig, sade han dröjande, rädd att Bernard skulle bli ond.

Men Bernard drog en suck av lättnad.

— Ja, men då får du ge ditt hedersord på att inte beröra våra underhandlingar för någon, sade han.

Stellan nickade tvärsäkert:

— Mitt hedersord, bästa bror! och tänkte redan

på hur roligt det skulle bli att genast tala om alltsammans.

Plötsligt kände Bernard sentimentalt att han kanske ändå förlorat något. Han mindes Frideborg sådan hon varit mot honom på midsommaraftonen. Hon hade dock skänkt honom en viss njutning. Och han sade ömt till Stellan:

— Lova mig också att vara rädd om henne.

— Som om porslin, sade Stellan. Jag skall inte skada henne. Det har ingen fara.

Sedan Bernard tagit avsked, tumlade Stellan ned på ottomanen mellan greven och Kiss Nilsson. Han drack ur ännu ett stort glas whisky, ehuru Kiss sökte försvara flaskan med båda händer. Sedan katastrofen med Alexandra och den därefter inträdda penningknappheten hade han blivit omåttlig, så fort tillfälle bjöds att vara det gratis, vilket ju visserligen inte var ofta.

Därefter strök han sig häftigt över pannan.

— Har inte Frideborg kommit än? viskade han.

Nej, hon var inte där. Vad hade hänt henne? Stellan vickade på sitt stora huvud. Han kände sig berusad. Innan han visste ordet av, hade han berättat hela samtalet med Bernard för de andra. Det retade honom att han inte lyckades överraska dem så mycket som han hoppats. Ingenting i transaktionen berörde egentligen någon enda av dessa blaserade ungdomar utom Judy som såg litet häpen ut och ej riktigt kunde följa med. Greve Gusten

brast i ett rungande gapskratt. Han kunde omöjligt föreställa sig Stellan som brudgum.

— Du ordnar det storartat för dig, mumlade Kiss, redan i sin ordning avundsjuk. Du blir äkta man och far med en gång och behöver inte lägga dig i ett enda dugg. Vägen ligger redan jämn och banad för dig.

— Just det ja, viskade Stellan förtjust.

Men Bell von Wenden mumlade melankoliskt:

— Skall Stellan få lilla Frideborg?

— Du skulle själv vilja ha henne eller hur? frågade Stellan redan stridslysten. Det vore allt en läckerbit för dig, vad?

Kiss drog Stellan i en vrå.

— Nu när du snart får pengar, högg han in lömskt, skulle du väl vara i stånd att låna mig en stackars tia?

Stellan nyktrade hastigt till.

— Ånej, sade han. Pengarna äro för Frideborg och vårt barn.

Kiss brast i ett ondskefullt skratt.

— Jag undrar vem som tänker ömmast på de där två, du eller din frikostige löjtnant Landborg, sade han.

Stellan gick åter tillbaka till ottomanen. Han kände sig litet illamående. Med huvudet tungt tillbakalutat stirrade han på skärmen. Han tyckte att fåglarna rörde på sig. Han skulle flyga med dem. Och han viftade oroligt med armarna som om de varit ett par vingar, som kunde bära honom

bort — bort till den heliga tyska rikshuvudstaden.

Han gick och hämtade fram Zolas Nana i svensk översättning, ett par tummade små voymer i gulbruna omslag, och läste andaktsfullt slutraderna i den sista av dem:

— Till Berlin! Till Berlin! Till Berlin!

XVIII.

Frideborg hade verkligen varit på väg till Kiss Nilssons ateljé, men råkade bli uppehållen och kom aldrig dit den aftonen.

Under det att Stellans samtal med Bernard Landborg ägde rum promenerade Frideborg långsamt gatorna framåt. Visserligen var hon redan ett par timmar försenad, men det brydde hon sig inte alls om. Snöflingorna föllo lätt och smeksamt mot hennes eldröda hatt. Ibland stannade hon framför något butiksfönster och granskade med glänsande blickar metalliska sidentyger eller sköna modellhattar. Medan hon stod så framför ett fönster, ryckte hon till vid att en djup röst hjärtligt sade:

— God afton, fröken. Vi ha visst sett varandra förut.

Frideborg hade ofta hört de orden från herrar om kvällarna. Det var ju deras vanligaste sätt att söka inleda bekantskap. Men när hon nu blickade upp, såg hon vid sin sida predikanten Josef Wahlbom i sin svarta rock. Då måste Frideborg verkligen le. Ja, de hade mycket riktigt träffats förut — senast häromdagen i förstugan utanför Jerikokapellet.

— Jag har bråttom, sade hon emellertid onådigt och skyndade vidare.

Men hon hörde hans klumpiga steg och flämtande andedräkt bakom sig. De gingo länge så, Frideborg före med lätta springande steg och Josef Wahlbom ett stycke efter henne, varm och tung och klumpig i sin tjocka svarta rock.

Frideborg såg ibland upp på himlen. Snöflingorna hade upphört att falla. En rymd fylld av hemlighetsfullt mörker mötte hennes blickar vart hon såg. Den ruvande himlen gjorde henne beklämd till mods. Frideborg som älskade allt som glittrade och blänkte brukade bli glad, när stjärnorna lyste fram. Också Josef Wahlbom sneglade ibland upp mot himlen. Gud hade denna afton slutit sig innanför dessa mörka gardiner. Hans öga vilade icke längre på Josef Wahlbom. Och Josef Wahlbom var icke i kväll Guds lille gode stridsman. Han var trött att kämpa mot köttets begär. Han hade ju visserligen fått en stor skräck för att synda mera så svårliga efter sitt förhållande med Adèle Holmström, men sedan den aftonen hans hand ovarligt strukit mot Frideborgs varma lena hud, hade han icke desto mindre oupphörligt drömt om henne. Han råkade sällan några unga flickor. Det var mest blott halvgamla eller åldrande damer sådana som Alexandra Vind-Frijs och grevinnan Carola som omgävo honom, och de fingo honom endast att desto häftigare längta efter något riktigt ungt och doftande. Han grät där han gick i Frideborgs

spår. Han grät därför att hans sinnen sade honom att han åter svårt skulle komma att förbryta sig tillsammans med denna syndfulla flicka. Och han kände redan Guds straffdom — Guds hand som slog så hårt, när den träffade något av Herrans egna barn på villovägar. Ty Guds öga gick nog ändå genom molnen och uppdagade allt. Därför grät Josef Wahlbom, men kunde samtidigt inte släppa den röda hatten ur sikte.

Slutligen tog han ett par djärva, klivande steg framåt och var vid Frideborgs sida.

Hon gav honom en snabb blick. Hennes mun log.

— Fy, en predikant som springer efter flickor! sade hon.

— Ja, svarade Josef Wahlbom ur sitt betryckta hjärta. Det kan ju synas förunderligt.

Men hans ögon åto henne: den vackra gestalten, höfternas gungning under dräkten, den röda sväl-lande munnen. Han måste känna denna unga kvinna, »känna» såsom Bibeln, den heliga, menade det. Han måste ligga när henne en natt som denna. Ljödo icke smygande kvicka steg överallt i storstadens snår i afton? Lockade icke man och kvinna på varandra? Vädrande av kättja med saliven rinnande ur mungiporna sprungo de emot varandra. Josef snuddade djärvt vid Frideborgs gungande flickkropp. Det susade i hans öron. Han blev blek av ett begär som så länge varit tyglat.

— Jag bor här strax bredvid, mumlade han hest.

Jag skulle vilja tala med er. Vi ha mycket att säga varandra.

— Menar pastorn verkligen det? sade Frideborg, och hon saktade genast stegen.

Hon drevs av en hemlig lust mot denne Herrens tjänare, som bara för en liten tid sedan så strängt och bestraffande talat med henne om de köttets gärningar, varåt han förstod att hon redan lånat sin ungdom.

— Kom! sade Josef Wahlbom plötsligt med något av sin vanliga myndighet i rösten.

Han brukade ofta i sina predikningar använda detta lilla korta uttryck. »Kom», sade han och menade att hans dyre åhörare skulle stiga fram till Guds fotapall. Kom till Jesus! Kom till Guds underbara evigt gröna ängar! Kom till stranden av en evig salighets hav! Kom och lyssna till en klingande änglakör! Kom till Guds starkhets händer! Kom, och den till mig kommer, honom kastar jag icke ut.

Men nu när han gav denna uppmaning till lilla Frideborg, menade han ju endast att hon skulle komma till honom i hans säng.

Frideborg ryckte också till för det nya i hans röst. Hon gick nästan alltid dit andra befallde. Sällan hade hon någon egen vilja, hur egensinnig hon än ibland kunde förefalla. Och innan hon visste hur det gått till, hade en port öppnats för henne nere i Klara, och hon var på väg uppför en smal trappa.

Josef hade tänt trappljuset och gick nu tyst efter Frideborg uppför trapporna. Han var inte förvånad över att hon följde honom. Men utanför dörrarna stannade han och lyssnade, rädd att någon skulle sticka ut huvudet och få se honom komma tassande här med en flicka i röd och utmanande hatt. För att vilseleda dem som kanske lyssnade till hans syndiga steg talade han andfått:

— Ja, fröken skall ju bara hämta de där andaktsböckerna. Vilka härliga Guds ord det står i dem!

— Tripp, trapp, svarade Frideborgs klackar smällande.

— Ja, det var välsignat gott på mötet i kväll, pustade Josef och följde med lurande och blodfulla röda ögon Frideborgs vackra vad som frestande blottades upp till knävecket vid varje trappsteg.

Han fortsatte sitt fromma tal och låtsades svara på lågmälda frågor från flickan. Han var väl känd i huset. Man visste att han var punktlig som ett urverk och förde ett sådant rättskaffens liv. Hyresgästerna hade fäst sig vid honom och nickade vänligt, då han kom stövlande i sin svarta prästerliga rock och med andaktsböcker under armen. Denna deras vänskap och vördnad för en så värdig Herrens tjänare kändes under denna vandring upp till hans två små rum som en tyngd i nacken på Josef.

Nu hörde han någon öppna porten därnere och steg i trapporna.

De voro strax uppe vid hans dörr. Bara några trappsteg till, och ingen skulle sett Josef komma med

denna flicka, som möjligen såg ut såsom någon av Bibelns unga kvinnor hade gjort, en Judit, en Abisag, men absolut icke såsom vad man på Stiftelsen menade med en bibelkvinna.

— Ja, Gud allsmäktig vare allena äran, fortsatte Josef att mässa.

Nu hade Frideborg hunnit upp till hans dörr. Hon vände sig om och såg på predikanten, och nu vaknade med ens hennes impulsiva naturs sinne för humor. Det var något oemotståndligt komiskt med denne svartklädde man med det skinande ansiktet, som var så ivrigt hack i häl på henne och nästan bet henne i klackarna. Guds ord och salvesfyllda förmaningar stego upp från hans runda svällande mun som små ballonger. Frideborg brast i ett klingande skratt. Hon slog händerna över bröstet och vek sig dubbel. Hon nästan kiknade. Det silverklara skrattet kom som en glittrande brusande bäck forfarande nedför trapporna och tog i farten med sig det försvarsverk av himmelska fraser som predikanten under sin väg byggt upp mot möjliga misstankar. Det spelade utefter väggarna, detta lättsinniga skratt, och predikanten hörde hur dörrar försiktigt öppnades och hur det tisslade och tasslade av viskande röster. Det bodde många gamla damer i huset, och nu hade de fått något att undra över och viska om.

Josef Wahlbom var med ett språng uppe hos Frideborg. Hans stora varma hand slöt till hennes mun:

— Pinas du svårligen av ditt anfall? Och han

låtsades att han var med en sjuk människa som han ville bispringa.

— Tyst, du olyckliga, viskade han i hemlighet, vit i ansiktet av förskräckelse.

Och alltjämt med handen över denna svällande och våta mun, som sände elektriska stötar genom hans kropp satte han med sin andra hand nyckeln i tamburdörren och lät den fara upp för en stöt av hans bastanta känga.

De tumlade båda två in i den trånga mörka tamburen, där det var en lukt av kaffe, ty Josef lagade själv sin frukost hemma på ett spritkök. Frideborg hade hastigt slutat att skratta. Predikanten som inte hade ljus i tamburen tände i sitt lilla arbetsrum.

— Stig på då, sade han på en gång barskt och hjärtegott, som om han inte alls tvingat henne att gå med upp, utan snarare motsatt sig detta, men givit efter för hennes behov av hjälp och sin egen människokärlek.

Hon stod en smula vacklande på tröskeln och blinkade mot ljuset. Här var kallt, och hon drog upp sin pälskrage. Josef var sparsam med ved och lyse. Han var det mera av instinkt än därför att han var tvungen. Hans smala ottoman med ett par flottiga kuddar såg inte vidare inbjudande ut. En liten vit Thorvaldsensk Kristus sträckte välkomnande fram ett par trötta armar. Uppe på väggen grät samme milde Kristus med törnekrona på sitt huvud omramad av en svart trälist.

Frideborg gick fram till tavlan på väggen. Hon

såg upp på den, och tårarna trängde strax fram i hennes egna ögon. Hon tyckte att Kristus grät för hennes skull. Hur stapplande hade hon icke lupit vägen framåt denna tid! Och nu hade hon följt denne okände falske predikant upp på hans rum!

Josef lade tungt sin arm på hennes axel. Han gav det plågade ansiktet på väggen en rädd blick. Också över Josef Wahlbom grät Kristus, han som tar alla våra synder och sorger på sig.

— Nu skola vi riktigt tala med varandra, viskade Josef, alltjämt en smula handfallen i den situation han själv skapat. Han tog av Frideborg hatten och stod där och strök henne om håret.

— Så mjukt och tjockt gott svart hår du har, sade han och kallade henne plötsligt du, medan orden trillade runda som ärter ur hans mun.

Frideborg log. Hon var stolt över sitt vackra svarta hår.

— Kom!

Josef drog henne ned på ottomanen.

— Pastorn säger alltid »kom», sade då Frideborg. Jag är ju här. Jag följde ju med pastorn upp.

— Jag tycker verkligen att jag sett dig förut, mitt barn, ja inte bara härom aftonen, sade Josef och letade i sitt minne.

— Det var väl hos hennes nåd kanslirådinnan, svarade Frideborg. Jag öppnade för pastorn en gång.

— Är du i tjänst hos friherrinnan von Pahlen? frågade Josef åter förskräckt.

— Nej, jag fick sluta, käringen körde i väg mig. Nu är jag modell åt herr Stellan.

— Står du modell? Ack, ack! Ett farligt yrke, ett farligt yrke, mumlade Josef.

Men han var glad åt att hon inte längre var hos friherrinnan von Pahlen. Tänk om det skulle komma till de troendes öron att han varit med denna flicka!

Han lade försiktigt armen runt hennes midja. Nyss när hon hade skrattat där ute i trappan hade han ångrat att han bett henne följa med, så ofta hans ögon icke stirrat på hennes silkesklädda ben och på hennes gungande runda bak, men här i det tysta rummet, med dörren väl låst, började begäret åter brinna trilskt och galet hos honom. Hon var medgörlig, det förstod han. Hon böjde sig inte åt sidan, hennes händer stötte inte bort honom. Han grep om hennes knän och han kände hela hennes mjuka kropp med ens sjunka in mot hans. Det var en doft i hennes hår . . . Hans mun tryckte sig hårt mot hårslingorna.

— Ta av dig kappan, sade han.

Då gjorde sig Frideborg varsamt fri. Hon tog inte bara av sig kappan. Leende häktade hon samtidigt upp sin blus och spände av sig skärpet. Hon var ju så van att klä av sig i Stellans ateljé.

När predikanten fick se hennes nakna skimrande vita armar, gav han till ett litet utrop.

Han reste sig fumligt och sträckte ut händerna efter denna underbara hud. Hon stod stilla leende

och lät honom smeka sig. Nu visste hon inte riktigt varför hon lät denne predikant få se hennes skönhet. Men Frideborg kunde ju sällan ge något skäl varför hon handlade så eller så. Kanske hon helt enkelt tyckte det var tryggt att vila hos en Herrens tjänare, som talade så mycket om himlen. Hon hade kvar en stor vördnad för religionen. Denna tid hade hon levat i sådan oro för vad som skulle hända henne och barnet att hon för varje ny man hon träffade — kvinnorna föll det henne icke in att i detta sammanhang sysselsätta sig med — inom sig tänkte: kanske han vill hjälpa mig. Efter Stellans likgiltighet för hennes kropp fann hon också ett varmt smekande behag i att låta sig betraktas och i att en mans händer rörde vid henne. Men framför allt sög det stränga och gudliga hos honom henne till sig, medan hennes drift alldeles släppte, när hon kände honom osäker, vacklande eller undfallande.

Plötsligt sade hon, fast nu alldeles omotiverat:

— Kalla mig inte »mitt barn». Något barn är jag inte, det förstår nog pastorn. Men jag är med barn.

Josef Wahlboms händer sjönko hjälplöst ner.

— Är du med barn? upprepade han förvirrad. Är du med barn?

Det stötte honom icke alls tillbaka, utan gjorde honom bara på ett upphetsat sätt nyfiken. Han hade tagit upp en flicka med eldröd hatt i sitt rum, och med henne följde all gatans oro, all stadens ström

av människoöden. Vem hade ägt henne? Vilka hade ägt henne? Ja, hon var en sådan som måste hå många män i sina fotspår. Han tyckte sig se märken av de andras händer på hennes härliga, mjella hud.

— Berätta för mig, sade han. Berätta!

— Jag fryser.

Hon drog åt sig en bit av ottomanöverkastet och skylde sina armar med det. Så satt hon hopkrupen bredvid honom och berättade villigt om löjtnant Bernard Landborg. Varje gång hennes bröst eller arm åter blottades vid någon rörelse eller silket på hennes ben skimrade till tände hon på nytt Josefs kättjefulla begär. Men han måste lyssna! Det var alltid bra att få reda på saker och ting. Familjen Landborg kände han till. Utan att för sig själv tillstå att det var för annat än andliga syften och för att vägleda och bispringa sina medmänniskor, njöt han mycket av att få höra hur det stod till hos fina familjer.

— Då var du kanhända med honom, löjtnant Landborg, när jag träffade dig utanför kapellet? frågade han ivrigt.

— Ja, sade Frideborg. Han sprang ifrån mig. Josef makade sig närmare henne.

— Landborgs äro mycket rika på det timliga goda, sade han.

Och han avundades dem deras rikedom. Otydligt föresvävade det honom att det varit någon mening i att han träffat denna stackars vackra vilseförda. Josef Wahlbom ville så gärna söka Guds mening i

allt som hände. Om han skulle tala med den där unge löjtnanten? Kanske kunde Josef hjälpa den unga synderskan i hennes betryck och bli en medlare mellan henne och hennes förförare? Ack, han höll hela tiden på att söka tusen ursäkter för sin egen kärva köttsliga åtrå.

Med en medlidsam åtbörd tog han om hennes späda axlar. Det var inte hans mening att blotta henne. Men han måste varit ovarsam, ty skynket halkade av henne. Hennes armar och bröst voro nakna igen. Nu tyckte han sig se att hon verkligen var med barn. Det eggade honom att veta att en annan redan rört henne — att befruktningens akt redan uppenbart försiggått. Var det inte som att komma till ett moget vajande sädesfält, eller till en fruktträdgård som redan genomglödgats av sommarens sol och av smekande milda vindar?

— Jag skall försöka hjälpa dig i din nöd, min dotter, sade han hest. Det skall nog gå för mig, vill Gud . . .

Men vid det sista ordet reste sig begäret i all sin våldsamt. Som en stormby sopade det Gud och alla heliga ting åt sidan. Må Jesus lyfta sina trötta armar efter Josef Wahlbom! Må han gråta blod under sin stingande törnekrona! Må alla åldrande kvinnor med förtorkade barmar och skrumpna sköten höja sina röster i bön! Josef Wahlbom ser dem icke längre. Josef Wahlbom har fått tag i något som i denna stunden är honom ljuvligare än Guds

nåd och församlingens extatiska medryckthet och väckelse.

Med ett skri av frustande glädje störtar han sig över det. Hans händer bära som i två bukiga skålar Frideborgs båda vita svällande bröst, som äro varma som fågelungars dun, och kastande all blygsel trycker han henne ned på madrassen. Han hör hennes kluckande skratt. Nu får hon gärna skratta. Nu förlossar hon honom bara med sin silverbäcks klara sprittande flöde.

XIX.

Ett par dagar efter det Frideborg varit hos Josef Wahlbom befann sig denne på väg uppför trapporna till fru Lilian von Pahlen. Han hade ingen aning om Stellans planer på Frideborg, och det hade inte heller Lilian. Josef kände sig dessa dagar som om en bågare farligt berusande vin förts till hans läppar, och han längtade endast efter att få svälja mera. Dessa nätter hade han uppfyllts av en härlig idé som Gud själv måste ha ingivit honom. Han skulle gifta sig med Frideborg. Därför ville han träffa Frideborgs rike förförare. Den där löjtnanten borde gärna vilja bli av med Frideborg, det var Josef säker på. Att knyta vad som väl kunde kallas för en nära släktskapsförbindelse med en så rik familj kunde Josef ha stor fördel av för sin verksamhet. För visso kunde det också bereda honom icke litet av den snöda, men i denna världen oundgängliga mammon, genast han talade om att han hade för avsikt att gifta sig med Frideborg och bliva en god fader för herr löjtnantens barn, som han skulle giva en kristlig och sedlig uppfostran. Således resonerade Josef, den av Gud uppfyllde, fast

i andra, förtäcktare ord och mera omskrivande vändningar, på alldeles samma sätt som Bernard och Stellan. Frideborg hade dessa dagar blivit en kapitalplacering. Om man ville, men det behövde man kanske icke, kunde man förklara det därmed att folk hade blivit litet rubbade av kriget. De giftiga moln, som från Europa blåste in över det lilla Sverige, fördärvade sinnena. Pengar blev det enda man kunde sätta någon lit till under dessa första krigsår. De dogo inte. De smälte inte i elden — ännu så länge och om de voro av gott guld. De kittlade retande mot huden. Aldrig hade måhända guldet varit så åtrått som nu.

Josef Wahlbom log för sig själv och ringde på Lilians dörr. Nu skulle han föra Frideborgs talan. Han skulle upphöja den stackars lilla i hennes belackares åsyn. Vid Josefs breda sida skulle hon finna en tryggad plats.

Han fann Lilian ensam i förmaket. Hon hade ännu inte läst något i de små svarta religiösa böckerna han lyckats avyttra till henne. Alexandra hade tagit all hennes tid i anspråk. Var det därför hon såg skuldmedveten och en smula generad ut? Ja, sannerligen, hon drog en suck av lättnad över att Josef inte alls sporde henne om hon tillägnat sig böcker-
nas innehåll.

— Har Herren skänkt friherrinnan sin dyrbara nåd dessa dagar? frågade Josef och bredde ut sina svarta rockskört över en av de eleganta stolarna. Han såg ut som kråka som slår sig ned på ett råg-

fält. Tjock och pösande satt han där, lycklig att få tala om Herren, men också lycklig att snart få börja prata om sitt och den härliga unga flickan.

Lilian blev litet förvirrad. Hon hade aldrig hunnit riktigt vänja sig vid dessa troendes sätt att tala om Gud. De inledde alla sina samtal med hans heliga namn. Som andra sade: »det är vackert väder idag» eller: »får det lov att vara en kopp te?» så frågade Josef helt fryntligt, om Herren skänkt henne sin nåd. Hade Herren det? Om det var Herrens förtjänst att Alexandra återkommit till henne, så hade han ju onekligen varit nådig. Lilians torra kropp blommade åter upp i en senhösts hetsiga rus. Redan hade Lilian glömt sitt nyvaknade religiösa nit. Hon hade icke satt sin fot i Jerikokapellet sedan Alexandra åter satt sin i hennes våning. Lika hastigt som hennes intresse för andliga ting väckts, lika hastigt hade det slocknat i och med att Alexandra på nytt införts i hennes liv.

Hon var en blomma som hämtats upp från avskrädeshögen, dit Alexandra kastat henne när hon försvunnit från dem i somras, och nu grönskade hon åter i livgivande vatten. Nej, icke Herren, Alexandra var det som skänkt henne sin nåd. »Herren», det lät så kavat och egenkärt manligt, och hon frågade sannerligen icke nu efter några herrar. Hon höll på att svara Josef det, men ryckte till. Hade hon talat högt och skulle pastorn bryta ut i hårda beskärnelser över hennes hädelse? Ingalunda. Josef Wahlboms ögon glittrade och skeno av be-

låtenhet. Han väntade alls inte på hennes svar. Han spann över sin egen tilltänkta lycka. Pengar! Kärlek! Han svällde av goda aningar och sin Guds välsignelse.

— Vi skickade friherrinnan bort Frideborg? frågade han, och knäppande andaktigt sina händer, sade han plötsligt »vi», såsom det stod i de gamla trosfriska skrifterna, i stället för varför, ty han tyckte det passade bättre i en sådan stund.

Lilian sände honom en vass blick. Vad hade den där läsarprästen egentligen med hennes hushåll att göra? Hon höll på att ge honom ett förargat svar, men så kom hon att tänka att det var genom pastorns medling som Alexandra åter blivit hennes dyra väninna. Pastorn och hans »Herre» hade ju ändå fört den älskade tillbaka till hennes famn.

— Hon var inte så helt att lita på, sade Lilian och slätade över sin blick med ett småleende.

Men blicken hade redan stungit Josef. Han höjde förmanande pekfingret.

— Kanske, sade han högtidligt, kanske att friherrinnan i sitt hjärta var orolig för denna flickas jordiska skönhet. Kanske också att friherrinnans egenkärlek blev sårad av att hon ingalunda alltid är någon ödmjuk person. Nu är det dock min plikt att säga att friherrinnan oförtövat bör taga henne tillbaka. Flickan springer ute på gatorna om kvällarna i . . . i en röd hatt som lyser. Hon kan lätt råka djupt ner i synden. Och det kan medföra ett gruvligt ansvar för friherrinnan och bli en tung

börda för friherrinnans förut rena och obelastade hjärta.

— Men pastorn säger ju själv att hon springer ute och ränner om kvällarna, anmärkte Lilian spetsigt. Även i övrigt talar pastorn som om pastorn kände henne ut och in, tillade hon nyfiket.

Wahlbom såg ut som om han allvarligt tog hennes fråga i övervägande och lika allvarligt frågade sig själv, om han skulle svara ja. Kände han Fridenburg? »Kände?» Han blundade betänksamt. O ja, han hade ju känt henne!

Nu halkade skynket av henne. Hennes bröst och armar voro nakna — så skinande nakna. Hennes lättsinniga skratt, silverklart som en porlande bäck, trummade på nytt mot hans öron. Han öppnade sin mun. Men i stället för det förtröstansfulla och blott halvt medlidsamma »ja» han tänkt säga kom inte ett ord över hans darrande läppar.

Lilian såg häpen på honom. Vad tog det åt honom? Hade han blivit tokig? Hans händer rörde sig tungt. Så grep han plötsligt Lilians hand och kramade den. Lilian fann behag i det manliga greppet om hennes smala hand. Så kunde också Alexandra, älskade Alexandra, fatta tag i hennes hand och låta den vila i hennes.

— Friherrinnan känner det heliga äkta ståndet, sade Josef med beslöjad röst. Längre har friherrinnan själv levat däri och fullgjort sina äktenskapliga plikter mot kanslirådet. Därför kan jag nu också förtro mig åt friherrinnan.

Han gjorde en paus och drog åt sig sin hand. Han förde den upp mot pannan som för att klara sina tankar.

— Jag har följt den arma Frideborg, sade han.

Han hejdade sig. Det lät som om han sprungit efter henne på gatan. Det var ju rena rama sanningen, men sanningen kan sägas på många sätt, och en andans man bör välja det minst anstötliga.

— Jag menar att jag övervakat henne, tillade han hastigt. Hon har givit mig sitt förtroende i ett uppriktigt anfall av rulse. Hon väntar ett barn med en rik ung man, hennes förförare, som ej vill veta av henne. Jag grundar på ett medel att rädda henne.

— Väntar hon ett barn, slamsan? utbrast Lilian. Där ser pastorn hur rätt jag hade då jag körde iväg den där slinkan.

— Nej, nej, det var för visso inte rätt gjort, svarade Josef högtidligt avvärijande, och så får friherrinnan inte tala. Det är oss alla förbjudet att kasta den första stenen. Men friherrinnan har kastat ut den stackars flickan själv till gatans gamar. Friherrinnans hus är dock ett gott hem och var ett skydd för henne.

Vid tanken på den röda hatten, som lyst hans väg i gatumörkret för ett par kvällar sedan, och på vad som sedan hade hänt blev han endast ännu mer, icke förtvivlad utan upptänd, när han hörde Lilian kalla henne slamsa och slinka.

— Jag har beslutat att rädda henne, sade han gällt.

— På vad sätt då? frågade Lilian intresserat. Skall hon in på någon anstalt? Det kan hon behöva, stycket, bara de inte bli för mesiga med henne.

— Jag har kommit hit för att säga fru friherrinnan det, sade Josef. Jag vill att friherrinnan åter skall ta sig an den fallna. Friherrinnans inflytande är säkert välsignelsebringande och flickan sörjer bittert över att friherrinnan inte vill veta av henne. Ja, jag har lärt känna henne och nu menar jag som sagt att friherrinnan åter skall ta emot henne och fortsätta att lära henne allt vad till ett välordnat hem hörer. Sedan skall jag . . . skall jag gifta mig med henne.

Lilian kunde inte få fram ett ord, så förvånad blev hon. Frideborg och denne predikant! Nu kände hon sig med ens ledsen över att hon kört av flickan. Predikanten skulle tyckt mera om henne om hon inte gjort det. Plötsligt såg hon på honom med nya ögon. Hon hade inte tänkt på honom förut som på en man med mäns begär och känslor. Nu gjorde hon det, ty på det oegennyttiga frälsningssyftet trodde hon inte mera än hon ville. Den nya upptäckten berörde ganska angenämt hennes sinne. Alexandra hade väl inte helt förstört henne. Hon kunde ännu se med välbehag på en man, även om hon tröttnat på den gode Peter.

Josef såg det intryck han gjort. Han hade en redan i missionsskolan så smått förvärvat och under de lärarika kolportörsåren snabbt utbildad förmåga att läsa i dessa sällsamma, grumliga och svårutgrundliga brunnar: människornas hjärtan.

Han började tala med henne om Frideborg som en bror kan tala med en syster. Han smickrade hennes fåfänga genom att utbreda sig över hennes utomordentligt goda inflytande över flickan. Det egentliga motivet som förestavade hans önskan att Frideborg skulle få komma tillbaka till kanslirådets var ju nämligen icke så mycket att hon skulle lära sig god matlagning, vilket dock också det var en välsignad sak, utan att han menade att hon så skulle hållas i någorlunda säkerhet för alla anslag från männen, till dess han slutfört sina underhandlingar med löjtnant Bernard och bleve i stånd att gifta sig. Även skulle både hennes värde som parti och hennes ställning gentemot Bernard oerhört vinna på att hon så på något vis halvt skulle bli en dotter i huset i det ansedda von Pahlenska hemmet. Om sina väsentligaste egoistiska planer för egen del, spekulationen på en betydande hemgift från löjtnanten, nämnde han naturligtvis intet. Han berättade endast på ett sätt som rörde Lilian som kvinna om sin längtan efter ett kvinnligt väsen och hur han skulle bliva en kärleksfull far för det oskyldiga barnet.

— Kanske ett gossebarn som vår frälsare, sade han drömmande.

De talade med huvudena tätt intill varandra. Den kraft Josef nyss som man känt i Frideborgs armar och när han vilat i hennes sköte fördes i starka pulslag över från hans hud till Lilians hand, som han ofta med omedveten ömhet ånyo tryckte. För en kort stund glömde Lilian Alexandra, Alexandras

intensiva smekningar, Alexandras förtvivalade sätt att kyssas, för denna nya förnimmelse, som kom hennes ögon att mystiskt fyllas av blänkande ljus. Hon blev nästan ung på nytt av att viskande höra talas om en sund och naturlig kärlek mellan man och kvinna. Josef sade ingenting om att han redan lägrat Frideborg. Han skulle blygts över att ens anså på något sådant för Lilian. Men han var fylld av sprängande lust och såg ut som om han vore beredd att i en fauns, en Herkules', en Simsons översvallande, det otroliga förmående kärlekskraft sluka alla kvinnor, unga som gamla, i sin starka väldiga famn och låta dem samtliga förnimma och smälta bort i alla extasers svindlande fröjder.

De foro upp och drogo sig med skuldmedvetna miner ifrån varandra vid att dörren öppnades och Stellan steg in i salongen. Han gick tyst över mattan fram till sin mor. Han såg inte hennes rodande kinder. Han var nedstämd och osäker, emedan han kommit i avsikt att tala med Lilian om Frideborg. Ännu hade han ej avgivit sitt svar till Bernard, han skulle först tala om sina planer för sin mor och sedan gå till Bernard antingen Lilian ville eller inte ville skänka sitt samtycke, vilket ju för resten var alldeles överflödigt. I vilket fall som helst var han fast besluten att gifta sig med Frideborg, men han blev alltid så arg, när han väntade sig det minsta motstånd.

Fnissande hälsade han på predikanten, vars spring i hans föräldrars hus han halvt tyckte om, då

han personligen och som man vida föredrog honom framför Alexandra och även i övrigt fann honom vara en lustig och trevligt skrattretande prick, men halvt också skarpt ogillade, emedan han intuitivt i honom vädrade en inkräktare som i motsats till Alexandra var inriktad på att föra ägodelar från huset. Nu var han nästan glad över att en främmande och just Josef skulle vara närvarande vid detta samtal. Lilian måste ju visa sig från sin bästa sida för predikanten. Han satte sig mitt emellan dem.

— Vad vill du här mitt på förmiddagen? sade Lilian litet otåligt.

Ännu länge hade hon velat samtala ensam med Josef Wahlbom. Hennes händer kramade nervöst mot knäet.

— Om jag inte misstar mig, vill herr von Pahlen ge sin moder ett förtroende, sade predikanten som noga granskat Stellans ansikte. Jag skall därför be att få dra mig tillbaka.

— Äsch, gå inte, sade Stellan klynkande.

— Nej, gå för all del inte, sade också Lilian.

Josef sjönk åter ned på stolen.

Stellan började en förvirrad berättelse om hur det varit på Kiss Nilssons fest. Han hade inte alls tänkt lämna någon skildring av den, men för honom var ju den där kvällen för evigt förbunden med det så plötsliga lyckliga uppslaget i fråga om Fridenburg.

Sedan nämnde han i förbigående att Bernard

Landborg visat sig där ett tag. Nu var han så nära att tala om Frideborg att det brändes. Men han hade svårt att komma fram med det. Hela historien måste för Lilians öron låta otrolig. I stället redogjorde han nu i korthet för grevens planer på en längre Berlinvistelse och sade att han ämnade följa med. Han förstod att hans mor inom sig undrade hur han inbillade sig kunna få medel till en dylik extravagans. Båda visste så väl att Peter ej hade lust att lämna Stellan några pengar.

Så tystnade han med ens och vred hjälplöst sina välformade händer. Josef Wahlbom betraktade honom tankfullt.

— Herr von Pahlen kom hit med en god sons hjärta, överfullt av vad herr von Pahlen ville anförtro sin moder; sade Josef i sin predikoton.

Stellan höjde slappt på axlarna.

— Nå, men vad är det då? Kryp fram med vad det är, sade nu också Lilian i uppmuntrande ton.

Stellan fnissade till litet. Han gjorde gärna det, när han var upprörd också. Nu höll han handen för munnen.

— Mamma kommer inte att tro mig, och tror mamma mig, blir mamma nog inte vidare förtjust.

— Men så ta då bort handen, utbrast Lilian nervöst. Jag hör knappast vad du muttrar, när du står och poserar så där. Du verkar ju lika onaturlig som de besynnerliga modellerna på dina tavlor.

— Nå, mamma får ~~sl~~ylla sig själv då, sade

Stellan. Eftersom mamma nödvändigt vill höra så...

— Visst vill herr artistens mor höra på artisten, sade nu Josef, vilkens nyfikenhet också blivit väckt.

Stellan gav honom en föraktfull blick. Med sina vanliga omkastningar önskade han nu plötsligt predikanten långt bort — så långt vägen räckte.

— Jag hade tänkt... jag hade så smått tänkt gifta mig, sade han förskräckt för sin egen röst, som lät gäll som en bilsignal. Jo, se jag tänkte gifta mig med... med Frideborg.

Det blev dödstyst i salongen. Lilian och predikanten sutto orörliga. Slutligen tog Josef Wahlbom upp sin stora näsduk och torkade sig över pannan. Stellan viskade:

— Varför säger inte mamma någonting?

Då lyfte Lilian upp sitt ansikte mot honom. Hon tänkte verkligen säga något. Men i stället förvreds hennes mun i en stygg grimas, som om hon velat spotta ut något som smakade allt för illa.

— Vem är egentligen den där slynan? sade hon slutligen och såg från Stellan till predikanten.

Så tog hon Stellans fingrar och gav honom ett par hårda svidande smällar över dem som om han blivit en liten pojke igen.

— Skall du nu också gifta dig med dina underliga modeller? sade hon. Vet du vad pastor Wahlbom nyss berättat för mig? Pastorn tänker också gifta sig med Frideborg. Det är pastorn som skall gifta sig med Frideborg. Pastorn kom före.

Stellan gapade. Han blev eldröd i ansiktet. Långsamt stoppade han fingrarna i munnen och sög på dem för att lindra svedan. Han väntade på att predikanten skulle säga något.

Josef Wahlbom vred oroligt på sig.

— Jaha, sade han litet förläget. Jag hade nog varit betänkt på detta. Jag hade verkligen varit betänkt på att återföra den där stackars vilseförda unga flickan på den rätta vägen.

— Vet du av att hon väntar en liten? frågade Lilian hätskt.

— Det är klart, svarade Stellan.

Men plötsligt rann sinnet på honom. Han gav predikantens ben en kraftig spark och sprang upp.

— Pastorn tar henne inte ifrån mig, hör pastorn det? tjöt han ursinnigt. Jag skall ju fara till Berlin med henne. Allt är redan uppgjort, vet jag. Och här kommer pastorn och blandar sig in. Jag förstår nog meningen med det här. Det är bara list och uträkning, det hela. Det kan en barnunge begripa. Pastorn vet vem hennes älskare är. Det vet händelsevis jag också. Men han lämnar inte ut den vackra flickan till vem som helst och allra minst till någon snörvlande svavelpredikant. Jag har fått löfte om henne.

Lilian började gråta. Predikanten gned sitt ben. Mycket hade han varit med om under sitt tidigare kringflackande som kolportör, men aldrig hade han mötts av sådan medfart. Han ville gå. Långsamt

försvunno hans lyckodrommar. Bara svedan i benet blev kvar.

— Herr artisten skulle försöka tänka sig väl före och behärska sig litet, sade han bevekande. Tänk på vilket slag ett sådant giftermål blir för artistens mor.

Lilian sträckte bedjande ut händerna mot Josef.

— Gift sig ögonblickligen med henne, goda pastorn, snyftade hon. Låt inte min Stellan förnedra sig så djupt.

Men predikanten hade hastigt sansat sig. Han förstod att det här var något som uppgjorts mellan Bernard Landborg och Stellan von Pahlen. Gåve han sig in i en strid med de där två fina gossarna skulle det viktigaste i hans planer ju ändå förfalla och han skulle mista de förmånliga förbindelser, som han redan hade, i stället för att ytterligare tillknyta dem och förvärva nya.

— Jag drar mig tillbaka som jag strax i början sade att jag ville göra, förkunnade han med ett hjärtevarmt tonfall. Herr artisten har tydligen företrädet, men herr artisten borde inte bedröva sin mor.

Stellan gav honom en argsint blick.

— Pastorn skall inte lägga sin näsa i blöt bara för pastorn är ledsen över att pastorn sprack på den här kuppen, fnyste han.

Så vände han sig till Lilian.

— Jag är i alla fall tjugufem år och för länge sedan myndig, sade han, så du kan inte hindra mig.

— Men du kommer inte att få ett öre av oss, skrek Lilian till.

— Då får jag försöka reda mig på egen hand, suckade Stellan. Det ha ju pappa och mamma alltid tutat mig i öronen att en bra karl skall göra.

Predikanten gav honom en sorgsen blick. Den där unge mannen hade uppenbarligen lyckats gå honom själv, Josef, långt i förväg. Det var han som nu hade att vänta den betydande hemgiften av herr löjtnanten. Ack! Ack! Det var beklämmande att se hur beräknande redan de helt unga hade blivit i denna onda tid.

Han satt tyst och betraktade tankfullt de två förbittrade ansiktena framför sig. Också han frågade sig, vem denna Frideborg egentligen var. Redan hade hon satt split mellan mor och son. Lilian såg inte ut som om hon skulle kunna komma över detta. Och också Josef hade fallit för hennes skönhet och hade nu gjort sig löjlig genom att tillkännagiva sitt tillämnade giftermål, medan han utan att veta det redan var slagen ur brädet av Stellan.

Vem var hon? En flicka i röd hatt som med gungande höfter vandrade gatorna fram i skymningen. Hon hörde förmodligen inte riktigt hit. Hon var nog en främling. I hennes ådror flöt säkert ett främmande blod. Därför voro hennes ögon så svarta, hennes mun så brinnande, hennes hy så elfbensvit. Själva hennes höfter hade en främmande ras' gungande rytm. En spanjorska. Kanske en zigenerska. Måhända också en av det förvillade

Israels fagraste döttrar. I varje fall: en liten vandrande hedninna! Även om judafolket strängt taget icke skulle räknas till hednavärlden — och för resten: någon renodlad lilja från Saron var hon väl ändå näppeligen.

Josefs tankar spändes mödosamt. I detta ögonblick tyckte han att hon var eld och blod och kriget självt. Tände hon inte som det flammor var hon gick fram i sin röda hatt? Hon splittrade familjer. Mödrar förbannade henne. Hon krossade hjärtan. Så log Josef åter åt sig själv. Vad fantiserade han väl om? Hon, Frideborg, kriget! En lättsinnig tös som inte visste vad hon ville, som lade huvudet på sned och viskade sitt ja åt vem som helst som tiggde om hennes underlivs brunst.

Hans tankar irrade: Österlandets skimrande döttrar, krigets genius, hans egen synd och därpå byggda världsliga välgångsdrömmar som så snöpligt krossats, Guds hjordar av trogna som lockats bort från fridens och rättfärdighetens vägar och nu i alla länder stodo söndrade och stridande inbördes. Och plötsligen hörde han sig själv säga, i det han reste sig:

— Profeten Jeremias, trettioförsta kapitlet, verserna tio till fjorton. »Den som Israel förskingrat haver, han varder honom ock igen församlades och skall taga vara uppå honom såsom en herde på sin hjord. Ty Herren skall förlossa Jacob och hjälpa honom utu dens mäktigas hand. Och de skola komma och glädjas på Sions höjd och skola med honom söka

intill Herrans gåvor, nämliga till korn, must, oljo och ung får och oxar, så att deras själ skall varda lika som en vatturik örtegård, och skola intet mer bekymrade vara. Alltså skola jungfrurna lustiga vara i dans, därtill unge män och gamle, den ene med den andre, ty jag skall förvandla deras ångest i glädje och trösta dem och fröjda dem efter deras bedrövelse. Och jag skall göra prästernas hjärta fullt med glädje, och mitt folk skall mina gåvor hava tillfyllest, säger Herren.»

Gripna av en gemensam förskräckelse hade Stellan och Lilian stirrat på varandra. Skulle karlen ge sig till att utan att be om lov hålla en predikan i Lilians salong? Detta gick dock över alla gränser.

Men fylld av Herrens mäktiga ord och de gamla bibeltexternas patos, sände Josef en oförfärad och strålände blick omkring sig och sade:

— Låt mig nu sjunga en sång, en bön för alla vilsegångna och förskingrade.

Och rummet, som nyss genomskurits av onda och förtretade röster, renades för några ögonblick av sångarens muntra och tillitsfulla toner. Det var en »Bön för Israel», som han icke själv visste, varför han hade kommit att tänka på — men det var väl därför att han så länge hade arbetat i Israelsmissionens tjänst:

Tänk på ditt gamla förbundsfolk, o Herre,
tänk på ditt Israel, fjärran från dig!

Ack, uti otro och hårdhet, dess värre,
 har det gått bort ifrån sanningens stig.
 Värdes dock ännu dig trofast förbarma,
 se till ditt folk, som förkastat din nåd!
 Herre, besök och förlossa de arma,
 lär dem att känna ditt salighetsråd!

Lilian, som först hade trott att Josef blivit galen,
 började så småningom bli intresserad efter hand
 som sången fortsatte:

Tänk på förbundet med Abraham, medan
 ännu i Mamre han uppslog sitt tält!
 Tänk på din tjänare Moses — och sedan
 alla profeter, som synglaset ställt,
 glade i tron, mot den himmelska staden,
 medan de gästade som främmande här,
 alltifrån Enok, den lysande raden
 till Malakias, den ytterste där.

Detta skulle ha varit något för Betty, tänkte
 Lilian. Hon som alltid såg så viktig och själv-
 medveten ut, om hon så befann sig bland både fri-
 herrinnor och grevar, varför var hon inte här nu,
 så hon kunde påminnas om sitt enkla för att inte säga
 misstänkta ursprung och besinna de behjärtans-
 värda maningarna i denna sång? Sångaren hade
 emellertid plötsligt glömt fortsättningen och gjorde
 ett uppehåll för att söka rätt på texten i en av de små
 svarta böckerna som han hade försålt till Lilian.

Sedan han snabbt hittat den, fortfor han:

Tänk på förbundet med Sonen — det lyder
ju på en evig, en orubblig nåd.
Tänk på det löftet, o Herre, som tyder
än på fullbordan av frälsningens råd.
Samla det skingrade Israel åter,
högt låt det svaja, ditt rikets banér,
korsets banér, under vilket du låter
friden på jorden bli bofast allt mer!

Nu strömmade Lilians tårar av rörelse, som de
föret strömmat av förargelse över Stellas vän-
vettiga påhitt.

Hjälp och välsigna, behåll och bevara
alla som börjat att tro i ditt namn,
styrk dem i frestelsens mörker och fara,
lär dem att fly till din öppnade famn!
Mörkret och kölden och dimmorna vike,
ljuset — o, spride allt längre det sig!
Och då vi fostras som barn för ditt rike,
gör oss ock alla till ett uti dig!

Josef var färdig. Det lyste av honom.

— Jag måste gå nu, sade han med en av sina
artiga små bugningar av sin stora kropp.

Lilian lyfte sina förgråtna ögon mot honom,
men den av bibelspråk och sång alldeles förkrossade
Stellan flög före honom på dörren. Han hade inte
någon längtan att få vidare sällskap med denne
predikant.

Stellan skyndade sig att uppsöka Bernard Landborg. För honom berättade han nu om allt, även att pastor Josef Wahlbom prompt ämnade fira bröllop med Frideborg. Att han genast dragit sig tillbaka, nämnde icke Stellan, då han fann det överensstämmande med sin fördel att påpeka att stora svårigheter reste sig inför honom. Bernard hade hört talas om predikanten Wahlbom. Han gav till ett nervöst skratt, då han erfor att Wahlbom tänkte knipa Frideborg. Så kramade han hårt Stellans hand.

— Det kan han lugna sig med att vi skola bli två om. Nu är jag ytterligare förtjust över att vi ha räddat henne från ett sådant öde. Du skall ha henne! utbröt han nästan hysteriskt. Du skall ha henne!

Och Stellan såg till sin förvåning hur lik Bernard var sin mor. Hans slappa mun hade fått ett motbjudande uttryck. Njöt han inte rent av att påtvinga den vackra Frideborg det parti han själv bestämt? Var han kanske en »åskådare», en sådan som glädde sig åt att koppla ihop andra, som fann en pervers njutning i att åse andras parningslekar? Men då var han ju också lik Stellan själv!

Och Stellan kände en alltmer stegrad sympati för sin nye vän, medan de nu fördjupade sig i att ordna det som de i hemlighet och sinsemellan kallade »sin affär». Och den aftonen överflyttades Frideborg och hennes hemgift slutgiltigt bland Stellans tillgodohavanden.

XX.

Greve Gusten Värnamo af Saus fann denna höst då och då vägen till Jerikokapellet. Han brukade slå sig ned på en av de hårda stolarna, pustande, röd i synen och med sin osäkra vindande blick riktad uppåt någonstädes i närheten av taket, som om han väntat att någon strimma av det himmelska ljuset däruppifrån skulle dyka ned på honom. Han gick till att börja med dit därför att hans mor bett honom om det.

Sångerna tilltalade också hans lättrörda hjärta. Ibland tänkte han på tyskarna. Han hade väl glömt att bedja, han kunde inte riktigt få fatt i de rätta orden, men han önskade så ivrigt att de skulle segra, som om deras seger kunde varit någon triumf för hans personliga fåfänga, som så ofta under hans kringflackande ungdomsår sårats av fransmännens, de latinska människornas spydighet och ironi över hans klumpighet och brist på förmåga att assimilera sig med deras språk och vanor — och så kände han ju att han själv liksom så många tyskar tillhörde de från födseln hopplöst misslyckade.

Men ofta var det som om de brusande rösterna omkring honom ropat något till honom. Hans själ flöt omkring ensam i detta hav av sång och orgeltoner och sökte simmande och flämtande att nå land.

Han trodde att han skulle drunkna. Då sökte han haka sig fast vid något. Minnen från den tiden han som yngling rest i främmande länder med sin fars andra hustru, hotelluppasserskan Lotty Lager, dök då upp ur det förgångnas dunkel som glänsande pärlor. De två hade dock haft en härlig tid tillsammans. *Toute une jeunesse*, som en roman som han en gång försökte läsa på franska, hette. En hel ungdom! Och den strålande, muntra, mörka Lotty hade icke endast varit hans nominelle fars hustru, hon hade också varit hans riktige fars dotter, en halvsyster till honom själv. Det var en krydda som han började sakna.

Han var trött på Kiss Nilsson, han kände äckel för den lille Elias Vanselin. Han tyckte att han hängde fast vid ett vidrigt odjurs svans och slängde hit och dit, nästan kvävd av den avskyvärda stank som strömmade ut från vidundrets lemmar. Och då längtade han efter Lotty. Han mindes henne knappast mera riktigt, det hade kommit så mycket sedan. Men när han mötte Agda Wising ibland, tyckte han sig i Agdas ljuvt mogna skimrande ungdom, i hennes egendomliga skönhets djupa glans, spåra något av det, som gjort att han en gång för länge sedan fäst sig vid Lotty som ändå varit så

olik Agda till sitt väsen. Och han visste nog att han hade skäl att tycka så. Han hade alltid känt till vem Agda var.

Greve Gusten var sjukligt lättrörd och sentimental, och han hade den efter ett förspillt liv i förtid åldrades fruktansvärda rädsla för att dö. Det var ett mörker där vid slutet av vägen, som alla måste gå, som sög honom till sig. Han kände alltid på sig att han inte var frisk. Hans tjocka kropp svällde upp, och han trodde den skulle kväva hans hjärta som dunkade med rädda och ynkliga slag där innerst inne i fetthöljet. Jacob Levin, hos vilken han nyligen varit uppe, hade också med betänksam min lyssnat på det med stetoskopet och efter undersökningen sett ännu betänksammare ut och plirande med ögat yttrat att han »nog gjorde klokast i att sätta sig in i att det var slut med det roliga».

Sådana kvällar då han satt i Jerikokapellet längtade han efter en hand att trycka. Någon skulle sitta bredvid. En kvinna — och han skulle viskande förtro sig åt henne. Ty det var underligt att han som älskat så många unga gosskroppar, kände så säkert att ingen annan än en kvinna, och ingen annan än just Agda, skulle ändå förstå honom. Kanske var det därför att hans mor älskade honom med en sådan outtröttlig kärlek, kanske var det därför som ett förlåtande och förstående väsen till sist alltid tog en kvinnas och den milda Agdas gestalt i hans tankar. Men Gusten visste att det också berodde på annat. Han hade en

gång levat med en kvinna, Lotty, som var en syster till honom. Nu måste han återvända till kvinnan, men det måste vara en kvinna som Agda, som var som en syster till Lotty. Ibland hade han ju också tittat på Frideborg, men hon var numera för yster för honom och passade honom därför ej, trots att hon ännu långt mer än Agda, åtminstone till karaktären, liknade de gångna årens Lotty.

Han hade behållit psalmboken som hans mor lånat honom, då han följde med på Hans von Pahlens begravning. Ibland tittade han i den och läste de rader hans mor strukit för. Men andra stunder slängde han den lilla boken långt utåt golvet. Han förstod ingenting. Orden gällde alla — bara inte honom. Och så blev han sittande och såg åter för sig Agdas mörka drömmande ögon. När han drunknade i sångerna som fyllde den lilla fula salen i Jerikokapellet, tyckte han att den egenomliga unga flickan stod på den strand som han förgäves sökte nå. Skulle hon lyfta honom och draga honom upp till sig? Han gjorde grimaser, hånande sig själv. Vad hade han med denna flicka att göra, en liten sömmerska som måste arbeta för sitt uppehälle? Men inom honom fanns intet tvivel om den saken. Hon stod honom djupt och innerligt nära.

Han var visserligen svullen av adelshögfärd. Ingen borde ju vara god nog åt honom, greve Gusten af Sauss. Men han genomförs av en rys-

ning då han såg den nakna vägen, hans väg, som ledde in i mörkret.

En gång hade han räddat en liten hundvalp från att drunkna. Hans mor brukade påminna honom om det. En gång hade han gjort en god gärning. Han mindes ännu hundvalpens bruna tacksamma ögon. Då såg han sig triumferande omkring i Jerikokapellet. Han hade räddat en hundvalp från att drunkna!

Vad ha ni andra gjort som trängas här omkring mig? tänkte han stolt. Varför skulle han inte fortsätta sin goda gärningar? Nu glömde han att det ju var han som behövde hjälp. Han föreställde sig själv som Agdas bålde räddare. Han skulle ta henne bort från den fattigdom och den tillvaro av yttersta obemärkthet, vari denna nobla dotter av förborgad härkomst försjunkit, och göra henne till en grevinna af Sauss, såsom hans egen mor en gång plötsligen ur folkdjupet hade lyfts upp till att bli en grevinna af Sauss. Han trodde det skulle vara en god gärning. Som grevinna af Sauss skulle hon följa honom till Berlin — till detta Berlin där Lotty sedan åratals levde. Och han skulle i dubbel bemärkelse åter få genomleva sin första ungdoms äventyr med Lotty.

Allt detta genomkorsade Gustens hjärna inne i Jerikokapellet. Men han såg inte något sätt att fullborda sina planer. Han var för slapp. Han orkade inte sträcka ut handen mot den unga kvinnan som gick förbi honom så snuddande nära, men ändå

så långt borta, som om ett stormande sjungande hav varit emellan dem.

Han lät sig också länge nöja med sina fantasier. Inom sig trodde han väl heller aldrig att de skulle bli verklighet.

Nästa gång Kiss Nilsson med smidigt vaggande höfter slingrade sig fram till honom, riktigt tiggande om hans ynnest, glömde han Agda och alla goda gärningar i världen för den vällust pojken skänkte honom.

Men så hände det en dag någonting som med ens tvingade honom till handling.

Han gick denna dag upp till Bell von Wendens bostad vid Wahrendorffsgatan. Agda hade börjat ta danslektioner för Bell igen. Det var greven som bett henne om det. Han hade lockat henne med Berlinresan. Hon skulle ju medverka i deras kabaré. Agda lydde endast motvilligt. Hon tyckte sig ha fått nog av Bell von Wenden, och hon kände en dunkel ångest inför henne. Inte var hon heller säker på att hon ville följa med till Berlin. Hon var rädd för hela resan och hela det där sällskapet.

Greven gick långsamt uppför de många trapporna. Hans tankar sysslade med Stellan von Pahlen och Frideborg. Den där förbindelsen roade honom och gjorde honom samtidigt sällsamt upprörd. Stellan hade grinande av förtjusning berättat hur Frideborg blivit alldeles tokig av glädje och fallit honom om halsen, då han uppenbarat för henne att han skulle gifta sig med henne.

Frideborg! Frideborg! tänkte greven. På vilka vägar går du? Ser du då inte vad Stellan är för sort? Begriper du då inte att Bernard Landborg betalar den vämjelige Stellan för äran att få dig?

Greven var uppe vid Bells dörr nu. Han hade hennes nyckel på sig. Hon hade stuckit till honom en av sina nycklar så att han när som helst kunde komma upp och se på lektionerna, utan att hon skulle behöva besvara sig med att gå ifrån för att öppna.

Han vred alltså upp dörren. I tamburen hängde han av sig hatt och rock. Han höjde sig vresigt på tå för att nå rockhängaren, som satt alltför högt för honom. Så öppnade han dörren in till salen. Han förvånade sig över att han icke hörde någon pianomusik och kände sig litet lättad. Bells pianospel gjorde honom alltid nervös. De hårda takterna dunsade mot hans huvud. Men nu spelade ingen.

Han såg sig en smula förvirrad omkring i salen. Den var tom. Plötsligt stöttes dörren upp till Bells inre rum. En ung kvinna kom utspringande därifrån. Hon höll händerna för ansiktet och skrek. Det var Agda. Hon såg inte greven. Men när hon sprang förbi honom, sträckte han ut handen och grep tag i henne. Då blickade hon upp till honom. När hon fick se vem det var, ville hon åter fly, men han höll fast henne.

För en gångs skull upphörde hans blick att irra. Han var åter den där pojken som räddade den lilla bruna hundvalpen ur slottsdammen. Han betraktade

Agda med ögon som plötsligt blivit klara. Hon var alldeles naken. Dessa svarta byxor, som brukade sluta sig tätt om länderna på henne, höll hon nu över armen. När hon fick se greven, tryckte hon dem framför sig liksom för att skyla sig. Hon kunde varit en ung gosse, som blivit skrämmd av något ohyggligt. Men under hennes runda bröst lekte den blå underbara skugga, som brukade göra Bell von Wenden galen.

Med ens klängde hon sig fast vid honom som för att så bättre dölja sin nakenhet för honom själv.

— Hjälp mig, ropade hon. Bell ville göra något styggt med mig... Orden stockade sig i halsen på henne, och hon brast i gråt.

Men hon hade svårt för att tala om att hon verkligen nyss vilat i Bells armar, förförd av dennas oväntade mildhet.

Långsamt och tafatt lade då Gusten sin arm omkring de vackra nakna höfterna. Aldrig hade någon ung flicka på detta sätt bett honom om hjälp. Han pressade henne intill sig.

— Gråt inte, min kära syster, sade han med tjock röst.

De stodo där mitt på golvet i Bell von Wendens sal och vaggade av och an som ett par skeppsbrutna som nyss nått land.

Bell von Wendens ögon blevo till två smala lysande springor, när hon nu steg ut på tröskeln och betraktade dem. Nyss hade hon bitit sig i

läppen och en tunn blodstrimma sipprade nedför hennes haka.

— Greve Gusten med en naken flicka i famnen, sade hon och brast ut i ett gällt skratt och skakade så att hon måste stödja sig mot dörrposten.

Agda skälvde till och sökte göra sig fri. Då släppte greven henne långsamt ifrån sig.

— Gå och klä på dig, sade han. Jag väntar här.

När Agda darrande försvunnit in i sitt rum, gick greven närmare Bell.

— Du tänkte förföra henne? sade han strängt.

Hon slutade att skratta och såg hätskt på honom.

— Vad angår det dig? sade hon och tillade elakt:

— Men vill du veta det, så är det redan gjort. Henne kommer man snart till rätta med.

Greven torkade sig i pannan. Små kalla svettpärlor stego oupphörligt fram. Ja, vad angick det honom? Den underbara nakna flickynglingen... Jo — hon var ju nästan en syster till honom! Och så hon hade klängt sig fast vid honom! Som om hon verkligen trott att han ägt någon styrka.

— Om jag förstode vad du har med den där flickan att göra, fortsatte Bell med stigande nervositet. Du har ju Kiss. Elias Vanselin har du också — och hundra andra. Du har kommit in på fel jaktmarker, greve.

Gusten mötte inte Bells ögon, hans blick hade åter börjat irra, och plötsligt fick han syn på Bell von Wenden och sig själv i den stora spegel som

Bell nyligen hängt upp mellan fönstren för att bättre kunna följa de unga flickornas rörelser. Hans mun vreds åter på sned. Han stirrade ängsligt in i spegeln som om han hade sett något avskyvärt. Var det Herren Zebaoth själv, hämnens och vedergällningens Gud, som här i spegeln drev sitt spel med honom? Han såg Bell med blodstrimman alltjämt droppande över hakan och ned på den vita blusen. Hennes ansikte brann av ett onaturligt begär. Eller såg han fel, hade hon redan hunnit släcka sin glöd hos den olyckliga Agda? Hennes händer voro krökta som längtade de att borra sig in i vita och lena kvinnobröst och rosiga jungfruliga kvinnsköten, och bredvid henne syntes den tydliga bilden av honom själv, en tjock röd uppsvälld mansling, märkt av laster.

Två präktiga rivaler om den härliga renhjärtade nakna flickynglingen därinne i rummet, som nu gråtande höll på att klä på sig!

Då greps Gusten av förtvivlan och raseri. Med två steg var han framme vid spegeln och körde sin knutna hand genom glaset. Skärvorna regnade med ett vinande, krasande ljud över golvet. Han trampade på dem, då han for baklänges. Bell skrek till av förskräckelse. I detsamma kom Agda in. Hon var nu klädd i en mörk kappa och en liten hatt med en glänsande nål i.

— Nej, men den vackra spegeln, utropade hon. Men Bell skrek:

— Där har du din ädle räddare, Agda. Han är

tokig av kärlek till dig. Nu krossar han speglar för din skull, vettvillingen. Men inte kommer han att spräcka dig. Det vet du att stackars föraktade Bell von Wenden redan närapå har gjort.

Agda ryckte till och en mörk rodnad övergöt hennes gyllne ansiktshy.

Och när hon nu i sitt begär att tjäna ändå med skälvande händer böjde sig ned för att försöka plocka upp spillrorna av den sköna venetianska spegeln, fattade Bell henne hårt i armen och nästan kastade henne mot Gusten.

— Gå, ropade hon och stampade i golvet. Jag vill inte se er mera här, harkrankar!

Hon kom helt helt nära Gusten och sade in i hans röda, sorgsna ansikte:

— Förstår du inte att nu när du ränner efter en ung flicka är du mer vidrig än någonsin? Nu först är du riktigt onaturlig. Den där Guden du pratar om kommer att straffa dig!

Gusten lyfte sin hand för att beskyddande lägga den på Agdas.

— Å, greven blöder, utbrast hon.

Men han skakade bara på huvudet. De gingo tysta nedför trapporna. På gatan ropade han an en bil. När de kommit in i vagnen, frågade han henne skyggt:

— Var — var bor du, kära syster?

Han hade aldrig varit hos henne. Hon sade honom sin adress.

När de stannade utanför hennes port nere på Gamla Brogatan, sade han lågt:

— Säg aldrig greven till mig mer. Jag kallar ju dig vid namn. Säg bror Gusten!

Hon nickade litet förvånad. Hon trodde att han nu skulle fortsätta med bilen hem till sig, men han steg ur och följde med henne upp. Nu stodo de inne i hennes lilla rum. Det såg fattigt ut här i den skarpa dagern från fönstret. Agda tittade rodande på honom. Hon gjorde en åtbörd med sina små bruna händer som om hon velat säga:

— Så här har jag det. Vad vill greven mig?

Men inom henne var det något som redan sade »broder» och »Gusten» till honom.

Angela skulle ha lett om hon sett de små händernas beskrivande rörelse i luften. Så hade Agda brukat lyfta sina händer, då hon i skolrummet på Ekered berättade sagor för dem som barn.

Då greven nu tog av sig handskarna, blottades åter såret han fått på handen.

— Vänta, jag skall förbinda det, Gusten, sade Agda milt. Och redan sade hon Gusten.

Hon gick efter en av sina egna näsdukar, fuktade den i vatten och lade om såret. Hennes mörka ögon sågo spörjande upp på honom.

— Gör det ont? frågade hon.

Han skakade på huvudet. Utan att hon bad honom om det, slog han sig ned på ottomanen. Här härskade samma ousägliga frid som inne i hans mors rum. När Agda rört vid honom med sina lätta

händer, tyckte han att hon strök bort något ont och styggt ur hans hjärta. Han kastade en blick mot spegeln, rädd att åter få se den där förfärliga bilden som skrämt honom hos Bell von Wenden. Men Agda hade blommor i en vas framför sin spegel, och han såg bara deras kalkar som doppade sig i spegelglaset som i ett stilla vatten.

Han ryckte till vid tanken på Kiss Nilsson. Vad han skulle skrattat om han sett Gusten nu! Men han drev otåligt bort tanken på Kiss och alla de andra.

Agda stod och såg på honom. Hon visste inte riktigt varför han var här. Hon brukade aldrig ha några män uppe hos sig. Hon levde i sin egen lilla värld, besynnerligt obesmittad av alla dessa människor hon så länge sällskapat med och varit modell åt. Det var något hos henne som gjorde att ingen ända tills nu vågat röra henne. Och fortfarande var hennes inre rent, obefläckat av de smekningar hon nyss undergått och varåt man endast kunnat tvinga hennes kropp att låna sig. Hon tyckte synd om greven som hon tyckte synd om Bell. Kanske hade hon alltid gjort det. Också nu kände hon det nästan moderligt för honom.

— Är handen bättre, Gusten? frågade hon blygt.

— Kom närmare, bad greven.

Då lutade hon sig fram mot honom. Hennes strålande ögon logo mot honom. Nu var han nära att säga henne det. Nu ville han be henne alltid vara hos honom. Men han vågade inte. Det var under-

ligt, men han vågade inte. I stället reste han sig för att gå.

— Får jag snart komma tillbaka? frågade han.

— Javisst får greven. Visst får du, Gusten, log hon, rättande sig.

När han gått, blev hon sittande och fingrade på sin klänningskjol. Hon log alltjämt, nu litet sorgset, för sig själv. Så tog hon upp en sömnad från bordet och började flitigt arbeta.

XXI.

Agda stängde omsorgsfullt porten till syateljén efter sig och steg ut på gatan. I afton var hon sen. Det hade varit ett arbete, en ny klänning som nödvändigt måste vara färdig, och innehavarinnan av ateljén hade bett henne stanna kvar. Hon rätade upp sin värkande rygg och stod så stilla och inandades den friska luften. Hennes ansikte var blekt och trött.

Så började hon långsamt gå framåt gatan. Det hade hänt henne något i dag. På morgonen hade hon fått ett brev undertecknat Gusten af Sauss. Hon hade nästan haft svårt att läsa hans stil. Han skrev som en dräng, ovan vid detta slags manuella övningar, men när hon väl en gång kommit igenom arket, som hade en grevlig krona i blått överst på sidan, måste hon läsa det en gång till. Han bad henne bli hans hustru. Som greven och grevinnan Gusten och Agda af Sauss skulle de båda göra den där resan ned till hans älskade Berlin, bland vars undersåtligt vördsamma, öldrickande lakejer han alltid hade trivts bättre än bland det respektlösa folket i Rom och Paris som ofta hade gycklat med

honom. Kanske hade Agda Wising anat ett dylikt förslag och anbud redan när han var uppe i hennes rum. Men icke ett ord hade han sagt då. Och nu detta brev! Brevet skulle inte gjort så starkt intryck på henne, om hon inte nederst på sidan upptäckt ett par rader, som han tycktes ha klottrat ned i all hast. »Det är bara du som kan hjälpa mig» stod det med hans förfärliga stil och nästan oläsligt. »Livets hjul saktar allt mera och mera av och skall snart stanna. Men med dig är jag inte rädd för döden. Du är min ungdoms älskade syster.»

Agda gick och upprepade orden för sig själv: »Du är min ungdoms älskade syster. Med dig är jag inte rädd för döden.» Hon lyfte sina händer och grep varsamt med dem i luften som vore hon i färd med att fånga upp blommor i dem. Så tryckte hon händerna mot sitt bröst och log därför att hon redan tyckte sig känna doften av de vackra blommorna. Hon såg greve Gusten för sig. Men det var alls inte den bild greven själv upptäckt i Bell von Wendens spegel hon varnade. Hon märkte bara blicken i ögonen, som bådo henne om något. Ett par sorgsna trötta ögon som sökte hennes. Tanken att bli grevinna af Sauss, en framtid som många skulle önskat sig för titelns och den stora rikedomens skull, sysselsatte henne ganska litet. Hon stannade ändock ett tag på gatan och rannsade sitt hjärta, om det gömde någon fåfänga, om det var denna yttre upphöjelse det eftersträvade. Men hon visste att det ej var så. En människa sträckte händerna

efter henne, och det var så ljuvligt bara att känna att någon behövde henne. Det var det som kom henne att lätt som en fågel trippa fram på gatstenarna. Hon gick där och smålog för sig själv. Ensamma kringdrivande män, som i en lyktas sken varnade det där småleendet, hejdade ofrivilligt, plötsligt maktlösa, sina steg, och länge efter det hon gått förbi stodo de stilla och undrade vem hon var. Något ömt och utsägligt milt hade snuddat vid dem.

Men Agda fortsatte sin väg i mörkret. Hon var inte rädd för mörkret. Hon var inte rädd för döden. Himlen fylld av skimrande stjärnor välvde sig över hennes huvud. Hon nickade åt dem, i hemlighetsfullt samförstånd, som om de varit hennes vänner. Hon förstod att hennes liv nu skulle helt och hållet förändras. Men det oroade henne inte. Hennes händer, märkta av tusen nålstygn, skulle stryka över en lidande medmänniskas panna. Hon skulle få makt att förjaga alla onda spöken som hemsökte denna plågade människovarelse.

Och eftersom hennes hjärta liksom Frideborgs var som en fågels hjärta, tyckte hon att hennes kropp plötsligt fick vingar och kunde lyfta sig från jorden. »Med dig är jag inte rädd för döden.» En utbrunnen man trött på främmande, inlärda laster och led vid onaturliga begär, som kanske icke ens voro naturliga för honom, hade bett henne om något, bett henne jaga bort döden från hans huvudgärd. Ja! Ja! Och nu svävade hon bort genom

rymden. Där var det lätt att andas. Fåglar kommo flygande mot henne från alla håll. Deras duniga vingar snuddade smeksamt mot henne. De sjöngo. Och hon förstod vad de sjöngo. Det var en sång om stjärnor och om det eviga blå. Det var en sång om gröna träd som stodo så fast med sina rötter i den sköna jorden och som sträckte ut sina grenar för att de skulle söka sin vila på dem. Och nu var Agda nere i de land där man slog ihjäl varandra och där luften genljöd av de sårades skrik och suckar. Hennes vingar endast växte då. Hon sänkte dem ned över den stackars hetsade jorden, en dimlik vit och mild duva var hon som samlade alla de kämpande under sina gryningsbleka vingar. Där hade de det tryggt. Döden drog sig undan. Den kunde inte längre finna sina offer. Men under Agdas fågelvingar pep det och levde, som om hon fått en hop skrikande små i sina varma dun.

Agda stannade och såg leende upp mot stjärnorna. Nyss var hon en fågel. Nu var hon bara en liten kvinna som hade ett par mjuka bruna händer, som lugnande kunde smeka över en het panna. Hon älskade sager. Hon levde själv i en stor saga som inte ville taga slut.

Hon bannade sig själv. Hur kunde hon bli så glad över ett brev att hon tyckte sig flyga genom all världen? Så länge hade hon vandrat ensam. Hennes hjärta var så fyllt av längtan och kärlek. Äntligen skulle det få tömma alla sina skatter. Hon grubblade inte över om det var en ovärdig som

skulle taga emot dem. Kanske en som skulle blåsa sin orena andedräkt över guldets så att det förvandlades till gråsten. Men Agda trodde icke att det bland syndare fanns några verkligt ovärdiga och orena. Sådana finnes det endast bland de självrättfärdiga och i egen mening goda och ostraffligt vandrande. Eller skulle hon själv blivit ovärdig och oren endast därför att underliga smekningar av så hårt tryckande händer och läppar överruffplat och rört vid delar av hennes kropp? Nej, kärleksfulla människor grubbla icke. De kärleksfulla kasta sig mitt ut i faran. De äro som blindas. Men de ha ett ljus inom sig, som icke är lätt att släcka.

Nu bar Agda detta ljus i handen. Hon gick varsamt framåt som ett barn i lång vit nattskjorta går till sin vita bädd. Inga skuggor skrämde henne. De drogo sig grinande undan uppåt husväggarna. Därifrån tittade de ned på barnet och ljuset som fula trollgubbar som ville blåsa upp sina kinder för att släcka lågan så att världen åter skulle bli becksvart. Men de vågade inte. Inte heller greve Gusten af Sauss skulle kunna blåsa ut Agdas ljus. Många gånger när de onda andarna kommo att ansätta honom, skulle han kanske vilja det. Men en smal liten hand skyddade då lågan, och han fick frysa i kylan till dess han åter längtade efter ljuset. Hon själv hade ju, om också mot sin vilja, fallit för samma onaturlighetens synd som han, men hon trodde ej längre riktigt att det fanns någon synd

eller någon onaturlighet när man bar renhet i sitt hjärta och älskade renhet.

Agdas tankar förändrade plötsligt färg. Med ett litet skratt tänkte hon på Frideborg. I går kväll hade Frideborg dansat runt uppe i Agdas lilla rum. Hon hade sjungit också: andliga sånger och lustiga slagdängor hade om varandra trängts i hennes strupe. Hon hade sjungit ut allt som fanns där. Runt, runt hade hon dansat på tåspetsarna. Alla hennes bekymmer hade flyktat. Hon skulle bli gift, en hennes nåd von Pahlen som ärad och aktad skulle nedkomma med ett barn till världen.

— Du måste också gifta dig, hade hon ropat till Agda. Två fina adelsfruar som alla fjäsa för, skola vi fara till Berlin.

Hennes enda bekymmer var Stellas mor som icke tycktes vilja lämna sitt samtycke. Men Stellan tänkte i alla fall gifta sig därnere i Ekereds kyrka. De skulle vigas där på resan ned till Berlin, det hade han lovat henne. Hans faster Betty skulle tycka det vara så roligt att få ta emot hela bröllopsföljet. Redan hade han talat vid henne om saken, och hon hade varit storbelåten och av hjärtat med.

Agda tvärstannade. Tänk om hon själv också skulle få gifta sig i Ekereds lilla vita kyrka som hon så väl mindes! Den tid Agda varit tjänstflicka på Ekered hade kanske varit den lyckligaste i hennes liv. Och så roligt det skulle bli att åter få träffa Petra och Angela på Eka! Hon skulle ju bli

jämnställd, nästan som vore hon släkt med dem nu! Hon log ödmjukt, men glatt. Några andra anhöriga ägde hon icke. Det statarfolk, som hon växt upp hos därnere vid Ekered, hade endast varit hennes fosterföräldrar, och de hade för länge sedan gått bort. Vem hennes verkliga far var hade hon aldrig vetat, men det hade viskats om en fin och bildad herre med ett klingande och mycket känt namn, som dock för ännu längre sedan skulle ha lämnat det jordiska. Hennes verkliga mor hade varit en elegant mörkhyad och yppig skönhet, som någon gång varje år under hennes tidigaste barndom kommit nedresande från Stockholm och hälsat på henne, men inte heller vem hon var eller vad hon hette hade någonsin berättats för Agda. Och alltsedan Agda farit till Stockholm för att söka efter henne, hade hon varit som spårlöst försvunnen. Förmodligen var väl också hon nu död.

Tankfullt fortsatte hon gatorna framåt. Så stannade hon igen. Hon hade kommit nedåt Strömmen och fram till Operakällaren. Det lyste och gnistrade från alla fönster där. Hon såg huvuden skymta innanför draperierna och damer i stor toalett med skuldrorna blottade. Hon hade aldrig varit därinne. Det var som ett palats.

Medan Agda stod där kom ett sällskap herrar ut från den stora porten mot planteringen. De knäppte sina överrockar under högljutt prat. Ett par kikade med dimmiga ögon upp mot stjärnhimlen. Hon såg nu vilka de voro. Det var ju Kiss Nilsson, Stellan

von Pahlen och lille Elias Vanselin. Och bland dem stod också greve Gusten. Hon hörde att de nojsadè med honom. De ville att han skulle köra dem hem i bil, men han tycktes inte ha lust, utan menade att de kunde gå den korta biten.

— Äsch, då stolpa vi väl då, gossar, hörde hon Kiss Nilssons läspande flickstämman ropa skrattande.

I nästa ögonblick hade han lekfullt puffat av greven hans lilla rundkulliga hatt. Det var tydligen menat som ett skämt. Men greven tyckte väl inte om den sortens vanvördiga skämt, utan blev ond, och vanmäktig av ilska ville han kasta sig över Kiss. Då löpte de alla skrattande sin väg.

Hatten rullade under tiden tvärs över gatan och fram till Agdas fötter. Den var som en liten svart hund som kom rännande till sin härskarinna. Agda tog upp den med ett litet medlidsamt leende.

— Stackars hatt, viskade hon och strök varsamt över den.

Nu kom greven sökande efter sin hatt. När han var helt nära henne, utan att ändå se henne, steg hon ut ur skuggorna och fram till honom.

— Här är hatten, sade hon och gav honom den.

Han stirrade på henne med rödkantade ögon, och hon upptäckte att han grät.

— Varför gråter du, Gusten? frågade hon.

— Ä, kära Agda, är det du? sade han och grep med en famlande rörelse efter hennes arm. Är du ute mitt i svarta natten?

Han satte på sig hatten och vände sig frysande mot henne.

— Kom så gå vi, viskade han.

De började tysta gå framåt arm i arm. Ström-
mens vatten rann glittrande fram under bron.
Greven grät inte längre. Han tryckte hårt den runda
armen och såg då och då på sin vackra följe-
slagerska. Men hon, som nyss svävat uppe bland
stjärnorna och gjort bekantskaper med flygande
fåglar, kände sig med ens förd ned mot jorden
igen. Hon trippade inte längre över gatstenarna.
Hennes hjärta slog inte mera så där glatt och trev-
ligt. Hon var ond på sig själv för att hon pinades
av att greven luktade sprit och cigarrer och pustade
så tungt. Var fanns nu all hennes glada extatiska
vilja att hjälpa? En kedja hade slagits omkring
hennes arm och skavde och slet mot köttet.

Och när nu Gusten frågade henne om hon fått
hans brev, nickade hon bara och kunde ej få fram
ett ord.

Då blev han tyst och ledsen. Kanske ville hon
inte? Nedstämd började han berätta om att han,
Kiss, Elias och Stellan förut på kvällen hade varit
inne på en källare bakom Jakobs kyrka som hette
Restaurant Carl Gustaf. Det var ett mycket ruskigt
ställe, men Gusten gick ändå rätt ofta dit, därför
att de liksom hade litet av namnet, och kanske
också mycket av ruskigheten, gemensamt.

Det var en lokal som en lång mörk rännsten, en
oändlig skum kanal, i vars smutsiga vatten livets

bottensatser och nerrullade vrak lagrat sig eller långsamt summo. Värden var en före detta vaktmästare, Enoch Jansson, som slagit sig på att idka lånörörelse bland kunderna och därigenom så småningom blivit i stånd att inköpa huset, i vars källarvånings mörker han och de råttor han matade kröpo omkring utanför kökets stinkande avfallssamlingar och soptunnor. Med guldglasögon och guldpomber gick där den lille procentaren fryntligt omkring, gemytligt klappande på axeln de av sina offer som ännu hade något kvar att råna och frågande dem: »Har du något nytt förfalskat papper, gosse, att lämna Enoch i dag?» Gusten tyckte ibland rysande att det där lurande, allt efter omständigheterna kärvänliga, ansträngt kamratliga eller försöksvis anlagda överlägsna och dryga sättet obehagligt liknade det sätt, varpå han själv brukade bemöta sina artistgossar, och han tog dem dit för att se, vilken behandling de skulle bli föremål för och då ibland njuta av deras kval inför världens hjärtlighet, som de måste finna förolämpande, därför att den förutsatte likställighet, och förargade undanbådo sig.

Men det fanns också annat som drog Gusten till Restaurant Carl Gustaf. Kring de små spruckna marmorborden därinne rörde sig raskt en rundhöftad Hebe med muntra ögon och skrattande röst, som hette Inga, och ute i tamburen satt en paralytisk rockvaktmästare, som varit i Frankrike och hittat på namnet »vaktmästare Vite!» på sig själv, därför att han var så långsam och alltid talade om

den hemska sjukdom som gjorde att han knappast kunde resa sig från sin stol och att hans ben ibland plötsligt veko sig, så att han handlöst störtade i golvet, där han på sina kryckor linkade omkring mellan rockhängarna. Inga och rockvaktmästare »Vite!» hade ursprungligen lånat Enoch, deras kamrat från diskhjälpstiden i köket och smörgåsnisseåren, alla sina besparingar, för att han skulle kunna överta stället tillsammans med dem, men de hade varit oförsiktiga nog att icke begära några kvittenser. Sedan hade Enoch aldrig givit dem deras pengar tillbaka, utan hånande sagt dem att de väl kunde vara belåtna, så länge de finge behålla sina platser. Gusten kände igen de där tillväggångssätten från både sin nominelle och sin verkliga fars metoder och erfor därför ofta ett slags sentimental, om förlåtelse bedjande medömkan med den vänliga Inga och den vänlige »Vite!». Dock gick han naturligtvis aldrig så långt att han frestades rädda dem ur klorna på deras brutale principal, som nu gift sig med den klossiga kassörskan och inte längre ville umgås med de forna kamraterna, vilka hjälpt honom fram och som han bedragit.

I eftermiddag hade Stellan, Kiss och Elias först ensamma varit därinne. Källarmästaren, som varit så berusad att Inga måste hindra honom från att ramla över borden, hade då kommit fram och frågat, var greven fanns, och hemställt till »de unga herrarna» att han skulle få lägga bort titlarna med dem, »så att framtida transaktioner skulle gå

lättare». Stellan hade fnissande samtyckt, men Elias och Kiss hade stolt avböjt, och när källarmästaren då anmärkt att »Jansson och Nilsson väl kunde smälla lika högt», hade Kiss svarat att »vad som smäller lika högt är det här» och givit Enoch ett par örfilar. Rasande hade Enoch då kallat på gårdskarlen och kocken, två stora starka sluskar, och befallt dem att släpa in Kiss på kontoret i en avsides skrubb av huset, där han hade sin procentarcentral. Där hade de båda sluskarna bakbundit hans händer, och den fege Enoch hade, ursinnig över den aga han mottagit inför sin egen personal, måttat några slag tillbaka mot den försvarslöse. Stellan och Elias hade inte ens hjälpt denne, men Stellan hade sprungit till telefonen och ringt efter greven som kommit och befriat sin älskling från den lille procentaren, vilken inför greven utgjutit sig i ursäkter och förklarat att »det hela var ett beklagligt missförstånd» och att han »bara velat föreslå att han och herr Kiss skulle göra ett litet papper tillsammans».

Sedan hade de begivit sig ifrån snuskhålan och gått till Operakällaren, och därefter hade den otacksamme Kiss som lön för befrielsen slagit av sin välgörare greven hans nyinköpta hatt, såsom Agda själv hade sett.

Därför var det som greve Gusten hade gråtit, men nu grät han icke längre, utan han ville försöka förlåta och vara god mot alla. Och plötsligt kom han att tänka på sin mor. Vad hon skulle bli

förtjust i denna lilla milda flicka! Han borde ta Agda med sig nu genast. Ja, det var alldeles nödvändigt. De skulle ögonblickligen gå upp till hans mor. Han skulle göra henne bekant med Agda. En utomordentlig idé! Att han ej tänkt på detta förut! Det hände ofta att han kom rusande till sin mor mitt i natten. Hon sov så litet. Hon väntade honom alltid med ett leende. Det var som att komma till en klar källa att stiga in i detta tysta rum och möta en vilande, men alltid vakande moders ögon.

Han tog åter Agdas arm och förde henne tillbaka uppåt Östermalm.

— Vart gå vi? frågade Agda undrande.

— Vi skola hälsa på min lilla mor vid Kommen-dörsgatan, sade han tryggt.

— Nu mitt i mörka natten?

— Ja, hon är alltid vaken, svarade han då hemlighetsfullt som om han talat om ett underbart väsen, en ängel som ständigt vakade och väntade.

Han förde henne uppför trapporna till sin mors våning. De gingo in och vandrade genom tysta rum. I salen brann en nattlampa med ett vitt och dämpat ljus och lyste över den gamla diakonissan som satt djupt insomnad.

Greven öppnade dörren. Agda kände sig underlig till mods. En stark blomdoft kom strömmande emot dem. Det var blommor överallt. Agda suckade litet andfådd. Här var så tyst som om döden tagit

sin bostad här. Grevens gestalt skymde sängen för henne. Då hörde hon ett utrop:

— Å, min gosse. Å, kommer du nu, lille Gusten?

Agda darrade till. Greven hade gått fram till sängen, och nu såg hon ett blekt magert ansikte som plötsligt lystes upp av ett leende som förjagade det lidande uttrycket.

Agda ville smyga sig ut igen. Hon kände det som om hon inte hade rätt att tränga sig in här. Men då sträckte greven ut sin hand och fattade tag i henne.

— Här är lilla Agda, sade han.

Agda undrade om han redan talat om henne. Det lät så välbekant detta. Nu stod hon vid sängen. De lysande ögonen betraktade henne. En hand famlade efter henne.

— Kommer Agda med Gusten? frågade en mild röst lågt.

Greven såg förväntansfullt på Agda. Den där tyngden föll av henne. Här var åter en människa ur livets skymning och dödsskuggornas dal som vädjade till henne. Hon tyckte att hennes armar bredde ut sig. De blevo åter fågelvingar som ville gömma allt sjukt och lidande i sina varma dun.

— Ja, viskade Agda. Jag har kommit hit med Gusten.

Då kände hon hur kvinnan där i bädden drog henne ned till sig som ville hon visa en hemlighet i hennes öra. Med ens såg hon ansiktet snabbt förvridas i fasa som om en ohygglig tanke arbetade

sig fram. Men när Agda nu kysste grevinnan Carola, blevo hennes drag igen lugna.

— Lilla flicka, viskade hon. Må Jesus vår återlösare välsigna er båda. Må han huldrikt ta er upp i sin barmhärtighets famn.

XXII.

Å, vad Betty var lycklig att vara tillbaka på Ekered! Hon sade sig att hon inte riktigt tålt vid den sista tiden i Stockholm. Jämt och ständigt hade ju Lilian bara gråtit och beklagat sig över sitt bittra öde att Stellan envisades att vilja förlova sig med den vackra Frideborg. Men medan Betty nu gick genom sina rum, smekande varje liten välkänd sak i återseendets fröjd, måste hon skratta för sig själv. Hon förstod inte Lilians bedrövelse. Från första ögonblicket hade hon tyckt rätt bra om Frideborg. Hon liknade ju på något sätt hennes egen och barnens älskade Agda, som hon träffat däruppe ett par gånger. Betty var ju också så svag för allt vackert. Det kunde hon nu inte hjälpa. Och inte heller kunde hon undertrycka en liten känsla av skadeglädje över att Lilian äntligen fått något att beklaga sig över. Aldrig hade hon riktigt kommit överens med svägerskan, de voro verkligen alltför olika varandra. Och när Stellan en av dagarna kommit till henne och med bedjande min börjat tala om att han så gärna ville gifta sig i Ekereds kyrka, hade Betty helt enkelt blivit förtjust. Lilian ville naturligtvis inte ha bröllopet i Stockholm — det

gick hennes ära för när! Det var inte för att hjälpa Lilian, som Betty gick med på att bröllopet skulle gå av stapeln här nere. Hon tyckte uppriktigt talat det var roligt att få ge Lilian en liten påminnelse om att det fanns andra som ville ordna det trevligt för hennes son, när inte hon, hans egen mor, hade lust till det. Och Betty älskade ju dessutom giftermål. När Betty så fått veta att den besynnerlige, men stormrike greve Gusten af Sauss skulle vigas vid deras egen dyrkade Agda blev hon både häpen och hänförd, hur konstigt hon än tyckte att det var. Nu var allt i ordning. Här i Ekereds tysta vita lilla kyrka skulle det bli dubbelbröllop. Betty skulle ge middag på Ekered efter vigseln, och de flesta gästerna skulle bo på gästgivaregården där nere vid Ekhults station. I själva säteriets corps de logis kunde det ju inte bli plats för så många.

Jag hoppas bara min fest blir lyckad! tänkte Betty i sitt hjärtas godhet.

Hon anade ingenting av de intriger och förvirrade och beslöjade begär och önskningsar som lågo bakom dessa plötsliga giftermål. Bröllop — det var ju bara den härliga invigningen till ett nytt och härligt liv, och snart skulle dessa kära unga få hem och barn att fröjda sig åt. Så länge det bereddades tillträde på jorden för nya små människor, nya vimlande människomyriader, var väl världen icke så ond ändå.

Alla dessa tankar förströdde Betty, så att sorgen över Bess' missfall gled tillbaka in i skuggan.

Slutligen hade också Lilian gått med på att komma ner till bröllopet. Betty förstod nog att det var pastor Josef Wahlbom som övertalat henne. Läsarprästen tycktes ha fattats av ett varmt och innerligt intresse för lilla Frideborg och hennes välgång och ville att också Lilian skulle öppna sina armar för henne. Betty suckade smått road vid tanken på Josef Wahlbom. Med honom fick man väl också dras! Det var dock en god sak att han hade en viss hand med Lilian. Peter hade numera ingenting alls att säga till om, sedan inte bara Alexandra utan även Josef Wahlbom ständigt kretsade kring Lilian. Betty misstänkte till och med att denne predikant hade ett gott öga till Alexandra.

Peter hade annars tydligen inte haft något egentligt emot Frideborg.

— Kanske Stellan skall börja bli förständig, hade han bara sagt med en av sina melankoliska grimaser.

Betty fortsatte genom rummen och kom nu till Hans' forna arbetsrum. Här satt Benno Levin i en av länstolarna framför brasan. Betty hade varit så glad att hennes far bestämt sig för att följa med henne ned till Ekered. Han behövde sällskap nu när Jacob flyttat ifrån våningen vid Norrmalmstorg.

Benno Levin såg upp, när Betty öppnade dörren.

— Å, se Betty, sade han belåtet och höll fram sina händer mot den sprakande elden.

— Goddag, lilla pappa, har du kunnat sova?
frågade Betty ömt och kysste honom.

Han nickade glatt.

— Man behöver inte så mycket sömn, när man blivit så gammal som jag, sade han. Livet tar snart slut. Man måste vakta de få timmarna som återstå. Man är rädd om dem som om ett brinnande ljus som man måste skydda med handen, så att ej något okynligt luftdrag skall blåsa ut det.

— Du är väl inte gammal, sade Betty.

Men när hon sade det tog hon sig åt hjärtat, som om något gjort ont där. Visst var han gammal, hennes lille far. Men i det vita håret blandades ännu flera testar av den dunkla röda färg som varit dess ursprungliga. De kämpade tappert mot ålderdom och förvissnande. De glödde ännu som om de hämtat upp eld ur hans ungdomliga hjärta.

— Kom och sitt här, min flicka, sade Benno leende och klappade på armstödet av sin stol.

Men då skrattade Betty muntert.

— Du glömmet bort att jag inte är någon ung flicka längre, sade hon och smekte honom över håret. Se, så stor och tung jag blivit! Jag får inte längre plats på en stolskarm.

Men hon kunde inte heller i lugn och ro slå sig ned i stolen mitt emot honom. Hon tassade runt i rummet, sköt in en bok i en av bokhyllorna, strök över en bordduk, rättade på skrivunderlägget.

— Alla saker måste känna att jag kommit tillbaka, sade hon när hon såg hur hennes far följde

henne med blicken. O, vad jag längtade efter Ekered där uppe i Stockholm! Jag förstår inte hur man kan trivas i de grå stenöknarna.

— Det förstår inte heller jag när jag nu är här nere på det gröna Ekered, sade Benno Levin vänligt.

Betty tog sig om huvudet.

— Hu! suckade hon. Det surrar ännu i huvudet av alla röster. Jag tyckte kriget och oron voro mig närmare uppe i Stockholm. Folk komma inte överens, och de skrika sin oenighet högt i varandras öron. Alla träden kring Ekered och i Eka park borde marschera in mellan de fientliga husraderna och slå vakt. Folk må inte bra, det är jag säker på, av att somna med öronen fyllda av ljudet från bilar som skälla som galna hundar och spårvagnar som pingla vid varje hörna som om elden vore lös. Nu i natt när jag åter hörde suset i mina gamla träd, var det som en vaggsång.

— Ja, det tyckte jag också, fast jag inte kunde somna, sade Benno Levin drömmande. Till och med veden knastrar och sprakar på ett annat sätt i kakelugnarna här än uppe i huvudstaden.

— Och nu komma alla hit ner för att gifta sig, fortsatte Betty godmodigt. Kanske det betyder att de längta efter ro och lugn i alla fall.

— Hur många var det som skulle vigas? frågade Benno Levin med mild ironi. Du har bara pratat om bröllop och bröllop sista tiden, Betty.

— Å, de skola inte gifta sig allihop, svarade

Betty. Bara två par blir det tills vidare. Jag är glad att vår älskade Agda får ett hem.

Benno Levin såg en smula betänksam ut.

— Jag kan inte säga att jag är så värst förtjust i den där greven, mumlade han.

— Äsch, han kommer snart att bli som en annan människa, sade Betty. Den goda Agda kommer att ta hand om honom och skapa om honom efter sin väna gestalt.

— Kanske det, kanske det. Benno Levin såg inte helt övertygad ut att det experimentet skulle lyckas.

— Bara de nu inte locka med sig Gotthard till Berlin, sade Betty.

— Å nej, svarade Benno Levin. Gotthard är jag ganska lugn för. Han håller nog fast vid det säkra, och det är ju ännu så länge Ekered.

— Jag tror inte Edla reser ner, fortsatte Betty efter en stund. Henne träffade jag inte mycket i Stockholm. Hon gräver ner sig i sitt arbete. När hon hörde om de här bröllopen, blev hon riktigt förargad. Hon sade att hon avskydde alla människor som gifte sig i dessa tider. Ibland är jag rädd för att hon inte är riktigt frisk. Hon håller sig ju inte alls borta från ungdomen, utan är tvärtom ordförande i den fosterländska föreningen »Studerande flickor som vilja försvara sig», bevars.

Betty log:

— Hon är ju ibland de allra ivrigaste av dessa beskäftiga unga som ropa på Sveriges upp-

slutning vid Tysklands sida. Och ändå är det som om hon inte hörde till ungdomen. Själva ungdomen är kanske inte ungdom längre. Och Bettys leende försvann.

Nu log Benno.

— Kom hit, Betty, skall jag stryka dig över pannan! Var får du alla dina plötsliga farhågor ifrån? sade han. Minns du att det alltid var Hans som brukade komma med oron och frågorna? Du är ju den som bygger ett hus mot skyn. Du får inte vara rädd, då känner jag inte igen dig.

Betty böjde sig fram mot honom, och han strök henne lätt över pannan. Hennes ansikte lyste åter upp. I detsamma öppnades dörren, och Gotthard kom in med Petra och Angela.

Benno Levin var i en hast uppe ur stolen. Han tryckte förtjust deras händer.

— Vad ni se strålande ut, myste han. Det är som om det hade hänt er någonting riktigt roligt.

Då drog en rodnad som en sky över Angelas ansikte. Och medan de andra nu livligt började prata om Bettys Stockholmsresa och om de två nyförlovade paren, ställde sig Angela tyst vid fönstret och tittade ut. Hon älskade att höra den gamle Levins röst. Det var en sådan trygghet att ha honom här igen. Hade han icke genast märkt att något hänt henne? Skulle hon kunna dölja sin hemlighet för honom? Hur gärna skulle hon icke velat tala om den för honom och få råd och stöd!

Nu var Frideborg i säkerhet. Hon skulle gifta

sig och få en far, sådan han nu var, till sitt och Bernard Landborgs barn — till den älskade döda Stannys brorsbarn. Så enkelt hade allting löst sig för henne. Men Angela skulle föda sitt barn ensam. Ännu hade hon en lång och mödosam väg att gå. Men Petra fanns. Ja, Petra var där ju — ständigt vid hennes sida uppmuntrande och stödjande henne.

Gotthard som nu en stund hållit sig till de andra gick fram till Angela vid fönstret. Hon hade inte sett till honom mycket denna tid. Kanske skämdes han över att han kysst henne inne i ladugården den där gången.

Han blev stående bredvid henne.

— Är du ännu ond på mig, Angela? sade han lågt.

Angela skakade på huvudet. Nej, hon var inte ond på honom. Hon tänkte inte alls på honom.

Då drog han en suck av lättnad.

— Det är bra, sade han. Jag har varit riktigt ledsen för att jag bar mig så dumt åt.

Men hon trodde honom inte, fast hon inte brydde sig om det. Hon trodde sällan vad Gotthard sade. Han hade så svårt att vara fullt uppriktig, emedan han inte var uppriktig mot sig själv.

Angela och Petra togo efter en stund åter farväl. Gamle Levin tryckte vänligt Angelas hand.

— Jag följer er genom trädgården, sade han glatt.

Men när han nu steg ut på verandan utan ytter-

plagg, glömsk av att det var höst, kom Betty springande efter honom med vinterrocken.

— Pappa, du är som en barnunge, bannade hon ängsligt.

Han stod där leende i solskenet och lät Betty sätta på honom rocken. Han blinkade finurligt mot Petra och Angela som om han menat att man ju måste foga sig i Bettys förordningar, men att han alls inte behövde några ytterplagg i den här värmen.

De gingo ned genom trädgårdens terrasser. Nu fanns det inga löv på träden och inga blommor i rabatterna, man var ju också långt inne i oktober. Men himlen var ljusblå. Som en väldig blomkalk öppnade den sig över deras huvuden, och den lilla ån vid trädgårdens slut blänkte av ljus.

— Vad allt är vackert här, sade lille Benno Levin i stillsam lycka.

Angela gav honom en blick. Som en liten förnöjd tomte trippade han bredvid dem i sin stora rock. Och hon önskade med ens att hon kommit så långt som han i livet. Då skulle allt vara över. Hon önskade gå vid hans sida, en gammal dam, en gammal vissnad kvinna, vis och ändå belåten som han. En trädgård skulle som nu ligga badande i solsken omkring dem. Men hösten skulle inte vara så långt gången. Det skulle vara tunga frukter i alla träd omkring dem — frukter som mognat under år av möda och arbete. Och de skulle ta dem och smaka på dem och le åt att de nu voro gamla och att de snart skulle försvinna

och dölja sin skröplighet i förintelse och klarblå blomkalkar.

Angela log litet åt sina egna tankar.

Då lade Benno Levin sin hand på hennes arm.

— Vad ler du åt, lilla barn? frågade han.

Men Angela kunde ju inte svara att hon önskade att hon vore gammal som han. Hon såg bara upp i det blå och log.

Och då stannade Petra och gamle Benno Levin och betraktade henne. Petra tänkte:

— Vad jag älskar henne! Hon bär livets gåva i sina händer.

Men Benno Levin skakades av en liten rysning. Han såg vad han inte nyss sett: att hennes ansikte fått något skimrande över sig. Det var som om hon väntade på något och som om denna väntan fyllde hela världen omkring henne med ett sakta sus. Och han önskade så innerligt att hon inte skulle bli besviken. Han hade alltid varit särskilt fästad vid Angela. Och nu tog denna känsla helt honom i sin makt.

Han grep henne om axlarna och sade:

— Tillåt en gammal herre att kyssa dig.

Och han slog armarna om henne och kysste henne ömt på kinden.

Angela blev åter glad. Hon tyckte att han med denna kyss velat försona det onda hans son Jacob anstiftat, då han brutalt överfallit henne uppe i sitt mottagningsrum. Och hon gick med lätta steg vid gamle Bennos sida.

Nere vid ån tog han farväl av dem. Men ännu en lång stund stod han och såg efter Petra och Angela, där de vandrade bredvid varandra inåt skogen.

— Vad väntar lilla Angela på? viskade han till sig själv.

Så vände han sig om för att gå tillbaka. Den blå hösthimlen sänkte sig strålande omkring honom, och han vandrade mitt inne i detta blå och sällsamt genomskinliga: en liten krokig gammal herre i stor vinteröverrock som hade samlat så mycken levnadsvisdom, men som ändå icke kunnat skönja det nya liv som arbetade inom hans älskling Angela och ej hört ett enda slag av det späda hjärta som nu flämtade tätt under hennes eget.

XXIII.

Adèle Holmström kröp in i hörnet vid den trasiga spiseln uppe i ödestugan. Hon hade varit ute och strövat i skogen kring Ekered, och så hade hon funnit det övergivna huset bland träden och gått in. En underlig spöklik stämning hade fått makt med henne. Hon tyckte att hon blivit lämnad fångslad här så att hon inte kunde röra sig. Det droppade av fukt från tak och väggar. Genom det sönderslagna fönstret slog höstvinden in, men hon satt stilla, frysande, grå i ansiktet. Ibland gav hon ifrån sig ett hest, skrämt, klagande ljud. Här inne hade Hans von Pahlen en enda gång brunnit av kärlek och lust tillsammans med den vackra Dora Macson. Men väggarna berättade det inte för Adèle. Hon tyckte bara att det gamla huset plötsligt fallit över henne och nu kramade henne emellan sig och icke ville släppa henne ifrån sig.

Adèle hade hört talas om dubbelbröllopet som inom kort skulle firas i Ekereds kyrka, och hon fick ingen ro för tanken på dessa sälla par som skulle vigas. Hon hade också försport att Josef Wahlbom, kolportören, skulle komma, och vetskapen

därom hade gjort henne så rädd att hon hade drivits ut att vandra omkring med ilsabba steg i skogen.

Två år hade gått sedan han sist såg henne. Skulle han nu känna igen henne? Skulle han inte tycka att hon förändrats och skrynklats? Hon var dock inte fyrtio år ens. Men den ständiga bitterheten hade gnagt på henne. Hon kände sig ful och åldrad. Förgäves gnuggade hon sina bleka kinder framför spegeln. Nej, de ville inte blomstra! Också ögonen voro bleka och ändå grumliga som ett stillastående vatten. En gång hade hon lovat Josef Wahlbom att sluta att stilla sin outsläckliga törst efter stimulanser i livets tröstlösa grå med konjak. Men hur skulle hon kunnat hålla det löftet, när han lämnat henne? Den hetsande drycken drev trädgårdar till storartad blomning omkring henne. Den förunnade henne att smaka en liten droppe av söt lycka. Men när hon såg sig i spegeln märkte hon också fåror av besvikelse som hade grävts vid alla uppvaknanden ur ruset. Och fåror försvunno icke.

Adèle grep om sina knän och vaggade av och an. Nu var hon själva huset här. Någon hade gått och lämnat henne, och även om han kom igen, skulle han inte i denna ödestuga kunna känna igen henne. Varför var det en bitter njutning i själva tanken? Hon såg på sina nakna händer och tyckte att också de dröpo av fukt. Det kom inifrån. Rörde hon nu vid huden, skulle den falla sönder som murknat trä. Men hon flyttade inte händerna. Plötsligt upp-

täckte hon att hon satt och kysste luften omkring sig. Älskade hon då så denna ruttna höstluft att hon måste kyssa den? Hon gjorde sina läppar mjuka, och de blevo med ens brinnande. En förfallen ödestuga som längtade efter kyssar!

Hon visste inte hur länge hon suttit så, när hon plötsligen hörde att steg närmade sig stugan. Då kröp hon längre in mot spiseln, gjorde sig liten och ville försvinna. Det stod någon i dörren. Det var Gotthard. Han stod där och vaggade litet på tröskeln utan att upptäcka Adèle. Han såg inte åt hennes håll utan hän på det trasiga fönstret. Han hade höga stövlar och var lerig ända upp på benen. Också han hade strövat omkring i skogen i flera timmar. Han hade ingen riktig ro på sista tiden. Det var som om luften stelnat omkring honom. Den slöt sig som en gipsmask om hela hans nacke, och då ville han sparka för att bli fri.

Nu såg han sig omkring i rummet. Så ryckte han till. Adèle steg plötsligt upp från sin plats vid spiseln. Han kände inte igen henne först och tog skrämnd ett steg bakåt.

— Blev Gotthard rädd? frågade hon.

Nu stannade hon mitt på golvet. Hon hade en grå dräkt på sig. Hatten låg borta i en vrå. Det färglösa torra håret kom ansiktet att se blekare och mera magert ut än vanligt. Nu lyfte hon armarna som sökte hon balansera på en smal spång över ett bråddjup. Ja, hon stod där vacklande, nära att falla.

Gotthard log osäkert. Helst hade han velat gå.

Hur kom det sig att han, som aldrig förr varit inne i ödestugan, just i dag skulle hitta hit?

Men Adèle betraktade honom oavvänt.

— Gå inte! sade hon klagande, som om hon vetat hans tankar. Gå inte härifrån.

— Men här är isande kallt, sade Gotthard. Du borde inte stanna här själv. Man blir sannerligen till is här.

Hon gick närmare honom alltjämt, som balanserade hon över ett bråddjup. Plötsligt var hon helt inpå honom och grep tag i hans arm.

— Jag faller, skrek hon till.

— Du kan väl inte falla igenom golvet, sade Gotthard.

Men hon höll fast i honom, och han kunde inte gärna rycka sig undan. Hon höjde sitt bleka hatfulla ansikte mot honom.

— Ser jag så alltför gammal ut? viskade hon. Kan inte någon mänsklig varelse ännu finna ett uns behag i mig? Nyss tyckte jag att jag själv var den här nerruttnande ödestugan. Jag var murken som den och lika övergiven som den. Då kom du hit! Gå nu inte allaredan.

Då log Gotthard sitt gnistrande leende så att de vita tänderna blänkte.

— Kom, så sätta vi oss här, Adèle. Du pratar ju bara dumheter, sade han älskvärt.

Och han förde henne till bänken, där hans far en gång suttit och väntat på döden, när Dora i stället hade kommit.

Adèle sjönk ned bredvid honom.

— Jag fryser, sade hon huttrande.

Han tyckte en smula synd om henne. Alla undvika henne, tänkte han. Är hon verkligen så alldeles ryslig? Men han önskade innerligt att det i stället varit Angela, som suttit här på bänken. Henne trodde han sig nu älska. Han blev varm av glädje, när han i detta ögonblick såg henne för sig.

Han märkte inte Adèles smygande blickar. Hon flyttade sig närmare honom för att få del av hans kropps värme.

— Du tänker på någon, sade hon plötsligt, med jollrande röst, men med osviklig säkerhet läsande hans hemliga tankar. Unge herr Gotthard von Pahlen tänker på en ung flicka.

Gotthard stack händerna i fickorna och såg leende på henne.

— Det är väl möjligt, sade han.

Hennes ögon irrade.

— Skall jag gissa på vem? fortsatte hon.

— Nej, gör inte det, svarade Gotthard, nästan ängsligt, som om bara detta att hon gissat kunde föra olycka med sig.

— På Angela! ropade hon ut. Angela, hon skall ha allt, allt! Ungdom, friare, värme och kärlek! Se, jag gissade det ändå.

— Nej, sade Gotthard trotsigt.

— Har du redan kysst henne? frågade hon.

— Nej, sade Gotthard igen plågad. Vad är det här för ett förhör?

Men Adèle vaggade av och an som i smärtor.

— Angela, Angela, upprepade hon.

Gotthard lade plötsligt handen över hennes mun.

— Tig, sade han.

Då blev hon tyst och gjorde sig fri från hans hand.

— Giv mig litet ungdom, tiggde hon och höll ut sina magra händer mot honom. Giv mig något av dina tjugutvå år! Om en tid kommer min lönnlige älskare hit. Jag måste vara i träning och god form då. Jag måste vara ung och fräsch för att bli älskad på nytt.

— Vem är din lönnlige älskare då? frågade Gotthard nyfiket.

Adèle log.

— Det ville du allt veta, sade hon belåtet. Men se, det får du inte. Han är så stark, ser du, inte som du, din barnrumpa. Han lyfter mig upp på sängen och kastar sig över mig. Vi bruka skrika av fröjd.

Hon flämtade litet. Han såg förvånad på henne. Framför hans ögon förvandlades hon. Färgen steg på hennes kinder. Åter kysste läpparna i luften. De svällde. De brunno. Hon hade den hysteriskas lätthet att leva sig in i det hon för ögonblicket tänkte på. Men det förstod han ju inte.

— Nu ser du ung ut, sade han tveksamt. Riktigt ung! Nästan som en ung flicka som älskar.

Då log hon litet virrigt.

— Vi äro ensamma här, sade hon hest. Ingen

ser oss. Du kan gärna ta och öva upp mig ett tag, och dig själv också. Ingen skulle få veta det...

— Få veta vad? frågade Gotthard lågt. Nu ville han höra henne säga om det gång på gång, för att de båda skulle värmas i kylan omkring dem.

— Å, det förstår du nog, svarade hon.

Men Gotthard ville att hon skulle säga det med klara ord som nyss. Mot sin vilja började han så småningom känna sig litet upphetsad. Under hela denna tid av ensamhet hade han oupphörligen längtat efter en kvinna och ofta om nätterna famnat skuggbilder. Anade Adèle det? Män och kvinnor kunna inte alltid vara ensamma. Han betraktade hennes mun som var så nära hans. Här satt nu en kvinna av kött och blod och tiggde om älskog.

Det var visserligen inte Angela. Långt ifrån! Men hon som tiggde var het av brunst och hennes kropp längtade efter att trycka sig mot hans. O, om det varit Angela! Nu skämde han ett tag över att den åldrande Adèle också väckt hans åtrå, och han rörde sig oroligt på bänken.

— Ingen skulle få veta det, upprepade hon.

— Vad då? mumlade han igen.

— Det här, sade Adèle och kastade sig intill honom.

Men han tog inte upp händerna ur fickorna och rörde sig inte heller.

Då gled hon ned på golvet, som hon alltid brukade, och smekte våldsamt hans knän.

— Ge mig litet ungdom! skrek hon rasande över hans likgiltighet.

Så blev hon stilla. Hon lutade sitt huvud mot hans knä. Hon satt vid randen av en livgivande källa, och ingen gav henne att dricka. Törsten brände henne. Med en darrande ödmjuk åtbörd tog hon över sitt hår. Det var torrt och hemskt att röra vid. Hon var en buske som höll på att vissna ner. Snart, snart skulle hon vara helt gammal. Livet hade fyllt henne bara med hat och leda. Hon såg en åldrig kvinna med stripiga grå hårtestar gå rysande på en dammig väg. I en liten bägare hade hon en smula vatten, men hennes händer darrade så, att vattnet stänkte ut. Snart skulle bägaren vara tom, och ingen kunde brädda den bägaren på nytt.

Adèle grät med torra ögon. Hon fällde inga tårar, blott hennes kropp skakade av djupa suckar.

Hur ändamålslost hade inte hennes liv varit! Kunde hon ännu försöka på nytt?

— Ge mig litet ungdom, mumlade hon nu som i yrsel.

Äntligen tyckte hon sig veta vad hon menade och vad hon borde göra. Hon skulle bita ett stort stycke ungdom ur den slyngeln Gotthard! Bitar och gräva ned tänderna i friskt kött, svälja och glupa i sig! Fårorna skulle då slätas ut i hennes ansikte. Nytt blod skulle föras till hårrötterna så att håret skulle glänsa som förr.

Som en skön brud skulle hon sedan komma att

stå framför Josef Wahlbom. Honom älskade hon ju! Ja, han hade lärt henne att älska, och nu snart skulle de börja älska igen.

Gotthard skulle göra henne ung på nytt och lämplig och vig till kärlekens lekar. Ja, som en rodnande brud skulle hon te sig, med lemmar som längtade och lockade till lust och lägring.

Gotthard satt alldeles stilla. Han fann behag i att sitta här med kvinnan vid sin sida. Hon hade ju rätt. Med visshet skulle ingen få veta något. Om han så lyfte sin fot och sparkade till henne, skulle hon ändå tiga. Men varför sparka henne? Han hade ju ingenting att förlora, även om han ginge med på detta hon bönföll om. Man skall alltid vara säker på att ingenting förlora. Ingen-ting ge, bara ta emot. Då växer man och får se kvinnorna vid sina fötter.

Med en nästan brutal åtbörd drog han Adèle upp mot sig.

— Du skall väl få kyssa mig då, sade han och log lättsinnigt-passivt.

Adèle märkte leendet och ryckte till. Hon gav honom ett hårt slag på kinden och sprang upp.

— Jag tigger inte, ropade hon hätskt. Jag vet inte vad du vill mig.

Då vaknade Gotthards begär på allvar. Han såg henne dra sig tillbaka mot dörren. Hon smalt undan, och nu spände sig hans åtrå. Den reste sig, och han var med två steg i fatt henne. Hans armar slöto sig omkring henne.

— Kom hit, morrade han.

Han drog henne ned på bänken. Hon sköt honom ifrån sig med bägge händerna. Men han knäppte upp hennes kappa och slet den av henne.

— Du är kär i Angela — lilla Angela — liten Angela fin, sjöng hon.

Men han hörde inte på henne. Angela fick han ändå inte röra. I det virrvarr av känslor som brusade omkring honom kom hon bort i dimman. Adèle hade bjudit ut sig. Nu antog han det anbud han fått. Nu slog hon inte heller längre omkring sig. Hon lindade sina armar om hans hals. Hennes kropp sökte sig in mot honom.

Då böjde han sig ned för att låta henne kyssa sig. Adèle skrattade. Hon skrattade rätt in i hans mun. Han tyckte det var ett vansinnigt skratt. Det bräckliga huset skakade av det. Han trodde det skulle falla över dem och begrava deras vällustigt trängande och styvnade lemmar bland grus och murkna bräder.

— Tyst, skrek han. Nu får du göra med mig vad du vill.

Då blev hon till en häxa som slukade och åt upp honom. Hon var omåttlig. Han tyckte att han sögs in i hennes magra kropp och ej längre fann någon väg ut. Hon hade tiggat hans ungdom. Men hon skänkte honom i gengåva sitt hat, sin leda. Hon dröp av gift. Hon gjorde honom gammal. Hon kom honom att mista minnet av Angela. Vällusten blev inte längre vällust. Den blev en stark och

stingande smärta. Hon kramade och vred ut den så att bägaren blev tom. Slutligen kröp han upp på bänken och satt där skälvande och rysande och stirrade med tomma ögon på henne.

Hon knäppte igen sin klänning.

— Så var det med den stolta familjen von Pahlen, sade hon.

Och hon knäppte väl till om sig som om hon åter låst in hos sig en liten bit, och icke så liten, av denna familjs rykte och namn.

Men han gick sin väg tom och virrig. Hans ben ville knappast bära honom.

XXIV.

En morgon när Angela vaknade stod Mat inne i rummet och stirrade på henne med en underligt nyfikna blick. Hon hade just tagit Angelas skor i handen för att bära ut och borsta dem.

— Vad är det? sade Angela, ännu inte riktigt vaken.

— Å, ingenting just, sade Mat och försvann hastigt som om hon haft ont samvete.

Men nu vaknade Angela riktigt, och den där nyfikna blicken i flickans ögon dröjde kvar i rummet och kom henne att känna sig obehaglig till mods. Hon kunde ju inte veta att Adèle ivrigt uppmanat jungfrun att följa alla Angelas förehavanden för att sedan berätta för henne vad som skedde på herrgården. Sedan den där morgonen Angela svimmat nästan i Adèles armar voro Adèles misstankar väckta. Och när hon inte själv kunde spionera, sände hon denna Mat, som svälldes av alla de kakor hon stoppade till henne.

Angela gick fram till fönstret och såg ut. Det hängde moln över jorden. När hon öppnade fönstret, var luften tung av dem. Angela suckade

litet. Hon tänkte på att snart skulle inte hon och Petra vara ensamma längre. Snart skulle mycket folk komma hit till Eka och Ekered för att fira det där dubbelbröllopet. Hittills hade Petra och Angela levat i en lugn och fridfull värld. Deras tankar voro hos barnet som skulle komma. De voro ensamma, som om de verkligen bott på en ö som var långt borta från människornas myllrande stränder. Men så skulle det inte få fortfara. Mats blick hade varit fylld av en spejande nyfikenhet. Skulle också de andra nyfiket granska Angela och tycka att hon förändrats? Men hon var inte förändrad, inte särdeles mycket, till det yttre åtminstone. Snart var hon inne i sitt havandeskaps fjärde månad. Hon kunde ha en löst sittande klänning på bröllopfesten, så skulle de ej kunna se det på henne. Det kändes ändå som en lättnad. Blygdes hon då? Nej, men hemligheten var hennes och Petras.

Somliga dagar äro molnen som hänga över jorden så tunga och grå att de tränga in i en. Så var det denna dag för Angela. Hon tyckte det var svårt att andas. Hon gick ut i parken, men de nakna träden gävo henne icke något skydd. Hon såg Adèle kika ut från sitt fönster. Hennes blickar följde Angela. Då gjorde Angela en liten för-
tvivlad åtbörd och sprang ned mot sjön.

Ingen hade dragit upp båten på land. Angela steg i den och lossade årorna. Hon ville bort. Hon längtade efter en plats, där inga blickar kunde nå

henne. Hon rodde över till ön. Hon tyckte att den mitt i allt detta betryckande grå vänligt vinkade åt henne. Slöt hon bara ögonen, föreställde hon sig ön grönskande, fylld av blommor som på sommaren. Den väntade på henne, hennes sagoö. Den skulle svepa henne i grönt lövverk, och träden skulle susa och berätta något för henne.

Men när hon kom ut till ön, hade alla blommor vissnat och trädens grenar sträckte sig som tiggande oroliga händer mot henne. Då fick Angela tårar i ögonen, men hon gick ändå i land.

Där kröpo dimmor omkring borta vid Eka. Snart dolde de stranden där borta för henne. De höga vasstråna som blivit mörkbruna i topparna inhägnade ön som ett taggigt staket. Nu var Angela ensam. Hon trodde att det skulle göra henne gott. Trycket omkring hennes hjärta skulle lätta.

Men hon såg sig hjälplöst omkring. Hela denna tid hade hon varit nöjd och lycklig. Hon hade varit glad att få bo här på landet med Petra. Kanske var det tanken på människorna som skulle komma, som gjorde henne ängslig. Eller var det kanske detta att det skulle firas bröllop? Hon borde väl dock stå utanför sådant. Hennes väg var utstakad. Hon skulle gå den ensam.

Hon blev stående där ute och lyssnade till vågorna som slog mot stenarna.

Vassen böljade sakta av dem. Och fastän träden inte längre grönskade och inga blommor växte vid hennes fötter, kom sommaren tillbaka till henne.

Den slog mot hennes hjärta som vågorna nu mot stranden. Den var fylld av ljuvlighet och Thomas Mellers röst. Men det varade endast en sekund. Så var hon åter ensam, och Thomas var långt borta i ett annat land.

Då började hon gå runt ön. Bland vissna löv och mossa trampade hennes fötter upp en smal liten stig. Hon var en fånge, dömd att gå i en ring runt, runt. Och själva denna cirkel var till slut hon själv, en rund tom ring som ingen skulle fylla. Ty hon brann ju av längtan efter Thomas Meller. Hon hade glömt honom för barnets skull, men nu kom minnet av honom åter över henne. Hon sträckte ut armarna och slöt dem om sig själv i ett förtvivlat grepp. Ack, om hon bara för ett ögonblick åter kunnat få smyga sig in i Thomas Mellers famn. Hon ville ha kärlek! Hon ville ha ömhet! Hon ville att han igen skulle lägga sig över henne och ta henne på nytt! Hon skrek förtvivlat:
— Thomas!

Men vågorna tystade hennes rop i sitt vänliga sorl.

Då kröp hon ihop under ett träd. Hon kände smärtor i underlivet. Hennes starka längtan rev upp hennes kropp. Hon var inte tom. Under sitt ångestfulla hjärta bar hon ett nytt liv som väntade på att få födas. Men nu förskräcktes hon för detta väsen som tagit sin plats i henne. Det sög hennes blod. Det fordrade hennes kraft. Hon blev rädd, så förfärad att hon ville riva ut det. Hon var ju

icke längre *en* människa. Hon var ett underligt dubbelväsen. En besynnerlig tvillingplanta. Hon såg ett annat ansikte spegla sig i hennes eget. Hon var två! Och hon grät över det.

Men där hon satt och ömkade sig själv, kom hon att tänka på detta, varom hennes döde farbror Hans brukat tala — hur han ofta längtade efter att kunna ta sin bostad i ett annat väsen, i en ny varelse, och se ut i livet igen med denna andra varelses klara ögon. Hur brinnande hade han inte trängt efter detta! Det skulle vara som ett förnyelsens under, hade han sagt. Men var det inte just detta som skulle ske med Angela själv nu? Denna tanke gav henne en smula tröst. I en annan liten människa skulle hon på nytt uppleva sig själv. Det var oförklarligt. Hon kunde ju alls inte fatta det. Men hur mycket kunde hon fatta av vad som skedde omkring henne? Dagen blir till natt. Stjärnorna tändas. En vind ilar genom träden. En skugga faller över marken. I morgongryningen börjar en fågel sjunga. Ibland när dagen redan är där och solen stigit upp synes den svaga lysande randen av nattens måne dröja kvar i dagsljuset. Vad är det? Vad betyda alla dessa himmelens lysande tecken? Hemligheter. Människorna draga sina smutsiga fötter över marken. En ren dagg tvättar åter bort spåren. Ett litet barn födes i en tung kvinnokropp. När det slutligen slår upp sina ögon speglas i dem månen som dröjer kvar, solen som beständigt lyser. Och barnet ler därför att det nyss

var därborta mitt inne i alla dessa hemligheter. Men snart glömmet barnet åter. En hinna fördunklar ögonen. Alla livets vardagar klänga sig fast vid det.

Mitt barn skall veta, tänkte Angela och blickade oroligt omkring sig. Nu slumrar dess själ därborta. Men den kommer snart till mig. Jag skall vårda den så gott jag kan, och den skall lära mig allt.

Och åter sträckte hon ut sina svaga armar. Nu tänkte hon inte längre på sin älskade. Hon öppnade sin famn beredvilligt för detta nya som nalkades henne. Stjärnorna skulle vandra sina banor. Månen glittra högt uppe i det blå. Hon skulle aldrig nå dem. Men ett blod av hennes eget blod, en själ av hennes egen själ skulle hon trycka i sin famn. Och hon kände en lycka som icke var så olik kärlekens extatiska fröjd. Hon darrade av den. Hon ville gråta. Och hon slöt sina ögon, och ett litet leende glänste fram under ögonlocken.

— Du! Du! Du! sjöng hon sakta för sig själv.

Hon reste sig och började åter gå runt på den smala stig hon trampat. Men nu tyckte hon att hon inneslöt sig själv och barnet i en skyddande cirkel, som ingen skulle tränga innanför. Jo, Petra skulle stiga in till dem. Bara Petra! Angela log en smula.

Hennes tankar rörde sakta och varligt vid det som en gång varit hennes egen barndomsvärld. Hon ville att den skulle öppna sig på nytt för henne. Hon

ville finna igen sin mor, Lucie Saint-George. Hur hade det varit att vila i hennes armar? Nu när hon själv skulle ha ett litet barn, ville hon veta det. Hon stod där vid stranden och lyssnade till vågorna.

Och långt, långt bortifrån som från ett fjärran land kom den klara tonen av hennes moders röst. En famn öppnades långsamt mot henne. Hon kröp in i den. Hon låg där som en fågelunge i ett varmt bo. Mjölk, ljum och god, strilade in i hennes mun. Begärligt, o begärligt, drack hon. Hon var ingenting utom en liten varelse som helt tillfredsställdes och mättades av sin mor.

Men när hon slog upp ögonen, såg hon ett annat ansikte. Var det hennes fars? Var det Thomas Mellers? Nej, det var Petras. Petra lutade sig över hennes säng den första aftonen Angela var på Eka. Hon hade lyft henne upp mot sig. Angela tyckte sig känna det starka greppet av Petras arm. Så skulle Petra, Petra, lyfta hennes barn! Tanken på barnet var oupplösligt förenat med Petra. Och Angela blev med ens lugn. Oro och smärta sjönko bort. Hon längtade efter Petra. Bara efter Petra nu.

Jag skall aldrig fara ifrån Petra mer, tänkte hon.

Hon gick tillbaka till båten. Hon undrade vad det var med denna ö som alltid tycktes trösta henne. Redan när hon var liten och stått därborta på stranden hade hon sträckt sina armar efter den. Den var som en del av henne själv. Hennes drömmar som så oroligt farit omkring hade funnit den

ensamma ön och slagit sig till ro där. Måste man inte alltid ha en liten ö långt från boet, omsvallad av lekande vågor, dit man kan fly då allt känns tungt och svårt? En ö som alltid tar emot en.

Angela rodde tillbaka. Vassen böjde sig viskande över henne. Molnen hade dragit sig undan. En blå flik av himlen speglade sig i vattnet.

— Du! viskade Angela åter.

Och så igen:

— Du!

Hon talade sakta med sitt barn.

Hon talade sakta med Petra.

XXV.

En afton när Angela satt ensam för sig själv vid salsbordet och sydde, medan Petra var ute i något ärende, knackade det på dörren och Benno Levin tittade in.

Den lille gubben hade gått ensam landsvägen från Ekered. Nu steg han in i salen och gnuggade belåtet händerna.

— Jag kom för att hälsa på er, sade han glatt. Jag tror jag längtade hit!

Angela reste sig från bordet. Instinktivt gjorde hon en rörelse som för att lägga undan den lilla babyklänning hon sysslat med, men så ångrade hon sig. Varför skulle hon alltid gömma undan allt som tydde på barnets ankomst? Var det inte feget? Kanske rent av att det ändå var ett slags feghet hos henne?

— Så roligt, sade hon och gick emot Benno. Nu skall jag gå ut efter en skål kakor.

Hon visste hur förtjust han var i sötsaker.

— Petra kommer nog strax, sade hon och slöt dörren efter sig.

Det dröjde en stund, innan Angela kom tillbaka,

och Benno Levin slog sig ned vid bordet. Nu var han ensam i rummet med den skvallrande babyklänningen. Först såg han den ju inte. Han lutade sig trött mot stolsryggen. Det var en bra bit han vandrat i mörkret. Betty hade dessa dagar oupphörligt talat om det förestående dubbelbröllopet, och hans öron ringde därav. Så hade han längtat efter Angela och Petra. Han tyckte alltid att det var ro hos dem. Han beundrade och älskade dem. De voro vackra och utsökta att se på. Han tyckte om deras fina smala händer. Som en Methusalemlik semit av gammal god konsthandlarras gonade han sig och gnuggade händerna över att vara i dessa dyrbara och aristokratiska tings närhet. Ja, Benno Levin log belåtet där han satt i matsalen på Eka. Han kunde höra hur träden susade där utanför fönstren. Vad han tyckte om dessa gamla svenska herrgårdar med deras parker och evigt susande träd! Det hade varit kyligt ute. Här inne spred sig en behaglig värme. I kakelugnen brann en brasa, och de stängda kakelugnsluckorna smälde litet av trycket från elden. Det var något för en gammal frusen judisk vandrare, i vars stelrande blod minnena av framfarna släktleds spökaktiga bleka ghetton började krypa fram.

Benno Levin njöt. Det hade funnits tider då han längtat till ett fjärran land, till ett sagosusande Libanons cedrar och till tusenåriga brunnar, där kvinnorna i eftermiddagssvalkan samlades för att prata med varandra. Han hade sett för sig dessa

kvinnor. Högbarmade med svarta ögon i bruna ansikten och med små barn med svartlockigt hår och smidiga rörelser lekande vid sina fötter. De voro av hans egen stam. Där skulle han känt sig hemma som vid sin moders knän. Men allteftersom hans egna barn växt upp, gift sig och i sin tur fått barn, hade denna hans dröm om Palestina bleknat bort, och när hans enda dotter Betty blivit hustru till en svensk adelsman och övergått till kristendomen, upphörde han nästan helt att betrakta sig som jude och son av ett folk i försakingringen. Och nu kände han sig hemma i en svensk herrgårds trevna omgivning. Där var ändå på många vis bra mycket bättre än i ett torftigt Kanaan och på de hemlöshetens stigar som ledde dit.

Han lutade sig över bordet och nöp försiktigt i klänningen som Angela lagt ifrån sig. Så lyfte han den i båda händerna, och hans ansikte fick med ens ett förvirrat uttryck. En sådan liten lindebarnsklänning! Plötsligt släppte han den, som om den bränt honom. Han började rulla sin breda klockkedja som hängde över västen. Varför sydde Angela på en barnklänning? Med ens mindes han hur Betty brukade sitta och sy på liknande små plagg förr i världen när hon väntade barn. Hennes ansikte brukade då ha ett uttryck av djup och hemlighetsfull lycka. Det var som om hon sömmat på någon liten ängels kjortelfäll. Och här satt Angela och arbetade på just en sådan där liten barnklänning! Ja, hade han inte sett hur hon varit nära att

gömma undan den, när han kommit in i rummet? Varför nu detta? Han sade sig att hon kanske skulle ge bort den. Var det inte någon i släkten som skulle ha barn? Men hur han letade i sin hjärna kunde han inte finna någon just nu. Här skulle visserligen firas bröllop, dubbelbröllop till och med, men inte barndop, ännu åtminstone.

I detsamma kom Mat in i rummet med kakorna. Genast gömde han då själv den lilla klänningen under sina händer. Säkert var det inte Angelas mening att jungfrun skulle se den.

Men när flickan gått, satt Benno Levin kvar och dolde alltjämt klänningen under sina gamla ådriga händer. De darrade litet. Det var som om han just genom att gömma undan det lilla barnplagget för främmande blickar med ens förstätt vem som skulle ha det. Han kände sig sorgsen som om något för evigt gått förlorat för honom. Han såg så tydligt Angela för sig den gången för många år sedan när hon kommit till Ekered: en liten flicka som med barnsliga blickar betraktat honom vid matsalsbordet. Han hade känt sig dragen till detta barn med det ljusa håret och de svarta ögonen. Hon hade då fängslat honom mera än hans egna barnbarn. Och han hade sett sig om bland barnen och tänkt: en gång äro de stora, vuxna människor som skola sitta här vid detta bord. Och nu hade de vuxit upp, nu voro de stora. Sven var gift och hade själv hem och barn. Gotthard och Edla voro åtminstone inne i ett verksamt och naturligt liv och

tyckte sig väl ha en framtid framför sig. Men Angela, hans lilla Angela med det ljusa håret och de svarta ögonen, hon satt ensam och övergiven här om aftnarna och sydde på små plagg till ett barn. Hon skulle ha barn, men hade ingen far till det. Han knöt händerna i vrede. Vem är det? tänkte han. Vem är det som vänt henne ryggen? Jag skulle vilja se den uslingen.

Han kände ju hur maktlös han var — och dock! Angela så ensam och med ett barn på armen! Hon, den föräldralösa, som väl om någon borde ha haft en man som skyddat henne. Åtminstone Petra borde ha vakat över henne, tänkte han. Här ha vi alla varit runt omkring henne, en stor släkt, och ingen har frågat vart hon gick, ingen har hjälpt henne! Hon har varit bra ensam — så alltför ensam.

Han försökte ånyo säga sig att det kanske inte alls var så att Angela väntade ett barn. Hur kunde han tro något sådant? Hon sydde naturligtvis till någon annans barn. Men hans instinkt sade strax emot honom. Han mindes hur hon i trädgården på Ekered höjt ett ansikte som hemlighetsfullt skimrat emot honom. Hade han inte redan då haft en aning om att något hänt henne?

Nu öppnades dörren igen, och Angela kom tillbaka in i rummet. Hon satte sig på stolen mitt emot Benno Levin och skulle just åter taga till sig sitt arbete, då hon märkte att det inte fanns där. Så fick hon se att gamle Levin gömde den lilla ljusa klänningen under sina händer.

Nu vet han det redan, för det genom hennes hjärna. Hon sträckte ut handen.

— Ge mig mitt barns klänning, sade hon med en röst som hon icke förmådde hindra att darra litet.

Benno Levin lyfte händerna och räckte henne klänningen. Hon grep ivrigt tag i den. Hon höll upp den för honom.

— Är den inte söt? sade hon.

— Vem... vem skall du ha den till? frågade Benno Levin, och även hans röst darrade.

Då böjde sig Angela över bordet och såg upp till honom.

— Den är för mitt barn, svarade hon. Jag skall ha ett barn, ser du.

Benno Levin nickade sorgset.

— Var har du din man? frågade han allvarligt. För du skall väl gifta dig nu?

Hoppades han att hon skulle svara ja? Hon såg att han hoppades det.

— Han har rest. Jag skall inte gifta mig, sade Angela.

Med ens tyckte hon så synd, icke om sig själv, utan om honom. Han såg så bedrövad ut. Hon reste sig och gick runt bordet och lade sin arm över hans axlar.

— Det här skall du inte vara ledsen för, sade hon tröstande.

— Nej! Nej!

Benno Levin tog hennes hand och klappade den lätt.

— Nej. Men jag förstår det inte. Jag är väl för gammal. Jag hade velat se dig lyckligt gift. Vem är det?

— Även om du finge veta det, kunde du ingenting göra, viskade Angela. Han är gift förut. Han har en hustru i ett annat land. Nu är han hos henne.

De kände båda att Thomas Mellers namn svävade i luften omkring dem. Men ingen av dem uttalade det.

Benno Levin såg på Angela. Nu fattade han ej att han inte kunnat se det på henne. Hennes bröst stodo höga som svällde de redan av mjölk. Blusen stramade över dem. I själva armen som vilade över hans axel låg redan ett moderligt beskyddande och myndigt grepp, som ville hon taga hand också om honom, gamle man. Hon var ju en fåvitsk jungfru som älskat för mycket och i otid och som nu, efter forna åldrars uppfattning, rättvist skulle få lida för sin alltför stora kärlek, men när han mötte hennes ögon, såg han inte en skugga av fruktan i dem. Då kände sig gamle Benno Levin helt ödmjuk och underligt fattig inför denna unga Angela, som ensam väntade sin avkomma och livsfrukt, och inför den förtröstan som strålade ur hennes ögon. Han rörde skyggt vid henne som vid en biblisk kvinnas mantelflik. Det var som om hennes hud bränt honom likt en helig ökens hetta. Hon bar det mångtusenåriga livets eld inom sig, och den var alltför stark och glödande för honom som redan

börjat kylas av dödens svarta skugga. Och han gjorde en liten hjälplös och trött åtbörd, därför att han såg hur livet fortsatte att växa, medan han var dömd att vissna ner. Träd och blommor skulle alltjämt och i evighet skjuta upp ur den fruktbara jorden. I denna stund kände han en större släktskap med Angela än med sina egna barn. Ur hennes sköte skulle det rika livet spira. Bess, hans sonsons hustru, hade nyss varit nära att förblöda, och ett ofött litet liv hade följt med i denna flod av blod. Han hade sörjt över det. Han hade sin ras' starka längtan efter allt levande. Han skulle velat sträcka ut sina händer över en hel hjord av barn.

Nu borde han ju vara glad över Angelas glädje. Han mumlade också:

— Jag är så glad.

Men så avbröt han sig plötsligt. Han var inte glad åt det. Hon var ju ensam. Hon skulle ju komma att stå utan skydd.

— Nej, du är inte glad, sade Angela, som om hon förstått vad han tänkte på. Men jag är inte alls ensam. Jag har ju Petra.

— Petra är inte din man, sade då Benno Levin och måste le.

— Vi äro i alla fall två om barnet, sade Angela tryggt.

— Vad är det om? frågade Petra som nu kom in i rummet.

Men när hon såg gamle Levin och Angela, förstod hon genast att han fått veta deras hemlighet.

— Benno blev så ledsen, sade Angela och gick fram till Petra. Klänningen låg framme, och så talade jag om det.

— Jag tycker det är tråkigt att Angela är ensam, sade Levin brådskande liksom för att ursäkta sig. Men hon svarar bara att hon har ju dig, Petra.

Petra såg endast stolt ut. Benno Levin som iaktog henne förstulet märkte det till sin häpnad.

De ha funnit varandra i detta barn som skall komma, tänkte han då. De älska varandra. Det tycks vara nog för dem.

Men han tvivlade på att detta alltid skulle komma att vara nog för Angela.

Han såg Petra böja sig över Angela och lägga sin arm omkring henne. Det var en ny ömhet i hennes blickar, som han ej sett där förut. Brasan dånade i kakelugnen. Benno Levin slöt ögonen och kände åter ett oändligt välbehag komma smygande. Han undrade litet matt vad Betty skulle säga om detta som han nyss hört, men så tänkte han att det kanske vore bäst att inte berätta det för henne — ännu så länge.

När han nu såg på Petra och Angela igen, log han likväl en smula sorgset. Gammal som han var kunde han inte komma ifrån en känsla av att någonting ändå inte var som det borde vara. Han var också rent mänskligt nyfiken och skulle gärna gjort en hel mängd frågor.

Den där Thomas Meller — han hade ju bott i närheten av Nybo i somras. Nu mindes han att

Stellan och Paula talat om honom och berättat att Angela och han varit mycket tillsammans. Petra hade därtill en gång varit förlovad med honom. Det kunde inte vara någon annan än denne besynnerlige herre. Han hade ju i höstas rest tillbaka till sin hustru i Schweiz. Men när Benno försökte föreställa sig Angela, lilla Angela, i armarna på denne man, som väl ändå måste vara ett slags äventyrare, förmådde han det inte. Hon såg trots allt så oberörd ut.

I detsamma tittade Angela upp som om hon känt hans blick riktad på sig.

— Ät nu äntligen ett par kakor, sade hon och sköt leende fatet över till honom.

Då måste Benno Levin ta ett par för hennes skull. I detsamma hörde de hur en vagn rullade in på gården.

— Det är nog Gotthard som kommer för att hämta mig, sade Levin.

Nu rasade Bettys alla planer om att Angela och Gotthard skulle bli ett par. Betty kunde aldrig hålla sina tankar hemliga och hon hade också i denna punkt förtrott sig åt sin far. Han hade skrattat åt henne, men i hemlighet glatt sig åt tanken.

Men därute höll Gotthard in hästarna med ett häftigt ryck och ett utrop. En mörk skugga hade kommit farande över gårdsplanen och skrämt honom. Han hoppade ur vagnen och gick fram till hästarna. De hade varit nära att stegra sig. Men

den mörka gestalten stod redan där. Från köksfönstret kom en våg av ljus och lyste upp Adèles kritvita ansikte.

— Är det du? sade Gotthard häftigt. Vad vill du? Du kunde blivit överkörd.

— Så gott hade det varit, sade Adèle viskande. Då hade jag legat där nu under din vagn. Gotthard von Pahlen skulle kört över mig.

Han band fast tömmarna vid vagnen. Hon kom tätt intill honom.

— Tack för sist skall väl gossen säga? sade hon i hans öra.

Men han ville helst glömma den där stunden i ödestugan. Han sysslade ivrigt med tömmarna. Han var rädd att om han hade händerna fria skulle hon rycka dem till sig, och han hade inte lust att stå här på Ekas gårdsplan hand i hand med Adèle Holmström, om hon också var en född Silfverstjerna.

Nu var inte ljuset från köksfönstret över dem längre. Det var mörkt omkring dem. Hästarna flåsade litet. Det steg upp ånga från deras ryggar. Gotthard vände sig om för att gå uppför trappan, men Adèle slingrade sina armar omkring honom.

— Tack för sist skall väl gossen säga? sade hon igen, och hennes läppar sökte hans.

Fylld av blygsel och avsky, kände Gotthard hennes mun mot sin kind. I detsamma slogs dörren upp och Benno Levin kom ut på verandan väl påpälsad.

— Är Gotthard där? ropade han ner.

Han såg honom inte. Adèle slet sig ifrån Gotthard och gick uppför trappan.

— God afton, sade hon.

Benno Levin betraktade förvånad hennes förvridna ansikte.

— God afton, sade han kort.

Så gick han förbi henne och steg upp i vagnen. Hade hon velat ropa något efter honom? Hade hon velat skrika ut att hans dotterson varit hennes älskare? Hon hann inte säga något. Gotthard hoppade upp på kuskbocken. Han hade tänkt gå in och hälsa på Petra och Angela, men han vågade det inte. Vagnen rullade hastigt i väg.

När de kommit utanför gården, suckade Gotthard av lättnad. Benno Levin hörde det. Han hade velat böja sig fram och fråga, vad nu denne unge man, hans dotterson, kunde ha för bekymmer och hemligheter, men han höll inne med sin fråga.

Livet hade med alltför stark fart rusat emot honom denna afton. Hans hjärta kändes tungt av vad Angela nu förtrott honom, och han suckade helt beklämd, där han satt tillbakalutad mot vagnsdynorna.

Månen sken honom rätt i ögonen. Han slöt dem då, därför att han tyckte sig se en liten bekyttad gubbe, som var så lik honom själv, medlidsamt och klipskt nicka mot honom, tittande fram bakom månens runda lampkupa.

XXVI.

Agda Wising, om ett par dagar grevinna Agda af Sauss, stod ute i korridoren till en av Statens Järnvägars andraklassvagnar och tittade ut genom fönstret. Hon var en smula blek om kinderna och såg litet trött ut. Hon hörde sorlet från de andra inne i kupéerna. Stellan von Pahlens gälla skratt skar ibland igenom vagnshjulens dunkande, och varje gång hon hörde det ryckte hon till.

Det var inte underligt att hon kände sig trött. De två sista veckorna hade hon levat i ett enda oroligt jäkt. Gusten hade hon inte sett mycket till. Han hade varit upptagen med att anskaffa pass åt samtliga i den lilla truppen och med att ordna allt för resan. Han hade flera hjärtevänner i utrikesdepartementet som välvilligt biträtt honom, men ändå hade han själv haft mycket mera att göra än han var van att ha. Och Agda hade fått springa omkring i bodar med Frideborg. De måste ju skaffa sig en hel utstyrsel.

Också Frideborg hade nu fått pengar. Att det var Bernard som förskottsvis utbetalat en stor summa till Stellan, visste inte Agda ännu, men

Frideborg hade förträffligt reda på varifrån pengarna kommo och njöt både av dem och av att få anlägga en låtsad djup hemlighetsfullhet gentemot Agda. Hon var som en skata, den vackra Frideborg. Allt som lyste och glittrade drogs hon till.

Stellan hade allvarligt bett Agda se till att ej Frideborg slösade.

— Hon är en enkel flicka, hade han sagt med trutande läppar, så hon behöver väl inte så gräsligt mycket. Jag måste ha något själv också.

Agda hade klart skådat in i hans snåla själ, men ändå lovat att se till att ej Frideborg köpte allt på tok för mycket.

Ibland hade greve Gusten kommit upp till henne och berättat om alla sina bekymmer. Nu visste Agda att han i sin tidigaste ungdom haft en älskarinna, som hade varit gift med hans far och som följaktligen också var en grevinna af Sauss. Denna grevinna Lotty hade nyligen skrivit till honom från Berlin. Där hade hon tillsammans med sin mor ett slags mystiskt nöjesetablissemang — Gusten angav inte närmare av vad beskaffenhet. Emellertid tycktes det där etablissemanget hålla på att gå ikull av hennes klagande brev att döma, och det var ju inte heller så underligt i dessa tider i Tyskland, som inte precis voro avpassade för nöjen utan patriotisk betoning. Nu hoppades hon att greve Gusten skulle komma ner och hjälpa henne med att försöka förläna en mera fosterländsk och politiskt respektabel och sympatisk karaktär åt hennes nöjes-

institut. Gusten funderade därför på att inrymma sin kabaré i någon lokal på nedre botten i samma hus, vars övre våningar disponerades av grevinnan Lotty, och egentligen var det väl till och med detta, som givit honom idén till hela resan och hela kabaréföretaget.

— Den förtjusande Lotty kommer att bli ledsen då hon får höra att jag är gift, hade han sagt, men hon blir glad, när hon får veta med vem.

Och Agda hade grubblat åtskilligt över denna Lotty. Men Agda hade tvärtom en förkänning av att denna underliga grevinna Lotty kanske skulle komma att vålla henne en hel del obehag.

Gusten hade också berättat att han inte var konfirmerad. Först hade han trott att detta skulle hindra honom från att få kyrklig vigsel. Men när han sett hur ivrigt Agda omfattat den där planen att de skulle vigas i Ekereds kyrka, hade han förhört sig på en pastorsexpedition och då erfarit att den tillmötesgående svenska kyrkan icke alls hade några betänkligheter mot att välsigna även okonfirmerades inträde i det heliga äkta ståndet. Det fordrades bara att uthärda ett eller annat högtidligt samtal med kyrkoherden i socknen, varunder denne finge tillfälle att lämna litet grand grundläggande upplysningar i det religiösa och förberedande informationer om de eviga sanningarna. Och det skulle vara överstökad i en handvändning.

Och nu voro de på väg ned till Småland med morgontåget. Agda hade dragit en suck av lättnad,

när tåget äntligen rullade ut från stationen. Det hade varit ett liv och ett spring och ett pratande hit och dit, innan alla funnit sina platser. Kiss Nilsson hade envisats att från kupéfönstret hålla ut en påse risgryn.

— Det måste synas att det är brudpar som ge sig iväg, hade han fnittrat, och när ingen annan bryr sig om det, få vi styra om det här själva.

Och Agda hade tittat på denna massa av vita gryn som uppsluppet rullat iväg på perrongen. Det hade sett för löjligt ut. Folk hade varit nära att halka på de åt alla håll spridda risgrynen.

Men snart voro de ute på landet. Stora svarta skogar bugade sig utanför fönstren. En bonde körde sin häst på landsvägen. Vid en stuga viftade några barn. Ur en skorsten steg en fridfull rökstrimma. Och Agda mindes dunkelt hur hon själv som barn sett tåg fara förbi sina fosterföräldrar statarfolkets stuga där nere. De hade burit med sig alla slags människor. Hon hade skymtat deras ansikten i kupéfönstren, och hon hade då känt en sugande längtan efter de bortilande vagnarna. Och nu var hon själv på ett frambrusande tåg på väg till främmande länder, dit hon aldrig hade tänkt sig skola komma. Genast efter bröllopet skulle de fortsätta ned till Tyskland.

Men först var det bröllopsnatten. Den skulle de tillbringa där nere i Ekered. Var hon rädd för den? Det stack litet i kroppen då hon föreställde sig ensam i ett rum på den gamla gästgivaregården

med Gusten. Två sängar skulle stå bredvid varandra. Och så skulle ljuset slockna.

Skogarna därute bugade sig. Hon hade velat höra deras milda sus, men hon hörde bara hjulens rassel och dunkande och Stellans skratt därinifrån.

Konduktören gick förbi och kastade en blick in i kupéerna. Bell von Wenden kom ut och visade sin biljett. För en stund sedan hade hon inte hittat den. Hon hade en grön resdräkt. Munnen var rödmålad och såg besynnerligt konstlad ut i det bleka ansiktet. Hon gav Agda en liten blick och log. Och Agda ryste plötsligt till. Bell hade tagit av sig handskarna, och Agda såg på den smala blodröda munnen och de vackra smala händerna, vilka den där gången liksom sugit fast Agda och smekt henne, skänkande en sällsam vällust som hon aldrig förr så fullständigt erfarit utom kanske någon orolig natt i sina drömmar. Plötsligt kände Agda det, som om Bell varit hennes egentliga ägare — som om Bell var ett besynnerligt väsen som hon tidigare hade varit gift med och som lämnat henne blott i besittning av en halv oskuld, vars återstående hälft hon nu med lidelsefull svartsjuka bevakade.

Och just som Agda önskade att någon skulle komma ut i korridoren så att hon sluppe den farliga ensamheten på tu man hand med Bell von Wenden, var med ens hela sällskapet omkring henne. De skulle till restaurantvagnen för att äta lunch. Genom en dörruta såg Agda hur Gusten innan han gick ömt svepte en schal om sin mors knän. Ja, grev-

innan Carola var också med på tåget! Det var som om tanken på sonens bröllop i alldeles oanad grad livat upp henne, och trots Gustens protester hade hon, som eljes nästan ständigt låg till sängs, givit sig ut på denna resa.

— Jag vill se min Gusten vigas i den lilla vita kyrkan, hade hon sagt.

Kanske tänkte hon att hon i detta sonens giftermål med ett ofördärvat naturbarn äntligen skulle finna någon lisa för sin sargade själ och befrielse från den ruvande tanken på det onaturliga som hon menade vara förbundet med hans egen födelse.

Sällskapet drog Agda med sig genom hela tåget till restaurantvagnen. De väckte uppseende överallt genom sin högljuddhet. Man tittade på dem och såg kanske strax att det var ett bröllopsfölje som kom. Först gick Frideborg mellan Lilian och Alexandra. Både Alexandra och Lilian betraktade uppenbart med ogillande Frideborgs strålande mörka ansikte. Ett par stora oäkta örhängen hängde på zigenarvis i hennes vita små örsnibbar. Varje gång hon gick förbi någon av korridorens speglar kikade hon fram bakom Lilian för att fånga en skymt av sig själv. Josef Wahlbom, vilkens förtjänst det ju var att Lilian kommit med, vandrade bakom dem, och han såg nog att Lilian ibland stötte till Frideborg med en vass armbåge då hon trängde sig fram mot spegeln. Det gjorde honom ont. Peter trampade efter i hans fjät och hade besvär med att skydda sin höga hatt. Efter dem ramlade ungdomarna på. Kiss

Nilsson hade tagit Elias Vanselin under armen. Också Kiss knuffade ibland till den lille runde Elias och kiknade av skratt, då han såg hans skrämde min. Helst hade han velat skuffa honom av tåget. Men då skulle väl alltsammans gått i stöpet och det skulle ha varit som att slå sönder hela den tillämnade kabarén. Elias skulle ju bli deras första stjärna.

Ida af Idestam viskade med Bell. Hon bar en förtjusande hatt dragen på sned över pannan och med en stor bandrosett på ena sidan. Då och då vände hon sig om och pratade med Judy Rosenrauch. Hennes syster Bess och dennas man Sven, som utan svårighet hade erhållit ledigt från utrikesdepartementet, där man märkvärdigt nog ansåg att hans tjänster kunde undvaras, hade farit ett par dagar före de andra för att Bess som ännu var klen skulle få vila sig.

När de kommo ut på en plattform där blåsten ven emot dem stodo Tage Ehrencreutz och lilla Hertha, hans fru, där tillsammans med Jacob Levin och Dora Macson. De hade som av misstag stigit upp i en annan vagn och förenade sig nu med de övriga. Tage Ehrencreutz dröjde litet efter de andra och gick sedan tillsammans med Bernard Landborg och Paula in i restaurantvagnen. Han slätade ivrigt sitt hår. Den ljusa luggen hade blåst ned över ögonen. Han var full av entusiasm över det här företaget. Nyss hade han varit nere på Hönsekind, greve Gustens stora egendom i Jön-

köpingstrakten, där han ju hade uppsikten över vindsvåningens tavelgalleri, och nu hade greven bett honom komma med även till Berlin som smakråd. Tage hade ej beräknat att Hertha skulle vilja följa honom, men då hon helt oväntat hade envist yrkat på att få resa med, hade han måst foga sig i sitt öde. Han var alltid rädd för henne, och han hade verkligen hoppats slippa henne på denna tripp, som han ansåg eljes ha stora förutsättningar för att bli en enastående både lusttur och studieresa.

De upptogo två bord i restaurantvagnen. Tage såg först efter var hans fru slog sig ned och satte sig sedan raskt vid det andra bordet. När alla kommit till ro, rusade Stellan in. Han vacklade fram och åter på den smala gången mellan borden. Han kunde aldrig hålla balansen, när hjulen rullade under honom. Slutligen hamnade han storskrattande bredvid Frideborg, som lämnat en plats tom bredvid sig. Där slocknade plötsligt hans munterhet, medan han med arg min ryckte i hennes örhängen som han inte sett förut, och med en viskning som ekade i vagnen frågade han vad de kostat.

— En miljon, sade Frideborg och sökte glatt Bernards ögon.

Bernard Landborg såg genast ut. Det var Stellan som ivrigt föreslagit honom att sälla sig till det övriga bröllopföljet, och eftersom han just nu kunde få permission från regementet, hade han låtit sig övertalas. Men han var litet orolig för Frideborg som oupphörligt vädjade till honom, som om

han varit Stellans och hennes förmyndare. Också var det det att den här sista månaden hade Frideborgs kropp börjat svälla. Nu när hon ju ändå skulle gifta sig och bli fru, brydde hon sig inte om att snöra sig. Hon gick lätt bakåtlutad med förnäm min, som om hon bar på något dyrbart hon förvärvat sig i en affär. Hon hade alltid fört sig graciöst, men nu kom det något till, något lustigt omedvetet värdigt, som gjorde henne mer tilldragande än förut. Stellan fann det riktigt tilltalande. Han brukade smeka över hennes lilla runda mage och nyfiket fråga hur det kändes. Ofta gjorde han det till och med, som nu flera gånger på tåget, inför främmande vittnen. Han gav då också Bernard triumferande blickar som ville han övermodigt antyda att det var han, Stellan, som var orsaken till Frideborgs förändring. Men så brast han i ett kiknande skratt över alltihop.

Josef Wahlbom lutade sig fram mot Alexandra. Han var henne nu ständigt i hälarna. Genast kombinationen med Frideborg misslyckats hade han börjat pröva sin lycka hos Alexandra Vind-Frijs. Hon var rik och lät med ens oanade och mycket större möjligheter hägra för Josef.

Alexandra hade tagit emot hans hyllning med hemlig fröjd. Hon sög på hans smickrande ord. Allt som oftast hade han kommit lufsande upp i hennes våning i Stockholm, alltid med små svarta andaktsböcker i händerna. De voro en förevändning för hans besök. Men när han väl var inne, släppte

han alla de små böckerna huller om buller ifrån sig i något soffhörn. De talade sedan inte mera om dem, Alexandra och Josef Wahlbom.

Under dessa besök hade Alexandra så småningom börjat förnimma det som en oavvislig pliktsak för henne att ta Josef med och följa de övriga både till dubbelbröllopet och till Berlin. Vilket verksamhetsfält skulle icke de evangeliska tyska landen erbjuda en man som Josef Wahlbom! Kanske kunde han till och med på något sätt ansluta sin verksamhet till grevens kabaré. Inte menade Alexandra precis att han skulle uppträda på kabarén, men man kunde använda samma lokal och kanske värva publik för andaktsstunderna bland kabarépubliken.

För eget bruk hade hon redan komponerat en vid vit dräkt med ärmor som flaxade som änglavingar. Hon skulle leda församlingen i bön. Varför inte? O, varför inte? Var det tanken på dessa andaktsstunder som kom det att kännas så underligt ljuvt inom henne? Hon visste det inte. Men Josef Wahlbom hade ett sätt att på en gång aktningsfullt försynt och käckt trosfriskt vidröra henne som fått det att bulta så besynnerligt i hennes jungfruliga sköte.

Också nu vid bordet sköt han undan hennes hand och berörde den som i en hastig smekning bara för att räcka henne brödkorgen. Då sände hon en skrämmd blick till Lilian. Hon var så orolig att Lilian skulle märka något! Ännu hade Josef och

Alexandra inte riktigt beslutat sig för resan till Berlin, men de hade bett greven skaffa dem pass, om de i sista stunden skulle bestämma sig, och Alexandra hade till Lilians förvåning packat en väldig koffert — såsom hon till Lilian uppgav bara för att fara ned och vara med om bröllopen.

— Vad skall du med så mycket kläder? hade Lilian misstänksamt frågat.

Då hade Alexandra tagit henne i sina starka, nästan manliga armar och med en trohjärtad blick sett in i hennes ögon.

— Du litar ju alltid på din Alexandra? hade hon sagt.

Lilian hade grubblat sig sjuk över den frågan. Nu satt hon där och smågrälade på Peter. Hon kunde inte bestämma sig för vad hon skulle äta. Hon lutade sig över mot Alexandra för att be henne välja. Alexandra såg bara förstrött på matsedeln och gav den tillbaka till Lilian, som om hon ej vetat vad hon skulle göra med den.

Paula mitt emot dem betraktade Lilian, Josef och Alexandra med kloka, uppmärksamma ögon. Hon reste inte med för det konstiga dubbelbröllopets skull, utan därför att hon nu skulle få träffa Angela igen — och så Gotthard. Hon undrade hur Gotthard skulle se ut, om han skulle hälsa vänligt på henne eller ej alls bry sig om henne. Hon fruktade mötet och försökte förgäves morska upp sig.

Jacob Levin hade satt sig med Dora Macson vid

ett särskilt bord. De hade inte fått rum hos de andra. Dora såg ut genom fönstret och smulade utan att märka det sönder sitt kuvertbröd. Hon böjde ned huvudet så att Jacob inte skulle märka att hon gråtit på morgonen. Varför hade hon gråtit? Hennes man hade i ett anfall av dåligt lynne sagt att han skulle följa med dem till Ekered. Något så rysligt, en sådan gemenhet från Osborns sida hade Dora aldrig kunnat beräkna. Hon hade förut glatt sig så mycket åt detta tillfälle att under flera dagar vara ensam med Jacob.

På sista tiden hade deras förhållande icke varit särdeles harmoniskt. Nu hade Dora så säkert hoppats på att den här resan skulle bli till nytta för dem båda. De skulle åter finna varandra, väl borta från Stockholm och dess splittrande liv och oro. Och så skulle Osborn förstöra alltsammans och av ren elakhet följa med! Det var plågsamt nog att han visste om hennes och Jacobs förhållande, men nästan ännu värre var det att han gillade det. Nu visste hon att han satt i någon av vagnarna. Han hade just vid avresan träffat en bekant och gått in med honom. Hon förstod så väl att han nu satt i någon kupé ej långt ifrån dem och skroderade om tyskarnas framfart. Han mådde utmärkt denna tid sedan kriget brutit ut, och som en deg jäste han över alla bräddar.

Om morgnarna vid frukosten var det ett evigt rassel av tidningar vid deras bord. Macson slukade dessa tidningar. Hans ögon stodo på skaft efter

ohyggliga händelser. Bara jag vore där ute, brukade han sucka och knyta sin vänstra hand om en beskedlig bordskniv. Och Dora måste le för sig själv och tänka på vilken ynkelig figur denne hjälte vid frukostbordet och på restauranterna ändå skulle göra i en skyttegrav under en verklig fiendes bombardemang. Det fanns många sådana små svullna hjältar i Sverige just nu.

— Du har gråtit, sade Jacob Levin med ens skarpt till Dora. Varför det?

Hon höjde sina underbara ögon mot honom.

— Du upptäcker allt, mumlade hon. Osborn är med på tåget.

Jacob Levin bet sig i läppen.

— Är den borickan med? Varför i Herrans namn...?

Så avbröt han sig.

— Vi skola inte låta honom förstöra vår resa, sade han med ett plötsligt tonfall av överraskande ömhet. Se på mig, Dora. Inte skola vi det?

Då lyste Dora upp i ett leende. Hon sträckte fram händerna mot honom.

— Är du... tycker du då ännu om mig? viskade hon.

Läpparna darrade litet.

— Tyst, sade Jacob. De se på oss. Sitt inte där och håll mig i handen, lilla dumsnut. Nu fattades bara att Sally också kommit med.

Hur många gånger hade de skilts upprörda ända in i själen, mötts och försonats igen sedan i våras,

då de haft sitt stora uppträde om Hans von Pahlen och då Jacob tagit bort sitt och Doras barn? De kunde inte räkna alla dessa gånger. Men de höllo ännu fast vid varandra, ehuru Dora ofta hade häftiga gråtanfall över detta barn, Jacobs och hennes som hon icke vågat föda till världen, och ehuru Jacob ofta bittert ångrat sin andel i saken. Nej, de kunde inte skiljas! De stulo sig till hemliga stunder av het lycka, vilka dock ibland lämnade efter sig en kyla, som kom dem att betrakta varandra med flammande blickar rågade av hat. För Jacob Levin var Dora en tyngd i hans bröst. Han var ständigt misstänksam på henne. Han menade att om hon kunnat ge sig åt Hans, var hon också i stånd att skänka sig till andra. Han tog henne ständigt på nytt, sökande märkena efter en annan mans händer på hennes kropp. Nu hade han, fastän han var överhopad med arbete, skjutit över alltsammans på den hänryckte Vårdman för att få vara med Dora. Och så skulle hennes eländige make komma med!

Vid de två borden där borta skrek man och pratade i munnen på varandra. Jacob, som likväl varit en bland de allra första bland de många svenska judar, som skyndat att skriva in sig bland de skrånande tyskaktivisterna, sade mellan tänderna:

— Nu få vi åtminstone de där ur landet. Det är jag sannerligen glad åt. Det är som om man skickat i väg en väl emballerad korg fylld av en hop galande tuppar och skrikande hönor och kyck-

lingar till Tyskland. Väl bekomme! Ser du att den där Frideborg redan väntar en liten? Med vem kan det vara? Ingen kvinna är att lita på. Alla äro de i dessa tider beredda att lämna fritt genomtåg för hela arméer. Inte är Stellan fadern, det är jag då säker på.

— Stackars lilla Frideborg, sade Dora.

— Å, inte är det synd om henne, svarade Jacob. Mera synd tycker jag då det är om den sköna Agda. Hur har hon kunnat ta den där pussige greven? Nu kysser han henne på handen. Det äcklar mig. Det låter som om han smackade.

— Nå, så se då inte på dem, log Dora. Men nog blir det här två underliga brudpar.

I detsamma stelnade Jacob till. En dörr slogs upp i bortre ändan av restaurantvagnen och löjtnant Macson blev synlig. Han marscherade själv-säkert mellan borden. Tack tu. Tack tu. Här kommer den bålde krigaren! Han nickade åt de andra och kom så fram och stödde båda sina händer mot Jacob Levins och Doras bord. Han såg på dem listigt leende.

— Finns här plats för tredje man? frågade han.

Dora sände Jacob en bedjande min, och med ett ryck som om han tänkte draga upp ett träd sköt Jacob den tomma stolen bredvid sig från bordet. Osborn Macson satte sin servett ända upp under hakan. Över det vita tyget nickade hans rödmosiga ansikte. Dora visste att nu skulle han strax fylla luften med sitt idiotiska snatter. Han var alltid

pratsam och vid bästa lynne, när han fick något att äta. Hon stod inte ut. Hon reste sig från bordet och flyttade undan sin nyss ifyllda kaffekopp.

— Jag går, sade hon trött.

Så gick hon snabbt ut ur vagnen. Många sågo efter henne. Hon var så vacker. Hennes höfter gungade förföriskt. Men när hon kom ut på en plattform, blev hon en stund stående i blåsten. Nu voro båda hennes män onda på henne, och hon skulle få umgälla det. Hon fortsatte. När hon kom till grevinnan Carolas kupé; steg hon in. Grevinnan satt där blek med slutna ögon. Dora såg medlid-samt på henne. Så rörde hon lätt vid hennes hand.

— Får jag sitta här? frågade hon.

Grevinnan öppnade då ögonen och betraktade henne litet förvirrad.

— Jag väntar på min son, sade hon.

— Han kommer nog strax, svarade Dora.

Så sutto de tysta. Landskapet ilade förbi där-utanför, evigt detsamma, med skogar, klara sjöar, ovädersmoln som döko upp fantastiskt formade och försvunno igen. Nära att somna, ryckte Dora plötsligt till. Genom den öppna dörren såg hon hur greve Gusten och Agda kommo gående. Så stannade Gusten och drog Agda intill sig. De märkte inte Dora, men Dora betraktade dem med upp-spärrade ögon. Han kysste henne. Dora tyckte det var onaturligt med denna unga skönhet i den uppsvällde grevens armar. Men den undersköna Agda gav sig hän med ett hult leende, som om hon

varit fullt beredd att med ett slags religiös glädje och nästan salighet offra sig. Så försvunno de in i nästa kupé.

Strax därpå kommo Stellan och Frideborg. Också de stannade, Stellan alltjämt vacklande och gungande i takt med tågets rullning. Han tog okynnigt efter Frideborgs örhängen och petade till dem så att de dansade och klingade. Så bet han i ett med ett dumt flin, medan han klämde henne över magen.

Sedan försvunno också de, som om de varit uppträdande i ett besynnerligt skuggspel.

Efter dem blev Bell von Wenden synlig. Vad gjorde hon? Hon slog sina vackra händer mot glaset, som om hon velat slå sönder rutan och såra sig till blods. Hennes ansikte var blekt av ångest.

Bröllopsfolk, brudpar, tänkte Dora litet ängsligt. Så många medspelande i den här komedien! Men när hon nu såg Jacob Levin och Osborn komma gående sida vid sida, knep hon ihop ögonen för att slippa se. Hon tyckte inte om att se sin man och sin älskade i sällskap. Men de voro ju båda stora patrioter och ivriga medverkande i den groteska farsen, där judar och svenskar arm i arm pratade högstämnd smörja om hur deras förfäder blött tillsammans på Lützens slagfält och därför borde förkunna samma svenska lösen: att Jesu och Moses' Sverige hade att skicka soldater, guld, livsmedel till den för sin existens kämpande härliga protestantiska och germanska brodernationen,

XXVII.

De elektriska lamporna i rummen på den gamla gästgivargården vid Ekhults station brunno med ett blinkande sömnigt sken, som om de hade lust att slockna. De kastade ett svagt och melankoliskt skimmer över de storblommiga tapeterna. Uppe i taken summo fuktfläckar. Rummen voro låga, och utanför fönstren ruvade novemberaftonens mörker, fyllt av en dödsliknande stillhet så helt fjärran från städernas oroliga liv.

I korridorerna sprungo tjänstflickor av och an liksom vettvilliga inför det plötsliga åliggandet att betjäna alla dessa bortskämda stockholmsmäniskor. Det var inte vanligt, hade väl aldrig hänt förut, att Ekhults gästgivargård på det här sättet fylldes av alldeles främmande folk. Vårdinnan hade fått leja tillfälliga flickor från byn, som inte alls voro vana att passa upp. Fnissande och häpna gapade de på de främmande.

Gotthard hade mött vid stationen med vagn. Han förde Lilian, Peter, Paula, grevinnan Carola af Sauss och lilla Judy Rosenrauch hem till mamma Betty på Ekereds gård. De övriga av sällskapet

togo in på gästgivargården. Alexandra och predikanten hade tänkt att de skulle tjänstgöra som ett slags förkläden för de förlovade paren, som snart skulle vigas, men man struntade genast i dem. Det var ett liv och ett oväsen och ett prat överallt i rummen, mellan vilka dörrarna stodo vidöppna. Så många rum funnos där inte, och man fick packa ihop sig. Herrarna fingo ett par tre rum för sig och damerna lika många för sig. Sedan, sista natten innan de gävo sig iväg, skulle ju brudparen ändå flytta tillsammans, två och två.

Lille Elias Vanselin trippade av och an genom rummen med en kokett brokig schal över axlarna. Han frös och tyckte att den gamla gästgivargården var hisklig.

Stellan kikade in överallt där han inte skulle vara. Slutligen tydde han sig till Bell von Wenden, som han hittade nere i den stora matsalen där det mitt på golvet stod ett långt dukat bord, som trots dukningen såg skrämmande ödsligt ut.

— Bell, sade han och smög sig fram till henne där hon stod vid fönstret.

Hon ryckte förskräckt till och granskade honom, som om hon inte känt igen honom.

— Vad är det, Bell? Väntar du att någon skall komma fram ur mörkret därute? frågade han skälmaktigt.

— Jag vet inte, svarade hon tonlöst. Allting är så förskräckligt.

— Vad nu då?

Stellan höjde ögonbrynen.

— Den här resan, mumlade Bell. Det är som om någon ond makt föste oss ut ur landet. Och så den här kabarén Svenska Lösen, Värnamo-baletten, eller vad den nu skall heta. Vad kunna vi egentligen som är värt att visa upp? Jag, Elias och Agda äro ju ganska skickliga i dans. Dig har jag försökt lära också och Ida af Idestam kan ju både sprattla litet och kvittra en stump. Och så ha vi Kiss och hans råttor till dekorationer. Men det är också det hela. Och kan nu det bli en kabaré? Jag tycker Gusten är bra dum som inte bosätter sig på Hönsekind. Han är ju godsägare och född att leva i dynga. Och Agda skulle bli en grevinna och slottsfru, långt mer förtjusande än han någonsin kunnat drömma om. Men nu har han fått det här i sitt tjocka huvud. Varför gifter han sig för resten inte på Hönsekind? Där finns väl också någon liten ful vitstruken kyrkkåk.

— Lilla Agda svärmar för den här trakten, sade Stellan viktigt, och Gusten tyckte därför min idé att både han och jag skulle fira våra bröllop här var utmärkt. För resten vet du ju att han gärna följer med strömmen. Det är bekvämast för honom. Och jag tror inte han trivs på Hönsekind. Alldeles för många av hans underlydande äro släkt med honom, och det värsta är att de veta om det. De ha också hört för mycket om honom själv. De misstänka honom för alla möjliga fula streck. Och det göra de nog rätt i.

— Få människor äro så dåliga som de utmålas, om också några äro långt värre, sade Bell von Wenden rysande. Men det kommer ingenting gott av den här resan. Agda och Frideborg kunna ju inte alls språket. Hur skola de reda sig i Berlin?

— De ha ju Gusten och mig, sade Stellan beskyddande.

Bell gav honom en blick av förakt.

— Ni två? utbrast hon. Det är just någonting att ha.

— Nå, sade Stellan stött, du skulle naturligtvis vilja vara i Gustens och mitt ställe, när...

— Här är så mörkt i den här gästgivargården, avbröt Bell, åter rysande. Ser du inte att det elektriska ljuset inte vill brinna klart? Vad skulle vi hit för? Jag tycker inte om detta dystra nordiska allmogeland, dessa småländska urskogar. Här är för tyst — för nära döden. Det tvingar en att tänka.

Hon grep tag i Stellans mjuka arm och såg på honom med uppspärrade ögon.

— Jag måste hålla i någon, viskade hon. Du vet inte vad jag lider. Den där sköna Agda betraktar mig som om jag vore något ont djur som skulle hugga tag i henne. De dra sig ifrån mig, de unga kvinnorna. Och vad har jag gjort? Jag har givit dem min kärlek. Kan jag hjälpa att jag måste älska dem? Min kärlek är bättre än människens. Jag är kvinna själv, därför förstår jag bättre vad de behöva. Jag vet vad de längta efter och

hur deras tankar gå. Men sträcker jag mina händer efter dem, fly de. Det är inte för mig livet är till. Jag står utanför. Som liten var jag ett barnhusbarn. Och allt sedan jag blivit vuxen behandlas jag också som en sådan som inte hör hemma någonstades. Människornas blickar äro som kalla stålklingor. De sänka sig i mitt hjärta och det blöder.

— Du kan uttrycka dig, du, sade Stellan och klappade henne på axeln, liksom uppmuntrande.

— Men du, du förstår alls ingenting, utbrast hon då rasande. Det här dubbelbröllopet upprör mig. Två underbara unga flickor som kasta bort sig. Ni skola genast överge dem, det är jag säker på. Vad ha du och Gusten också för användning för dem? Varför du gifter dig, Stellan, det har jag nu liksom en liten aning om. Du, min gosse, gör aldrig någonting som du inte tror att du kan dra någon vinst av. Vad Gusten angår har väl hans nya så kallade religiositet bidragit att förvrida huvudet på honom. Det är löjligt, men han tror säkert att han gör en god gärning med det här giftermålet och att han behagar sin nyförvärvade himmelske bundsförvant. Men snart har han i virvlarna i Berlin glömt Gud och alltihop, och vad skall det då bli av Agda? Du kan tro att jag känner dem, de där virvlarna i Berlin.

Stellan visslade och såg nyfiket på Bell.

— Har du några adresser? Och är det nu Agda du mest förälskat dig i? undrade han.

Bell vände åter ansiktet mot den mörka rymden därutanför fönstret. Hon måste lätta sitt hjärta. Vad brydde hon sig om att det var den lymmeln Stellan som hörde på henne och att saliven fuktades kring hans läppar som om han nosat på några delikata läckerheter? Hon talade till det hemlighetsfulla dunklet därute. Hon såg inte stjärnorna som nu tänts uppe på himlen och sökte slå spröda trådar av ljus och silver i nattens mörka väv. Hon såg bara mörkret. En oändlig brunn av mörker, som hon stod vid randen av och var nära att glida ned i.

— Förälskad? Jag avskyr det ordet, sade hon. Det ligger så mycken brutalitet bakom det. Mäns brutalitet! Vad jag har här inom mig är ömhet. Jag skulle beskyddat Agda. Rört så varsamt vid henne. En ung flicka är någonting så oändligt sprött. Å, den där fina linjen som bildar höftens lätta svängning! Hennes kropp är en underbar dyrbar vas som bär en eldröd blossande blomma. Den blomman bryter en man — han sliter itu den. En kvinna som älskar den unga flickan bara smeker blomman, lockar den att sakta, varligt öppna sig. Två kvinnor som älska varandra ha så mycket att anförtro varandra i sin kärlek. Den ena finner den andras kropp som en återspeglning av sin egen. Världen blir harmoniskt fullkomlig. De le saligt, som om de funnit livets hemlighet.

Bell grät nu. Tårarna droppade från hennes ögon. Hon torkade inte bort dem. Till och med

Stellan, som i sin outtröttliga egoism ej kunde se eller rymma någon annan än sig själv, tyckte en smula synd om henne.

— Gråt inte, Bell, sade han tafatt. Du skall nog få någon.

Och, som om han plötsligt fått en lysande idé, genomströmmad av ädelmod:

— Kunde du inte försöka med Frideborg?

Han tog med sina händer över hennes ansikte, och de blevo våta av tårar. Men hon drog sig hätskt undan.

— Ja, vad skall du med Frideborg? frågade hon häftigt. Du är ju också en av den där sorten.

— Vad för en sort? viskade Stellan.

— Å, det vet du väl bäst själv. Du bryr dig bara om ditt eget kön. Och du skall ändå gifta dig! Vet du hur det kommer att gå med oss? Vi sitta i samma vagn och vi komma att stjälpas, då den med rasande fart styr ned mot ett bråddjup.

Stellan var nöjd, bara man talade om honom, vad det så var.

Men Bell hann inte säga något mer. Nu öppnades dörren och de andra fyllde hela salen. Löjtnant Macson och greve Gusten hade redan svept flera groggar, tillredda av medförda förråd, och voro röda som kräftor i ansiktena.

— Här är rasande otrevligt, sade löjtnanten och gnuggade händerna. Och kallt sedan så man ser sin egen andedräkt som en dimma.

Och whiskyångorna stodo verkligen som moln ur hans gap.

Elias Vanselin hade alltjämt schalen över sina knubbiga axlar. Han trippade runt bordet, jämkade på en gaffel här, sköt en tallrik från bordskanten där, som om han varit en den näpnaste piccolo till uppassare. Men allt vad han företog sig verkade teatraliskt och tillgjort. Han såg alltid ut som om han struttande rörde sig över en scen, medveten om att ha publikens blickar riktade på sig.

Nu kom han fram till Bell och Stellan som dröjde vid fönstret.

— Gråter Bell? frågade han och tog på sig en ömklig min.

— Nej, sade Bell trotsigt.

Stellan flinade.

— Gud, vad du ser rar ut, lille Elias, sade han ironiskt. Du är också en av rätta sorten.

— Vad för sort? frågade Elias Vanselin i sin tur. Elias Vanselin tyckte absolut inte om uttrycket, utan blev chockerad, i motsats till Stellan, som blev överförtjust blott man sysselsatte sig med och visade sig intresserad av hans person.

Gästgiverskan kom in. Hon balanserade på sina ådriga starka händer fat med rykande fläskkorv och impotatis.

— Jag har ingenting annat att bjuda herrskapen på, sade hon.

Men hon såg ändå självmedveten ut. Och de kloka gumögonen granskade dem allesammans,

fastän hon neg ödmjukt. Vägde hon dem inte, som hon nyss vägt korven i sina händer? Hennes man kikade nyfiket i dörren. I gästerna såg han bara en hop slantar. Med småländsk närighet hade han redan räknat ut vad allt skulle gå till och vad han skulle tjäna.

De elektriska lamporna lyste lika sömnigt och nedstämmande som förut.

— Jag trodde ett värdshus var ett muntert ställe, där en stackars frusen vägfärande blev varm i kläderna, viskade Kiss Nilsson och hostade litet. Jag har redan förkyllt mig.

— Äsch, Kiss, vad du alltid sjäpar dig, utbrast Ida af Idestam.

Hon tog hans arm och drog honom fram mot bordet. Men när de utan vidare tänkte slå sig ned framför de fullastade faten, höjde Josef Wahlbom vid övre bordsändan sina händer.

— Ett ögonblick, bjöd han med sin röst som var oljig av salvelse. Ett ögonblick, mina vänner! Ni torde inte ha något emot en kort bordsbön.

— Han är praktfull, stönade Kiss.

Men hur det var: de blevo ändå alla stående runt bordet, lydiga som barn i en söndagsskola. Det berodde väl inte på att Josef Wahlbom hade sådan makt över sinnena att han kunde tvinga dem att deltaga i bordsbönen, men de voro trötta och i deras öron ljöd ännu järnvägsvagnarnas gnissel som ett svagt surr och dunkande.

— Ack, gode Gud, bad Josef med hopknipna ögonlock, medan Alexandra beundrande sneglade på honom. Tack för att du i din ousägliga nåd låtit oss alla samlas här. Giv oss frid i våra hjärtan. Vi behöva det. Låt på bröllopsdagen den väna solen skina över de två brudparen och gör deras hjärtan ödmjuka så att de rätt må förstå dina ord och mottaga visdom från höjdene. På dig må allt bero. Och nu, gode Gud, täckes du välsigna mat och dryck och låta oss med måtta fröjda oss åt dina håvor. Amen.

Josef Wahlbom slog med ett soligt leende åter upp sina runda ljusblå ögon.

Man satte sig under ett livligt buller av stolar som skötos intill bordet.

— Det var mycket Gud i de där korvskruttarna, skrattade Ida af Idestam. Att Ordet vart kött visste jag, men inte att det hade blivit korv.

Gusten gav henne en tårdränkt blick.

— Skoja inte med höga ting, Ida, sade han sorgset.

Men resten av hans förmaningstal dränktes i ett otydligt mummel. Kanske var det de många groggarnas fel.

— Du ser konstig ut, Gusten, var allt vad Ida svarade.

Kiss hostade och började försiktigt äta. Bell hade lagt armarna på bordet och stirrade framför sig utan att kunna förtära något. Men predikanten högg för sig en väldig portion, och snart

skeno hans kinder lika starkt av flott som av andakt förut.

Jag skall nog förmå lära den käre Josef bättre bordsskick, funderade Alexandra för sig själv, där hon satt vid hans sida.

Löjtnant Macson spetsade en korvbit på gaffeln med mord i ögonen.

— Just nu när vi sitta här och förpläga oss gå kanske tyskarna till något ärofullt och segerrikt anfall, bullrade han gladlynt. De sticka bajonetten i en fiende som jag gaffeln i den här korvbiten.

Och han svängde med gaffeln för att slutligen föra in den i munnen.

— Var äro Dora och Jacob? mumlade han strax därpå och såg sig omkring med lömska blickar.

Men ingen visste det eller brydde sig om att veta det.

I detsamma blev det en liten rörelse borta vid dörren. En lång skranglig man trädde in, och det såg ut som om han under vilda protester från sin sida sakta, men oemotståndligt sköts in av värds-
husvärdinnans knotiga och starka armar.

Nu kom han fram till bordet med sin skärm-
mössa mellan händerna. Han hade ett dystert
fårat ansikte och ett par sträva röda mustascher.
Kiss, som först fick syn på honom, granskade
honom med oro. Han såg genast att det var hans
farbror, handelsman Hesekiel Nilsson vid Eka.
Men han hade inte någon större lust att högt för-
kunna sin släktskap med denna enkla person.

Handelsmannen betraktade sällskapet med dystra blickar. Kiss Nilsson kröp ihop bakom sin tallrik.

— Vad önskar ni, min gode man? frågade Josef och betraktade honom med överlägsen välvilja.

De dystra blickarna träffade predikanten. Han kände sig ej behaglig till mods. Det var som om denne enkle man med skärmmössan, vilken väl hade reda på Josef sedan hans tidigare vistelse på Eka och måhända också visste vad som pratats om honom och arrendatorsfrun där, även klart hade genomskådat hans planer på Alexandra Vind-Frijs. Ätminstone kände Josef det så. Men kanske var det fel. I sin förvirring lade han sin hand över Alexandras på bordduken. Alexandra spann.

Handelsman Hesekeel Nilsson på Eka strök sin sträva röda mustasch.

— Jag tänkte inte komma och besvära, sade han. Men frun här på gästgivargården talade om att min brorson skulle vara med bland herrskapen. Och därför dristade jag mig stiga på. Mitt namn är Nilsson, Hesekeel Nilsson. Jag äger handelsboden vid Eka, uti fall att de nådiga herrskapen skulle behöva något. Just i kväll var jag här med litet varor.

Löjtnant Macson stack fram sitt mosiga ansikte.

— Jag behöver ett par rakblad, skrek han. Jag glömde att ta med mig några mordvapen, fast jag bara tänker på krig.

— Vi föra också rakblad, sade Nilsson och bockade sig stelt åt Macsons håll.

Löjtnanten tumlade upp från bordet. Nu hade han fått ett nytt offer att kasta sig över, en ny proselyt att förvärva. Vacklande grep han tag i en av hornknapparna på handelsmannens grå kavaj. Det såg ut som om den där stadiga knappen var det enda som höll honom uppe.

— Vad säger ni om tyskarna? frågade han hest, en smula hemlighetsfullt. Härliga, va? Borde vi inte hjälpa dem? Vi behöva långa, långa män som ni. Och plötsligt med en lätt överhalning:

— Följ med till Berlin, vet jag.

I sin tidiga fylla hade Macson nu fått för sig att han själv skulle med till Tyskland, och förmodligen trodde han också att han skulle i fält.

Det började spela ett litet försmädligt leende kring handelsman Hesekiel Nilssons mungipor. Han skakade lätt på sig.

— Är herrn en av de herrarna som rest hit för att gifta sig? frågade han.

— Nej, Gud bevara mig, nej, sade Macson, jag är gift tillräckligt redan förut, och intet vare mig mera fjärran. Men jag skall fara ned och hälsa tyskarna att i gamla Sverige finnas ännu hederliga män sådana som herr Nilsson, vilka hålla deras fana högt.

Stellan sade till Kiss, elakt härmande hans läspningar:

— Nej, hör du Nilsson! Det här måste ju vara

din käre farbror. Din egen farsas bror. Stig fram och bocka dig för hökar Hesekiel, stackars lille Kiss.

Kiss skruvade på sig. Nu hjälpte det visst inte att han sökte sticka sig undan längre. I detsamma mötte han sin farbrors blick.

— Gud i himlen, det är ju käre farbror Hesekiel, fnissade den olycklige Kiss och halkade långsamt fram på golvet.

Han räckte fram sin fina frökenhand till hälsning. Handelsman Hesekiel slöt den i ett kraftigt grepp.

Så plötsligt, utan varning, brast han i ett skallande gapskratt. Han var känd för sitt glada skratt, Hesekiel Nilsson, fastän hans utseende var så dystert. Han brukade låta det ljuda i den lilla handelsboden där borta vid Eka, där Johan von Pahlen förr i världen köpt så många gotter.

Kiss tog generad ett par steg tillbaka. En rodnad blev synlig i hans släta, fjuniga ansikte.

Handelsmannen såg på honom och kunde inte höra upp med sitt skratt.

— Känner inte farbror igen mig? frågade Kiss i en ynkelig viskning.

Då teg Hesekiel och betraktade Kiss noga. Hans ansikte var åter lika slutet och dystert.

— Du ser inte ut som om du arbetat såsom far din och jag gjort i våra dagar, sade han nästan strängt.

Kiss gjorde en hjälplös åtbörd och fnissade på sitt vanliga sätt.

— Kiss är en duktig målare, sade nu Gusten medlande.

Han hade kommit fram till Kiss och lade vänligt sin hand på hans axel. Handelsmannen skakade på huvudet.

— Jag vill se det plank han strukit först, muttrade han.

Han tog Kiss' hand och höll den överdrivet försiktigt som om han varit rädd att den vore så skör att den kunde falla i bitar. Där Kiss stod såg han, fast själv ganska lång, liten ut bredvid den reslige handelsmannen. Hans kanstanjebruna lugg föll ned över den vita pannan. De blå ostadiga ögonen fingo en mer flackande blick än förut. Han föreföll inte bara att ej vara släkt med handelsman Hesekiel. Det var som om han varit av en helt annan ras än han. En fördärvad och förskämd ras, som lekte med laster och synder och smålog åt den Gud, som så strängt regerat Hesekiel och hans likar. Och här i den stora salen, där ljuset lät skuggor stora som svarta sagodjur uppföra ett besynnerligt spel, växte handelsmannen med den dystra minen och den sträva mustaschen så att Kiss till sist såg ut som en liten vanskapt dvärg bredvid honom.

Om Hesekiel lyft sin näve skulle han kunnat som ett intet krossa dessa unga herrars armar med de slappa svampmuskelnerna. Kiss kände något sådant på sig och gled längre tillbaka mot bordet.

— Hur skönt är det ej att se två fränder mötas, mässade Josef med munnen full av mat.

Handelsman Hesekiel gav honom en blick full av löje.

— Jag känner igen er, fastän ni inte tycks vilja känna igen mig. Ni predikade på Eka för två år sedan, sade han.

— Jag är glad att jag är ihågkommen, sade Josef Wahlbom och viftade med gaffeln så att Alexandra måste böja sig åt sidan. Jag hoppas mina ord inte föllo på hälleberget utan grott och burit frukt hundrafalt.

Men när han nu åter såg på handelsmannen, genomborrade honom tanken på Adèle som en syl. Han mindes hur han vid det sista bönemötet fallit ihop och gråtit inför alla de församlade. Så hårt hade han tryckts av att han syndat med den bleka Adèle. Då vågade Josef icke säga ett ord mer av fruktan att förråda sig.

Det blev tyst. Kiss fnissade på sitt dumma sätt. Han visste inte vad han skulle säga. Handelsmannen drog sig mot dörren.

— Du kan ju titta in till mig i handelsboden, Kristian, sade han.

— Kristian! Stellan skrek av skratt. Det låter så högtidligt. Kiss har blivit Hans Kungliga Höghet sviskonprinsen Kristian.

Kiss ryckte på axlarna.

— Jag kallas bland mina vänner och i förtroliga

lag alltid bara Kiss, läspade han förläget som ett slags förklaring till sin farbror.

Då brast handelsmannen åter ut i sitt skallande skratt.

— Kiss, upprepade han flera gånger. Tycker du att det låter fint? Du borde skämmas.

Så gick han, och dörren slog igen efter honom.

Bell som suttit som om hon ej märkt det passerade såg nu upp.

— Jag tror han föraktade oss, sade hon plötsligt. På den kunde man åtminstone se att han var av en annan sort än vi. Kanske är det han som är av rätta sorten.

Så skrattade också hon obarmhärtigt åt Kiss, där han alltjämt stod kvar och stirrade på dörren.

— Du skulle ju härstamma i rätt nedstigande led från en kung, sade hon. Hur går det ihop med den här handelsman Hesekiel Nilsson? Han såg inte så kunglig ut, enligt världsliga begrepp åtminstone.

Kiss trippade tillbaka till sin plats. Han kände sig förödmjukad. Beskäftigt petade han med gaffeln bland de kalla resterna på sin tallrik.

— Han hade i alla fall en underbar färg på mustascherna, sade han.

— Trösta dig med dem då, sade Stellan spydigt. Du kan ju måla honom. Säkert har han gömt kosing bland silltunnorna i boden. Det ha de alltid. Fast gör du ett porträtt av honom med råttor omkring sig i affären, får du nog smörj i stället.

Men Kiss var nedslagen. Löjtnant Macson började åter se sig omkring och undra vart hans hustru och Jacob Levin tagit vägen.

— De kanske inte veta att vi gått till matsalen, sade Agda. Jag skall gå upp och säga till dem.

— Å, för all del, inte skall fröken besvära sig, mumlade Macson. Men själv trodde han sig ej om att kunna ta sig upp för trapporna.

Agda stängde sakta dörren till salen. Hon var glad att komma därifrån. Hon såg dörren stå öppen ut till förstugan och gick ut på trappan. Himlen lyste av stjärnor. Hon tyckte mörkret sträckte vänliga armar mot henne. Hon älskade denna tystnad på landet. Den skrämde henne ej, som den skrämt Bell nyss. Hon drog djupt efter andan. Den klara luften gjorde henne gott. Hon var kanske litet rädd för Gustens röda ansikte därinne. I morgon, nej, en annan natt skulle hon vara ensam med honom i ett rum med två stora sängar. Var hon nu rädd att hon misstagit sig? Dolde sig icke någonstädes kanske här i det vänligt viskande mörkret en famn som det skulle vara en ljuvlighet att sjunka in mot? En ung man som skulle taga henne i sina starka armar. Och hon mindes Sven von Pahlen. De hade varit nästan barn då, men därborta i ladan den gången hade väl något av den stora kärlekens väsen med en mjuk vinge berört deras heta kinder. Honom skulle hon tänka på, när hon skulle ge sig till Gusten, så

bleve det mindre svårt. Men i nästa ögonblick fann hon det syndigt och beslöt att blott tänka på den som det var hennes plikt att älska och att skänka honom den kärlekens lust han behövde och som han hade äktenskapets heliga rätt till.

— Jag älskar, viskade hon och lyfte armarna.

Viskade hon det verkligen till den där röde svullne mannen därinne som ej kunde se någon i ansiktet, därför att hans blick beständigt ville irra? Kanske! Ännu trodde hon på sin uppgift att hjälpa och leda honom. Med små snabba steg sprang hon uppför trappan. Det var ett besynnerligt ljus i korridoren. Det var små sömniga lampor som skänkte det så sparsamt. Från köket därnere trängde stekos. Hon hörde prat och mummel från matsalen. En dörr stod halvöppen. Hon hejdade sig just när hon skulle stiga in. Hennes mörka ögon vidgades litet.

Dora, den ljusa underbara Dora, satt vid fönstret med ansiktet vänt utåt mörkret. Agda kunde höra att hon grät. Jacob Levin stod lutad över hennes stol.

— Varför skall du gråta? sade han sammanbitet, och hans ansikte var fyllt av hat. Tårar hjälpa oss inte.

Och han lyfte Dora, satte sig själv och drog henne ned på knät, strykande över hennes silkesben.

— Osborn kunde ju låtit oss vara i fred här. Nu sitter han därnere och skroderar och är krigisk, din käre man. Men gråt ändå inte för det. Alltid

hitta vi någon mörk vrå, där han inte kan finna oss. Kanske den där ödestugan du begagnat förut, för det plötsligt ur honom.

Men när han sade »den där ödestugan» skrek Dora till som om han slagit henne. I detsamma fick Jacob se Agda i dörren.

— Vänta de på oss? frågade han snabbt och gjorde sig fri från Dora som krampaktigt snott sina armar om honom och hårt pressade sin kropp mot hans.

— Ja, svarade Agda rodnande och skrämde.

Hon tyckte inte om att han skulle tro att hon lyssnat och iakttagit dem, men kände sig ändå het av vad hon sett. Dora i sin tur betraktade henne förvirrad.

— Jag kommer, sade hon.

Men när de nu alla tre stego ut i matsalen, Agda litet efter Jacob och Dora, höll Josef på att läsa från bordet.

Jacob Levin skrattade bistert.

— Få vi aldrig ett slut på den här aftonen? mumlade han.

Löjtnant Macson betraktade nyfiket honom och Dora.

— Var ha ni varit? frågade han så fort Josef tystnat.

Men de brydde sig inte ens om att svara honom.

Natten kröp in i gästgivargården. I alla rummen sovo de. Två kvinnor lågo dock vakna och lyssnade till de andras andetag. Den ena var Dora.

Hon låg i sängen bredvid Macson. Hon tänkte på allt som hänt sedan hon sist varit på Ekered. Ett ögonblick lyste lille Hans von Pahlens ansikte mot henne. Han svävade som en svag stjärnstrimma mellan gardinen och sängen, och hon suckade tungt. Jacob skulle visst aldrig heller glömma att Hans ägt henne. Han hade talat så elakt om ödestugan nu i afton igen.

Med en liten övergiven snyftning lade hon handen mot kinden, och fortsatte att se framför sig med vidöppna ögon.

Den andra kvinnan var Bell von Wenden. I hennes rum sovo Frideborg och Agda. Bell tyckte att det nu mitt i hösten var en sällsam doft av vår härinne. Hon tyckte att hon stod framför en blommande trädgård, men när hon sträckte ut handen, en stackars värkande hand, för att bryta en kvist, kom strax en vindil och förde den åt sidan så att hon ej kunde nå den. Hon hade velat krypa tätt upp mot Agda. Agda skulle mjukt tagit emot henne, och tryckt mot denna blommande fulla flickkropp, mot vilken hon förut så ofta tryckt sig, skulle hon glömma att hon någonsin stått utanför, gråtande av tomhet och ångest. Eller hon skulle velat smyga sig intill den muntra spotska Frideborg. Men hon vågade inte röra sig, då Agda efter det att hon lovat bli Gustens hustru alltid strängt hade avvisat henne och då Frideborg var så högljudd och bara brukade skratta gäckande åt allt det hon icke begrep. Så låg hon som en fånge med

händerna sträckta utefter sidorna. Så nära det sköna och ändå så långt borta! Hon visste att det därnere i Berlin fanns fullt av kvinnor som hon, som längtade efter varandra — och nu under kriget, då så många män voro borta, säkert flera än någonsin. Dem skulle hon söka upp, och lyckades det henne ändock icke att vinna någon för intet, skulle hon köpa deras ynnest och finna sig i att aldrig, aldrig uppleva att någon älskade henne för hennes egen skull.

XXVIII.

Dagen därpå var det vackert väder. Alla gästerna på gästgivargården gjorde promenader till Eka och Ekered. Redan på morgonen kom herr kyrkoherden på besök hos Gusten. Han var en liten sjuttioårig gubbe med en näsa som såg ut som en murken morot och en röst som ibland lät darrande som ett lindebarns eller en slagrörds, men med pigga, knipsluga ögon. Den svarta långrocken satt spänt om hans trinda lekamen. Gusten följde ej med de andra, då han nu skulle förvärva sig en tillfredsställande kristendomskunskap av kyrkoherde Morot. Kiss och Stellan skämtade med sin vän, medan denne däremot förblev orubbligt allvarlig och hade ett kvalt utseende som om han nu ångrade alla sina irrfärder på förbjudna och smutsiga marker.

Det hade frusit en smula under natten, och landsvägen var vit och hård. De promenerade nu fram på den. Allas röster läto hårda och skorrande i den klara luften. Alexandra Vind-Frijs i gräsgrön sportdräkt var ständigt vid Josef Wahlboms sida. Men Josef var i dag fåordig och nedstämd,

emedan han visste att ett sammanträffande med Adèle var oundvikligt. Löjtnant Macson hade lånat gästgivarens bössa och gått ut på jakt. Han måste döda något denna härliga morgon, det finge icke försummas.

Varje gång Dora hörde en fågel med tunga vingslag flyga upp i skogen tänkte hon med en rysning på att den bålde jägaren ute i markerna nu kanske skadsköt någon ung fågelhona. Och plötsligt flögo hennes tankar till hennes egen lille gosse, hennes förstfödde, som de lämnat ensam hemma. Han utvecklades och blev allt mer lik sin far. Det sörjde hon över. Hon ville inte gärna ha en ny Osborn Macson i hemmet. Det var redan för mycket med en.

Nu skymtade redan Eka. Kala grenar från parkens träd sträckte sig mot den klarblå himlen. En ko bölade inifrån ladugården, ett långdraget ängsligt ljud som länge dröjde kvar i luften. Vid grinden stod en mager kvinna med bleka kinder och håret i stripor som fladdrade i vinden. Josef ryckte till. Det var Adèle. Hon tycktes inte märka de andra. Hon lät dem gå förbi sig, och de betraktade henne litet undrande och tyckte att hon såg konstig ut. Det var som om hon vaktat Eka för främmande inkräktare. Men från sitt fönster hade hon sett dem komma och rusat ut för att träffa kolportören. När han nu närmade sig grinden, sköt hon fram som en blixtn mellan honom och den kraftiga Alexandra, som blev röd av

häpnad över denna främmande kvinnas oförskämhet. Adèle klängde sig fast vid Josefs arm.

— Här har du mig! Ser du mig inte? skrek hon med sin hessa röst, redan nästan ilsken.

Där stod Josef fasttagen. Han vågade inte se på Alexandra. Han kände att Adèle med en vass häxklo lätt skulle riva itu och flänga sönder hans uppbyggda luftslott.

— Goddag, Adèle, sade han, och rösten var bara som en viskning i Mamre lunder.

— Goddag, goddag.

Hennes stämman blev kuttrande.

— Kom med mig in. Ditt rum har jag bevarat.

— Jag har bott här en höst hos arrendatorn, måste Josef förklara för Alexandra, som stod kvar och stirrade på dem.

Men Adèle lät honom inte tala.

— Kom, sade hon åter. Du brukar ju själv alltid säga »Kom!» och »Kom med!» på dina möten.

Han måste följa henne. Den magra handen höll så stadigt tag i hans rockärm. Alexandra såg de båda försvinna in i arrendatorsbostaden, och hon gjorde en grimas av förbluffad besvikelse. Bernard Landborg som kommit litet efter de andra betraktade henne med ett spydigt leende.

— Vart tog vår gode predikant vägen? frågade han.

Alexandra bet sig i läppen.

— Han gick in med kvinnan där, svarade hon surt.

Bernard skrattade.

— Predikanter ha alltid en svans av kvinnor efter sig, sade han elakt. De locka med sin heliga Gud, men kvinnorna se bara deras sinnliga ögon.

— Å fy, det är inte sant, mumlade Alexandra.

De gingo uppför trappan och in på glasverandan.

I arrendatorsbostaden stodo Adèle och Josef Wahlbom framför det smutsröda draperiet som hängde över trappan. Det såg grellt och tarvligt ut i den ljusa dagern. Adèles ögon sökte Josefs, men han undvek besvärad hennes blick. Vad skulle han här att göra? Hur många gånger hade han ej bittert ångrat att han haft någon beröring med denna kvinna?

Men Adèles tankar sysslade endast med en enda sak: skulle han finna henne förändrad och åldrad? Hade han redan gjort det? Var det därför han nu vände sig bort?

Hon ryckte honom i armen.

— Vad jag har längtat efter dig, viskade hon sugande på orden. Jag har varit så ensam.

Han höjde med en djupt bedrövad min på axlarna.

— Herren ger oss alla våra kors uppå, svamlade han.

— Tala inte om Herren nu, sade Adèle otåligt. Se på mig i stället.

Varför bad hon honom jämt att han skulle betrakta henne? Hon var ju så rädd att han skulle finna henne förändrad!

— Jag vill visa dig kammaren. Din sängkammare — vår sängkammare... fortsatte hon ivrigt.

Så måste han följa henne uppför trappan, som draperiet gjorde mörk. Men Adèle slog upp dörren till deras gamla rum. Där var himmelssängen. Där stodo kommoden och skrivbordet. Genom fönstret såg man den gyllene höstdagen skimra.

Här syndade jag, tänkte Josef sorgset. O, vilken gruvlig tid!

Den tycktes honom nu så oändligt avlägsen. Med en rysning såg han bort på sängen. De där vita dammiga omhängena hade länge förföljt honom i drömmen. Hans kinder liksom sjönko ihop. Hans haka föll ned. Han såg ut som ett barn som vill brista i gråt. Men Adèle märkte det inte.

— Ja, här har du mig igen, sade hon nästan glatt. Nu tar vår sängkammare åter emot oss. Ingenting är förändrat här. Det är precis som för två år sedan. Minns du hur rädd jag var, när jag smög mig ned för trappan, att min man skulle höra mig?

Hon skrattade föraktligt:

— Jag hade ej behövt vara ängslig. Han sov, den drasuten. Också sedan har jag ibland gått och lagt mig här. Då har jag inbillat mig att du ännu varit hos mig. Hela rummet har varit liksom genomträngt av dig.

Han visste inte hur han skulle kunna avbryta

henne. Han ville bara fort komma därifrån, och han drog sig försiktigt mot dörren.

Men när hon såg att han redan ville gå, blev hon alldeles förtvivlad. Tyckte han verkligen inte om henne längre? Hade hon så förändrats att han ej ville stanna?

Med ett litet hest rop kastade hon sig mot hans breda bröst. Han tog inte emot henne, lyfte inte sina armar för att röra vid henne, och hon gled ned på golvet. Hon slöt en sekund ögonen och tyckte att hon föll, föll. Eftersom han inte längre ville motta henne i sina armar och smeka henne med sina varma händer, skulle kärlekens eld sålunda för alltid slockna för henne? Det skulle inte finnas någon glöd mer för henne, inga kyssar mer? Hon skulle vandra i en kall värld, frysande därför att ingen man längre sträckte sig efter henne. Hon glömde att hon nyss haft unge Gotthard von Pahlen i sin famn och känt detsamma då, medan hon uppfört samma scen. Men den lilla ömhet hennes hjärta verkligen rymt hade hon skänkt Josef Wahlbom, och det andra hade hon blott gjort för att förbereda sig och göra sig skicklig till mötet med honom, hade hon ju sagt sig. Och nu rörde Josef henne inte. Men hon *måste* vinna honom på nytt! Allt inom henne reste sig emot detta kallnande och utslocknande.

Med en åtbörd, nästan rörande i sin fruktansvärda ödmjukhet och sitt brinnande begär fast den hos henne var så vanlig, strök hon med sitt torra

hår mot hans knän. Han såg ned på henne. Det var som om en hund funnit sin herre och nu tiggde om hans barmhärtighet.

Men hon förmådde inte längre väcka några känslor hos honom. Han hade i grunden alltid fasat för henne och velat fly henne. Endast denna kroppens horiska lusta, som inte fått utlopp hos någon annan, hade han för två år sedan låtit gå över henne likt en höststorm som skakat dem bägge. Han hade då mötts av en kvinnas köttsliga extas, sådan han aldrig förr erfarit. Han kunde ej glömma det och han hade svårligen försyndat sig, men hon hade svept in sig i hans och sina egna ännu mera brinnande begär och kallat det kärlek. Nu trodde hon helt visst att han på nytt skulle överlämna sig åt dessa orena famntag.

— Kom tillbaka i mitt tomma rum igen, kved hon. Du måste fylla det. Så länge har det varit tomt. Jag vill, jag måste ha in dig igen.

Hon såg inte hans min av avsky. Talade hon om sitt eget sköte? Bjöd hon honom icke att på nytt fylla det, värma det? Hon visste nog tydligare ord för det, och han bävade för att hon skulle börja använda dem. Men hon talade kanske bara om denna kammare, som så länge väntat honom. Dock, hon själv hade ju också varit ett sådant övergivet rum. Nu skulle hon törhända be honom att stiga in i detta andra tomrum!

Förgäves lyssnade hon efter hans svar. Hon strök sig på nytt mot hans knän. Hon ville inte

tro att han så helt glömt henne och vänt sig ifrån henne.

För att få ett slut på det böjde sig Josef ned och lyfte upp henne. Men då snodde hon sig intill honom som en orm. Hon slog sina armar kring hans hals och trugade sin mun på honom.

När han då ej besvarade hennes kyssar, tyckte hon att hösten med ens kom över henne. Nu var hon en gammal kvinna, vilkens famntag ingen ville njuta. Det blev iskallt omkring henne. Hennes läppar slappnade. Hon tog åt sig sina händer och såg på dem. De voro tomma skålar. Aldrig skulle de mera fyllas.

Ändå ville hon inte släppa honom. Var hon verkligen så gammal? Ännu var hon icke fyrtio år. Ännu borde hon kunna behaga. Men höstens tyngd var väl över henne.

Hon såg på honom med sina bleka ögon. Det blev en röd rand omkring dem. En rand av tårar och blod som ej ville bryta fram. Och med ens längtade hon bort från arrendatorsbostaden, där hon bott i så många år. Hon längtade bort från Eka, bort från denna frysande höstliga park. Hon ville inte längre gå omkring här. Nu när Josef ej mera brydde sig om henne, hatade hon till och med detta deras rum som hon så vårdat sig om och som, alltsedan han for, varit hennes enda tillflykt och hemliga fröjd.

Kanske föresvävade henne i detta ögonblick av förödmjukelse och ångest ett plötsligt begär att

börja ett nytt liv, helt olika det hon hittills levat. Något måste förädlas, bli nytt, skapas om! För första gången under alla dessa år förstod kanske Adèle ända in i sitt väsens innersta hur hopplöst tom och förvirrad hennes värld varit. Och i detta ögonblick, då hon insåg att hon för alltid mistat det enda som för henne varit dyrbart, tändes hos henne en längtan efter förnyelse. Men hennes hjärta och sinnen voro ej synnerligen mottagliga för sådana tankar. De kvävdes i hennes outhärdligt bittra besvikelse.

Äntligen lossade tårarna.

— Tag mig, grät hon hopplöst. Gör mig glad igen.

Josef sökte efter några tröstens ord. Alltid brukade han ju vara så redo med sådana. Men i dag kunde han ej finna några. En gång hade deras kroppar varit förenade i hejdlösa famntag. Nu voro de främmande för varandra. Herren hade gripit sin tjänare i mantelfliken och fört honom bort från denna onda kvinna och detta usla förförelsens redskap.

— Jag måste allt gå nu, sade Josef oroligt.

Han tänkte på att de andra kanske nu undrade varför han dröjde borta så länge. Han tänkte också på Alexandra som sett så hätsk ut, när han lämnat henne.

— Gå? Skall du verkligen gå? eftersade Adèle.

Hon grep famlande efter honom. Om han gäve henne om så blott en enda kyss, skulle hon åter

blomma. Hon väntade trots allt på den. Hon såg trånande på hans röda svällande läppar som ej gjort minsta antydning att besvara hennes kyss för en stund sedan.

— Kom, sade hon och ville dra honom bort till himmelssängen. Här ha vi legat och haft oss så många gånger, du och jag. Minns du inte, hur vi skrynklade lakanen och kastade oss över varandra? Vi skreko av lusta. Du rosslade av njutning hos mig. Minns du inte?

Men Josef ryckte sig lös. Han stod inte ut längre.

— Sök Jesus, det är fru Holmströms enda räddning, sade han strävt.

Det blev rött för Adèles blick. Hon blinkade och blinkade, men det röda dansade som en fana framför henne.

— Djävul, tjöt hon med ens. Ut med dig då, din djävul!

Josef Wahlbom smög sig mot dörren och sprang nedför trappan. Han flydde allt vad tygen höllo. Han kunde inte annat. I förstugan stötte han emot arrendatorn, som häpen betraktade honom.

— Å fan, skrek han plötsligt till, som han brukat göra på den tiden innan han blev omvänd och frälst. Han skyndade sig att överslåta:

— Å, jag menar förlåt, förlåt mig! Gud give Holmström och oss alla sin nåd och förlåtelse!

Bad han Gud om förlåtelse för att han åkallat Satan i samma ögonblick han flydde ur hans garn,

eller bad han arrendatorn om ursäkt för att han ägt hans hustru och för att han nu avskydde henne mer än någonsin? När han ilade hän över gården, svepte han noga om sig sin vida ulster, som om han sökt skydda sin kropp för den galna kvinnans angrepp.

Däruppe i rummet med himmelssängen stod Adèle kvar. Hon famlade med tomma händer i luften. Hon längtade efter något att gripa efter och riva i. Till henne hade alltså hösten verkligen kommit. Hon hukade sig ned som lurade hon på något. Alltjämt var det röda skimret framför hennes ögon. Hennes eget besvikna rasande blod hade skjutit i en brusande flod upp mot hennes ögon. Det susade för hennes öron. Händerna vredo sig spasmodiskt.

Med den magra kroppen spänd som en båge tassade hon omkring i rummet. Med handflatorna kände hon på kommodens glatta yta. Hon rörde vid handkanna och tvålkopp. Nu var hon vid skrivbordet. Också det rörde hon vid. Hon såg inte den strålände dagen som blänkte så vackert mot fönsterrutan. Det var som om hon ej kunde förmå sig till att fatta att han, som en gång varit hennes eldige älskare, försmått henne och flytt ifrån henne. Hon tyckte att han ännu fanns överallt här i rummet. Det var som om hon snuddat vid hans hud, då hon tog på möblernas ytor. För henne hade detta rum blivit till kolportören Josef Wahlbom, blivit till hennes älskare. Varje gång hon gått upp

hit hade det varit som att gå till ett möte med honom. Han hade spunnit sin hud omkring bord och stolar. Luften hettade av hans andedräkt. Nu rätade hon upp sig och såg sig omkring. Så förvreds hennes ansikte som om hon smakat på något outsägligt beskt. Långsamt som om en kall sten sjunkit ned i hennes sköte förnam hon det äntligen. Josef hade glidit ut ur hennes liv. Stenen pressade mot hennes sidor. Det var som om den pressat ur henne alla de lystenhetens och begärets ångor som rykt och bubblat inom henne. Händerna blevo klibbiga av dem. Hon var icke längre åtrådd. Ingen begärde henne mera. Ingen skulle kasta sig intill henne och tigga henne om att hon skulle ge sig. Det var höst. Allt visnade ned. Hon också.

Hennes man avskydde henne. Om hon hade haft några barn, skulle de nu varit omkring henne. De skulle värmt hennes knän, viskat omkring henne. De skulle ha höjt små klara röster, liksom fågelungars skrin, i rummen. Men hon hade inte velat föda, Också i det hade hon förött sitt liv.

Hennes händer grävde mot hennes arma bröst.

— Jag dör, viskade hon. Jag dör.

Ja, det kändes sannerligen som döden. Den enda lycka hon erfarit var den köttsliga extasens lycka, njutningen av att brinna mot en mans lemmar. Nu när detta förnekades henne fanns det ingenting kvar. Kunde hon finna andra män, sådana ungdomar som Gotthard von Pahlen kanske? Nej! Nej! De skulle känna det i luften omkring

henne att hon var försmådd. Kastad åt sidan! Hennes ögon skulle tala om det för dem. Dessa två år hade hon trott sig vara älskad. Hon hade haft minnet av stunderna med Josef att passa på. De hade närt henne, hållit henne uppe. Nu föllo också de samman. Ingenting fanns kvar därför att han med avsky vänt sig bort ifrån henne. Höst! Ingenting är så förfärligt som en liderlig kvinnas höst — när brunnarna torkat upp och törsten ändå finns kvar.

Adèle smög sig fram till spegeln. I glaset såg hon sitt tärda ansikte. Hon hatade det: den bleka smala munnen, ögonen som hade fått djupa skuggor omkring sig. Och nu skulle här firas bröllop, två bröllop, dubbelbröllop. Tvenne sälla par skulle vigas i kyrkan, och hon var bjuden med på festen hos fru Betty von Pahlen på Ekereds säteri. Hon hade låtit sy sig en bröllopsdräkt bara för detta tillfälle. Skulle hon inte se ut som en vålnad i den? Och allt som var kvar hos henne var nu denna svidande avundsjuke mot alla andra, mot alla dem hon trodde lyckligare lottade, vilken alltid värkt inom henne. Nu blåstes den åter upp inom henne. Den blev till en ond böld som smärtade bara hon vågade röra sig. Också hon kunde ha gift sig med en fin och bildad man, men hon hade i stället kastat bort sig på den simple arrendatorn, den knölen. Nu skulle hon sitta som ringaktad gäst vid andra, så ojämförligt mycket obetydligare kvinnors bröllop med dylika bildade och fina män.

Plötsligt dök Alexandra Vind-Frijs' ansikte upp ur denna bolmande rök av känslor och tankar. Hon hade sett ut som om hon haft någon slags rättighet över kolportören Josef. Ja, hade hon inte rent av försökt hindra Adèle att komma fram till honom därnere vid grinden? Det fanns säkert en annan kvinna bakom detta förräderi, kanske var det just den där långa med den skarpa näsan? Därför var det Josef blivit kall för henne! Det var som en liten tröst att den där kvinnan var ohyggligt ful och mycket äldre än Adèle själv. Hade han kanske också haft andra? Han såg inte ut att ha lidit någon brist på kärleksnöjen och kyssar. Han ångade ju riktigt av dem. Strax retades hennes inbillning. Nu såg hon honom i famnen på en ung flicka. Sällsamt: hon njöt av det. Han lade armen om hennes liv. Flickan skälvde av lust och även av blygsel. Han löste hennes kläder. Nu voro de här — här i himmelsängen. De kröpo intill varandra. De kysstes.

Adèles blickar föllo med ens mot sängen. Hon sprang fram med ett skrik. Hon ryckte och drog i de vita gardinerna som dolde bädden, fallande i mjuka vingar över den. En gång hade de där skrymtaktiga skynkena gömt henne och Josef Wahlbom. Adèle fastnade med händerna i dem. De voro som levande väsen. De ryckte, de slingrade sig om hennes handleder. Adèle kämpade vilt med dem. Med ett skärande krasande ljud som lät som ångestsuckar sletos de nu loss från stängen

som hållit dem uppe och sjönko ned på sängen i en pösande hög.

Adèle såg på de nedfallna gardinerna med ett ont triumferande leende. Där lågo de. Hjälplösa sågo de ut, bleka, nej sjaskigt grå och använda som övergivna kvinnor. Hon kastade sig raklång över dem, sjönk in mot dem, inandades deras lukt av gammalt damm och ingrodd smuts. En spindel kröp lurande fram, men hon märkte det inte. Hon hörde inte heller att arrendatorn öppnade dörren och tittade in på henne. Han brukade aldrig gå dit upp. Men nu hade han hört bullret och sprungit uppför trappan.

Han såg tyst på Adèles skakande rygg.

Men han gjorde ej en rörelse för att gå fram till henne.

Den underbara gyllene höstdagern spelade och lekte därutanför fönstret. Arrendatorns ögon glimmade till. Så stängde han försiktigt dörren och gick långsamt nedför trappan som så ofta knarrat, då Adèle smugit sig utför den efter sina kärleksnätter med kolportören Josef Wahlbom.

XXIX.

I salongen på Eka hade det med ens blivit fullt med folk. Petra kände sig en smula illa till mods. Det var inte bara det att det lugna Eka plötsligt erhållit ett helt annat utseende sedan alla dessa människor trängt sig in här, pratande och skrattande på det mest ogenerade sätt, men hon hade fått ett litet hugg i bröstet, då Tage Ehrencreutz med ens stigit fram och presenterat sin hustru Hertha. De hade betraktat varandra forskande. Petra hade en känsla av att Hertha hört allt om henne och visste att det varit hon som så när hade hindrat Tage att komma tillbaka till henne. Så snart hon kunde hade Petra därför dragit sig undan från henne. Tage Ehrencreutz var det tydligen meningen att hon aldrig helt skulle komma ifrån. Nu stod han lutad mot ryggstödet på soffan med griparna. Mindes han väl att just i den soffan hade han och Petra sent en afton suttit? Han hade lagt sin hand i hennes knä, och hon hade varit mycket nära att bli hans, då Angela plötsligt kommit nedför trappan och kallat på henne.

Petra stod borta vid spegeln och såg på honom.

Hur hade hon kunnat bli hans? Han var den ende man som någonsin ägt henne. Nu var det som om hon därigenom fortfarande tillhörde honom på något djupt väsentligt vis. När hon betraktade honom var det som om något darrat till inom henne, som om något djupt inne i hennes innamäten, djupt därinne i hennes kropp, känt igen honom och sugande velat närma sig honom på nytt.

Det är bara därför att jag levat så ensam, tänkte Petra beklämd. Nej, det är därför att jag aldrig riktigt haft någon annan. Jag borde ha haft andra.

I detsamma mötte Tages klarblå glänsande ögon hennes. Han log mot henne. De hade ju bara famnat varandra? Nej, ett stort, stort stycke av henne själv, det viktigaste av allt hos en kvinna, hade av en slump fastnat på honom och slitits sönder av honom. Det var det där av henne själv som ännu tycktes dröja mot hans knän, som ropade på henne. Hon gick snabbt fram till honom.

— Vad tänker du på? frågade hon häpen över sig själv.

— Jag tänker på när jag var här sist, sade han självkärt leende. Det var ju en härlig tid. Ja, jag får verkligen tacka för sist.

Ja, han mindes ännu. Men då erinrade hon sig hur han där på Ösa i somras kommit ut ur fru Isa Landborgs sängkammare. Han hade sett ut som

ett ungt mätt djur — på något sätt glänsande av det han nyss upplevat.

— Jag skall resa med till Berlin, berättade han. Ett alldeles nytt liv börjar kanske nu för oss alla.

Hon såg att han vädrade äventyr. Han skakade den ljusa luggen ur pannan. Så rörde han vid hennes hand. Det kändes som en lätt och öm smekning. Petra blev blek.

— Rör inte vid mig, sade hon hastigt andlöst.

Men han såg på henne uppifrån och ned med en blick som sade att han var väl medveten om att han en gång tagit henne helt i besittning och erfaret räknade med att hon åter ville bli tagen.

— Trivs du här fortfarande? frågade han förtroligt. Blir här inte litet enformigt?

Petra nickade. Men hon förstod att han måste tycka att hon levde ett tråkigt och ensamt liv långt borta från storstadens förströelser och att han trodde, ja att han var övertygad att hon saknade honom. När Petra nu såg sig omkring bland de andra, var hon i alla fall glad att hon inte hörde till dem. Hon tyckte att deras röster klingade skorrande falskt. De rörde sig, de pratade, men det var som om de gått i en trång cirkel som de inte längre kunde stiga ur. Även Agda och Frideborg hade nu kommit innanför denna cirkel. Petra såg genast att Frideborg väntade en liten. Hon visste inte riktigt varför hon inte tyckte om det. Var det kanske det att Frideborg nu skulle bli gift, medan Angela skulle föda sitt barn ensam, med

säkerhet utsatt för andra människors klander och onda blickar? Det var som om det skett henne mera orätt nu, eftersom Frideborg skulle skyddas. Petra såg också Bell von Wenden glida mellan de unga kvinnorna. Hennes mun var så onaturligt röd, och hennes ögon fingo ett simmigt trånande uttryck, när hon betraktade Agda eller Frideborg. Händerna kommo fram liksom för att smeka och hennes knän rörde sig oroligt. Elias Vanselin trippade omkring som en nätt liten flicka, vickande på sin kvinnligt runda och stora bak i de åtsittande ljusa benkläderna. Stellan skrattade idiotiskt. Nej, Petra hade svårt att fördra dem. Satt inte också Alexandra där och väntade trånsjukt på sin kraftfulle predikant?

Tvärs över rummet mötte Petra Angelas ögon. De hade ett ängsligt frågande uttryck. Jacob Levin stod lutad över henne med sin vassa huggprofil snuddande nära hennes ansikte.

Varför var Angela ängslig?

Petra kunde ju inte höra att Jacob just då sade:

— Jag måste undersöka dig. Det är bäst att jag gör det nu genast.

Men Angela ville inte bli ensam med Jacob. Hon sökte undvika att se på hans mun. Så den hade bitit sig fast vid henne! Hennes kinder blevo blossande röda.

— Är du rädd för mig? frågade han och såg skarpt på henne.

— Nej, o nej, svarade Angela.

— Kom då! Vi kunna ju gå upp till dig.

Angela måste då motvilligt följa honom uppför trappan.

— Jaså, här bor du? sade han och steg utan vidare på. Det är märkvärdigt sådan ro det finns här på gamla Eka.

Solen föll över mattan och lyste i takkronornas prismor så att de blixtrade. Jacob gick fram till fönstret och såg ut.

— Vad jag tycker om den här parken, pratade han på. Vad den är vacker! Och så sjön där borta! Det är en idealisk plats att föda ett barn på, eller hur? Jag skulle önska att jag hade ett sjukhus till, som skulle vara förlagt hit. Men det bleve förstås för långt för mina bortskämda patienter att resa. Ta nu av dig.

Angela stod bakom med händerna knäppta över bröstet. Hon såg ängsligt på hans smärta rygg. Hans inträde hade stört lugnet i rummet. Eller var det bara det att hennes hjärta klappade så hejdlöst? Tårarna kommo henne i ögonen.

Han vände sig raskt om. Hans ansikte log, men munnen blev fuktig och blossande röd.

— Varför klär du då inte av dig? frågade han. Är du verkligen rädd för mig?

— Ja, viskade hon.

Då gick han mot dörren.

— Jag tål inte pjåsk, sade han brutalt. Du borde tänka på att det är för barnets bästa. Det den där gången var väl ingenting.

Då började hon lösa upp sina kläder. Han vände sig inte bort. Åter, som så många gånger förr, kom det för honom att en sådan ung liten kvinna borde han själv ha haft. Hon skulle aldrig ha bett honom befria sig från sitt barn som Dora gjort. Hon skulle inte ha haft en man som Macson, som ville att man skulle skriva på hans växlar. Jacob tyckte att han dessa sista år hamnat i en dypöl. Han hade fått en elak smak i munnen av det. Dora gav honom inte längre samma lugna tillfredsställelse som förr. Kanske berodde det på att han gjort ett ingrepp i hennes sköna kropp och samtidigt dödat något, som hörde både honom och henne till. Sådant sker säkert inte ostraffat.

Han sökte en plats, där han kunde placera Angela. Han lät henne lägga sig på schäslongen. Varför var hon rädd för honom, så rädd att hon darrade? Ack, han hade ju inte kunnat låta bli att kyssa henne sist hon var uppe hos honom. Det hade hon alltså inte glömt. Nu lade hon handen över ögonen. Ja, hon var skrämmd! Men hur hade hon då kunnat släppa en annan man på sig? Det föreföll Jacob Levin upprörande och skamlöst. Och medan han undersökte henne noggrant, grubblade han alltjämt över vem det kunde vara. Aldrig skulle hon berätta det för honom. Han vågade inte heller fråga Petra.

Han reste sig.

— Allt är nog i sin ordning, sade han allvarligt och tillade nästan bestraffande:

— Det dröjer nog inte heller länge förrän det kommer att synas på dig.

Angela klädde sig igen. Hon såg inte på honom. Han vände sig raskt mot henne.

— Du har inte längre något förtroende för mig, Angela, sade han med plötsligt uppblossande ömhet. Förstår du inte? Jag gläds ju bara åt att ett barn skall födas. Jag önskar alltid barn till världen. Vi äro till för att låta livet leva vidare i nya små väsen. Du har en sund och stark kropp, och du är som skapad för fortplantning. Om inte mannen är på något sätt degenererad eller konstitutionellt sjuklig, kommer du att föda ett friskt barn. En människa som kanske skall göra världen ett litet grand bättre. Det kan behövas.

— Jag är också glad att bära mitt barn, sade Angela lågt. Hon tyckte om Jacob Levin, när han var som nu.

— Det är inte alla kvinnor som säga så, sade Jacob och rynkade ögonbrynen. Många äro fega. De äro rädda om sitt utseende också. Det är otroligt vad man får se mycken ynklighet just i mitt yrke. Jag menar förstås inte hos mina läkarkolleger, utan hos de patienter man får i den här specialiteten. Och nu skall ju här bli bröllop, någon sorts zigenarbröllop i dubbel upplaga, fortsatte han ironiskt. Det är ju ett helt cirkussällskap därnere i er vackra salong. Jag såg på Petras min att hon inte precis gillade alla medlemmarna

av truppen. Jag tycker inte heller om dem. Skulle du vilja ta engagemang hos dem?

Angela skrattade litet.

— Nej, det skulle jag inte göra, det är jag säker på, sade hon.

— Se, äntligen skrattade du, skämtade Jacob. Nu tänker du inte längre på att jag var — så där sista gången? Kanske var det svartsjuka. Jag har alltid särskilt hållit på dig. Men jag tycker inte riktigt om att du är så ensam här.

Angela gick fram till fönstret.

— Jag är inte alls ensam här, sade hon begrundande. Jag har Petra. Hon älskar redan barnet som skall komma. Vi bli en liten familj, med Petra som den starka och beskyddande — ett slags familjefader. På Eka är man förresten aldrig ensam. Om nätterna kan jag vakna av att träden susa. Då tycker jag att de tala till mig. De viska om en stor lycka. Vågorna i sjön slå mot stranden, de sjunga på en särskild melodi. Det låter som en vaggsång för ett nyfött litet barn. Mitt barn! Mitt och Petras barn! Det är som om hela naturen hade sitt intresse av det. Då tycker jag att jag också hör samman med naturen. Något växer inom mig — växer liksom träden växa. Det har slagit rot i mig. Det är kanske en blomma, vars blad sakta och lent röra vid mitt hjärta. Men det är mer än en blomma, fast det har samma stillsamma liv ännu som blomman. Då förstår jag att träden tala förtroligt till mig — vågorna också som om jag

vore en av dem. Minns Jacob Johan von Pahlen? Jag tänker ofta på honom. Han hade också något av blomma hos sig, fastän han var så stor och stark. Han skulle förstått mig nu. Han brukade leda mig ut på ängarna, när jag var liten, och tala om allt som växte och grodde. Det var han som lärde mig att älska allt detta. Jag kanske talar dumt. Men det är sådant som uppfyller mig. Jag är lycklig.

Jacob log.

— Du är ju en riktig liten predikerska, sade han. De skulle höra dina hymner till den heliga naturen där nere. Bell von Wenden skulle det göra gott.

Angelas blick mörknade genast han nämnde Bell von Wenden. Men dyrkade icke hon också ett slags natur? Sade icke Bell jämt att det just var den okonventionella och primitiva naturen som hon tillbad? Angela hade tänkt mycket på detta den sista tiden i ensamheten på landet.

Jacob stod bakom henne. I det ögonblicket kände han en frid i sitt hjärta, som han aldrig erfarit. Det kom från den där lilla Angela, som väntade ett barn och talade om sin lycka över det. Här var man långt borta från den stora vägen, där människor trängdes, knuffades och körde över varandra. Han skulle velat dröja här i skuggan av parkens stora träd. Men strax log han litet hånfullt åt sin egen sentimentalitet. Hur såg nu det där lilla livet ut, som Angela föreställde sig som

en skön blomma? Det låg hoprullat i hennes livmoder, ett vidrigt ting som påminde om en padda. Det skulle värka sig ut ur henne, följt av blod och smuts. Kanske det skulle döda henne, innan hon fått höra det skrika. Men nej, det var för visso livet, det underbara livet självt, under vilka groteska former det än behagade uppenbara sig. Som en padda tog det plats i en ung vacker flicka, men en dag förvandlades paddan och log mot solen, en liten gudavarelse med blå blick.

I detsamma hörde de båda steg. Någon kom in i rummet. De vände sig om på en gång och fingo syn på Adèle. Hon ryggade litet tillbaka vid anblicken av Jacob Levin. Men så fick hon åter sitt lurande uttryck i blicken, som alltid när hon snokade efter andras hemligheter.

— Förlåt att jag stör, sade hon.

Hon förklarade likväl inte varför hon nu befann sig där. Det visste hon väl knappast själv. Hon hade rusat ifrån arrendatorsbostaden i en sorts yrsel efter att ha rivit ned sänggardinerna. Hon måste trots allt vara med och se allt som försiggick. Hon gav Angela en vass blick. Hennes ögon granskade Angelas kropp som ville hon pejla hennes innersta gömmen.

— Angela ser så blek ut nu om dagarna, sade hon, liksom vädjande till Jacob Levin.

Jacob Levin såg lugnt på henne tillbaka.

— Å, hon är fullkomligt frisk, sade han glatt. Han mindes hur Adèle efter sitt missfall ställt

till det mest otäcka uppträde i våningen nere vid Norrmalmstorg, varunder hon bett honom att för alltid befria henne från risken att få barn samt gått så långt i skamlöshet att hon fallit på knä och gnidit sig mot tyget i hans kläder som en löpsk katta. Det var sådana kvinnor han hatade. De som ville steriliseras! Han såg från Adèle till Angela: den ena så stolt och glad fylld av förhoppningar, redan med en moders goda ögon, den andra uttorkad med hat och besvikelse i blicken. Han förstod att Adèle sökte ta reda på Angelas hemlighet. Hon skulle inte ge sig någon ro, förrän hon fick spotta sitt hån i ansiktet på Angela. Den där kvinnan var en fara. Hon borde inte få gå omkring här på Eka mycket längre och förgifta luften.

Adèle måste anat hans tankar. Hon slog ned ögonen och gled fram till fönstret. Därute i parken spatserade Alexandra Vind-Frijs och Josef Wahlbom. Alexandra hade tagit hans arm. Det såg för komiskt ut. Hon var så lång och mager och kantig, fastän hon snörde sig så att en aning av höfter måste komma till synes. Bredvid Josef föreföll hon än magrare. Hennes stora näsa var röd av den friska luften. Den liksom borrhade sig nosande och flåsande in mot hans axel. Adèle gjorde en grimas.

— Se på den där hyndan, sade hon och satte ett darrande finger på fönsterrutan. Hon tror visst att hon fångat honom i sina gröna garn.

Adèles ögon tårades. Angela som visste att hon

älskat predikanten log medlidsamt. Men Jacob Levin ryckte på axlarna.

— Jag tror det blir flera brudpar, sade han. Det brinner friskast i gamla kåkar.

Adèle skakade till. Hon strök sig över huvudet, och hennes ögon voro förvirrade.

— De ha gjort en bordell av gästgivargården, mumlade hon. Jag skulle just vilja se hur det går till där nu om nätterna.

— Mycket anständigt, det försäkrar jag, sade Jacob Levin med sitt vargleende. Herrarna sova för sig och damerna för sig. Men det här samtalsämnet passar inte Angela.

— Alltid Angela, sade Adèle hest. Jag hatar er allesammans.

— Jag förstår det, sade Jacob Levin.

Han lyfte huvudet. Det var Doras steg i trappan. Hon kom tyst in i rummet.

— Å, äro ni här? sade hon glatt. Vi skulle alla gå till kyrkan. Man skall visst repetera bröllopsceremonien, så det går rätt till på den stora dagen.

Adèle granskade också henne med sammanknipta läppar. Ja, hon hatade dem, dessa unga kvinnor, vilkas hår ännu ej blivit torrt och strävt och vilkas bröst gungade runda och förföriska under klännings-tyget. Hon skulle velat riva sönder dem! Vad hade Jacob Levin och Angela haft för sig här uppe ensamma? Och nu denna sköna Dora! Talade hon inte som om hon gäve luften omkring sig kyssar? Så hennes höfter vaggade! Så vällustigt som om

de med varje rörelse längtade efter att få trycka en mans lemmar mot sig. Adèle vände sig åter mot fönstret. Därnere gick alltjämt Josef med den där avskyvärda kvinnan, som så oblygt bjöd ut sig till honom.

— Komma ni med? frågade Dora. Angela, du måste också komma.

Angela nickade. Så föll hennes blick på schäslongen. Hon hade glömt sitt skärp där. Nyss hade hon löst upp det. Hon tyckte att det där skärpet förrådde henne. Hon måste ta det, innan Adèle upptäckte det. Med hastiga steg gick hon mot schäslongen. Men Adèle vände sig lika fort om. Hon såg Angelas rörelse för att dölja skärpet. Då brast hon i ett gällt skratt! Litet fumlande knäppte Angela på sig skärpet. Hon var förlägen och vågade inte lyfta blicken.

Dora såg spörjande från henne till Jacob. Hon upptäckte något i Jacobs ögon som hon ej sett där på länge: en glimt av ömhet. Så hade han brukat se på henne förr. Nu hade hans ömhet för henne förvandlats till något som mer liknade den snäsiga brutalitet som ofta beledsagar en säker och legimerad äganderätt.

— Hör du, lilla Angela! började Adèle.

Men hon fick inte fortsätta. Jacob Levin lade hastigt sin hand över hennes mun.

— Ni har talat alldeles nog, sade han bistert.

Men när Angela och Dora försvunno ut genom dörren och Jacob alltjämt höll sin hand över Adèles

mun, gav hon från sig ett läte som om hon höll på att kvävas av raseri. Jacob ryckte hastigt åt sig sin hand. Hon hade varit nära att bita honom som ett rasande djur vill bitas då det nyss gått miste om sitt byte.

XXX.

Dagern silade in genom de färgade fönstren till Ekereds kyrka. Den kastade reflexer av röda och gröna rutor på gångarna och de bruna målade träbänkarna. En Kristus i vit gips sträckte sorgset ut sina armar från altaret. Han log sitt eviga sötaktigt melankoliska småleende mot dem som nu kommo in genom dörren, vilken öppnades av en med nycklar och lås hårdhänt slamrande gammal gumma. Greve Gusten Värnamo af Sauss som gick i spetsen för sällskapet tog av sig sin lilla rundkulliga hatt och såg upp mot de grå valven. Så föllo hans irrande blickar på Agda, hans brud. Hon stod stödd mot en av bänkarna. Hennes milda sköna ansikte hade fått ett litet skyggt och nästan räddhågat uttryck som om kyrkan och den vite Jesus skrämte henne.

Frideborg och Ida af Idestam sprungo omkring med lätta, nästan dansande steg och provade bänkarna. Deras fötter gävo eko i kyrkan. Frideborgs röda hatt lyste i dunklet. Mitt framför altaret stötte hon ihop med löjtnant Bernard Landborg som gått uppför gången. De stannade båda framför Kristusbilden med de välsignande armarna.

Det kunde varit han och jag som skulle vigas i stället, för det genom Frideborgs hjärna. O, det hade varit mycket roligare!

Hon såg en smula vindande upp till honom och tog sig ofrivilligt mot sin kropp, där hennes och hans barn vilade. Också han kände en snabb ånger över att han låtit henne gå.

Han böjde sig fram mot hennes vackra ansikte.

— Är du lycklig nu då? sade han en smula obestämt.

Hon svarade inte.

I detsamma hörde de ett flåsande bredvid dem. Det var Josef Wahlbom som plötsligt dök upp. Frideborg blev litet blek om kinderna. Hon visste ju att Josef kände till hennes historia. Hon hade ju själv berättat den för honom den där gången hon så lydigt följt med honom upp på hans rum. Tvehågsen och litet flämtande stod hon mellan dessa två män som båda ägt henne, och hon slog ned ögonen. Men under de långa ögonhåren sipprade blicken fram. Hon såg deras händer skälva. De ville nog ha henne igen. Hon märkte tydligt att hon väckte deras begär på nytt. Nu hörde hon Stellans röst därborta. Han som om några timmar skulle vara hennes brudgum hade ännu inte röjt minsta tecken till att vilja göra anspråk på henne. Kanske skulle han aldrig ta henne! Hon tilltrorde honom knappast så mycket. Hon darrade till litet. Brösten lyftes under den tunna sidenblusen som hon skaffat sig för Bernards

pengar. De båda människans blickar hängde vid henne. Hon tänkte med tindrande ögon:

I morgon kväll när bröllopsnatten inbryter går jag kanske till Bernard och gör om vår midsommarafton.

Frideborg såg upp och mötte Bernards blick. Det var en fågel som ropat så underligt längtansfullt där i skogarna kring Ösa den där förtjusande midsommaraftonen. Hon tyckte sig höra den igen. Bernard — han tyckte allt han varit god och ordnat det bra för henne, när han själv inte ville gifta sig med henne! Hon anade, och träffade väl rätt, att denna idé som runnit upp hos honom var en lek med tankar, ett löjligt experiment som det roade honom att genomföra för att visa sin och penningens makt över sådana varelser som Frideborg och Stellan. Men hon hade också lust att visa sin makt. En gång, en gång skulle han få erfara det!

— Det är ett allvarligt steg Frideborg står i begrepp att taga, sade Josef högtidligt.

Frideborgs läppar öppnade sig i ett glittrande leende. Hon såg Josef in i ögonen och log hånande. Hon skulle velat berätta för Bernard vilken filur den där prästen var. Josef blev rädd för henne. Hans samvete bet honom. I sanning underbar hade denna unga kvinna varit. Ett härligt Guds verk, i sin fullkomning prisande sin skapare! Men Jesus betraktade nu dem båda och läste i Josef Wahlboms hjärta. Då vände Josef

tvärt på klacken, rädd för Frideborg, rädd för sig själv, och rusade med flygande rockskört ifrån henne nedför stora gången.

Det såg mycket besynnerligt ut. En präst som sprang som för livet inne i Guds eget hus och tempel!

— Vad tog det åt honom? frågade Bernard road.

Frideborg drog Bernard in i skuggan av en pelare. Hon gned skrattande sitt huvud mot hans rockärm. Hatten föll till golvet. Den underbara elfbenshyn glänste. Då böjde sig Bernard ned och gav henne en förstulen kyss. Hon tog emot den flämtande, allt under det hon med ett betaget uttryck stirrade på altartavlan.

— O, tack, sade hon, och lade huvudet på sned, det var länge sedan jag fick en sådan kyss. Det var gudomligt.

— Tyst, sade Bernard.

Stellan kom emot dem.

— Vad göra ni här? frågade han misstänksamt. Kom nu, Frideborg. Vi skola gå uppför gången, så vi veta hur vi skola bära oss åt i morgon. Pastor Wahlbom skall spela bröllopsmarschen.

Och i detsamma fylldes kyrkan av orgelns brus. Frideborg tog Stellas arm och följde honom, i det hon oupphörligt såg sig om på Bernard. Uppför gången kommo nu Agda och Gusten. Han höll tafatt hennes arm och såg rörd ut med rinnande ögon.

— Vi måste gå bredvid varandra, bestämde Stellan. Vi få gott rum fyra i bredd.

Kiss Nilsson hoppade baklänges framför dem för att se hur de togo sig ut.

— Upp med huvudet, söta Frideborg, kommanderades han läspande, som om han tänkt fotografera dem. Ta helt små steg! Små nätta steg skall det vara! Så där ja! Särskilt viktigt är att ni tänka på att marschera i takt. Besinna, att en hel kristen församling kastar sina blickar på er.

Orgelbruset svällde mäktigt ut och dränkte hans läspande röst. Jesus sträckte ut armarna mot de omaka paren, i sin gränslösa godhet välkomnande dem till sitt bord med samma särskilda hjärtlighet, varmed han alltid hälsat syndare och skökor.

Gusten bar en sportkostym av grå vadmal. Han såg så uppblåst ut i den. De rinnande ögonen försökte likväl fromt blicka rätt fram mot Jesus, fast blicken irrade upp och ned för altaret. Men när nu Agda närmade sig altaret, fick hennes ansikte något nästan genomskinligt. Den vackra dagen hon nyss vandrat i därute trängde in i henne: tystnaden, den klara luften, den blå himlen högt däruppe, de vida fälten. Hon kände hur de renat henne, gjort henne till ett litet barn som med öppna händer ville ta emot alla goda gåvor som ströddes över henne. När hon kände det så, tyngde inte Gustens feta oformliga hand hennes arm. Ibland hade hon eljes tyckt att den där handen sett grym ut med sina trubbiga fingertoppar. Vad

hade hon fått det ifrån? Den skulle icke slå henne. I morgon i bröllopsnattens heliga tystnad och dunkel skulle den smeka. Deras händer och kroppar skulle tuktigt förenas, och det skulle hjälpa dem att tryggt vandra fram genom livet.

Kiss Nilsson tog ett skutt över altarringen, vars röda sammet var övertäckt av vita skynken för att inte skadas. Stellan flabbade till. Hans mun dreglade. Han kittlade okynnigt Frideborg i sidan så att hon skrek.

— Var så snälla och håll er tysta, läspade Kiss. Nu stå ni framför prästen. Så där ja. Stellan och Frideborg, Gusten och Agda. Gud, vad ni se söta ut. Vad tusan vill kärningen?

Han avbröt sig och tittade på den gamla grå kvinnan som kom linkande upp till altaret.

— Herrskapen få inte ta av skynkena, sade hon gnälligt. Jag måste se till allt. Herrskapen försäkrade ju att kyrkherrn lovat er att hålla till här en stund?

— Javisst, visst så, sade Kiss. Stör oss nu inte, min snälla gumma. Vi ha viktiga saker för oss, men skola inte rubba en sten i kyrkans heliga valv.

Hon gav honom en sned blick och muttrade litet för sig själv.

— Jag tror gumman talar i skägget, sade Kiss glatt. Nå, vad skall nu gå av stapeln?

Orgeln däruppe hade tystnat. Dess brus tycktes dröja kvar i luften under valven. En ljusstråle trängde in och darrade på greve Gustens nästipp.

Gusten började treva i fickorna på sin sportkostym. Så fiskade han upp en bok och grep sig an med att bläddra i den. Det var kyrkohandboken. Jaha, där var brudvigseln! Han hade nu läst igenom formuläret flera gånger, men hade ändå glömt bort vad han läst. Kiss kom fram och sneglade i boken.

— Här står det ju, sade han.

Han placerade sig åter framför dem och frågade allvarligt Gusten:

— Inför Gud den allvetande och i denna församlings närvaro frågar jag dig greve Leo Lars Lorenzo Medici da Värnamo af Sauss...

— Man säger inte titeln, avbröt Stellan honom.

— Gör man inte? Det är bara för du endast är simpel adelsman, som du inte vill att Gusten skall få heta greve, sökte Kiss göra troligt.

Men Stellan visade honom triumferande boken och Kiss måste ge sig.

— Så många vackra namn Gusten har, log Frideborg och sköt fram sin lilla mage.

Men Gusten var djupt allvarlig. Han tyckte om att höra alla sina klingande namn upprepas av Kiss.

— Ja nu, gossar och flickor, sade Kiss, skola ni sätta på varandra en ring. Se här, låna min så länge.

Han drog av sig den signetring av smaragd som han fått av Gusten själv.

— Ramla på nu, Gusten, sade han.

Gusten läste från boken. Hans röst lät svag och darrande som en gubbes:

— Jag Leo Lars Lorenzo Medici da Värnamo af Sauss tager dig Agda Wising nu till min äkta hustru att älska dig i nöd och lust och till ett vårdtecken giver jag dig denna ring.

Utan att se upp sträckte han fumlande fram ringen, men Agda höll plötsligt undan sin hand.

I en plötslig glimt hade något skymtat för henne som hon förut bara tyckt sig ana. Hon såg Kiss' ögon dröja vid den glänsande ringen i greve Gustens hand. Från ringen gingo hans blickar till grevens ansikte. Hans ögon hade fått ett på en gång djärvt och inställsamt uttryck. Ringen hade greven förärat honom som tack för nätter de tillbringat tillsammans. Var det detta han mindes nu och var det skuggorna från de där nätterna som fläckade hans ögon? Agda visste ju tillräckligt om arten av det besynnerliga band som fanns mellan dessa män, då Bell ingående hade berättat henne därom. Men var det för vanlig uppfattning mycket annorlunda än det underliga band som knutits mellan henne själv och Bell? Hon fann det ju helt annorlunda: att unga flickor eller unga kvinnor utbytte smekningar hade väl alltid skett så länge världen varit, och omständigheterna kunde väl göra att smekningarna gingo hur långt som helst och blevo de intimaste möjliga. Men helt onaturlig blev väl saken i alla fall endast då, när en onaturlig drift, som var helt vänd bort från det motsatta könet,

förestavade smekningarna, och det visste hon ju med sig att förhållandet aldrig varit så hos henne, om också möjligen hos Bell. Hos sig själv kunde hon icke framkalla någon uppriktig skuldkänsla eller finna att hon gjort sig skyldig till något onaturligt: hon fann sig vara helt och fullt kvinna. Ja till och med Bell fann hon i det mesta av hennes uppenbarelse, hennes sätt och väsen vara helt och fullt kvinna och icke förete något oskönt eller motljudande. Men dessa besynnerliga herrar, unga eller halvgamla, som tyckte om varandra och bland vilka de tillbedda älsklingarna antogo behagsjuka och bortskämda kvinnors sätt, de voro ju utslutande löjliga och frånstötande! Bell hade berättat henne att vackra sådana förbindelser existerat i forntiden och visst ännu existerade bland de primitiva folken och att antikens största författare skrivit hänfödda sidor om deras skönhet och värde, men i det nutida Europa måste de ha blivit enbart vederstyggliga. Och när Gusten nu hastigt såg upp på Kiss Nilsson var det som om något så alltför vidrigt slemmigt snuddat vid henne, så att hon flyttade sig litet åt sidan och gömde sin darrande hand. Det var som om de glömt henne, den blivande bruden, och nu vädrande sögo till sig doften från gemensamma upplevelser, som kommo deras munnar att draga sig skeva i äckliga leenden och deras ögon att bli trånande. Men när Stellan såg Agda sticka sig undan, sträckte han fram sin egen flickaktigt smala hand och mottog med glänsande

ögon och fuktig mun detta heliga »vårdtecken», som han så länge hade avundats Kiss.

Kiss brast ut i ett lågt fnitter.

— Å, Gusten, stammade han förtjust, du har givit ringen åt lille Stellan.

Där stodo de tre, seende på varandra, leende åt hemliga minnen, som plötsligt kastats upp framför dem.

Agda kände att någon såg på henne. Hon vände litet på huvudet och mötte Bells ögon. De hade ett hatfullt hotande uttryck, och när hon betraktade Agda gjorde hon ofrivilligt en rörelse som om hon ville taga emot henne i sina armar. Men som Agda nyss ryst tillbaka för Kiss Nilssons och grevens blickar vände hon sig nu också ifrån Bell. Hon såg då att Dora Macson vänligt och uppmuntrande log mot henne. Hon tyckte att något gled ifrån henne: den starka förtröstan hon haft på sin egen styrka att kunna hjälpa och stödja den där mannen, som först givit bort sin ring åt Kiss och nu åt Stellan. Men Doras ansikte skänkte henne tröst. Det strålade av en ljuv kvinnlighet och en kärlek som lyste och spred ett sken omkring sig. Ätminstone tyckte Agda det. Och hon räckte åter fram sin skälvande hand mot greven som fått tillbaka ringen av Stellan och nu trädde den på hennes finger.

Men Kiss, som var rädd om sin ring, tiggde genast om att han för all del skulle få den tillbaka. Agda gav honom den litet dröjande. Hon kände

sig så underlig till mods och fann plötsligt allting så svårt. Eftersom Gusten emellertid släppt hennes arm smög hon sig ned och satte sig på en av bänkarna. Hon såg nu hur Stellan lät Kiss Nilsson och Bell von Wenden gå uppför gången och knäfalla framför altaret. Han ropade att han ville se hur det tog sig ut. Lille Elias Vanselin grep också Ida af Idestam i armen, och även detta par lekte nu brud och brudgum.

Gumman betraktade dem misstänksamt. Angela satt på en av bänkarna tillsammans med Jacob Levin och Dora Macson. Hela tiden sjöng orgeln däruppe från läktaren. Agda tyckte att det lät som bruset från ett väldigt vattenfall som borde sopa dem alla med sig. Men de sopades inte bort. De dröjde alla kvar i den lilla lantliga kyrkan. Nu kom Bell ned för gången hand i hand med Kiss Nilsson. Agda frös som om hon fått feber. Vad var detta för spel? Vad menade de egentligen? Halva människor. Stumpar av liv. De utbytte blickar av hemligt och oblygt samförstånd. De hörde samman och kunde inte komma ifrån varandra. Agda mindes de där stunderna uppe hos Bell, då Bell tryckt henne in i sin heta famn. Det var som om en man slagit sina armar omkring henne då. Män till män. Kvinnor till kvinnor. Skulle de nu försöka spela naturliga och mannen söka kvinnan i stället? Skulle de inte trasas sönder i försöket?

Och Agda kände bävande att också hon var

trasig. Också hon hade ju i alla fall varit utsatt för frestelse och fallit — åtminstone några gånger hade hon fallit. Så skulle hon nu söka trygghet i Gustens famn!

Men han kunde ju överge henne, och kunde han över huvud ge sig åt henne eller ta henne som en verklig man tar en verklig kvinna? Funnes kanske icke längre i världen män som i sann mening förmodade det? Var allt förstört och trasigt?

Åter mindes hon hur Gusten sett på Kiss. Det var som om kyrkgolvet sakta gungade under henne.

— Gud hjälpe oss alla, bad hon tyst och såg på Jesus som sträckte ut armarna.

Medan de andra nu därnere i kyrkan bildade par på par som övade sig i alla en brudvigsels svåra konster, höll Alexandra Vind-Frijs till uppe på läktaren hos Josef Wahlbom. Hon hade lagt hatten på en bänk bakom sig. Hon var flamröd i ansiktet. Orgeln fick det att sjunga och ringa i hennes öron, ja det var som om hela hennes väsen förnams som en stor snäcka som gungas hän, rasslande mot all havets sand. Josef satt högt uppflugnen på orgelbänken. Alexandra satt litet nedanför honom, men så tätt bredvid honom hon kunde komma. Med sina glupska utstående ögon följde hon de stora feta händernas rörelser på tangenterna. Dessa ackord, dessa löpningar berörde henne angenämt. Det var som om fingrarna tagit på henne själv och försökt framtvinga en melodi ur henne. Den förenade sig med det väldiga susandet. Ja, det

sjöng inom Alexandra Vind-Frijs. Alla torkans år voro kanske förbi? Var det inte de, som rasslade bort som sand? Hon mindes inte längre sin söta väninna Lilian von Pahlen, som hon plågat och kuschat och älskat.

Långt nerifrån kyrkan stego spridda ord ur vigselformuläret framläspade av Kiss Nilssons flickröst upp till henne. Vigsel, o! Brud och brudgum som gå uppför gången för att låta förena sina famlande händer, som längtande sträckas efter varandra. Ibland såg Josef Wahlbom med ett oljigt leende ned på henne. Han tyckte att han spelade henne till sig. Och med henne kommo slantar och guld rullande. Han skulle inte längre behöva leva i ett torftigt rum i ett fattigt kvarter. Nej, de skulle kanske komma att bo på något förstklassigt hotell i själva kejsarens Berlin. Hans ande skulle må gott av överflödet. Herren skulle förvisso icke bli lidande på att Josef Wahlbom fick det bra och erhöll tillfälle att giva Cæsar och världen det Cæsar och världen tillhörde. Han skulle predika som aldrig förr. Alla skulle ryckas med av hans dundrande röst. Jesus, fattig vandringsman, hade predikat fattigdom och ringhet för sina lärjungar. Men det var andra tider och mindre krav på livet då. Nu gick det nog ej längre så alldeles med fattigdomens och armodets evangelium. Hur hade Adèle icke sett ut! Åldrad, vissnad! Han kunde inte stanna hos henne. Han måste vidare, ständigt vidare. Och utan kvinnor kunde han heller inte

leva. Det är ej gott för mannen att vara allena. Hans tankar gjorde en liten avvikelse och träffade på Frideborg. Hennes bröst under sidenblusen! Han hade vilat mot dem, sugit kraft ur hennes sköte. Så väl ändå att han ej gift sig med henne! Den rike löjtnant Landborg skulle törhända låtit den fattige frikyrkoprästen gå otackad till. Hur mycket kunde Stellan ha fått? Å, dessa löjliga, men kloka adelsynglingar, de visste nog att taga för sig.

Josef såg åter ned och mötte Alexandras blickar. Här kunde han inte sitta hela förmiddagen och trampa orgeln för de andra därnere på gången. Han var ju dock inte deras tjänare. Han hade spelat så hans händer voro fuktiga av svett.

Plötsligt slutade han och drog upp sin stora näsduk för att torka av händerna på den. Alexandra tog ifrån honom den, och med ödmjuka rörelser började hon ömt torka hans klubbiga händer. Hon hade längtat efter ett tillfälle att få vidröra dem. Nu log hon sjukt och torkade dem med näsduken. Ja, hon såg alldeles förvirrad ut. Det roade honom att se en fin dam upptagen av att torka av honom svetten. Nu tappade hon näsduken på golvet. När han skulle ta upp den, passade hon på att åter gripa hans mjuka händer och tryckte dem hysteriskt mot sitt ansikte. Så gott, så varmt det var! Det var som att krypa in i en annans skinn. Vällusten fick henne att skälva.

Då böjde han sig ned för att kyssa henne. Men

hon lyfte så hastigt sitt ansikte mot honom att han stötte emot hennes stora kraftiga näsa, som alltid varit henne i vägen. Han gned förläget sin panna. Men Alexandra hade slutit ögonen och väntade på hans kyss. Alla de torra sandåren väntade med henne. Han skulle fukta dem. Han skulle finna vägen rätt in i henne. Hon mindes helt flyktigt den där unge jägaren hon bjudit till sig under bondetåget. Hon hade försökt locka honom till sig, men det hade ej lyckats. Och Stellans lek med henne ville hon ej ens tänka på — Stellan hade ju varit ett sådant barn!

Alexandra öppnade ängsligt ögonen, rädd att Josef nu också skulle draga sig tillbaka. Men då kom kyssen. Hans svällande röda läppar mötte hennes. Hon suckade av glädje. Om hon kunnat skulle hon ätit honom som en stor vetebulle. Hennes stund var där. Den var salighet och oro och ljuvaste yrsel.

Då ryckte de till för ett lätt buller. De sågo upp och fingo se Lilian stirra på dem. Lilian hade kommit åkande till kyrkan med Gotthard och genast sprungit uppför trappan för att träffa Alexandra.

— Detta kan inte vara sant, Alexandra! viskade Lilian liksom för att kalla tillbaka sin väninna.

Men Alexandra vände ett par tokiga ögon mot Lilian. Det dröp om hennes mun. Hennes händer slöto och öppnade sig som om de fångade något.

Josef lyfte upp henne. Han uthärdade inte

Lilians blick. Han drog klumpigt Alexandra med sig nedför trappan.

Lilian hörde deras steg. Näsduken låg kvar. Hon sjönk ned på en bänk och höll Josef Wahlboms svettindränkta näsduk för ansiktet.

Hon grät. Så fann henne löjtnant Macson uppe på den skumma läktaren. Han hade nu också kommit till kyrkan, och man hade bett honom säga till Lilian. Kyrkan skulle stängas. Han hade en fågel han nyss dödat hängande med brustna ögon och blodigt huvud från sin arm. Lilian såg på fågeln och skrek till. Det var som om hon själv hade fått ett dödande skott.

— Kom med ner, vet jag, sade löjtnant Macson, skrattande utan att låtsa om Lilians förgråtna ansikte.

När han böjde sig ned för att hjälpa henne upp, snuddade fågelns ännu varma kropp vid henne. Då rusade hon ifrån honom och ut i solskenet. Löjtnanten kom makligt efter. Fågeln, som den grå gumman velat han skulle lämna utanför, dinglade och svängde för varje steg han tog.

Agda som såg honom komma med den döda fågeln tyckte att solskenet plötsligt försvann. Ett moln svepte förbi över den vackra dagern och fick också den att långsamt dö bort.

XXXI.

När de gingo ifrån kyrkan över den lilla kyrkogården där enstaka gravvårdar av granit höjde sig bland många små fattiga vita kors, stannade Dora framför en grav. Det var Hans von Pahlens. Hon läste tankfullt på stenen som hade ett par årtal: föddes — dog, stod det framför dem. Kring stenen växte en rosenbuske, vilkens blad gulnat. Men bland de gula bladen hängde ännu en röd liten rosenknopp, som frusit under nätternas frost, men ändå inte fallit av. Det var som om den kämpat för att hålla sig kvar under den blå himlen och i solen.

Dora tyckte att den frusna lilla knoppen viskade om Hans. Hon såg hans lidande ögon, de magra händerna som sträcktes så begärligt efter hennes unga friska kropp. Hon frös till och tyckte att hon åter var i ödestugan och hörde hans röst. Hon märkte inte att Jacob Levin kommit fram och nu tittade över hennes axel.

— Jaså, du lever ännu i dina galanta minnen? sade han hånfullt.

Dora ryckte till.

— Å, Jacob, sade hon ängsligt, varför skall du säga så?

— Du borde plocka den där lilla knoppen och ge den åt Betty, fortsatte han. Hon skulle tycka om att få en blomma från sin älskade mans grav och av en som också älskade honom.

Han sade de sista orden gällt och högt, emedan han upptäckt att Betty stod alldeles bredvid dem. Hon hade följt med i vagnen från Ekered och hade nu också hon gått fram till graven. Betty hade tagit med sig blommor hemifrån. När hon nu plötsligt hörde vad Jacob sade, föllo alla hennes blommor ur hennes famn och ned på marken. Hon gjorde ej en min av att tänka ta upp dem. Hennes blickar flögo mot Dora, där hon stod vacker och elegant framför henne. Jacob som såg systemen bli vit i ansiktet ångrade redan sina ord. Han hade slungat ut dem för att hämnas på Dora, men det var sin syster han hade träffat. Han hade blivit rasande, då han sett Dora dröja framför lille Hans' grav. Alla hans misstankar vaknade på nytt. Hur många män hade ägt henne? Vad visste han egentligen om henne? Bara detta enda visste han med säkerhet: att hon givit sig åt Hans. Kanske det inte bara varit åt honom då? Hans hjärta hade blivit sjukt av att ständigt grubbla på detta. Just nu kände han ett vanmäktigt hat tändas, och så hade han ropat de förrädiska orden.

Dora blickade upp och fann sig stående mellan Jacob och Betty. Hon drog ett djupt ångestfullt

andedrag, då hon med ens förstod att Betty hört vad Jacob sagt. För första gången förnam hon i djupet av sin varelse att dessa två tillhörde en främmande ras, främmande i hat och kärlek. Deras svarta ögon betraktade henne brännande. Deras stora skarpa näsor sågo ut som krokiga sablar som ville skära henne i bitar. Deras röda starka munnar öppnades till bett. Hon var deras byte. Hon vred hjälplöst sina händer. Så fick hon se alla blomorna kringströdda på marken. Hon kunde inte se avbrutna blommor vissna bort. Det plågade henne alltid. Hon krökte sin rygg och började samla upp dem med rädda rörelser. Hon hörde Betty och Jacob tala över hennes huvud, och hon hade en känsla av att de i nästa ögonblick skulle trampa på henne.

— Är det sant, Jacob? sade Betty med sin djupa röst. Har Dora varit Hans' — Hans' älskarinna?

Nu förnekade Jacob det hetsigt.

— Vad i all världen är det du hittar på? sade han nervöst. Jag sade ju bara att hon också älskade honom. Jag menade förstås endast att hon höll av honom. Det gjorde vi ju alla, kära Betty.

Men Betty mindes plötsligt den där checken på sextio tusen kronor som legat utskrivnen på Jacob Levin. Var Dora inte också Jacobs älskarinna? Och hade han fordrat denna summa av Hans just därför? Det svindlade för henne. Hon kände till sitt folks sätt att kräva hämnd, den oförsonlighet, varmed hennes förbittrade stam, på goda grunder,

sedan årtusenden brunnit av begär att kräva hämnd. Öga för öga, tand för tand! Och när lemmarna ej kunde betala, fingo börs och plånbok betala. Men i nästa sekund hade hon glömt checken för den oerhörda smärtan i bröstet.

Hennes blickar föllo åter på Dora som hukat sig ned på marken för att samla upp hennes blommor. Så ung hon var! Så smidig och ändå yppig! Dessa smärta, sköna skuldror hade Hans smekt. Dessa fulla och ändå ädelt formade höfter hade han tryckt sig mot. Betty visste att det måste vara sant. Varför sade Dora eljes ingenting? Varför skrek hon inte ut att det var en skamlig lögn?

För två år sedan hade denna kvinna varit hennes gäst på Ekered. För två år sedan hade det skett. Det måste varit just när Hans' sjukdom börjat. Hade han varit så rädd för döden att han måst fly till denna eleganta och utsökta, men ändå, hur stadsdam hon var, liksom Agda skogsfriska, av livets och ungdomens alla svällande safter fyllda kvinna för att finna tröst?

Redan letade Betty efter förmildrande omständigheter. Hans var död nu. Hon kunde inte fråga honom. Det bjöd henne emot att fråga Dora.

Dessa dagar hade för Betty varit helt upptagna av bestyr för bröllopfesten. Hon hade njutit av det. Hon älskade ju att se Ekered leva upp igen i ljus, skratt och glada röster. Nu kände hon alltsammans som en börda. Hur skulle hon härda ut? Och denna Dora hade hon särskilt inbjudit för att de trivts så gott tillsammans då för två år sedan.

Nu hade Dora plockat upp alla blommorna. Hon reste sig. Hennes kinder blossade av rörelsen. Nu höll hon mot sitt ansikte de fuktiga och kalla blommorna. Betty kände sig tung, svullen, klumpig emot denna unga gudinna. Såg inte Dora att Bettys ögon tiggde henne om att hon skulle förneka det Jacob nyss sagt? Men Dora kunde inte. Hon var förlamad av de där två svarta ögonparen, Jacobs och Bettys, som inte ville lämna henne. Hon darrade. Nu räckte hon fram blommorna till Betty. Men Betty rörde sig ej för att ta emot dem. Med en liten åtbörd av ömhet lade Dora då hela fånget på Hans von Pahlens grav.

Betty skrek till, ett hest skärande rop. Det var som om hon, då Dora böjde sig fram mot Hans' grav och gav honom blommorna, sett hela scenen framför sig. Hon tyckte att Hans, den lille spenslige Hans, försvann in i Doras famn. Att hon inte i Hans' hud vädrat lukten av den främmande kvinnan! Att hon inte anat något! Så säker hade hon varit på att han tillhörde henne ensam. Men plötsligt greps hon åter av en oresonlig vrede mot henne som Hans ägt och helt visst kostligt förlustat sig med.

Ädrorna vid hennes tinningar svälldes. Pupillerna blevo stora, svartare än vanligt. De blevo till sist som glödande eldkol. Och när Jacob såg hur hon led och uppmanade henne att åtminstone säga något, riktade hon sina ord till honom. Det var checken som ånyo dök upp i hennes minne.

Som de flesta av sitt folk drog hon snabbt och säkert sina slutsatser, då det gällde penningar och affärer och ting som kunde värderas. All hennes naturliga godhet droppade långsamt bort. Hon var inte längre den goda Betty som Hans känt, då hon nu sade:

— Den där checken, som vi funno efter Hans' död, du Jacob, det var ju en liten nätt summa pengar den lydde på. Jag förstår nog att du och Dora länge hållit ihop. Och när du fick höra om vad Hans haft för sig ville du väl ha honom att bidra med en slant till allt vad Dora kostat dig. Jag kan för resten inte finna att det var mer än rätt, för Dora var ju din, när du betalat henne. Vårt gamla egendomsfolk resonerar ju så där om allt som det gjort till sitt, om allt som det förvärvat. Men den här gången lyckades det i alla fall inte, käre Jacob, utan du drogs vid näsan.

Jacob tog ett steg framåt för att hejda henne. Hans syster hade på ett ögonblick genomskådat honom. Han hatade henne för det, men i hatet fanns också en viss beundran för hennes goda huvud. Men när Betty märkte, hur ursinnig Jacob blev över att se sig avslöjad, ångrade hon sig precis som Jacob gjort nyss, då han slungat ut sina anklagelser mot Dora, så att Betty hört det. Det var Dora, endast den ljuva sköna kristna Dora, de tillsammans ville straffa, och oupphörligt höggo de vassa näbbar i sitt eget kött! Med skamsna blickar iakttago de varandra. Men Dora hade

slagit händerna för ansiktet. I hennes hjärta kom en molande värk. Man hade köpslagit om henne, yrkat på att få pengar för henne. Hennes famntag hade således varit värda bara ett visst belopp, som Jacob på sina smala fingrar noga räknat ut? Och hon, hon hade tåligt älskat honom alla dessa år, med en kärlek, som hon frimodigt ödslat med i tron att ingenting skulle få den att taga slut och att hon fick pålitlig, icke spekulerande kärlek tillbaka.

Hennes huvud sjönk ned mot bröstet. Händerna fladdrade litet i luften som om de skadskjutits. Då kom löjtnant Macson emot dem, alltjämt triumferande med den döda fågeln hängande på armen.

— Kom nu, vi skola fara, ropade han muntert.

— Jag stannar här en stund, mumlade Betty.

Dora och Jacob gingo bort mot vagnen. Löjtnanten marscherade käckt framför dem.

Dora såg på den döda fågeln.

Detta som nyss levde och med glada vingslag flugit genom skogarna under en blå himmel hade träffats av ett skott och med ett skri sjunkit till marken. Dora gick här alltjämt levande, men en fågel som haft sin bostad i hennes bröst och glatt och högljutt sjungit sin sång om det härliga livet och om kärlekens fröjder hade också den träffats och tystnat. Hon kastade en blick på Jacob, men såg blott hans bruna smala fingrar som snabbt och beskäftigt räknade, räknade. Hon tyckte att dessa fingrar rörde sig i evig oro. Nu tycktes de räkna själva himmelens lätta vita moln liksom de vägt

och räknat kärlekens och passionens guld och röda strimmor. Han hade tagit betält. Den lilla fågeln i hennes bröst hade han kvävt.

Plötsligt vände hon om och sprang tillbaka till Betty och graven. Hon såg under tårar upp på Betty.

— Det var bara en enda gång, sade hon barnsligt bedjande. Han ville döda sig den gången. Åtminstone sade han det.

— Gå! svarade Betty bittert.

Och Dora som endast ädelmodigt hade velat ge Betty en smula tröst, eftersom hon själv ej kunde få någon, gick åter tillbaka till vagnen.

Hennes man grep henne flinande i armarna och lyfte henne upp på sätet. Och i det ögonblick hon åter fann sig omsluten av honom, som hon hade så svårt att lida, tyckte hon att det stygga livet med dess kärlekslösa beräkningar och till öret kalkylerade famntag gastkramade henne och togo all styrka från henne.

Betty stod kvar vid graven. Hon hörde vagnen fara bort. Ljudet från de andras röster darrade icke längre omkring henne i luften. Hon var ensam.

Hon talade till den döde Hans:

— Hur kunde du? viskade hon förebrående. Varför glömde du mig som haft alla omsorger om dig under så många år?

Det är förfärligt att tala till en död. Ens mun är full av ord. Det är som om de rullade ned i en brunn med ett tomt skrällande ljud. Ja, det är

som att tala ned i en mörk brunn. Ingen svarar. Vinden tar också fatt i orden, och de som ej falla ned i brunnen blåsas runt som vissna och skrumpna löv. Betty stod där och viskade med torra läppar. Hon hade varit en så lycklig kvinna! Även efter Hans' död hade hon varit lycklig. Hennes liv hämtade näring ur tankarna på barnen, ur vardagens tusen glättiga bestyr. Hon var en åker där det ständigt växte och grodde. Något av moder jorden själv var i hennes väldiga kropp. Hon njöt av solskenet under vackra dröjande dagar, och när regnet piskade jorden kände hon den svala förnyelse som kommer blommorna att växa och borra sig tätare fast i den svarta myllan. Nu för första gången hade någon sökt rycka upp henne med rötterna. Det gjorde fruktansvärt ont. Hans' känslor för henne, minnet av hans ömma kyssar, även om de med åren blivit sparsammare, hade varit en rikedom för henne. Hon som hade så svårt att tro på ett liv efter detta hade dock i dessa ömhetsbevis från den man hon älskade förnummit något av evigheten. Hans hade tillhört en annan kvinna, en ung och vacker kvinna av hans egen ras.

Hon försökte fatta det. Och när hon fattade det, och hennes fantasi stod strax till tjänst med tusen vidriga vällustmättade bilder, skrek hon som i födslovånda. Ja, denna judiska kvinna stod här på de kristnas stilla kyrkogård och skrek obehärskat av sorg och smärta som hennes stammödrar i sekler gjort det över de flata stenhällarna på de mosaiska

begravningsplatserna. Hon fick syn på den lilla förtorkade röda rosen bland de gula löven. Hon hade själv planterat busken och vattnat den för att den skulle bära blom. Nu bröt hon med kalla, darrande händer av rosen och kastade den till marken. Också hon tyckte att den påminde om Hans. Den var på något sätt hans släkting. Ja, så fanns det kanske ändå en avgrund mellan raserna som man aldrig kunde veta, om man riktigt kommit över. Hans var ju icke av hennes stam, han tillhörde dessa förtorkade kristna som hade utspätt vitt blod i ådrorna och inte tålde stormar eller brännande solsken. En kristen kvinna hade han till slut tagit till älskarinna. Hade han glömt nätterna hos judinnan Betty? Från det avlägsna förflutna stego dessa nätter upp kring Betty. På kärlek och famntag var det eljes länge sedan hon tänkte. En ung kvinna! Ja, han hade varit en man, fast han knappast sett ut så, och han hade till sist valt den unga av sitt eget blod. Där hade han gått omkring med drömmar, som hon ej förmått tyda, i sina bleka ögon, och det var om blonda kvinnor doftande av ungdom han drömt.

Betty vände sig från graven. Hon såg den lilla grå gumman komma ut från kyrkan. Hon låste efter sig och traskade med tunga steg förbi Betty bärande på kyrknyckeln. Utanför grindarna försvann hon i sin röda lilla stuga. Så gammal hon föreföll! Hundra år säkert! Betty ryste. Solen

hade gått bakom ett moln, och det duggade av grått i luften. Det såg ut som om den strimmats av den gamlas grå hårstrån. Så ful ålderdomen ibland kunde te sig! Så ledsam! Varför blev man inte skönare och visare med åren? Var det då sinnena och deras glädjeämnen som måste leva och andas för att man skulle hålla sig daggfrisk och skön och ej förtvina?

Betty började gå tillbaka till Ekered. Hon kände till en genväg genom skogen och slog in på den. Det var inte ofta hon promenerade utanför Ekereds ägor. Det kändes så ovant. I skogen var det ett stilla sus i trädkronorna. Först hörde hon ej på det. Men när det äntligen trängde in till henne, kände hon också en doft av kåda från trädstammarna och en lukt av fuktig mossa och syra. Det gjorde gott. Det var som balsam. Då Betty vände huvudet uppåt, återspeglade hennes ögon de växlande skuggor och ljusfläckar som träden kastade, när molnen på himlen seglade över deras toppar eller när vinden förde deras grenar åt sidan. Varje gång hennes ögon blevo mörka av dessa starka skuggor, kände hon sorgen svartare än förut inom sig. Men när ljuset kom silande, var det som om det också lyst upp något inom henne. Då mindes hon Hans — hur tillitsfull han varit emot henne, hur hjälplöst han tytt sig till henne många gånger och hur skönt det varit för henne att då få vara honom till ett skydd och ett stöd. Hade han icke ändå älskat henne mest? Han hade varit ett sorgset

barn, och hon hade fått trösta honom. Alltid var det till henne han slutligen kommit.

Och hon sade sig själv att det kanske bara var hennes egenkärlek som blivit sårad. Det var det att han, när åldrandet börjat nalkas för dem båda, föredragit den unga och sköna blonda Dora.

Och åter såg hon den blonda Dora för sig med smidiga lemmar och halvöppna röda läppar. Då föllo hennes tårar. Hon gick mitt på vägen, snubblande över små stenar, och grät så att tårarna vätte hennes kinder.

Hon kom till en tjärn som låg och drömde med stilla klar yta vid sidan av skogsstigen. Som Betty själv speglade den skuggor och farande moln, men plötsligt blev den alldeles ljus, då solen bröt fram. Betty stannade och betraktade den lilla skogstjärnen. Det var som om den haft något att säga henne: att man skulle vara stilla och tyst och anamma allt vad livet kommer flygande med, spegla det i sitt öga och sedan förvara det på botten av sin själ, icke låta sig grumlas och upp-röras och sända vredgade vågor mot den oberörda himlen.

— Hans! sade Betty högt.

Och här i skogen var det som om han lyssnat till henne. Hennes rop föll icke i en tom brunn eller fördes bort med vinden. Det kom tillbaka till henne, kanske bara ett eko från andra sidan tjärnen, men med mänsklig stämma. Det hug-svalade henne. Ett tag hade hon velat slita sitt

hår och hamra med knutna nävar mot sin starka barm, men tjärnens stillhet och tysta förnöjsamhet lugnade och smekte henne. Och hon tänkte på sina barn. De funnos kvar. De voro hennes och Hans'. Dora, hur skön hon var, kunde icke taga ifrån henne denna skatt, denna säkra egendom. Hon hade fött och fostrat dem. De voro hennes.

Och Betty kom med ens att tänka på alla bestyr för festen i morgon. Den hade hon ju rent av glömt. Här promenerade hon i skogen, medan det hemma på Ekered rådde sådan brådska.

Men hon stod ändå kvar. Hon måste samla ihop de krafter som nyss flytt henne. Hon måste riktigt känna inom sig att Hans ändå älskat henne, även om han lånat två andra mäns kvinna. Hon log åter sorgset. Helt kunde hon inte trola tillbaka hans kärlek. Åter såg hon Dora i Hans' famn. När hade det skett? Hur? Hennes känsla av äganderätt var lika stark som Jacobs. O! Någon hade trampat på hennes egendom, en mark som hörde henne till!

Men en förnimmelse arbetade inom henne, en förnimmelse djupt inne i hennes väsens hjärta försökte säga henne något. Med ens uppfattade hon dess röst. Det var inte det Hans givit henne av sin varelse, av sin kropp och själ, som till sist var hennes egendom. En annan människa, hur nära hon än kommer en, är alltid en främmande som glider hän på sina egna vägar. Det var vad hon själv givit honom av sin kärlek, sitt starka hägn,

sina vackra drömmar och omsorger, som skänkt hennes tankar vingar och fått henne att växa. Men det fanns ju kvar, det fanns sparat — det grodde ännu och gav hennes väsen en blånande vår. Hon hade inte blivit fattigare i själva verket. Hans hade icke tagit ifrån henne något, även om det syntes henne så i de första ögonblicken. Hon torkade sina tårar. Hon log litet ironiskt åt sig själv, trots allt. Ty hon kände att den där tanken kanske ändå icke helt tröstade henne. Hon visste att hon ändå länge skulle sörja över den döde Hans' otrohet, även om hon skulle piska sig till att säga sig själv att det inte berörde henne. Men var det kanske bara för att en trång västerländsk moral, underblåsande de europeiska kvinnornas egen fåfänga, i århundraden hade intalat dem att de under alla förhållanden ägde rätt att fordra trohet av männen? Om hon riktigt återvände till att vara österländska, bleve det kanske henne lättare att förstå och förlåta allting, till och med en död kristen som varit henne otrogen.

Ett par timmar senare stod Betty i Ekereds kök och lagade till bröllopstårtan. Hon rörde flinkt sina starka händer. Hennes ansikte hettade av spiselvärme. Gotthard kom sakta bakom henne och lade som så ofta förr sina händer på lek över hennes ögon.

— Vem är det? frågade han glatt.

Och Betty kände handens värme och vilade en sekund stilla inne i dess blida mörker. Hon log.

inte sorgset längre, utan strålande över att hon kunde känna lyckan av sin sons närhet.

— Det är du, sade hon.

Och när Gotthard skrattande tog bort sin hand, var hon åter sig själv, gömmande det sår, som hon så plötsligt fått, djupt nere i sitt hjärta.

XXXII.

Paula rörde sig tungt och tafatt i Agdas och Frideborgs rum på gästgivargården. Bröllopsdagen var äntligen inne och brudarna skulle klädas. Att de just bett Paula hjälpa dem, berodde mindre på att de tilltrorde henne någon särskild skicklighet än därpå att de tyckte så mycket om henne. Hon var vänlig och snäll, och fastän hon i dag föreföll snarare något bedrövad, tyngde hon icke ned någon. Nu stod hon framför bordet, där två små myrtenkronor lyste mörkt gröna. De hade beställts i Stockholm, och Paula tyckte att de voro förtjusande. Stellan som hade svårt att hålla sig från rummet hade nyss varit inne och sett på dem. Men han hade inte delat Paulas åsikt.

— Det skulle varit kronor av rubiner och andra gnistrande stenar, hade han sagt och spärrat upp munnen. Brudkronor skola vara något sagolikt, något skimrande över alla gränser. De här små gröna bladen är jag rädd för ha löss på sig. De se faktiskt ut som om de hyste en massa ohyra.

Men då hade flickorna förtrytsamt puffat ut honom ur rummet.

— Jag har hjälpt till att klä dig så många

gångar, Frideborg, hade han då mumlat tjurigt. I dag på vår egen bröllopsdag skulle jag väl fått gå före utomstående.

Och han gick stött utför trappan och sade att han skulle gå till kyrkoherden och höra efter om församlingen icke hade någon gammal anrik brudkrona som hans och Gustens blivande fruar kunde få smycka sig med på sin högtidsdag.

Det var som om de två brudgummarna och bröllopsgästerna som funnos på gästgivargården icke riktigt visste vad de skulle taga sig till denna förmiddag, medan brudarna skrudade sig. Alla voro gripna av en viss misstämning, kanske därför att gästgivargårdens rankiga sängar ej erbjödo någon vila, och alla voro nervösa och en smula bleka i ansiktena. Det var heller ingen värme i den stora salen som löjtnant Macson fyllt med illaluktande rökmoln från sin pipa, som han envisades att i ett streck röka här på landet. Han hade skickat en pojke ned på järnvägsperongen efter en packe tidningar, vilka han nu läste med rynkad panna och självbelåten uppsyn, som om han hade sitt finger med i det stora spelet därnere och varit med om att tutta på de rykande våldarna på Europas brandplatser.

Bell som suttit och sett på honom en stund sprang plötsligt upp och slog till bladet han just höll framför sig.

— Jag tål inte höra det där prasslet, sade hon gällt med blekt ansikte. Jag får ont i huvudet.

Han kikade på henne över tidningens kant.

— Är fröken von Wenden ledsen över att det stundar till bröllop? frågade han föraktfullt. Det ser inte bättre ut.

— Nej, sade hon hårt.

Han brydde sig inte om henne.

— Ryssarna ha lidit nederlag, skrek han för-
tjust. Titta här. Hindenburg har vunnit en ny
stor seger över ryssarna! Men hos oss begravs i
dag änkehertiginnan av Dalarna. Det var väl ändå
ett egendomligt sammanträffande! Det måste väl
ändå uppfattas symboliskt. Så se våra sorger och
bekymmer ut!

Jacob Levin och Dora sutto vid det stora bordet. De stödde bägge händerna mot bordsskivan och betraktade stumt Bell och löjtnanten. Dora hade gråtit igen. Det var som om en del av hennes friska skönhet flutit bort med tårarna. Jacob som var ond på sig själv över gårdagens uppträde på kyrkogården gav henne då och då en förstulen blick. Men fastän de sutto så nära varandra och som av gammal vana intagit precis samma ställning, voro de oändligt långt borta ifrån varandra. Dora tyckte att hon vandrade på en väg, som aldrig ville taga slut, i en trakt som med ens blivit ödslig. Inom henne bultade hjärtat doft och smärt-
samt. Hon hade gråtit över Jacobs svekfulla nedrighet. Alltjämt tyckte hon att han höll upp sina smala bruna fingrar räknande. Skulle aldrig hans kalkyler bli färdiga?

Löjtnant Macson kastade tidningen och drog upp ett par blanka tärningar ur fickorna. Han kom fram till bordet, där Jacob och Dora sutto.

— Kom, så spela vi tärning, Jacob, sade han. En bröllopsförmiddag som den här måste man ta sig något före.

— Ett knektspel, sade Jacob och vägde tärningarna i handen. Det är sådant här ni fördriva tiden med i officersmässen.

— Det kan väl passa dig också då? sade Dora. Det skulle låta näbbigt och elakt, men hennes röst var bara fylld med förtvivlan.

— Aha! Ett äktenskapsnabb, tror jag?

Löjtnanten såg från Jacob till Dora. Han förstod att de blivit ovänner, och det roade honom ogement. Eljes låtsades han aldrig om, när han var tillsammans med dem båda, att han kände till deras förhållande. Det var bara när han skulle vinna någon fördel av Jacob som han brukade antyda att han hade reda på allt ut och in. Han var själv för starkt upptagen av vården om sitt dyra fosterland och sitt eget erotiska trassel med småflickor, för att ha tid över att hysa något allvarligare intresse för Jacobs och Doras intima liv. Dem om det! brukade han säga till sig själv.

Jacob slungade nu som på trots ut tärningarna, efter att ha nämnt ett tal. Osborn och Jacob följde med blickar av spänning tärningens dans på bordet. Jacob vann. Det retade löjtnanten, och snart voro de inne i spelet. Också Josef Wahlbom,

som suttit i soffan med Alexandra, närmade sig de båda spelande, spinnande och mot sin vilja in-tresserad, ehuru med en min som tycktes vilja säga att han ur religiös synpunkt på det bestämdaste ogillade allt dobbel och spel med kort eller tärning.

Då slogs dörren upp, och Gusten kom invaggande med en stor ask som han mödosamt kånkade på. Utan att bekymra sig om de rullande tärningarna satte han den mitt på bordet. Ett par småpojkar, som följt honom från stationen och som han fri-kostigt skänkt några stycken kopparslantar, kikade nyfiket in. Han lyfte nu upp locket och blottade en mängd blodröda rosor och darrande blad.

— Brudbuketterna, sade han högtidligt.

Macson schasade åt honom som åt en katta.

Men greven protesterade.

— Inte spela tärning på min bröllopsdag, sade han sorgset.

— Vi äro redan utleda på de här urfåniga bröllopen, sade Macson hånskrattande och klirrade med tärningarna i sin hand. Vi höra ju aldrig talas om annat. Kunna ni inte komma i säng utan att dagen i ända klämta i era förbannade bröllopsklockor? Här skall min själ bli annat ljud i skällan.

Stellan återvände nu från besöket hos kyrkoherde Morot. Denne hade upplyst att det verk-ligen fanns två antika, synnerligen dyrbara och praktfulla brudkronor som donerats till socknen av ingen mindre än gamle greve Carolus Laurentius Bogislaus Gustavus Sauss på Hönsekinds slott,

Gustens och hans moders egen köttslige far. Men donationsbrevet föreskrev mycket strängt att de endast finge bäras av brudar, som efter behörig undersökning av barnmorska eller legitimerad läkare befunnos ännu vara i oomtvistlig besittning av sin jungfrudom. Slokörad och förargad hade då Stellan avlägsnat sig med tomma händer och utan brudkronor. När han framförde det besked han fått, mötte honom emellertid en övervägande glad stämning. En ljuv purpurrodnad överfor Agdas ansikte, men det var tydligt att den sköna flickan nog trodde sig komma att bestå provet, hur grundlig undersökningen än bleve, ehuru hon ingenting ville säga av hänsyn till Frideborg, vilken hon nu tillsände en frågande, vänlig blick. Frideborg åter satte utmanande fram magen, skrattade högt och sade att hon i så fall ville bli undersökt av doktor Jacob Levin, vilken hon funnit mycket trevlig och som hon hade allt förtroende för. Då det likväl var uppenbart att det blott kunde bli tal om att den ena av brudarna skulle få skruda sig med den legendariske vällustingen gubben Sauss' donerade kyskhetsbelöningar, avstod man från tanken under allmän munterhet. Den enda som icke delade denna var greve Gusten, donators son, som under vigselakten och bröllopfesten gärna skulle ha velat hedra sin framlidne fader, vilken därigenom också skulle ha kommit att från andra sidan graven frambära sin hyllning till den sedesamma Agda. Stellan saknade visser-

ligen också mycket de säkerligen dekorativa antika brudkronorna, som han brunnit av begär att få försöka på sitt eget stora gungande och ihåliga huvud, men småflinande tröstade han sig dock snart och kom nu i stället framtrippande till den av Gusten medförda asken med brudbuketterna.

— O, sade han och lyfte upp en bukett.

Den var jättestor, som ett hjul. Den skylde hans kavaj, och gnolande på bröllopsmarschen började han hoppa av och an med buketten i handen. De måste skratta. Han såg för löjlig ut. Men Dora höjde ögonbrynen. Hon fann leken med brudbuketten på något sätt oanständig. Alla ting Stellan dessa dagar tog tag i eller sökt komma över, från den där ringen i kyrkan, som skulle föreställa den äktenskapliga sammanlevnadens och trohetens vårdtecken, till de antika guldbrudkronorna, som kyrkoherden icke velat anförtro honom, och till brudbuketten han nu fått fatt på, fingo i hans händer eller i hans ordande därom något groteskt över sig. Det var som om han upptäckt och för alla ville demonstrera någon hemlig, överväldigande komik i alla dessa traditionella och för många så heliga saker. Och han var så inne i maskspelet att det föreföll som om han omöjligt förmådde nöja sig med att vara brudgum och ej kunde bärga sig med mindre han själv finge stå brud.

Paula som just kommit in mindes, när hon såg Stellan svassa där av och an svängande buketten,

hur han som liten pojke klätt sig i hennes klänningar och sett ut som en flicka. Hon gick fram på golvet och tog buketten ifrån honom.

— Nej, sade Bell kiknande. Låt Stellan få brudslöja också!

— Ja visst, skrek Stellan. Varför skola bara brudarna få styra ut sig så där fint? Gusten och jag komma att se ut som svarta fåglar i våra frackar — en tjock svart uggla och en annan liten svart pippi till pingvinunge. Det är orättvist, tycker jag.

Men Paula hade med sig två små myrtenkransar, som voro ämnade till herrarnas frackuppslag. Stellan tog en av dem med yttersta fingerspetsarna.

— Det är löss på bladen, säger jag, sade han.

Bells mun drogs till ett litet leende. Hon tyckte Stellas ord kastade en sann belysning över hela tillställningen. Löss på brudkronornas och kransarnas blad! Löss som små och osynliga borrhade sig in överallt där det fanns rutten hud och sjukt blod. Ja, de tycktes denna dag ha tagit sin bostad i själva solen som sken blekt och missnöjt över jorden.

— Kabaré Svenska Lössen, sade hon för sig själv.

Nu hördes Josef Wahlboms röst. Han talade till Gusten, men tog ej illa upp att även de andra lyssnade.

— Jag har varit hos grevinnan Carola nu på morgonen. Hon vill så gärna vara med om hög-

tidsstunden i kyrkan, och som greven vet har Herren i sin nåd givit mig en förunderlig makt att styrka henne.

Han såg anspråkslöst på sina feta händer.

— Jag stryker lätt över henne med händerna och förnimmer själv granneligen hur kraft flyter ifrån mig över till grevinnan. Hon kände sig så kry när jag gick. Låtom oss tacka och lova Herranom.

Stellan tassade runt kring predikanten. Så höjde han sig på tå och viskade ganska hörbart i hans öra. Josef blev röd i ansiktet, som Agda nyss, fast icke så vackert. Stellan hade flinande bett att han även skulle försöka meddela honom kraft, manlig kraft för att värdigt begå bröllopsnatten med den fagra Frideborg som de båda tävlat om.

Josef trodde att Stellan menade allvar, men Stellan fnissade bara oavlåtligen på sitt vanliga sätt. Då tittade predikanten förläget bort till Alexandra, som med blossande kinder betraktade honom. Hon såg ut som om hon längtade efter dessa handpåläggningar som givit Josef ett stadgat rykte för att vara en helbrägdagörare av första ordningen.

Uppe i brudarnas rum hade Agda och Frideborg nu kommit så långt att de skulle sätta på sig sina klänningar.

Det var vita sidendräkter med besvärliga släp. Paula hade kallat till sig Bell von Wenden för att få hjälp att fästa slöjorna. Bell var så skicklig. Frideborg hade svårt att få igen sin klänning om

livet. Hon blev andfådd och måste sätta sig på en stol och dricka ett glas vatten. Agda stod tyst och såg sig i spegeln. Bakom sig skymtade hon Bell, som höjde och sänkte sina händer för att fästa slöjan. Deras ögon möttes. Agda darrade till litet. Snart, snart skulle denna Bell och den otyglade längtan hennes ögon rymde bara vara ett minne som alltmera skulle blekna. Men Bell kunde inte slita sina händer från Agdas panna, där de sysslade med brudslöjan. Det var som om hon velat trycka in ett märke, ett hemligt signet, mot den vita huden, där ådrorna blå och genomskinliga drogo fram.

— Ingen skall ändå älska dig som jag, mumlade hon som om hon läst en besvärjelse. De hörde Stellan och Gusten i rummet bredvid där de höllo på att klä om sig. Agda lyssnade till Gustens röst, som ljöd suddig och otydlig genom väggen. Hon fick plötsligt en ängslande lust att springa sin väg ut i skogen och borra sitt ansikte ned i någon tuva av svart och doftande mossor.

Men hennes blickar föllo på Frideborg som satt där så förnöjd med sin lilla utskjutande mage och händerna över den. Hennes tillstånd framträdde mycket mera nu, därför att hon dragit upp kjolarna omkring sig. Och Agdas tankar flögo mot en snar framtid, då hon kanske själv skulle vänta ett litet barn. Hur lycklig det skulle göra henne!

Nu hörde de hur vagnarna började rulla fram nedanför fönstren. De som fingo plats skulle åka till Ekereds kyrka. Agda och Frideborg tryckte

ansiktena mot rutorna och sågo en skymt av grevinnan af Sauss som satt tillbakalutad i en av vagnarna med knäppta händer. Agda hyste en skygg, men djup medkänsla med denna bleka böjda kvinna, som alltid tycktes tyngas av övermäktig, evigt gnagande sorg.

— Vi måste skynda oss, sade Paula.

Hon tänkte på Gotthard som inte ägnat henne en blick dessa dagar. Det var därför Paula såg så ledsen ut.

Innan de nu visste ordet av var rummet fullt av en mängd personer som hade kommit uppför trapporna för att beskåda Agda och Frideborg.

Lilian kunde inte förmå sig att omfamna Frideborg. Hon såg högdraget på henne, fastän Josef Wahlbom bevekande viskade att hon borde kyssa henne. Han ville göra allt så gott, Josef. Men Lilian betraktade honom bara med dimmig blick, som om hon ännu sett Alexandra hänga kring hans hals. Peter däremot gick strax fram och gav Frideborg en smällkyss på kinden. Då neg Frideborg, som om hon ännu varit familjens tjänstflicka och just anmälde att det var serverat.

— Ni äro strålande vackra båda två, sade Gotthard med tindrande ögon. Nu fattas bara brudgummarna.

Sven tog Agdas hand, och de rodnade båda två litet åt ett minne långt ur det förgångna: minnet av en lada i skogen och hur Agda leende knäppt upp sin kappa med de blanka knapparna för skol-

gossen Sven, och åt en halvt brännande, halvt retande tanke: i kväll skulle Agda knäppa upp allt för en annan, därför att det så var hennes plikt.

Adèle trängde sig också fram. Hon hade en spökligt utstofferad klänning, som hon var mycket stolt över. Den lämnade den magra halsen naken — alltför naken, tyckte de som sågo på henne. Hon tittade hastigt och skarpt på de två brudarna. Så skrattade hon tyst och elakt och sökte med ögonen Josef Wahlbom som stack sig undan bakom de andra. Angela och Petra hälsade vänligt. Angela hade en vit sidenklänning. Hon såg på Frideborg, som nickade mot henne och höjde ansiktet för att få en kyss. Angela visste ju att Frideborg hade reda på hennes hemlighet. Den hade hon ju gissat redan i somras på Nybo. Och de kysstes i plötsligt samförstånd som om de mötts i något de båda sedan länge hade gemensamt.

De gingo ned till vagnarna. Alla hade nu hunnit klä om sig. De fröso litet när de trädde ut i den grå och frostiga höstluften. Det såg fantastiskt ut med dessa baltoaletter som skymtade fram under pälsverken. Folk från trakten av stationen hade samlats i en liten grupp utanför gästgivargården. De gapade nyfiket och gjorde anmärkningar sins emellan.

Innan greven steg upp i vagnen, gick han fram till sin mor. Han kröp in på sätet bredvid henne som om han varit en liten gosse. Men det var som om grevinnan, om också blott för en hastig sekund,

sett honom sådan han verkligen var där han vaggade svullen i sin frack med rödsprängda rinnande ögon och spritluktande andedräkt. Hennes son, hennes och hennes skörlevnadsman till faders värdige avkomling i deras gruvliga blodskam! Hon ryste till och flyttade sig hastigt undan. Men lika snabbt försvann den ohyggliga synen, och den blinda kärleken som så barmhärtigt och så länge dolt hans nuvarande jag för henne tog åter plats i hennes hjärta, och hon kysste honom innerligt och gång på gång, mumlande välsignande ord.

Vagnarna gungade bort. Brudparen trängdes i den främsta. Brudarnas slöjor föllo lätt över Stellans och Gustens knän. Nu sågo de båda herrarna lika förvirrade och handfallna ut som om de blevo bortförda mot sin vilja. Greven fiskade mödosamt i sin rock och fick upp en liten plunta. Han lutade sig stönande tillbaka och tog sig en djup klunk.

— Du blir drucken, bannade Stellan. Du kommer att trilla över oss allesammans.

Men Gusten skakade bara sorgmodigt på huvudet. Rosorna som fyllde brudarnas knän sände ut en tung, nästan kvävande doft. Stellan hade inte längre någon lust att leka med brudbuketterna. De sutto där alla fyra mitt emot varandra och stirrade med en plötsligt påkommen sorgsenhet in i varandras ögon. Hästarnas hovar slog mot den hårda landsvägen. Under suffletten skymtade de ett grått landskap: stenvurar kring svarta åkrar

och en himmel som redan fått ett dok av skymning över sig. Det föreföll dem bra besynnerligt att de nu skulle viga. Bara i går hade de ju tågat uppför kyrkogången, men det hade varit på lek och de hade pratat och skrattat. Nu skulle det bli allvar.

Greven anlidade åter den lilla flaskan. En frän stank av alkohol blandade sig med blomdoften. Stellan tog pluntan ifrån honom och drack även han en klunk. Frideborg och Agda sågo förskräckta på. Plötsligt sträckte Agda ut handen och ryckte till sig flaskan. Hastigt slungade hon ut den på ett gärde som de just rullade förbi. Hon såg själv alldeles häpen ut över vad hon gjort, men försökte förklara sitt tilltag:

— Förlåt mig, men jag blir så rädd, om ni dricka mera.

— Nu ser du hur äktenskapet kommer att gestalta sig, skrattade Stellan.

Men greven grep Agdas hand och sade med tjock och rörd stämma:

— Tack att du vakar över mig, kära Agda.

Stellan böjde sig då spontant fram mot Frideborg. Vagnens lätta skakning förde deras ansikten mycket nära varandra. Frideborg vindade lätt. Liksom Kiss kunde hon aldrig se någon rätt i ögonen. Då kysste Stellan henne flyktigt på hennes röda mun och frågade fnissande:

— Nu är du väl riktigt förlägen över att du snart skall i brudsäng?

XXXIII.

När de kommo fram till kyrkan, vankade den lilla grå gumman rolöst omkring utanför porten. Hon var klädd i svart denna dag. Hennes bröst var platt och liksom tomt. Hon betraktade brudarna med rödkantade ögon, och när de gingo in i kyrkan smög hon sig på nerhasade nötta kängor intill dem, som om hon velat snylta till sig litet ungdom och kärlekslycka.

Folk som bodde i stugorna kring Eka och Ekered fyllde de bortre bänkarna i kyrkan. Det var kvinnor mest. Bland dem syntes också den unga bondflickan som Petra och Angela varit hos den natt hon förlossats. Hon lyfte upp sitt barn för att det riktigt skulle få se brudarna. Man tasslade och viskade och snöt sig, och en svag lukt av pepparmyntspastiller och svett var förnimbar.

De båda brudparen stodo nere vid porten, medan bröllopgästerna gingo uppför gången. Det var hett inne i kyrkan. Orgeln lät höra några dova, liksom stapplande toner. Det var klockaren däruppe på läktaren, som ej kunde styra sin otålighet och längtade efter att få släppa lös alla tonernas vågor över församlingen.

Löjtnant Macson var klädd i uniform och förebrådde Bernard Landborg att inte denne också tagit uniformen med sig.

— I dessa tider, hördes han säga, medan han gick uppför gången, måste man visa sitt regementes färger.

Hans sporrar klirrade, och sabeln svängde vid hans trinda höft. Han väckte mycken beundran hos bondkvinnorna genom sin bullrande manhaftighet.

Nu kom prästen. Hans tegelröda murkna morot till näsa hade icke ändrat färg av den friska luften. Den såg ut som en duven röd grönsak. Men ögonen voro blanka som två putsade knappar. När greven såg honom, kom han att tänka på vigselformuläret och blev helt nervös och rädd att han skulle tappa bort vad han skulle säga. Stellan trampade otåligt i sina nya blankskinnsskor. Frideborg lyfte sig på tå och svängde på sig så att hon lyckades möta sin bild i ett dammigt tavelglas som hängde bredvid henne på väggen. I glaset varnade hon också bakom sin egen skimrande skrud de suddiga svarta ansiktena av folket i kyrkan. Ja, mot allt det vita där inne på tavlans stelnade vatten såg det verkligen ut som om de svartnat, kvävda av stämningen i kyrkan.

— Jag tager dig... nästan gnolade Frideborg. Jag tager dig...

Tanken på Bernard svävade genom hennes huvud. Och hon tyckte sig åter höra fågeln ängs-

ligt ropa i skogen. Nu voro de alla placerade där framme på bänkarna. Deras dräkter lyste i kyrkan. De tända ljusen ikring altaret flämtade oroligt. Dagnen som föll in genom fönstret smög sig omkring i alla kyrkans vrår och bidade där kall och grå som ett elakt väsen, som också ville ha plats, kanske för att dämpa ljusens glans.

Den lilla grå gumman, som skulle in i sakristian för att hjälpa prästen på med den svarta kappan, råkade i förvirringen gå uppför stora gången i stället för att taga en av de mera undanskymda sidogångarna. Folk vände på huvudena, då de trodde det var brudparen som kommo. Men det var bara den stackars gumman. Det var ålderdomen, fattigdomen och besvikelsen som gick uppför gången och darrade på händerna och spred förstämning bland bröllopgästerna. Så gammal blir man till sist! Så sluttar livets väg långsamt och obarmhärtigt nedåt, och man måste följa med!

Nu trädde prästen fram i sin svarta kappa. Han tuggade på något. På Guds ord var det väl, som han gick att uttala — Guds starka ord som blivit utnötta och kraftlösa, därför att de redan tuggats och ältats om och om igen i så många allt för skröpliga gudstjänares munnar. Klockaren släppte lös bröllopsmarschen. Den ekade i kyrkan. Den fyllde den som en ballong, så att man kunde vänta att hela kyrkan skulle lyfta sig och sväva bort i bröllopstakt över svarta åkrar och mejade ängar.

Där kommo de två brudparen sida vid sida. Ida

af Idestam och Judy Rosenrauch böjde sig fram så långt för att se, att de voro nära att dunsas huvudena i golvet. Jesus sträckte utan att tröttas ut sina armar mot dem alla utan urskillning. Greven vinglade en smula på benen. Han suckade tungt.

— Värnamo är ju full, mumlade Jacob med äckel. Full som vanligt!

Macson skrattade skadeglatt:

— Du kommer aldrig att lära dig förstå kärnsunt nordmannalyne, Levin.

När de två brudparen gingo förbi den bänk, där Kiss Nilsson och Elias Vanselin sutto, nu som såta vänner och nära på med armarna om livet på varandra, hände något.

Elias som i går hade övat sig med att även han promenera uppför gången, fick plötsligt för sig att han vid själva vigseln borde följa efter greven. Det fanns ju ingen brudnäbb och inga tärnor och marskalkar! Tomheten gapade så ödsligt bakom brudparen! Följaktligen steg Elias upp, rättade prudentligt på sin lilla fina frack och började så trippa tätt efter greven. Kiss, som aldrig kunde se Elias följa Gusten utan att själv trängas med honom om platsen närmast greven, sprang då också upp, och så kom det sig att Gusten Värnamo följdes till brudpallen av sina två trogna gossar som näpen brudnäbb. Deras frackskört vippade. Deras slätkammade huvuden blänkte grant av oljor och pomador. När greven stannade framför altaret, ställde de sig bakom på var sin sida om

honom som ett slags hedersvakt. Stellan som hört dem viftade med handen att de skulle försvinna. Men de brydde sig inte om honom. Kiss log till och med fräckt. Han var nära att räcka ut tungan. Även gamle Benno Levin därnere i sin bänk måste le och knuffa på Betty, som såg alldeles förtvivlad ut över de två unga herrarnas tilltag. De skymde brudarna, vilkas långa släp icke kommo till sin rätt. Kiss hade dessutom trampat på Agdas så att en mörk fläck efter hans fot var tryckt mot sidenet.

— I Guds, Faderns och Sonens och den Helige Andes namn, hördes nu prästens skälvande stämma.

Greven sänkte huvudet. Frideborg kisade upp på prästen. Men Agda såg darrande rätt framför sig. Nu kommo de avgörande orden. Detta var allvar! Så log hon litet, ett leende som lyste upp hennes mörka ögon och kom dem att se ut som stjärnor.

— Inför Gud den allvetande och i denna församlings närvaro frågar jag dig Leo Lars Lorenzo Medici da Värnamo af Sauss, om du vill hava denna Agda Wising till din äkta hustru att älska henne i nöd och lust.

— Jo, kom det dovt från greven.

Men när frågan kom till Agda, svarade hon klart och klingande. Det lät som om hon kastat en silverslant som nu glatt rullade bort under kyrkans valv.

Nu räckte Gusten sin ring till prästen. Han skälvde på handen så att ringen ett ögonblick

svängde av och an framför kyrkoherdens ögon, som om greven icke velat lämna den ifrån sig.

Greven började med stapplande röst:

— Jag Leo Lars Lorenzo Medici da Värnamo af Sauss tager dig Agda Wising nu till . . . till . . .

Han stammade och hostade hjälplöst.

Kiss' läspande röst kom honom högljutt till hjälp:

— Min äkta hustru, Gusten! viskade Kiss.

Då rätade greven på sig, vände sig halvt om och läste upp hela läxan utan uttryck, men felfritt.

Angela började känna sig matt och illamående. Bänken var så hård. Hon tyckte till sist att prästen och brudparen där framme vid altaret sågo ut som de underliga figurer man kan se genom ett tittskåps lilla glasruta. De rörde sig, de böjde huvudena, till sist föllo de på knä.

Angela som satt närmast väggen smög sig på tå ut ur kyrkan. Den enda som sett henne gå var Bell von Wenden. Bell reste sig då genast och skyndade efter. Hon tog sin päls och letade efter Angelas kappa, men hittade den ej. När hon kom ut, såg hon Angela stå lutad mot kyrkans vägg insvept i en schal. Det var Bettys schal, och den skylde hela Angelas gestalt. Angela fick först ej syn på Bell, och Bell vågade inte heller gå fram till henne.

Angela stod där och såg ut över detta ödsliga landskap hon så väl kände. Ett par stora fåglar kretsade över fälten liksom sökte de något. Långt

borta dök den svaga konturen av de blå bergen upp. Och Angela kände landskapets ensamhet stiga in i sig. Detta spektakel som uppfördes inne i kyrkan kom henne att känna sig ännu mera fjärran från människorna än hon gjort, då hon levat här ensam med Petra. Hon tyckte att deras steg givit ekon av tomhet ifrån sig — som om de gått över en grund, vilken lagts över ett bråddjup.

Något väntade och ruvade i mörkret därnere. Eller var det allenast det att de nygifta och deras följe voro på väg till ett krigförande land för att med tingeltangel, dans och humbug inbilla sig skingra en smula av bedrövelsen hos dem, vilka slagit hela världen med bedrövelse? Värnamobaletten, kabaré Svenska Lösen — ett cirkussällskap! hade Jacob Levin hånfullt sagt. Ja, men Agda och Frideborg? De hörde inte dit, men de skulle dras in i leken, stupa på huvudet in i alltsammans. Angela tänkte på att Frideborg ju befann sig i samma tillstånd som hon själv. Men det föreföll ej som om hon grubblade över det. Nu gifte hon sig med den dumme Stellan, och med säkerhet var det ändå Bernard Landborg som var far till hennes barn. Angela hade sett hur han följt Frideborg med blickarna. Angela svepte schalen tätare om sig. Skulle hon själv samtyckt till att gifta sig så med vem som helst endast för att slippa föda sitt barn i ensamhet? Nej. O nej! Hennes barn var hennes, helt och hållet hennes. Hennes och Petras! Nu var hon stolt över det.

mer än någonsin tillfreds därmed. Hon längtade inte in i kyrkan igen. Det var som om något där velat kväva henne. Hon såg för sig Kiss Nilsson och Elias Vanselin, hur de trippat efter greven, snubblande över Agdas långa släp. Hon hade också lagt märke till Bettys sorgsna ansikte, där spår av tårar syntes. Var det inte något orätt som begicks? Angela visste inte vad det var, men det lade sig åter beklämmande över hennes bröst. Fåg-larna kretsade alltjämt däruppe. De flögo i vida cirklar. Ibland kom ett hest rop från dem. Kallade de på varandra och kunde ändå inte komma varandra nära? Så ropar människa efter människa, och ändå bli avstånden som skilja dem åt större och större.

Angela viskade sakta:

— Thomas!

Men han var långt borta och hörde henne inte. Då tryckte hon handen mot sitt hjärta och tyckte sig förnimma, hur hela hennes kropp darrade av ett annat hjärtas slag — slagen av det lilla barnets hjärta. Hon lyssnade till den spröda tonen som till något heligt. Hon gömde detta heliga inom sig, dolt för allas blickar.

Som ett svar hörde hon då en låg, lidelsefull röst:

— Angela!

Och när hon vände sig om, stod Bell von Wenden tätt intill henne.

Bell hade aldrig upphört att älska Angela. Hon

lyfte nu sina händer för att omfamna henne. Angela kände sig sugen hän mot den underliga kvinnan, denna andra ensamman, men så drog hon sig, som så många gånger förr, förskräckt undan:

— Du får inte! Rör mig inte, skrek hon till. Jag väntar ett litet barn.

Hon rörde sin stora hemlighet för Bell utan att vilja det, bara i rädslan för dessa trånande lyfta händer.

Bells ögon mörknade.

— Det är inte sant, viskade hon. Du är ju ännu oskuld! Säg att du är det!

Det var detta som hade betytt allt för henne. Det var den oberörda unga Angela hennes tankar ständigt lekt med, den oskuldsfulla hon velat åt. Nu sjönko hennes händer ned.

I detsamma gläntade den lilla grå gumman på kyrkporten. Orgelbruset trängde sakta ut till dem. Dörren for igen, och det blev åter tyst omkring dem. Angela försökte gå förbi Bell in i kyrkan. Men Bell grep henne om armarna. Hennes ögon sågo in i Angelas som om de velat med sina blickar sjunka ned till botten av henne.

— Alla gå förlorade för mig, sade hon då sorgset. Du också har svikit mig! Du har skänkt dig åt en annan!

Och Angela tyckte med ens så synd om henne. Hon for ett tag smekande med handen över det bleka ansiktet. Och Bell tog ödmjukt emot smekningen. Hon kröp ihop inför den. Det var som

om hon velat göra sig så liten att hon kunnat rymmas inne i Angelas goda mjuka hand. Hon hade velat fråga om det var med Thomas Meller. Men hon visste det ju. Männen, de starkaste, även om de voro ynkligare än hon, hade lämnat henne ensam kvar. Hennes kärlek försmåddes. Och ändå rymde också hennes hjärta ett litet stoftkorn av guld från den stora oändliga kärlek som spänner sig kring allt levande.

Angela gick ifrån henne in genom porten. I sin schal såg hon större ut än eljes, och Bell tänkte med avsky på det växande liv, som nu skulle förstöra hennes gestalt och göra henne lik dessa andra dräktiga kvigor till havande kvinnor, som vanka omkring som om hela världen vore ett enda grönt betesfält som skulle föra mjölk till deras spända spenar och deras väntade ungar.

När Angela kom in i kyrkan, hade Alexandra börjat sjunga från läktaren. Brudparen stodo nu hand i hand vända mot församlingen. Alexandras röst hade en triumferande klang. Hon sjöng ett par psalmer till kyskhetens pris. Alexandra och Josef hade själva letat rätt på dem och funnit att de så utmärkt borde passa för detta tillfälle. Det var psalmerna nummer 292 och 293:

O ve den, som här giver sig
i köttets lust att sväva
och som en hedning dagelig
vill mot Guds vilja sträva!

Ty vad som är i mörkret skett,
 det skall i dagen bliva sett,
 då Gud det uppenbarar.

Greven vred sig där han stod liksom utställd
 till beskådande med allt sitt mörka förflutna uppen-
 barat för alla. Stellan knarrade hjälplöst med sina
 blankskinnsskor.

Den här har lustan till sin Gud
 och tukt och dygd ej aktar,
 men vandrar tvärs mot Herrans bud,
 på honom straffet vaktar
 med ånger, ängslan, kval och nöd,
 och slutet blir en evig död
 för denna vällust korta.

Men Kiss Nilsson och Elias Vanselin smålogo
 blitt som ett par änglar där de alltjämt höllo vakt
 kring sin greve.

En tuktigs kropp och hjärta är
 den Helga Andas tempel,
 ostraffligt bliver hans begär,
 hans tal och hans exempel...

— Oja! Oja! stänkade Josef Wahlbom med
 knäppta händer.

Salig den, vars hjärta lågar
 blott av renade begär...

han i mörkret och i dagen
 intet ångrens ämne ser,
 ingen oskuld, som bedragen
 hämndens domar kallar ner...

— Onej! Onej! stånkade Josef.

Frideborg hörde hans andäktiga stånkande, och hennes ögonvitor blänkte till. Hon tyckte om att stå så här, så att alla fingo betrakta hennes skönhet mitt i grossessen, som hon nu lade an på att tydligt framvisa. Hon lade huvudet på sned som bad hon skälmaktigt de församlade om tillgift för det förskott hon tagit sig på äktenskapets legitima nöjen — inte kunde väl någon på allvar nännas förebrå henne det?

Du som dygdens lagar bryter,
 lär att tygla ditt begär,
 kväv den gnista som sig byter
 i en låga som förtär.

Den som ej i ungdomsåren
 fruktar vådan av ett fall,
 lik en blomma, bräckt i våren,
 uti förtid vissna skall.

Frideborg log.

Det var ju bara att på förhand röja sin smak för äktenskapet, menade Frideborg.

Men Lilian lutade sig gråtande intill Josef.

— Ta inte lilla Alexandra ifrån mig, snälla pastor Wahlbom, viskade hon med tårfylld röst.

Då lade han sin hand lugnande och välsignande på henne. Men hon tyckte att till och med hans hand skvallrade om bedrägeri och förställning.

Alexandras sång ville aldrig taga slut. Seg som gummi smetade den sig över kyrkan, drog ut och tånjdes mellan valven, så att man ej kunde andas.

Till sist befanns det att Alexandra i sin iver att sjunga kyskhetens lov givit sig till att taga om båda psalmerna. Den andra gången uppfattade Angela några ord som gjorde också henne litet rörd:

Rent hjärta skapa, Gud, i mig,
 giv mig en ny viss anda . . .

Även grevinnan Carola af Sauss hade fått upp en näsduk som hon höll för ögonen. Inne i dess mörker blixtrade hennes förstörda liv fram. Framför paradiset stodo ett par änglar med dragna svärd. De nekade henne tillträde till Herrens salighet därför att hon levat i köttslig lust med sin egen far.

— Gud, misskunda dig, stönade hon förkrossad.

Äntligen tystnade Alexandra. Organisten preluderade, och fram störtade åter bröllopsmarschen. Brudparen begynte gå nedför gången. Bröllopsgästerna reste sig och följde efter dem. Då började en liten parvel som fått sitta på sin mors arm att

skrika gällt. Det klagande ljudet överröstade orgelbruset. Det lät som om någon blivit lämnad ensam eller fått stryk.

Stellan höll grinande för öronen.

— Tyst, tyst, jämrade han sig med sin flickaktiga tillgjorda röst.

Pysen bars sparkande ut, men hans skrik tycktes fylla hela kyrkan. Andra småbarn som makades ut ur kyrkan började nu gråta överljutt av lutt sympati med den lille missdådaren, och den högljudda gråten blev till tjut och vrål.

Och de två brudparen stego in i vagnen och rullade bort mot Ekered, medan denna kör av gälla illtjut vrålände höjdes mot de grå skyarna.

XXXIV.

Det var skönt och gott att från höstdagen därute stiga in i den bortgångne Hans' rum, där en präktig brasa brann.

Damerna gingo upp i sängkammaren för att lägga av sig sina kläder. Men Adèle trängde sig framför de andra till spegeln, där hon noga granskade sitt ansikte och sin dräkt.

— Så ungarna tjöto, sade hon liksom förnöjt med sin hesa röst. De kraxade bestämt olycka!

Hon höjde sina magra axlar ur den ljusa klänningen. Brudarna vågade sig inte fram. De tyckte att skuggan av en vålnad dröjde kvar i spegelglaset ännu sedan Adèle avlägsnat sig från det.

Dora kastade en skygg blick omkring sig i sängkammaren. Där stodo ännu två sängar tryggt bredvid varandra som när Hans levat. Betty hade ej kunnat förmå sig till att flytta bort hans säng. Även hans porträtt stirrade med trötta ögon från en hylla. Dora stod en stund och såg på det. När hon vände sig om, mötte hon Adèles forskande ögon. Ja, Adèle var överallt denna dag. Hon kände en upphetsning över detta bröllop som fick henne att frysa. Hennes händer voro iskalla.

— Varför inte jag? tänkte hon emellanåt. Ett sådant bröllop, en sådan fest borde varit för mig!

Och när hon kom ned till herrarna, gled hon tätt intill Gotthard von Pahlen, som skänkte i värmande toddar åt dem. Han såg på henne obehagligt berörd.

— Vad vill du nu igen? frågade han lågt.

Hon skrattade.

— Du glömmer mig väl inte? sade hon bara och vred på sig.

Han stirrade på hennes nakna hals och axlar. Mot dem hade han vilat. Han gjorde en grimas och skakade på sig så att en del av den svaga toddy han blandat åt sig själv stänkte på henne.

— Du förstör ju min klänning med ditt blask, sade hon då.

Hertha Ehrencreutz höll fast i Tages arm. Det var som om hon varit rädd att han skulle gå ifrån henne till Petra igen. Hon hade ett uttryck av snipig högfärd i sitt ansikte. Petra, som från ett hörn betraktade henne, tyckte att hon åter kände den där doften av röda nejlikor komma emot sig. Hon mindes buketten som bringat sitt budskap till henne och Tage däruppe på Johan von Pahlens vind.

Elias Vanselin studsade nätt trippande omkring i rummet. Slutligen hamnade han framför en länstol. Djupt insjunken i den hade greve Gusten somnat, trött av de sista dagarnas ovana uppträden, klunkarna i pluntan och de nyss tömda mörka

toddarna. En brudgum helt förbi, innan hans mödor ännu begynt! Myrtenkransen i hans knapphål höjdes och sänktes med hans suckande andetag. Elias stack sitt runda lilla finger mot grevens skjortbröst.

— Pip, sade han med sin späda röst.

Då öppnade greven sömnigt ögonen. Han såg Elias framför sig och log åter hemvant som om de befunnit sig i hans sängkammare. Men hans pupiller vidgades hastigt, när Agda nu gled fram mellan honom och Elias i sitt långa släp. Under slöjan lyste hennes ögon som svarta stjärnor. Han sträckte ut sin korta oviga arm och tog hennes hand klumpigt i sin.

— Grevinna af Sauss, sade han högtidligt.

Då rodnade hon och slog sig ned på stolskarmen.

Betty lät som vanligt vänta på sig.

Frideborg som sökte Stellan träffade i stället på Bernard Landborg. Det högg till litet i hennes hjärta, då hon såg honom.

— Du är en sagolikt vacker brud, sade han. Esmeralda som brud! Singoalla inför altaret!

Men mellan honom och Frideborg som stod där i slöja och krona gled åter hans syster Stannys ansikte. Det var litet blod vid hennes tinning. För hans skull hade hon skjutit sig. Kanske även därför att hon anat hans historia med Frideborg. Då tog han ett steg tillbaka. Också i hans hjärta gjorde det ont. Det var som om livet runt omkring honom plötsligt stelnat. Det tryckte mot

hans lemmar. Alla ögon han mötte hade Stannys blick. De sågo förebrående på honom. Du har svikit oss, tycktes de säga. Men det var bara Frideborg som stod där framför honom med huvudet på sned och bedjande ögon.

Då vände han henne beslutsamt ryggen.

Nu kom Betty. Hennes kinder voro röda av brådskan. Hon kom fram till sin far och viskade i hans öra att nu skulle man gå in till bordet. Gamle Benno reste sig mödosamt och tog Bettys framsträckta arm. Så gingo de in par om par.

Tage hade hastigt skyndat fram till Petra.

— Vill du sitta bredvid mig? sade han.

Han såg inte Adèle som strök omkring honom. Men Petra blev blek och mindes, hur Adèle ropat i hennes salong att hon visste att Tage Ehrencreutz varit hennes hemlige älskare.

Salen strålade av ljus. Mitt på bordet höjde sig en krockan som Lilian haft med sig från Stockholm.

När alla äntligen voro placerade, brudparen bredvid varandra med Lilian, Peter, grevinnan af Sauss och kyrkoherden på ömse sidor om dem, reste sig Peter, sedan vinets slagits i, för att å Bettys vägnar önska gästerna välkomna.

Stackars Peter! Han stammade alltid i förvirring och leda över att behöva stå upp och tala. Han avskydde det. Nu liksom i somras hos bankdirektör Landborgs sökte hans irrande ögon någon plats att vila på, och åter, liksom då, fann han Angelas ansikte.

Men medan han beredde sig att börja, tyckte han att Angelas vackra ansikte nu hade blivit ett annat. Det hade förändrats, men han visste ej, vari förändringen bestod. Hon såg allvarligt tillbaka på honom — liksom undrande. Och plötsligt slog det honom att den lilla Angela ej mer såg ut som en helt ung flicka. Hon hade blivit kvinna, och det gjorde honom på något sätt sorgsen. Barnen hade växt upp, och han var på väg att bli gammal. Det var som om livet med brusande fart visslade förbi honom, ett tåg som skyndade till nästa station, och snart skulle det för honom, Peter, ej längre finnas någon station att stanna vid. Han skulle slungas rätt ut i ett ändlöst mörker.

Han tog ett stadigt tag i bordskanten och började, fattande sig helt kort. Han hoppades, yttrade han, att dessa nyss instiftade äktenskap skulle bli lika lyckliga som hans och Lilians varit. Bättre kunde han ej önska dem, tillade han så med en alldeles ofrivillig grimas.

— Ack nej, mumlade Josef Wahlbom fromt.

Stellan flinade. Alla höjde glasen. Så blev det tyst. Lilians ögon sökte ängsligt Alexandra. Men när hon nu såg hur Alexandra brann av åtrå efter predikanten och likt ett sjukt djur flyttade sig närmare och närmare hans feta kropp, medan hennes händer famlade efter hans hand på bordduken, tappade hon plötsligt sitt upplyfta glas så att vinet i en smal ström sipprade över bordduken.

En husjungfru var genast framme och torkade upp det. Men Lilian satt sedan och betraktade fläckarna, som om de förrätt något som fanns inne i hennes eget hjärta. Men Alexandra såg ej ens åt hennes håll.

Nu flöt pratet ut i rummet. Macson, glad av vin och mat, höjde sin stämman, den smattrade som en flaggduk smäller mot en stång. Arrendatorn hade inte varit på Ekered på middag sedan den hösten han varit där med Petra. De hade då gått hem i mörkret arm i arm och kanske just den gången förstått att de höllo varandra kära. Han betraktade förstulet Tage Ehrencreutz. Hade den där mannen ägt Petra? Arrendatorn kände sin egen underlägsenhet. Nej, nej, sådan var inte han — elegant med behagligt sätt och förstånd på hur man skall ta en kvinna. Han märkte att också Adèle såg åt Tage Ehrencreutz' och Petras håll. Han var nästan rädd att hon skulle ropa något åt dem. Han levde i en ständig skräck numera för att Adèle skulle uppföra sig illa. Hans bågare var rågad, och den skulle ej kunna rymma mera. Han förstod att predikanten nu också övergivit henne. Men han hade ej tyckt synd om henne, när han sett henne ligga och skrika däruppe i himmelssängen. Fortfarande, och allt oftare, önskade han att han kunde döda henne. Det skulle göra ett slut på alltsammans. Då brukade han betrakta sina händer, vägande dem om de vore starka nog. Ja, de voro starka.

Då Petra sneglade mot honom, lyfte han med en tafatt åtbörd och rodnande sitt glas mot henne. Petra böjde sig litet fram för att kunna se honom riktigt. Där de sutto så stilla och blickade mot varandra utan att någon annan observerade dem, tyckte de att skogen kring Eka åter susade över deras huvuden. Deras ögon blevo milda och sorgsna som djurs ögon. Mitt i sorlet på denna bröllopfest ville deras hjärtan och sinnen åter komma till tals med varandra. Men Tage Ehrencreutz lutade sig nu över Petra, och hon satte hastigt tillbaka sitt glas.

Angela hade fått sin plats mellan Kiss Nilsson och Elias Vanselin. De hade ingenting att säga henne. De hade sällan någon längtan att konversera unga damer. Därför lutade de sig ibland över hennes axel och viskade med varandra. Angela kände sig obehagligt berörd av att deras andedräkt flämtade henne i ansiktet. Hon såg vädjande på lille Benno Levin som satt mitt emot henne. Han var upptagen av att äta. Han var så förtjust i god mat. Och hans små snälla bleka ögon lyste av belåtenhet. Nu hade åren gått, och barnen voro själva gamla och hade egna barn. Han kunde ej se något fel med dem. Han betraktade glatt Svens vackra ansikte, och han konverserade milt med Bess, som ännu blek efter sitt lidande, satt på andra sidan om honom.

— Du skall få se att du snart får nya friska barn, sade han mysande och lade sin hand över hennes.

Då log hon glatt, men såg med en rysning bort mot Jacob Levin som om han varit en tjuv som stulit något ifrån henne.

Nu skruvade den lille kyrkoherden på sig. Han reste på sig och sträckte händerna mot bordskanten. Hans händer voro grova, ty trots sin höga ålder deltog han ännu gärna själv i arbetet i sina potatisland.

Kiss såg leende på dessa händer och lyfte sina egna, vilkas naglar blänkte av manikyrfernissa.

Kyrkoherde Morots tal var inte långt. Han var ingen talare. Men han lyckades ändå flika in en hel massa bibelspråk, och hans stämma chevroteerade, liksom slagrörd av andakt. Greven räckte honom sin hand och tackade honom, medan hans irrande blick fastnade någonstädes uppe i takkronan.

Hela tiden satt Betty med ett stelnat leende kring sina fylliga röda läppar. Hon kunde inte hjälpa att hennes blick hängde vid Dora. Varje rörelse den eleganta löjtnantsfrun gjorde fick Betty att tänka på Hans. Så hade hennes händer fattat om honom, så hade hon leende böjt sig fram mot honom med den frestande mjuka barmen, som inbjöd honom till vila och glädje. Och Betty lyssnade som om hon hört Hans' steg därute på gårdsplanen. Skulle han aldrig komma tillbaka igen? Ännu sedan han dött hade hon ju ägt minnet av honom. Men nu . . . Hon märkte nog att Dora inte heller var glad. Hennes ögonlock voro röda av gråt.

Jacob böjde sig fram mot henne, men hon undvek ständigt hans blickar.

Löjtnant Macson hade en stund oroligt skruvat sig på sin stol, nu knackade han bullersamt i sitt glas och reste sig så häftigt att han höll på att ta överbalansen. Han ville tala. Alla sågo på honom med en viss ängslan. Han var naturligtvis långt ifrån nykter och stod där bredbent vacklande betydligt. Knapparna i hans uniform blänkte som kattögon. Sabeln skramlade skrytsamt vid hans sida.

— Mina damer och herrar, sade han som om han tänkte hålla en föreläsning.

Frideborg fnittrade i sin servett. Macson gav henne en rasande blick. Grevinnan af Sauss lutade sig blek tillbaka mot stolsryggen.

— I dessa dagar, trumpetade löjtnant Macson, ljuder i mitt öra, i mina öron, vill jag säga, ty jag har två, ett rop: Till Tyskland, till Das grosse Vaterland! Alla vi riktiga svenskar längta dit. Vi brinna av blodtörst att hämnas på dem som vilja gå dess ära för när. Vi officerare vänta på order. Men det kommer ingen order! Dock stå vi beredda.

Han gjorde en lätt överhalning, men rätade på sig.

— När mobiliseringen stod för dörren, fortsatte han högtidligt, hörde jag att de unga män som sitta här ej fingo rycka in. De voro kronvrak. Jag tänkte då: De komma ej att finna sig däri. De skola på något sätt visa att de äro svenske män

ändå. Och nu, mina damer och herrar, äro de på väg till Tyskland, medförande svensk lösen, låt vara tills vidare blott upplyst av konstens facklor. Och ej såsom kronvrak fara de. Ingalunda. Nej, nej, de fara som brudgummar, friska i kärlek, manhaftiga, redo att göra sin insats, redo att rycka in . . .

— Men inte ut i kriget, observera det! mumlade Stellan.

— Ja, observera det, instämde den läspande Kiss. Vår Svenska Lösen, Värnamobaletten, det är en kabaré, en artistkabaré, förstår du, Osborn.

Löjtnanten hörde inte på honom. Han sträckte ut sin arm i en vid gest.

— Hälsa dem alla därnere! ropade han med grötig röst, hälsa dem att Sveriges officerare säga såsom era brudar säkerligen säga: Vi vilja låta vårt blod för er! Hälsa dem särskilt från mig, Macson!

Han förmådde inte mer. Vinet och rörelsen stego upp i hans ögon och blevo till tjocka tårar som runno utför kinderna. Någon dunkade honom välvilligt i ryggen. Jacob Levin skrattade bistert. Dora blygdes över sin mans fruktansvärda fylla och sänkte sina tunga ögonlock.

Men knappt hade det åter blivit någorlunda lugnt vid bordet, förrän Josef Wahlbom harklade sig och steg upp.

— Stämningen är krigisk, sade han med väljudande röst, men jag vill ändå, om herrskapen

tillåta, sjunga ett par små sånger, som kunna föra
våra brudars tankar till de himmelska ängarna.

Och han sjöng, först litet långsläpigt:

Här i ett torrt och törstigt land
här är din brud ej hemma!
Här går hon tryckt utav hyddans band
och, fast av ordet styrkt ibland,
medan dagarna ila,
har hon ej här sin vila.

Känns det ock stundom lugnt och gott,
här är din brud ej hemma!
Nej, hon vill hasta, ja hasta blott,
tills hon det goda landet nått,
som Gud skall henne giva,
där hon får evigt bliva.

Dagar komma och dagar gå:
här är din brud ej hemma.
En gång likväl skall för henne slå
ljuvlig och kär en timma då
hemmets port sig upplåter
och sig ej sluter åter.

Då vad fröjd, o min Jesus kär,
då, då är bruden hemma!
Då får hon skåda dig, som du är,
och dig för evigt bliva när
samt med ej tröttad tunga
härligt din nåd besjunga.

Därefter, på en raskare melodi:

Få vi mötas i den staden,
som är byggd av Herren Gud,
strålände i himmelsk klarhet,
likt en brud uti sin skrud?

Mötas vi, mötas vi,
mötas vi på andra stranden,
mötas vi på andra stranden,
där vår själ är frälst och fri?

Få vi möta Herren Kristus,
när han hämtar hem sin brud,
få vi sitta uppå tronen
och för evigt lova Gud?

Mötas vi, mötas vi,
mötas vi på andra stranden,
mötas vi på andra stranden,
där vår själ är frälst och fri?

När han kom till sista versen såg han ej mera middagsgästerna. Han levde åter i Herren. En Herrans vandringsman och ödmjuka tjänare, som längtade bort mot stilla vatten, vari Guds härlighet speglade sig.

Grevinnan af Sauss' ögon hade börjat glänsa. Hon visste att här fanns trösten. Sitt stackars förstörda liv ville hon kasta av sig och knäböja inför den som tog all sorg och synd på sig. Hon sökte sin son Gusten, och en sekund såg hon

honom åter sådan han var — en ömklig brudgum med lallande tunga och svullna lemmar. Hade han icke genast med skakande hand höjt sitt glas, så fort den gode Josef börjat sjunga om det »torra och törstiga landet»?

Varför skymtade denna dag ständigt hans och hennes gemensamme far, den gamle skörlevnads-
mannen och vindrinkaren, för hennes inre syn? Det var väl därför att den alltid gjorde det. Men så försvann åter den nuvarande Gusten, och den vackre unge Gusten, vars bild hon bar i sitt hjärta, trädde fram ren och med strålande blickar. Då suckade hon av lättnad.

Den vördade gamle kyrkoherde Morot, som erfor en viss avund inför sin lekmannakollegas triumfer, reste sig nu åter mödosamt, och fortfarande darrade och skälvde hans röst som en slagrörds eller ett litet barns:

— Våra brudar, sade han, vår blida grevinna Agda af Sauss och vår väna och dyrbara fru Fridenborg von Pahlen ha nu av vår välmenande Josef Wahlbom fått något att betrakta i sina hjärtan. Nu vill jag i min tur läsa en psalm ur vår gamla svenska psalmbok för vår käre broder i Kristus greve Gusten Värnamo af Sauss som i dessa dagar blivit upptagen i vår lutherska gemenskap efter det jag själv meddelat honom en, såsom jag kunnat konstatera, ganska tillfyllestgörande kristendoms-kunskap. Förut hade vår unge broder greven ju endast undfått dopet och närmast tillhört den

papistiska villfarelsen. Det är tio Guds bud satta i gammaldags skröpliga rim som dock skola hjälpa broder Gusten att åtminstone för i afton fasthålla vad han inhämtat av vår beprövade och stadigt grundmurade lära.

Och kyrkoherde Morot läste med sprucken stämma:

Dessa äro de tio bud,
som oss gav själver Herren Gud,
genom Mosen sin tjänare tro,
uppå det berget Sinai.
Kyrie elejson.

Jag är din Herre Gud allen,
håll dig från andra Gudar ren,
till mig skall stånda all din lit
och älska mig av allo flit.
Kyrie elejson.

Guds värdiga namn missbruka ej,
ditt tal skall vara ja och nej,
låt intet fåfängt gå av din mun,
men hedra Gud av hjärtans grund.
Kyrie elejson.

Här gjorde kyrkoherde Morot en liten paus och sade, och det illfundiga uttrycket i hans ansikte stod i en egendomlig motsats till den vibrerande lindebarnsrösten:

— Ja, nu ta vi ett litet hopp över tredje budet som säger att greve Gusten icke får arbeta på Guds

sabbats dag, ty det gör greve Gusten kanske inte på vardagarna heller. Och så komma vi till de viktiga fjärde, femte och sjätte buden:

Fader och moder i vördning halt,
dem du hedra och hjälpa skalt,
så skall du länge leva få
och det skall allt väl med dig gå.
Kyrie elejson.

Dräp ej med tunga eller kniv
och gäck ej efter en annars liv.
Lägg bort hat och hav sakta mod,
var också dinom ovän god.
Kyrie elejson.

— Nu komma vi till det sjätte budet, greven!
sade kyrkoherden, och hans blanka knappar till ögon
blänkte oroande:

Du skall ock ej bedriva hor,
därefter kommer plåga stor.
All okyskhet driv ifrån dig,
hon haver skam och blygd med sig.
Kyrie elejson.

Kyrkoherde Morot avbröt sig och sade:

— Se nu är det så, att av den här verskatekesen
finns det även en annan version, och eftersom det
ligger sådan vikt vid att vår käre unge greve inte
skall dräpa och inte göra hor, så tror jag att jag

drar de här buden också i den versionen. Då blir det så här för femte budet:

Din nästa du ej dräpa må,
förtörna, hata, skymfa, slå.
Du önske ej din oväns död,
men honom hjälp i all hans nöd.

I sjätte budet låter det bara olika i slutet, som i den här andra formuleringen anbefaller greven att tänka på sin unga hustru:

Din äkta maka hav rätt kär
och fly allt det otuktigt är.

Nu komma vi till sjunde budet, greve Gusten:

Du skall ock allan tjuvnad fly,
fals, flärd, ocker, bedrägeri.
Den fattige du gör bistånd,
utav ditt gods och milda hand.
Kyrie elejson.

— Ja, slutade helt plötsligt kyrkoherde Morot, vi få ju inte begära att greven med en gång skall kunna lära sig hela katekesen på det här sättet. Men nog kommer greven redan i kväll att se att det är lättare att göra saken per vers. Och därmed vek den gode kyrkoherde Morot försiktigt undan sina rockskört och satte sig lika varsamt. Han

småskrattade för sig själv som om han sagt något roligt som bara han själv begrep. Av artighet skrattade dock alla med.

Men den store sångaren Josef Wahlbom hade fått blodad tand och ville icke finna sig i att försvinna ur medelpunkten för uppmärksamheten. Skyndsamt, för att icke bli förekommen, sprang han åter upp och sade:

— Nu skall ock vår vän herr Stellan hava några ord med på den väg han i afton anträder. Den psalm jag för hans räkning vill sjunga heter »För en fattig yngling»...

Härvid blängde Stellan argt, och även Lilian såg mycket kränkt ut. Josef ändrade sig då flinkt och fortsatte oförtövat:

— Men det namnet passar ju inte alls in på herr Stellan som vunnit en sådan skatt. Jag vill därför kalla den »En ynglings väg» och ber herr Stellan att noga besinna dess maningar.

Så sjöng han:

En prövad Josef finner
rättsinnighetens lön,
en David segren vinner
med tillförsikt och bön,
Gud styrker Eleasar,
som from från ungdomsår
för våldets slag ej fasar,
men blott för samvetssår.

O Gud, min Gud, du bliver
 den samme som du var,
 och mig du även giver
 ett lika hult försvar,
 och mig mitt bo bereder
 och bryter mig mitt bröd,
 när from till dig jag beder
 och varder som du bød.

Mig dertill nåd förunna,
 ty, Herre, utom dig
 hur skall en yngling kunna
 ostraffligt gå sin stig?

Gotthard viftade nu med ett papper. De lagrar pastor Wahlbom och kyrkoherde Morot förvärvat sig, den förre med sin sång, den senare med sin uppläsning, lämnade honom ingen ro.

— Jag har skrivit några verser, sade han, som jag kallat för »Agda och greve Gusten». Det brukar ju vara något humoristiskt vid sådana här tillfällen, och jag har därför försökt att göra dem litet skämtsamma. Men jag hoppas att varken brudparet självt eller någon annan skall ta illa upp. Jag hade tänkt mig att Agda en natt frampå vårsidan kommer ut på terrassen på Hönsekind och där plötsligt överraskar Gusten halvt insomnad tillsammans med sina forna kumpaner. Nu läser jag:

Som en tigrinna som fann det på tiden
att från ungmöskapet bli fri,
sprang vår Agda i randigt siden
ut på Hönsekinds slottsgalleri,
där sifonernas fräsande floder
begöto dess marmorstoder.

Där satt Gusten vid skotska likören,
men hans mannakraft den var stum,
och fåfängt Elias, dansören,
och fåfängt Kiss Nilsson med »skum»
försökte att liva guden,
Eros med kärleksbuden.

Lik det hetaste av fantomen
feberns drömmar ge i kall höst,
slöt då Agda hans slaka abdomen
tätt mot de spända bröst.
Och då klang det från bundna strängar
som en sång över vårgröna ängar.

Det blev isande tyst. Damerna funno Gotthards
inlägg så dumt att ingen ens rodnade och alla
endast förargade sig. Ledsnast såg Betty ut, hon
tyckte att Gotthard riktigt skämde ut sig. Bara
Stellan och Frideborg fnissade litet.

— Den ingår i en diktcykel som jag hade tänkt
kalla »Greve Heliogabalus och tigerkatten», sade
Gotthard liksom förklarande. Men ingen tyckte att
det var någon förklaring.

När krokanen äntligen bjöds omkring, inträffade det något. Den hade just kommit till Adèle. Hon försökte försiktigt lossa en bit, men hon måste ha tagit i för hårt med sina magra fingrar, och plötsligt störtade krokanens sockerbrud och sockerbrudgum ned på hennes tallrik och gingo i bitar. Ja, de lågo där med avslagna huvuden, och den röda lilla brudbuketten med en späd hand omkring sig rullade över på duken.

— Nu sprack ändå bruden och brudgummen också, hörde de Adèle säga med sin hesa röst.

Alla sågo åt hennes håll. Hon hade blivit kritvit i ansiktet. Vaggande av och an med sina nakna axlar och bara magra armar sköt hon med ens sin stol från bordet. Hon samlade ihop bitarna från sin tallrik, och med dem i händerna gick hon runt bordet, på tå som om hon varit rädd att störa tystnaden som uppstått. När hon kom fram till de levande brudparen, lade hon ett litet stycke av det söndriga sockerbrudparet på deras tallrikar. De stirrade förvirrade ned på en arm, ett ben eller ett huvud som kommit på deras lott.

— Var så goda, mina herrskap, sade Adèle med ett slags hemsk artighet. Var så goda, det är litet spillror bara. Jag kan ju inte hjälpa att det gick i kras.

Så böjde hon sig fram och lade brudbuketten av socker på Bettys tallrik. Hennes hand darrade. Hon hade druckit ganska mycket champagne.

— Var så god, viskade hon. Kärleken får man dela, både de dödas och de levandes.

Betty såg förskräckt upp. Visste Adèle om Hans och Dora? Kunde hon ha lyssnat och förstått? Ja, överallt lyssnade hon och snokade som en råtta. Men Adèle smög nu fram till Gotthard.

— Här har du, lilla raring, sade hon med ett skratt, och tack skall du ha för dina trevliga verser.

Och en sista bit hon kramat i handen av det förolyckade brudparet halkade nätt ned på hans tallrik. Han grep om hennes handled för att tvinga henne att tiga, men hon skrek till, hest och sprucket:

— Och tack också för sist, du Gotthard. Litet av den högfärdiga von Pahlenska blodsafte har jag ändå fått suga i mig. Du var inte så fin som nu just, där borta i ödestugan.

Dora blickade upp. En rodnad flög över hennes ansikte. Ödestugan! Allas vägar tycktes till sist leda dit! Hon hörde dörren knarra. En iskall vind från det förfallna rummet där borta slog henne i ansiktet. Adèle märkte genast Doras min av förskräckelse.

— Är det kanske fler som varit där? ropade hon ut.

Men ingen svarade henne. Hon mötte Jacobs blick och mindes att även honom hade hon tigt om litet kärlek och värme. Josef, Gotthard, Jacob! Ingen ville mera se åt henne ens! I hysteriskt raseri slog hon sig då med knutna händer för bröstet, vacklade till och sjönk ned på mattan.

— Kärlek, rasade hon, tuggande på orden, medan hon hytte med armarna omkring sig. Ni älska så det rinner om er, och till sist sitta ni ändå där med bara ett trasigt huvud och ett naket ben i handen.

De andra rusade upp från bordet. Hennes kropp ryckte som vred hon sig i en vällustig kramp. Hon slog armarna omkring sin kropp, liksom famnade hon i högsta extas sig själv. Arrendatorn sprang fram för att hjälpa upp henne, men han fick på länge inte något tag. Det var som om dessa ryckande lemmar och denna tuggande mun uppfört en vidrig parodi på kärlekens hemligaste lekar. Agda smög sig förskräckt intill sin brudgum, men när hon såg hans gapande mun, där tungan låg slapp och liksom död innanför tänderna, ryggade hon tillbaka. Frideborg grät högt. Hon tyckte att hon fått smuts på sig, men när hon skulle fatta Stellans arm, var han icke där. I stället stödde hon sig mot Bernard Landborg, som med ett egendomligt gubbaktigt utseende stod och beskådade uppträdet.

Medan arrendatorn, röd i ansiktet av blygsel, omsider lyckades få Adèle upp, satt grevinnan af Sauss och viskade för sig själv.

Åter såg hon för sig den vidrige gubben som varit hennes far och älskare, och hon började tyst och bittert gråta.

Arrendatorn drog nu Adèle mot dörren.

— Jag får be om ursäkt för ... för henne, sade han stammande.

Han hade tänkt säga »min hustru», men kunde

inte få orden över sina läppar. Så forslade han ut henne, och dörren slog igen bakom dem.

De andra satte sig åter. Men ingen hade längre lust att smaka på krokanen. Alexandra höll hårt fast Josefs händer mellan sina. Hennes näsa var eldröd och sken som en lykta. Stellan hade råkat i ett olyckligt skratt som han ej kunde hejda. Greven bara stirrade framför sig, hjälplöst som om han fått slag.

Angela såg från den ena till den andra med mörka ögon. Det var som om det nyss timade uppträdet plötsligt rivit bort maskerna från allas ansikten. Där sutto nu dessa slappa brudgummar bävande, som om de med ens fått se sin egen kärleksnatt uppföras framför sina ögon. De kunde inte älska, endast rulla sig i maktlöst begär på golvet. Och brudarna makade sig ifrån dem som om de förstått detta och nu sutto här med bara trasiga spillror i händerna.

Agda kände sig illamående. Denna bröllopsfest gjorde henne sjuk. Hon kände Bells ögon vila på sig. Hon försökte undvika dem. Bell log envist. Vem log hon åt? Åt Agda som beredde sig en dylik bröllopsnatt? Åt den vackra Frideborg, som sålts bort till en löjlig narr av den, som gjort henne havande? Eller åt Angela som bar på en förrymd mans barn under sitt hjärta?

Men Angela steg upp och smög sig ut ur rummet. I tamburen tog hon sin kappa och hatt och skyndade därifrån ut i mörkret.

XXXV.

När Angela kom ut, slog en kall och höstlig vind emot henne. Himlen var klar och stjärnorna lyste vänligt. Men hon hade bara gått några steg, då hon hörde att någon kom springande efter henne. Hon vände sig om, och i ljuset från den nu öppnade porten såg hon att det var Gotthard. Han var barhuvad, och hans skjortbröst lyste så besynnerligt vitt.

— Varför går du, Angela? ropade han oroligt. Blev du skrämmd av Adèle? Tyckte du det var dumt av mig att läsa upp den där djärva dikten? Men ser du, när jag får en penna i min hand, då blir jag så modig och ryggar inte tillbaka för något som helst. Så är det nog med alla riktiga skalder.

— Jag vill hem bara, sade Angela trött.

— Men du får inte gå ensam i mörkret.

— Jag vill vara ensam, svarade Angela då lågt.

Och när hon sade det, tog hon ett par steg tillbaka, så att hon kom utanför ljuskretsen kring dörren.

— Tycker du ännu illa om mig? frågade Gotthard nästan ödmjukt.

Han tänkte på hur han kysst henne i ladugården den där enda gången. Han hade inte vågat göra om det.

— Nej, nej, sade Angela hastigt. Men hälsa Petra att jag gått hem.

Han sträckte ut handen efter henne, men Angela gick redan hastigt bort mot grinden. Då ryckte han lätt på axlarna, denna gest han tagit efter sin morbror Jacob, och sprang därpå tillbaka in i huset.

Angela kom ut på landsvägen. Hon hade vandrat här så många gånger att hon ej var rädd att gå där i mörkret. Hon tyckte att detta mörker svepte in henne i en mjuk sammetslen mantel. Också landsvägen tryckte sig vänligt mot hennes fot. Träden som lutade sig fram över vägen voro mörka skuggor, hemlighetsfulla väsen som slagit vakt omkring henne. Ja, hon kunde behöva en skyddsvakt. Hon var orolig och betryckt, såsom hon ej känt sig på länge. Hon förstod att hon kommit så långt bort från dessa människor att hon i dag sett på dem med helt nya ögon. Och det hon sett hade bara ingivit henne ångest. För första gången erfor hon en rädsla för att föda barn till en så förvirrad värld. Alla dessa människovarelser med röda eller bleka ansikten stego upp framför henne där hon gick. Vad ville de? Vad sökte de egentligen? Kärlek? Nej, detta var inte kärlek. Stellan och greve Gusten, de sökte inte kärlek. Ätminstone inte Stellan! Varför skulle de då draga ned med sig dessa två unga flickor? Och Kiss Nilsson

och Elias Vanselin, å, vilken vämjelse hon förnam för dem! Och denna Bell med sin röda, sugande mun! Nej, nej, hon ville icke se dem mera! Och i hennes öron ringde de andliga sångernas ord däruppe från läktaren, vilka strömmat ned över alla dessa förnedrade:

Känn din plats uti naturen,
känn det värde Gud dig gav.
Djupt förnedrad under djuren
är begärelsernas slav.

Men mitt ibland dem hade ju den lille Benno Levin med sitt visa leende suddigt.

Rent hjärta skapa, Gud, i mig,
giv mig en ny viss anda . . .

Angela märkte plötsligt att tårarna runno utför hennes kinder.

Men dessa människor voro ju hennes släktingar eller hennes eller deras vänner, eller bägge delarna, hon borde ju känna sig hemma bland dem som vid en härds trygga vrå? Nej, nej, nej! Hon längtade endast efter att få bli ensam igen. Hade hon då förändrats så bara på ett par månader? All hennes kraft tycktes gå åt till det lilla väsen som tagit sin plats inom henne. Det var för detta hon levde. För barnets skull måste världen vara skön och harmonisk. Men den var intetdera. Angela

sträckte ut händerna som om hon velat lyfta hela jorden in till sitt oroligt klappande hjärta. Hon var mor. Men hon hade också velat föda om hela världen, så att den skulle passa hennes lilla barn. Och hon tyckte att hennes underliv långsamt svällde vid den tanken. En ny värld skulle födas ur hennes kved! En ny värld, god och underbar. Men hon skulle ju bara föda ett enda litet människobarn till en ond och förvriden värld som ingenting skulle förändra. Det skulle med spröda fötter vandra omkring mellan bråddjup och kolsvarta vidunder som gapade efter att sluka det.

— Bliv kvar, viskade då Angela ångestfullt. Bliv kvar härinne hos mig. Där är du trygg!

Hon visste inte att hon upprepade alla bävande mödrars bön genom tusenden av generationer på en förbannad planet.

Hon stannade mitt på vägen. Stjärnorna däruppe lyste så klart. Hon såg upp till dem. Och med ens tyckte hon sig se sig själv stå härnere på jorden, alldeles allena i ett hav av mörker. Hon sträckte famlande ut händerna, men mötte endast en kall tomhet. Och denna tomhet var utan röst. Det var som om något slocknat och tystnat omkring henne. Det var alls inte den ljusa ensamhet hon sökt och längtat efter. I natt var det bröllopsnatt! Kroppar skulle treva sig intill varandra, lemmar skulle mötas. Och trots allt kände också Angela en våg av längtan stiga upp inom sig. Nyss hade hon velat att hela världen skulle tränga

in i henne, bli en del av henne själv. Men nu förstod hon att hon längtade efter Thomas. Skulle denna oro aldrig gå över? Hon hade upplevat väl-lusten, och hon kunde inte glömma den.

— Thomas, viskade hon åter, liksom hon viskat utanför kyrkan under vigseln.

Men det var tyst och kallt omkring henne. Hon vacklade till där hon stod. Då försökte hon, som för länge, länge sedan, att bedja till en Gud. Men hennes läppar voro torra och funno inga egna ord.

Rent hjärta skapa, Gud, i mig,
 giv mig en ny viss anda,

upprepade hon endast trött. Giv mig och mitt barn ett rent hjärta! Gud. Gud.

Intet mer. Trädens skuggor böjde sig mot henne. Deras grenar voro händer som sträcktes efter henne. Då tyckte hon att barnet rörde sig inom henne. Det var inbillning, ännu var det alldeles för tidigt. Men hon tyckte att en liten hand sträckts ut och trevat efter hennes hjärta. Då spratt det till av fröjd. Hela världen behövde inte stiga in i henne. Hennes egen kropp rymde redan en ny värld. Hon skulle föda fram den. En liten värld med mänskliga lemmar, klara ögon och gyl-lene hår. Den skulle få röst. Blommornas kalkar som ringande böjdes mot varandra skulle inte ha en ljuvligare röst.

Och Angela kände sig mäktig som en skapare.

Så länge livet bodde inom henne behövde hon inte vara rädd och ängslig. En hemlig sträng förenade henne med allt levande och groende. Därför kändes landsvägen som en smekning mot hennes fot och trädens höga skuggor sträckte sig mot henne. Och kylan och ödsligheten flydde med ens. Hon såg åter upp mot stjärnhimlen. Det fanns ingen död! Bakom detta oändliga valv och dessa glänsande stjärnor fanns kanske en underbar ljus väg som fortsatte in i evigheten. En liten fattig gosse hade en gång velat att hon skulle gå med honom till himlen. Hon hade blivit ropad tillbaka. Nu kände hon åter samma sällsamma oro efter att nå något långt, långt borta, som hennes ögon icke kunde skönja.

Hon började igen sakta gå framåt.

Nära Eka kom någon springande emot henne. Det var Adèle i sin ljusa klänning som blixtrade som ett oroligt ljussken i mörkret. Angela hejdade henne.

— Vart skall du ta vägen? frågade hon häpen.

Då slog Adèle armarna om Angela och tryckte sig skälvande intill henne.

— Min man, snyftade hon obehärskat. Han hatar mig! Han jagar mig genom huset! Vad har jag gjort honom? O, vad har jag gjort? Vad har jag gjort? Nu skall jag fly och aldrig komma tillbaka. I evighet skall han få slippa mig! O, vad har jag gjort av mitt liv?

Angela stod där förvirrad mitt på landsvägen

med Adèle i sina armar. Hon hade alltid varit rädd för henne. Som barn hade Angela trott att Adèle var en häxa som där inne i arrendatorsbostaden lagade till en giftig brygd för att förgifta dem alla.

— Men arrendator Holmström är ju en så god människa, sade slutligen Angela.

Då skrattade Adèle:

— God, han! Då vet du inte vad jag fått lida! Han kommer att mörda mig en dag. Sanna mina ord!

Hon ryckte sig lös från Angela och sträckte sina nakna armar upp mot himlen.

Och åter var rymden fylld av kyla och ensamhet.

— Kom med mig, bad Angela. Jag skall följa Adèle hem.

Då lydde Adèle henne motvilligt. Men hon tryckte sig åter intill Angela, som om hon trott att Angela kunde skydda henne från någon lurande fara. De stego in i den upplysta salen. Arrendatorn reste sig tungt från bordet. Angela mötte hans ögon. De hade en förtvivlad, mörk blick som hon trots allt aldrig sett där förut. Hon visste inte vad hon skulle säga.

— Här är Adèle, sade hon slutligen skyggt.

Adèle närmade sig inte bordet. Hennes klänning var fuktig av luften därute. Hennes vita sidenskor hade blivit nästan svarta av vägarnas dy. Den magra halsen och de skarpa axlarna gjorde henne anskrämlig. Plötsligt fick hon syn

på sina smutsiga skor. Då sjönk hon ned på en stol och började ömkligt gråta över dem.

— Titta, så jag ställt till mig, sade hon jämrande sig. När jag för en gångs skull får klä mig fin, jagas jag ut i lorten.

Det var som om alla hennes sorger samlat sig kring dessa förstörda skor. Hon tog av sig dem och höll dem i handen, gråtande bittra tårar över dem. Och där hon så satt, såg hon verkligen sällsam ut. Det var som om hon hållit ett stycke av sitt eget grå nedtrampade liv mellan sina händer. Var det över sitt av henne själv nedsolkade och förödda liv hon snyftade?

Men arrendatorn gick lugnt fram till henne och tog skorna ifrån henne.

— Gå in och lägg dig, sade han trött.

Då gick hon ifrån dem. Dörren slog hårt igen efter henne. Arrendatorn såg på Angela.

— Jag skall följa fröken över gården, sade han.

De gingo sida vid sida över den mörka grusiga gårdsplanen. Angela tänkte på att Tord älskat Petra. Kanske älskade han henne ännu. Hon tyckte synd om honom. Han drog fötterna efter sig, som om han hade svårt att gå. De stannade framför glasverandan. Ett par av dess fönster glänste svagt av stjärnljuset. Angela pekade på dem.

— Se så vackert, sade hon.

Hon försökte göra honom glad genom att visa honom stjärnorna.

Då tog han hennes hand i sin. Han såg på henne med ett litet bistert leende. Så sade han godnatt och gick hastigt ifrån henne.

Angela blev länge stående uppe vid sitt fönster. Hon hörde vagnarna komma körande från Ekered. De stannade bakom huset vid grinden, och röster och skratt ekade i stillheten. Sedan rullade de åter bort. Petra kom uppför trappan. Hon lyssnade utanför Angelas dörr. Men då hon inte hörde något därifrån, gick hon på tå in till sig.

Angela skakades av en rysning. Hon tänkte åter på brudparen. Och när hon äntligen kröp i säng, omfattade hon med en liten flämtning den mjuka kalla kudden, som om hon förnummit en häftig åtrå efter att trycka något intill sig — att åter fyllas av den berusande känslan av en annans närvaro.

XXXVI.

Denna natt, bröllopsnatten, lyste det länge från fönsterna på gästgivargården. Hela huset tycktes vara fyllt av hemlighetsfulla upprörda väsen. Traporna knakade, golvteljorna darrade, det hördes kvävda skratt och luften susade av viskningar och halvutsagda ord.

Greve Gusten hade kommit instapplande i det enkla rum som gjorts om till hans och Agdas sängkammare för natten. Han tände fumlande det elektriska ljuset. Agda dröjde vid dörren, som om hon tvekat om hon skulle stiga in.

Men då han vinkade med sin feta lilla hand gick hon över golvet, och i detsamma fylldes rummet av sidenfrasen från hennes brudsläp och i luften gungade en behaglig doft av röda rosor från den stora brudbuketten.

Greven vände sig om. När han såg henne stå där så skön, så frestande ljuvligt fullmogen med de fina lemmarna skymtande i härliga linjer under bruddräkt och slöja, tog han sig med en slapp, vanmäktig gest över den låga pannan.

— Herre min Gud, mumlade han.

Det var ett rop om hjälp från en man utan kraft, ett förtvivlat erkännande av sin egen svaghet.

Agda ställde sig framför spegeln och började med darrande kalla händer försiktigt lossa på brudkronan. En lock av hennes hår föll ned över hennes ögon. Hon sökte se genom den, men tyckte att den förvandlades till en svart olycksfågels vinge. Hon var rädd. Bakom henne väntade brudsängen, bakom henne stod brudgummen. Nu skulle det alltså ske.

— Hjälp mig, sade hon.

Hon ville att han skulle häkta upp klänningen, vars hyskor hon ej kunde nå. Men när hon nu såg hans korthuggna feta fingrar treva ända in på hennes skinn, önskade hon att hon bett någon annan, ja till och med Bell von Wenden, om hjälp.

Var fanns nu hennes tillförsikt? Hennes trånande önskan att få hjälpa denne man och dela hans väg genom livet? Borta! Därför att hon kände sig som ett skälvande kött, som en åtminstone fysiskt ovärdig nu skulle sträcka händerna efter.

I detsamma öppnades dörren och Frideborg kom intrippande.

— Du har min nattdräkt hos dig, Agda, viskade hon leende. Jag kan ju ändå inte ligga alldeles naken.

Hon fick det tunna silkesplagget, som skulle vara hennes nattdräkt. När hon gick över rummet kastade hon en glittrande uppmuntrande blick hän på greven. Så försvann hon igen.

Jag undrar hur Stellan klarar sig? tänkte Gusten smått yr i huvudet av att med ens finna sig omgiven av idel små halvklädda sköna kvinnor som trippade och tassade.

Tanken gav honom en smula mod. Stellan var nog inte mycket karskare än han själv just nu.

Brudklänningen föll till golvet. Den låg i vita vågor omkring Agdas fötter. Och upp ur dessa vågor höjde sig hennes slanka kropp. De nakna runda axlarna, de vita mjälla skuldrorna, den stolta halsen. Så mycken ljuv kvinnskönhet för den lille röde tjocke mannen, som pustande slagit sig ned på en stol!

— Klä av dig — mera, sade han suddigt.

Då lossade hon dröjande sina kläder plagg för plagg, hela tiden blickande in i spegeln som om hon tagit farväl av sig själv. Hon hade ju stått naken inför honom förut, men det hade varit ofrivilligt, då hon flytt undan Bells alltför intensivt närgångna smekningar. Nu klädde hon av sig med berätt mod för att överlämna sig åt den, som då hade skyddat henne, därför att det var hennes plikt att göra det nu. Endast iförd sitt korta linne, knappt räckande halvvägs ned på låren, vände hon sig slutligen långsamt om. Hon var blodröd i ansiktet och höll händerna som en sköld för bröstet.

Greven förmådde inte röra sig. Även han tyckte det var något ohyggligt med detta långsamma blotande. Det vilade en tryckt stämning över rummet. En sommarfluga, som vaknat till liv i vär-

men, surrade flitigt och brummade mellan innanfönstren. Den slapp inte ut i rummet. Så tyckte Gusten nu att han också satt instängd inom sin egen tröga kropps begränsning som flugan mellan fönsterrutorna. Hans sinnen surrade bara litet matt, men kunde ej besluta sig för angrepp. Agda smög sig förbi honom fram till sängen. Hon lät nattlinnet glida över huvudet, därför att hon, trots vad Frideborg sagt, trodde att det hörde till att hon skulle vara alldeles naken. Så kröp hon ihop i bädden, en liten ensam kvinna utan kläder.

— Skall du inte också lägga dig, Gusten? frågade hon lågt.

Hon vände bort huvudet, medan han klädde av sig. Hon ville inte se. Rummet gungade för henne som om de befunnit sig på en båt. Ja, hon skulle glida ut på ett okänt hav, och snart skulle hon inte kunna se några stränder.

Gusten lade sig i sängen. Hans ögon stodo runda och kupiga som på en hummer ut ur huvudet på honom.

Nu brann bara den lilla lampan på Agdas nattduksbord. Någon, kanske Kiss Nilsson, hade placerat en stor röd pappersblomma på skärmen. Den gav rummet ett mystiskt skimmer. Flugan fortsatte att surra. Den drömde kanske om sommar och granna riktiga blommor.

Gusten makade sig intill Agda. Hon låg stilla. Hon var kall och frös litet, naken som hon var. Då lade han sin varma klabbiga labb över hennes

ena bröst. Labben formade sig tanklöst efter det runda fulla kvinnobröset. Den blev till en solkig skål där en persika dock kunde rymmas.

— Är du rädd? viskade han. Det är ingenting att vara rädd för. Jag är inte farlig.

Ack, det visste han ju själv. Han var inte farlig. Om någon av pojarna nu i stället varit här med sina groteska infall och kunnat liva honom! Men nej, här var ingenting att göra. Natt. Tystnad. Ett rum med rött sken. En skön och bidande naken brud. I sin förtvivlan vältrade sig greven halvt över henne. Han tryckte sin mun mellan de nakna sidenblanka brösten. Agda suckade lätt.

— Såja, såja, sade han och smekte henne tafatt som om hon varit en hund.

Agda slog plötsligt armarna omkring honom. Hon visste inte varför, men hon tyckte så synd om honom. Nu väntade hon bävande på att något skulle hända. Men hon kände bara hans slappa hud mot sin. Hans fötter lågo tungt över hennes. Det var en tyngd av hans kropp som gjorde ont. Hon ville taga emot honom, vagga honom in i sitt sköte. Deras kroppar famlade trött efter varandra i den ljumma bädden. Men de möttes inte, smälte aldrig samman. Ingen båt sköt fräsande ut från land. De lågo där och skvalpade i lugnvatten. Greven orkade inte. Hans kropp var utbrunnen, slapp och tung. Speciella oanständiga ord, som han erinrade sig från samlivet en gång med den levnadsfriska sprittande Lotty och med vilka älskogsyra

kvinnor tycka om att krydda sin kättja, stego upp till hans läppar. Han viskade dem ivrigt som böner, men de gävo honom nu bara en fadd smak i munnen. Agda, som endast instinktivt anade somligas betydelse, men blott alltför väl förstod andra, därför att Bell framrosslat samma ord, kommo de att rysa. Slutligen flyttade hon sig ifrån honom, och han föll åt sidan och blev modlös liggande bredvid henne. Då grät Agda tyst för sig själv. Och när greven såg henne gråta, började också tårarna rinna ur hans nästan alltid rinnande ögon.

Och Agda begrep att han inte kunde äga henne, inte i natt åtminstone. Då förnam hon sin kropps ensamhet som något förfärligt. Hon sträckte ut händerna, och mot sina fingrar kände hon hans tårar. Hon tyckte rymden var full av rinnande tårar. Också hennes bröst svällde av dem. Då steg hon upp, tog åter på sig nattlinnet och gick fram till fönstret. Hon lyfte på gardinen och tittade ut. Men hon såg ingenting annat än nattens mörker. Mitt i fönsterrutan växte en röd pappersblomma. Det var återspeglingen av blomman som Kiss placerat på lampskärmen.

Och Agda tyckte att hon hade blivit bedragen. Hon hade fått en slankig prasslande pappersblomma i stället för en frisk och levande med styv och saftfylld stjälk. Hon kunde riva sönder den. Men det iddes hon inte heller.

Greven hade långsamt satt sig upp i sängen. Med blinkande ögon såg han på sin brud.

— Kom tillbaka och värm mig, sade han klagande. Här är så kallt.

Agda log medlidsamt. Också hon frös. De voro två ensamma människor, som av misstag kommit in i en brudkammare. Bröllopgästerna glädde sig nu åt att de böljade i fulländade famntag — eller flinade hånfullt, övertygade om motsatsen. Hon gick tillbaka till bädden. Där kröp hon åter upp och knäppte händerna om sina darrande knän.

De sutto där i nattens tystnad och stirrade sorgset på varandra. Ruset efter vinerna som förut dunkat kring Gustens tinningar försvann långsamt. Han ynkade sig tyst över sig själv i tillnyktrandets fasa. Tanken på nattgrogg började morla inom honom. Men han måste försöka på nytt, fastän hans lemmar vägrade att lyda honom. Han började en tröttsam lek med henne och drog sorgfälligt och prudentligt upp hennes korta linne, som om det kunnat hindra honom från något. Hon låg bara stilla, lät honom hållas och såg ut i rummet. Inom henne värkte en längtan efter skogarna därute. Hon hade velat vara ett djur som tyst kunde glida fram under de mörka träden och krypa ned i den fuktiga mossan. Hon hade velat vandra under stjärnorna en natt som denna. De hade säkert något vänligt att säga henne. Sängen kvalde henne. Hans tunga kropp, som flåsade och pustade över henne, gjorde henne endast ledsen.

Slutligen drog han sig på nytt ifrån henne och

torkade sig modstulet i pannan där svett dropparna pärlade.

— Jag måste ha en whisky, nästan snyftade han. I väskan där borta i hörnet har jag en butelj Gold Label. Du skulle väl inte vilja hämta och dra upp den åt mig, snälla Agda? Och så den där cigarrlådan borta på byrån.

Då tassade hon åter upp och kom fram till honom med whiskyn, några sodavattensflaskor och cigarrlådan. Han svepte girigt en stor fräsande grogg, slog i en ny och tände därefter en tjock svart cigarr. Så sneglade han på henne med ett leende fyllt av erkänsla och belåtenhet.

— Tack skall du ha, kära Agda. Det här var ju riktigt trevligt. Men nu vad det lider få vi väl tänka på att sova, mumlade han. Du kan väl vara trött, stackars liten.

— Ja, sade hon. Vi måste tänka på att få sova.

Där lågo de efter en stund sida vid sida. Agda släckte lampan. Snart sov Gusten, ännu med den slocknade cigarren i munnen. Hon lyssnade till hans stänkande andetag, och en djup suck steg befriande upp ur hennes eget bröst.

En sekund steg bilden av Sven von Pahlen upp som en frestande syn i mörkret framför henne. Han hade inte sagt många ord i dag, men ibland hade hon mött hans blick. Den hade varit grubblande och en smula undrande, som om han vetat vad som väntade henne.

Hon vände sig ifrån greven. Men när hennes

händer gledo ned utefter hennes kropp, skälvde hon plötsligt till av otillfredsställd åtrå. Hon sträckte ut armarna i mörkret. Hon tyckte att hennes famn inte var tom. Hon famnade någon. Det var den unge Sven von Pahlen som med av iver darrande händer och blossande kinder en gång knäppt upp de blanka knapparna i hennes kavaj inne i en lada doftande av hö.

XXXVII.

Inne i Stellans och Frideborgs rum hade de icke somnat. När Frideborg kommit tillbaka efter att ha hämtat sin nattdräkt hos greven och Agda, hade Stellan dansat fram till henne på tå och uppsluppet frågat:

— Hur hade de det? Hade de kommit i gång?

Frideborg skakade med förnumstig min på huvudet.

— Jag tror greven kände sig litet slak, sade hon med trutande mun.

— Där ser du, fnissade Stellan. Han orkar inte med någon brudnatt längre.

Frideborg gav honom själv en liten blick, men sade ingenting.

Frideborg behövde inte be Stellan om hjälp för att få av sig bruddräkten. Han var strax framme hos henne och knäppte behändigt upp dräkten. Men han stod på släpet, och när Frideborg skulle lyfta av klänningen, kände hon hur den stretade som om en tyngd varit fästad vid den. Då ryckte hon i iver till. Hon fick klänningen i handen, men släpet blev kvar som en livlös tingest på golvet.

— O, nästan grät Frideborg och lade huvudet på sned. Det vackra, vackra släpet!

Stellan lyfte försiktigt fötterna från det. Han också blev mycket ledsen över den skada han vållat och fick en förlägen min, som om han rövat Frideborg på något. Frideborg satte sig mitt på golvet, som om hon varit rädd att släpet skulle glida från henne. Där satt hon och såg så komisk ut att Stellan trots allt måste skratta.

— Res dig då, skrek han muntert. Du kan väl ändå inte bli sittande på ditt släp hela natten heller.

Då kröp hon upp, vek ihop släpet och lade det ordentligt på en stol.

Därefter började han själv klä av sig. När han samtidigt såg hur Frideborg lät kläderna falla, tog han upp hennes små byxor och trädde dem på sig. Allt som var flickaktigt lätt, mjukt och kokett trädde han ju efter ända sedan han som liten klätt ut sig i Paulas kläder.

— Ä, får jag? sade han.

Han var så smärt och rund över höfterna. Undan för undan tog han på sig allt vad Frideborg lät glida av sig. Underklänningen nådde honom strax nedom knäet. Han såg fullkomligt ut som en balettdansös och gjorde förtjust ett par danssteg över golvet.

Frideborg betraktade honom i spegeln. Hon log, men hon tänkte på Bernard. Hela tiden voro hennes tankar upptagna av honom. Det var väl ändå på något vis galet att hon befann sig i det här

rummet tillsammans med en brudgum som, upphettad av champagne, bara sysslade med att dansa i hennes underkläder. Nu kom Stellan fram. Han satte sig och drog henne ned på sitt knä. Hon hade fått på sig sin nattdräkt. Han nosade på henne, som om hon varit något gott att äta, någon läcker bakelse.

— Många skulle avundas mig, sade han och tänkte också han på Bernard.

Men han kunde inte hålla henne fast i knäet. Hon gled av honom, på sina egna glatta underplagg. Då lyfte han henne upp igen gång på gång. Han njöt av att sitta där i hennes kläder, som ännu doftade av hennes kropp, och ha henne att halt glida över honom med ett ljud som knittrade av det spända silket.

— Det är så rart, sade han och saliven rann om hans mungipor.

Frideborg borrade in sitt huvud mot hans bröst. Hon kände mot sin kind brösthållaren av silke, som hon nyss burit. Det var besynnerligt alltsammans — som om hon sjunkit in i sig själv. Men det var icke helt oangenämt, ty hon hade alltid känt en sådan ömhet för sig själv.

— Lilla du, sade Stellan. Nu gå vi och lägga oss.

Han lät henne falla på golvet, befriade sig långsamt och vällustigt från hennes underplagg och tog på sig en pyjamas. Han hade haft sin njutning, njutningen av att krypa in i en ung flickas skinn.

Det var hans bröllopsnatt. Utan en blick på Frideborg, som såg en smula förvånad ut, rullade han över i sin säng.

— Nu skall du sova, sade han dåsigt. Jag sover redan.

Då lade sig Frideborg under täcket och såg tankfullt upp i taket. Ja, Stellan somnade strax. Han var skär och vit om kinderna. Han somnade lätt och trevligt som ett barn bredvid sin barnbrud.

Frideborgs ögon blevo fulla av list. Hon petade föraktfullt till sin brudgum.

— Pu, sade hon och log.

Så smög hon sig upp, svepte om sig sin penjoar och öppnade försiktigt dörren. Korridorens mörker och fuktiga kyla sköljde över henne. Hon tvekade inte mellan dörrarna. Hon öppnade Bernards dörr. Han var ensam nu, sedan Stellan och Gusten flyttat in till sina brudar.

Han stod ännu vid fönstret, smärt och spenslig i sin välsittande frack. När han hörde dörren gå upp, vände han sig hastigt om med cigaretten lyftad i handen. Det steg upp en lätt blå rök från den, som om han i åkallan svängt ett rökelsekar.

— Nej, se bruden! sade han bara, när Frideborg steg in.

Ja, det var den ena av de båda brudarna, det var bruden Frideborg, bruden utan släp och slöja, med ett förstulet leende kring de röda läpparna.

— Är du tokig? fortsatte han ett grand ängsligt. Hon lyfte handen.

— Stellan sover, berättade hon med glittrande ögon.

Han rörde sig inte. Det här var som det skulle: vad som tillkom honom. *Jus primæ noctis*, hade man ju kunnat kalla det, om inte »första natten» sanningen att säga för länge sedan var överstånden. Hade han inte betalat tillräckligt för henne? Det var inte mer än skäligt att hon gav honom sin bröllopsnatt i utbyte. Och Bernard Landborg resonerade nu alldeles som Jacob Levin skulle ha resonerat.

Han hade inte ägt henne sedan midsommaraftonen på Ösa. Inte heller hade han brunnit av längtan efter henne så, som hon längtat efter honom. Men nu när hon var här, så genomskinlig i sitt begär efter honom, tog han också emot henne.

Han gick över golvet fram till henne, och hon föll genast i hans armar, liksom maktlöst sjunkande ned i dem. Då tryckte han henne häftigt intill sig, lyfte upp hennes ansikte och sökte hennes mun. Nu mindes han hur mjuk den var. Också nu smälte den strax emot hans. De stodo så vaggande av och an mot varandra: Hela rummet snurrade runt för dem. Väggarna tycktes närma sig dem för att hjälpa att föra dem ännu tätare tillsammans.

— Å, Bernard, log Frideborg vekt. Det gör ont i mig av glädje.

— Du bedrar honom på själva bröllopsnatten, viskade Bernard.

— Nej, det är han som velat lura mig på min bröllopsnatt, han sover ju. Men det skall inte lyckas honom, skrattade då Frideborg, som om detta att hennes brudgum sov vore en omständighet som avgjorde alltsamman.

Han förde henne fram mot sängen. Hon kastade en nyfiken blick på bädden, som om hon undrat vad som nu skulle hända, ty hon hade knappast legat ordentligt avklädd i en säng om natten med någon förut.

De föllo båda mot sängen, baklänges som vanmäktiga. Han trevade under de lätta plaggen och kände hennes hud het och brinnande mot sin hand. Hon låg med vidöppna ögon och log sitt lilla underliga leende. För henne hade ju framtiden klarnat. Hon var väl gift, till och med fint och adligt, hon skulle föda sitt barn som gift kvinna, och hon skulle få resa. Nu fick hon dessutom sin bröllopsnatt med Bernard utan några svårigheter.

Plötsligt rullade hon ihop sig som ett mjukt litet djur, så att han inte kunde nå in till henne.

— Du gav oss pengar, sade hon belåtet och spinnande.

— Ja, så mycket var det väl värt att få dig bra placerad, sade han med sin gubbmun.

— Och att bli fri från mig? viskade hon.

— Ja, det också, svarade han lätt.

— Jag hade hellre gift mig med dig, sade hon

— Men det gick ju inte, lilla dumbom. Jag måste ha någon presentabel dam.

— Är jag inte det då? frågade hon med barnslig oro och hade just krängt av sig penjoaren.

Han såg på henne där hon låg och sparkade i det enda återstående lilla silkesplagget.

— Bekymra dig inte om det, sade han. Du är bra som du är. Särskilt just nu!

Hon såg fundersam ut.

— Jag har legat med predikanten också, fnitterade hon så.

— Ja, du måste väl alltid ligga med någon, sade Bernard utan att visa någon motvilja, såsom hon hoppats.

— Å, jag är väl inte så lätt att få.

Han skrattade en smula elakt.

— Nej, jag vet det, sade han kort.

Hon gungade av och an i sängen så resårerna knarrade.

Han strök smekande över hennes nakna vita armar.

— Min lilla brud, viskade han.

För honom var också allt nu ordnat, och han behövde ej längre oroas. När de träffats första gången ute på gatan och samtalat med varandra i förstugan utanför det lilla kapellet, hade han bara gruvat sig för vad denna tokiga flicka skulle kunna ta sig till. Nu hade han gift bort henne. Han hade i själva verket givit henne ståtliga föräringar: ett adligt namn, en man, sådan han nu var, pengar, en framtid. Men hon var värd alltsammans, och mer än det. Hon behövde icke tända några tändstickor

här för att visa honom sin skönhet. Och där hon låg på hans säng väckte hon åter ett starkt begär hos honom. Hon var hans och han skulle nu strax åter äga henne, nu — på själva hennes bröllopsnatt. Tanken på att det just var hennes bröllopsnatt var eggande på något särskilt sätt. Han var inte så dum som den idioten Stellan kanske trodde. Han hade givit, nu inkasserade han bara tillbörliga räntor. Som Osborn Macson var han antisemit, men båda två voro själva i mycket lika Jacob Levin.

— Vänta, jag skrynklar fracken, sade han och ville flytta sig ifrån henne.

— Jag tycker om dig i frack, log hon. Du ser ut som en sådan fin och hög herre i den. Fast ännu mer älskar jag dig förstås i din åtsittande uniform.

Där var den igen hennes kärlek och sensuella dragning till allt som var fint. Hon var stolt att ligga här med en frackklädd herre — när det inte kunde få vara med en uniformklädd officer. Med starkt sinnligt behag nöp hon i tyget och strök över det. Slutligen tryckte hon kinden mot det.

— Det är din hud, mumlade hon. Å, vad jag älskar den.

Bernard blev röd i ögonen. Han tyckte han var hennes leksak, en docka som hon fått i sina armar och ville trycka sig emot.

Så kom han ihåg att han hade en butelj amon-tillado i en garderob. Han sprang efter den, hällde i två dricksglas till randen och kom fram med dem till hennes säng. Men när han nu såg vinet skimra

guldgult i ljuset från taklampan, mindes han hur Stanny och han den där ödesdigra dagen, då hon blivit hans, druckit amontillado i biblioteket på Ösa. Han blev stående med rynkad panna, medan Frideborg girigt tömde sitt glas i två, tre drag. Åter var Stanny där! Hon hade druckit ur sherryn hastigt, med små klunkande ljud, därför att han befallde henne det. Hon hade blivit röd därav. Ögonen hade glänst mot honom. Han såg henne så tydligt för sig där hon suttit i sin riddräkt. När Frideborg nu sträckte sina händer för att läppja litet också på hans glas, greps han av avsky för alltsammans och slungade glaset i väggen. Vinet stänkte omkring. Frideborg slickade sig törstigt om läpparna, där det ännu dröjde några droppar.

Så reste hon sig förvirrad upp i bädden.

— Varför gör du så där med det fina vinet? sade hon häpen.

Linnet hade halkat ner. Det svarta håret föll över pannan. Då brydde han sig inte längre om fracken. Han måste glömma sin syster Stanny. Han ville in i en brusande flod som skulle göra hans öron döva för viskningarna i luften omkring honom. Han drog henne till sig. Med ett litet kra-sande ljud slet han i hennes tunna linne. Men hon förebrådde honom alldeles som den gången på mid-sommaraftonen, då han varit nära att förstöra hennes nya granna klänning.

— Var försiktig, låt mig först ta av mig det fina linnet, sade hon. Jag har köpt det för dyra pengar.

— Mina pengar, viskade han och lade handen över hennes mun.

Då tog den nakna Frideborg sin frackklädde fine herre i sina armar. Hennes knän skildes åt. Hon öppnade sig för honom med en liten suck av glädje.

— Kom, min löjtnant, mumlade hon.

Och de fördes bort på den brusande floden ut i ett öppet vitt hav utan stränder, dit Agda förgäves längtat under sin bröllopsnatt.

Äntligen kastade sig Bernard trött åt sidan. Hans frack var skrynklig. Frideborg slätade kuttrande över tyget.

— Den fina fracken! mumlade hon för sig själv.

Då öppnade Bernard ögonen och skrattade litet.

— Kanske den fine Stellan har vaknat nu? sade han.

De tänkte båda på hur Stellan nu låg där övergiven i brudkammaren. Men Frideborg ville inte gå. Hon kröp intill Bernard.

— Jag vill sova hos dig, sade hon.

Och hon somnade in i hans famn. De sovo tätt invid varandra, ett brudpar utmattat av dagens och nattens mödor.

Men när gryningen redan stod utanför gardinen, ruskade Bernard henne vaken. Det utspillda vinet på golvet spred en söt egendomlig doft i rummet.

— Du måste allt gå in till Stellan nu, sade Bernard.

Hon sträckte på sig och kysste honom. Hennes

mun var varm av natt och sömn. Hennes ögon voro fyllda av drömmar, som hon inte längre mindes.

Så hoppade hon upp på golvet för att gå och ta på sig det fina linnet, som hon varit så rädd om att hon hela natten sovit utan det. Men hennes fot blev klibbig av det utslagna vinet som hon steg i.

— O, sade hon då, kröp ihop igen på sängkanten, böjde sig ned och slickade vin från foten.

När Bernard sedan tänkte på Frideborg, mindes han henne hur hon naken suttit där på sängen och slickat upp vin från sin vita lilla fot. Det var som om hon mellan sina läppar velat bevara smaken av nattens famntag. Ty för henne var allt sådant endast sött och gott, och fint också, när det var med en fin man, och hon skulle aldrig få nog av kyssar och smekningar.

När Frideborg kom ut i korridoren, blev hon ett ögonblick stående där. Där var en grå dager från ett fönster uppe i taket. Hon hörde ljudet av smygande steg och dörrar som knarrade. Och plötsligt stodo också Alexandra Vind-Frijs och Dora Macson i korridoren. De kommo var för sig uppdykande från något hemlighetsfullt gömställe.

De tre kvinnorna, lätt klädda med lemmar som skymtade under de tunna dräkterna, betraktade varandra frysande.

Alexandra var grå i ansiktet, som om morgondagern lagt sig som en tät mask över det. Hon kom från predikanten och det märktes att hon skämdes. Hon flydde in till sitt rum — en grotesk skepnad,

liksom förvriden av nattens upplevelse, hennes första riktiga med en man: nattens enda verkliga, nästan femtioåriga brud. Då logo Dora och Frideborg mot varandra. De öppnade ofrivilligt sina armar. Från deras kroppar strömmade älskarnas och bäddarnas värme. Deras läppar voro sönderkyssta. Under ögonen dröjde förrädiska mörka skuggor, som små halvmånar som tänts i famntagen. På tå smögo de sig såsom två medbrottslingar ifrån varandra in i sina rum.

Stellan vred sig i sin säng, då Frideborg lade sig. Han sträckte omedvetet ut handen för att känna om hon var där. Och då han fann henne vid sin sida, fnissade han belåtet och somnade in igen.

XXXVIII.

Det var inte ofta det var så mycket folk nere vid Ekhults station som denna dag, då en stor del av bröllopssällskapet avreste till Berlin.

Stationsinspektoren spatserade fram och åter på perrongen nyfiket granskande de församlade. Solen sken över det lilla stationshuset. Stellan stannade bredbent framför greve Gusten Värnamo af Sauss. Stellan var iförd sin sportkostym och hade satt en fjäder i sin hatt. Han såg ut som en blandning av tyrolargosse på teatern och jockej.

— Nå, din bröllopsnatt? frågade han greven plirande mot solen.

Greven ryckte upp sig, men han kunde inte jaga bort den sorgsna blicken i sina ögon.

— Härligt! Härligt! sade han.

— Härligt var det ja, sade också Stellan, som sovit som en stock så gott som hela natten.

Agda och Frideborg iförda resdräkter av modernaste snitt åtsittande om livet och med små hattar med väldiga fågelvingar i stodo bredvid varandra. De sågo ut som om de skulle flyga bort när som helst, lyftade i luften av hattarnas vingar.

— Är du trött? frågade Frideborg leende.

Agda gav henne en förstulen blick.

— En smula, sade hon.

De blå skuggorna under Frideborgs ögon hade icke försvunnit. Hon såg lycklig och matt ut. Hennes livliga blickar sökte oupphörligt Bernard. Nu skulle hon resa och kanske aldrig se honom mer. Det gjorde ont i henne — av smärta nu, som det hade gjort ont i henne av glädje föregående kväll, när hon kommit in till honom. Men hennes barnsliga sinne måste ändå fröjdas över utsikten till denna långa färd och åt allt nytt och obekant som väntade henne nere i Berlin.

Lilian von Pahlen spejade blek i ansiktet efter Alexandra. Slutligen kom hon brådskande in på perrongen i sällskap med Josef Wahlbom. Båda voro nedtyngda av fullproppade kappsäckar. Åt ingen mer än greven hade de förtrott sina svävande planer att följa med på Berlinfärden, men denna natt hade de beslutat sig. Därför kånkade de nu på sina kappsäckar, och de sågo upphetsade och nervösa ut inför resan.

Man närmade sig dem. Jacob Levin sade ironiskt:

— Så mycket bagage! Vad är meningen? Är det livsmedelskonvoj till Berlin med hemmalagad fläskkorv från gästgivargården?

Predikanten skruvade sig i sin vida ulster.

— Det kan väl vara nöjsamt att se sig om i världen, stötte han fram.

Det var tydligt att han kände sig generad inför

de andras blickar. En predikant som far iväg med ett kabarésällskap!

— Och så skall jag kanske predika där nere, tillade han hastigt och urskuldande.

— Så det blir också ett slags uppträdande, skratade Jacob.

— Vad gjorde det, om han så dansade med svart långrock och allt? Själve kung David dansade ju inför arken, anmärkte Macson spydigt.

Alexandra hade knutit ett tätt flor för sitt ansikte. Det prickiga svarta floret kom henne att se ut som om hon led av någon hemsk sjukdom — något slags koppor.

Lilian som stod bland de andra närmade sig nu. Hon såg från Alexandra till Josef Wahlbom med undrande blickar. Hon hade inte hört vad han sagt.

— Varför har Alexandra tagit med sig kappsäckarna? frågade hon. Stockholmståget går ju inte än.

Det prickiga floret vändes mot Lilian.

— Jag skall resa med till Berlin, nästan viskade hon.

Lilian skrek till:

— Och det säger du inte förrän nu? Å, lilla Alexandra, så kan det inte vara. Säg att det inte är sant!

Och hon sade till Josef Wahlbom:

— Det var ju pastorn som återförenade mig med Alexandra. Hur kan pastorn nu vilja skilja mig från den vän jag vunnit tillbaka?

Men plötsligt gick hela vidden av olyckan upp för henne. Hon rusade fram till dem.

— Ni äro kära i varandra, snyftade hon med ansiktet förvridet av grämlse. Ni dölja på något!

Josef Wahlbom blev ännu rödare i ansiktet. Men Alexandras ansikte dolde floret barmhärtigt. Framför hennes ögon dansade bland florets mystiska svarta prickar den ansträngande kärleksnatten med Josef Wahlbom. Hennes kropp var mörbultad. Hennes sköte kändes som trasigt, alldeles uppslitet, på ett otrevligt sätt. Hon var inte ung längre. Hon stod bortom gränsen till åldrandet. Kärlekens eld hade kanske kommit något för sent för henne. Hon hade med smärta sagt sig det då hon i korridoren tidigt på morgonen mött de unga strålande kvinnorna Frideborg och Dora med smidiga, mjuka kroppar, som endast tycktes blivit vackrare och friskare av kärlekens vedermödor. Men nej, hon var inte gammal, också hon ville vara ung!

Hon såg inte ens på den olyckliga Lilian. Hennes blickar hängde vid den fryntlige Josef Wahlbom, som om han varit en trollkarl som på ett besynnerligt vis fått makt med hennes lemmar, ja alla hennes rörelser. Lilian hade sagt att hon gömde på något. Det förskräckte henne, som om alla kunde se det passerade på henne. Hon gömde ju på sin kropps hemlighet som äntligen blivit henne uppenbarad.

När inte Alexandra svarade, kastade sig Lilian mot hennes bröst.

— Far inte, grät hon. Du får inte fara ifrån din Lilian, lilla Alexandra!

Peter bet sig i läppen. Till och med Stellan såg generad ut. Det var ett alltför hjärtslitande uppträde på en järnvägsstation.

Då rusade Lilian fram till kappsäckarna, som de ställt ifrån sig på perrongen. Stönande lyfte hon en av dem och började snedvriden av tyngden skumpa därifrån med den. Och knappt hade Adèle fått syn på vad hon tog sig före, förrän hon skyndade fram till den andra kappsäcken och i sin tur började småspringa från stationen med sin börda. Två kvinnor som inte ville bli lämnade ensamma kvar! De buro på hela bördan av sina minnen. De hade skänkt bort sin kärlek, och nu togo de dessa döda ting i utbyte.

Stellan var strax i fatt Lilian.

— Mamma, sade han bestämt. Tänk på att du gör dig löjlig.

Mor och son sågo allvarligt på varandra.

— Än du då? sade hon hätskt. Du som gift dig med min husa!

Hennes gälla röst skar genom luften. Frideborg lystrade genast till. När hon hörde ordet »husa», föll en skugga över hennes nyss så glada ansikte. Skulle hon aldrig bli fri från den benämningen? Nu var hon ändå riktigt gift, hennes nåd fru Frideborg von Pahlen. Hon var en fin liten adelsfru, sannerligen ingen husa längre!

Men som om hon instinktivt känt att man be-

gärde något av henne, den för detta husan, gick hon med snabba steg fram till Lilian. Hon lyfte upp kappsäcken.

— Jag skall bära den tillbaka, sade hon, och det kom något av stolthet i hennes röst.

Hon bar tillbaka kappsäcken till Alexandra. Kanske ville hon också hämnas på sin forna matmor. Sedan brast även hon i gråt lutad mot Agdas axel. Alla voro som stuckna av hysteriens onda ande denna morgon.

Men Adèle som ingen brytt sig om hade fortsatt ut på landsvägen bakom stationshuset. Här kom predikanten andfådd löpande efter henne. Han såg ut som om han ville slå till henne.

— Du har legat med den där gamla tossan! sade Adèle och satte sig helt enkelt på hans bagage.

Där satt hon på landsvägen utan att bekymra sig om någon annan.

Josef Wahlbom stod framför henne och vred händerna. Han tyckte att hans natt med Alexandra Vind-Frijs nu spreds kring hela socknen. Redan visste hela bröllopsällskapet det. De hade verkligen talat om giftermål, han och Alexandra. De skulle vigas helt anständigt i svenska kyrkan i Berlin. Men här framstod han i falsk dager. En andans man, som utan äktenskap sökte köttets lust hos en allmänt aktad gammal fröken.

— Adèle, viskade han. Var då förständig, ber jag dig. Tåget kan vara här när som helst.

Han hade aldrig förut varit utomlands. För

honom som för Frideborg hägrade denna långa resa som en upplevelse av underbaraste slag.

Men Adèle skakade ondskefullt på huvudet.

— Du kan inte resa utan dina saker, sade hon, och dem har jag här. Kanske du blandat ihop dem med fröken Alexandras? Varför tar du inte mig med dig till Berlin i stället för det där fasliga skrället? Hon luktar unket. Det stinker långan väg.

Josef såg sig nervöst om. Hörde någon Adèle? Han blickade ned på hennes magra gestalt och hoppades att det var sista gången han såg henne. De hade ju gjort slut med varandra däruppe i det förskräckliga rummet med himmelssängen. Varför skulle hon nu på nytt förnedra sig själv och honom?

— Låt mig gå nu, bad han gråtfärdig.

— Kysser du mig då?

Åter vände han sig om. Kanske ingen såg dem. Han böjde sig ned och kysste hennes mun. Hennes läppar klubbade sig fast vid hans. Hon ville inte släppa honom. Men han vred sig undan och kom loss.

— Så res då åt helvete, väste Adèle. Dit kommer du förr eller senare i alla fall. En gång brister sängen under dig och dina kvinnor och du ramlar rätt ner i en kokhet gryta.

Josef Wahlbom bleknade. Han trodde på helvetet. Hela hans väldiga kropp skakade.

— Låtom oss bedja till Herran för varandra, sade han ynkligt som av gammal vana.

Adèle skrattade hest. Också hon skakade som i frossa.

— Du tänker fylla din säck med hennes slantar, det är vad du tänker, utbrast hon. En gudsmän med pengar vill du bli. Redan skramlar det om dig. Dig skall hon alltså köpa, din hallick.

De hörde båda tåget skrika till långt borta. Josef grep häftigt kappsäcken och sprang in på perongen. Hatten hade halkat på nacken. Han såg upprörd ut som om han flydde undan helvetets djävlar. Betty, som hade med sig en stor kartong med den kvarlämnade krokanen, stack den av misstag i hans händer. Där stod nu Josef bredvid Alexandra med bröllopskrokanen i sin famn.

Tåget rusade in. Man började på allvar säga adjö. Grevinnan af Sauss som kommit med vagnen från Ekered höll sig nära sin son. Hon hade ej uppfattat samtalet med Alexandra och predikanten. Hon trodde bara han skulle resa ned till Berlin på ett kort besök, driven därtill av lust att hjälpa och hugsvala de lidande tyskarna. Hon behövde honom alltjämt så väl.

Nu kysste hon Agda.

— Bliv lycklig med min son och gör honom lycklig, sade hon milt med darrande röst.

Och när Agda mötte hennes sorgsna ögon, fylldes hon åter av ett brinnande begär att hjälpa den som nu var hennes man. Hon glömde sin bedrövlige bröllopsnatt och trevade efter hans hand. Hand i hand stego de också upp i vagnen. Ida af Idestam

höll sig till Bell von Wenden. Men när Gotthard nu kom framstormande för att säga adjö, drog hon sig ändå inte undan, utan lät honom kyssa sig. De hade alltid haft en viss liten svaghet för varandra. Paula blev rödare om kinderna än Ida själv, när hon såg detta avsked. Hon knep hårt om Angelas hand.

Angela stod och smålog mot sin vilja. Hon kunde inte låta bli att vara glad över att de reste.

Löjtnant Macson kom rusande. Han hade tagit en liten svensk bordsflagga som stått i matsalen på gästgivargården, den stack han nu till Elias Vanselin.

— Plantera den mitt i Berlin, ropade han. Tyskarna skola se att vi i alla fall tänka på dem.

Lille Elias viftade tafatt med flaggan. Slutligen stack han den i rockuppslaget. Den blågula sidenduken svepte över hans skära sminkade ansikte.

Äntligen voro de alla uppe i vagnen.

Jacob Levin skrattade elakt.

— Nu far Cirkus Värnamo till Tyskland, sade han. Nu far Kabaré Svenska Lösen!

Men ingen hörde på honom. Gotthard slängde den här gången ut risgrynen. De regnade över perrongen och fastnade i de resandes hattar. Lilian stod tyst. Tårarna runno utför hennes kinder. Då hoppade Alexandra ned från tåget och tog Lilian i famn. De båda väninnorna tryckte sig som i ångest mot varandra.

— Stig upp, Alexandra, skrek Stellan. Tåget går.

Det var i sista minuten. Vita näsdukar viftade redan. Löjtnant Osborn Macson hurrade. Tåget gled ut från perrongen.

När vagnarna kommit en bit bort, sprang Adèle ned mellan de blänkande skenorna. Hon började gråtande löpa efter tåget. Hon sprang efter sin förlorade kärlek, den enda smula lycka hon slickat åt sig i livet.

Nu försvunno vagnarna i en krök. Tjock rök välldes mot Adèles ansikte. Långt bortifrån hördes lokomotivets skrik. Det fyllde Adèles bröst så att det ville sprängas.

Så vände hon långsamt tillbaka. Arrendatorn var icke med bland de avskedstagande, eljes skulle han väl hållit fast henne. De andra sågo skrämnda på henne. Men hon gick sin väg utan att låtsa om dem.

Angela och Petra foro hem i sin vagn.

— Jag är glad att det är över, sade Petra sakt. Angela såg upp mot den blå himlen.

— Luften har blivit lättare, log hon. Nu äro vi ensamma igen. Det är härligt.

Och när Eka åter blev synligt badande i solsken, sågo de mot gården med glänsande ögon. Framför dem låg kanske nu en svår tid, men de skulle gå igenom den tillsammans.

Med »Bröllop på Ekered» och »Av samma blod», av vilka den förra skrevs på Adelsö i Mälaren juli—oktober 1933 och den senare i mitt hem i Stockholm januari—maj 1934, föreligger roman-cykeln Fröknarna von Pahlen nu i sju volymer — och åtminstone tills vidare fullt komplett och avslutad. För en planerad fortsättning som skulle flytta händelser och skådeplatser fram till generationen 1930 synas tidsförhållandena och den grasserande skuggrädslan icke omedelbart inbjudande.

Uppgifterna ovan beträffande de sista delarnas tillkomst avse blott att antyda att vägen från manuskriptens fullbordande till tryckning och utgivande kommit att bli längre mot slutet av serien än vid dess början. Volymerna fyra och fem, »Porten vid Johannes» och »Älskande par», vilka avfattades oktober 1931—augusti 1932, lyckades på samma sätt först, efter många burleska och mindre burleska äventyr, möta en mulen och tigande värld senhösten 1933.

Sedan dess ha ju både mulenheten lysts upp och den kvava tystnaden brutits, och det i högst anmärkningsvärd grad, om också dessa meteorologiska och atmosfäriska förändringar icke varit så iakttagbara just från Stockholms horisont.

Korrekturen till dessa liksom samtliga von Pahlen-delar ha lästs av min man, vars hjälp och råd, här som alltid, ha varit av ovärderlig nytta för mig — och här särskilt när det gällt att utvälja och uppliva detaljer ur de skildrade skedenas politiska historia.

På ett dagboksblad daterat Convento de las Hermanas del Sagrado Corazón de Jesús i Malaga den 19 september i fjor läser jag:

»Under årtal skola kanske små petiga litteraturprofessorer med näsorna i vädret eller trynen som snörvla böka upp vem den och vem den och vem den där personen kan vara i mina romaner. Men ni komma bara att finna att, utom mitt, ett enda namn står skrivet över mina böckers blad, liksom med en osynlig skrift som i stark belysning kan lockas fram, och det är namnet David Sprengel.»

Stockholm i februari 1935.

AGNES VON KRUSENSTJERNA

Stad. 14/10
H. K.

AGNES VON KRUSENSTJERNA

FRÖKNARNA von PAHLEN

PORTEN VID JOHANNES PRIS 9: 50

ÄLSKANDE PAR PRIS 9: 50

BRÖLLOP PÅ EKERED PRIS 9: 50

AV SAMMA BLOD PRIS 9: 50

OM AGNES VON KRUSENSTJERNA OCH HENNES SENASTE ARBETEN

Dokument och bidrag till en diskussion om konst och moral.

SPEKTRUMS FÖRLAG

6000001806

Göteborgs universitetsbibliotek

2-

JOHN JOHNSON
BOKBINDARE
GÖTEBORG

